

שְׂמֵחִים וְשִׂמְחָה

עדיקים במיתתן קרובים חיים

אייר

מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכ"ה (כ"ה אב) יומם ולילה (יכמיהו ח)

א אייר תצ"א

רבי אברהם ישראל ב"ר בנימין זי"ע אב"ד חברון וראש ישיבת אמת ליעקב

רבינו הגה"ק רבי אברהם ישראל זאבי אב"ד חברון וראש ישיבת אמת ליעקב בעל אורים גדולים זי"ע נולד לאביו הגה"ק רבי בנימין זי"ע בן הגה"ק רבי עזריא זי"ע בן הגה"ק רבי ישראל זי"ע ולאמו הצדיקת מרת חנה ע"ה

רבינו היה מגאוני קדמאי קדוש וטהור וחכם גדול בישראל.

מלך אביו היה רבינו נכר למשפחה ותיקה בארץ הקודש, כמו שכתב רבינו: כשהלכתי פעם שניה לירושלים ללמד עם בני ביתו למדתי קרוב לשנה אחת בישיבת החכם המקובל כה"ר יצחק גאון ז"ל בחברת החכמים השלמים המקובל הרב יעקב אמה והרב עזריא בן הרב ישראל זאבי מעיין גדול ופסקן ודקן ע"כ. הרב עזריא היה אביו ר' בנימין אביו רבינו. הרי שהיה רבינו נכר למשפחה מיוחסות בישראל.

אולם לא זכה רבינו להתאבד בעפרות אביו כמו שכתב רבינו: לא זכיתי להתאבד בעפר רגלי הרב אבא מארי זלה"ה כי בפטירתו באותו פרק הייתי בן 7 שנים.

ומלך אמו היה רבינו חוטר מגזע תרשיסים אשר עלה מצבל הלא הוא הרה"ק רבי אברהם אזולאי בעל חסד לאברהם זי"ע

כמו שנזכר לעיל היה רבינו יתום מאביו בעוד ילד קטן, ואמו דאגה לגדילתו בתורה, כמו שכתב רבינו: אמי בחכמתה הייתה משחרת אותי מוסר ולא עוד כי משתדלת ומתחננת לפני בעלי מקרא שילמדו אותי מקרא ודרכי ה', וכן לפני בעלי משנה ובעלי תלמוד.

בבן ח"י שנים הגיע לפרק הנושא, כמו שכתב רבינו: גם זאת שהייתה נהנית מיוגע כפה ותעש בחפץ כפיה ומגדלת יתום בזיאתו עד ביותו בו ח"י שנים. וישא את בת מהר"ר אברהם קונקי בעל אבן סופרים זי"ע

רבינו ראה להדפיס ספרו אורים גדולים ואף התחיל לסדרו אולם לא עלתה בידו עד שנחבטקש לנגזי מרומים, א' אייר ב' דראש חודש בשנת תל"א ומנחתו כבוד בצית החיים בעיר חברון

נשאר אחריו בנו הגה"ק ר' יצחק שליח דרבינו חברון זי"ע וחתנו הגה"ק ר' אברהם בן יצחק יצחקי בעל שו"ת זרע אברהם זי"ע, וחתנו הגה"ק ר' דוד מלמד זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מתורתו של רבינו

ועוד איכא למימר שאף על פי שהאדם חולם חולם הראוי לו חלום בצורתו הטובה הוא, אם רעה אותה צורה אינה מעלה ומקבלת שינוי בהיות החלום באויר כי אינו לובש צורה קיימת עד עת הגיעו ליד בעליו או על ידי פותר דבכח מזלו תלבישו צורה ואף על פי בהיותו באויר, והיינו דשמואל כשהיה רואה חלום טוב היה אומר וכי חלומות שוב ידברו כדי לקיים הצורה שראה עם היותו עדין היולי ובהפכו היה אומר שוא ידברו כדי לבטל צורה המוכחת שראה בהיותה באויר, נמצה כי רבא אם לא היה מוסר עניניו ביד בר הדייא ודאי כי בהגיע לו אותו חלום לא יאונה לצדיק כל און, אמנם הוא בעצמו מסרו ביד אויב והלבישו צורה בכח מזלו וכל כי האי הוא גרם לעצמו, ולא מן השם הוא זה להיות כי רבא לא עמד בסוד זה עד דנפל ספרא דבר הדייא ואשכחיה. (אורים גדולים)

לע"נ ריוול בת משה אהרן נ"י

א אייר תקמ"ח

רבי מנחם מענדל מוויטעפסק בעל פרי עץ

רבינו הרה"ק רבי מנחם מענדל מוויטעפסק בעל פרי עץ זי"ע נולד בשנת ת"ץ בוויטבסק לאביו הרה"ק ר' משה זי"ע מקור מחצב משפחתו ויחוסו לא נדע. אך זאת ידענו שאביו הי' חד מבני היכלא קדישא של מרן הבעש"ט זיע"א

הבע"ד, הביא זאבים על עיר פקיעין והערביים גרשוהו משם, שאמרו על רבינו שהזאבים באו מהעבירות של זה הזקן, והלך לדור בצפת וא"כ השתקע בטבריא ולא נהגו באלמורו"ת והיה רבינו שם מגיד טבריא והרבנית ה' כיבסה את הבגדים והאט געוואשן קוקיטע גרעיט) וזוהי הי' להם חיונה.

פ"א לא היה רבינו לגים על צבת ולקח עמו איש אחד והלך בעצמו לים כנרת אחרי דגים בלי שום כלי ידה, ובצבא להים אמר רבש"ע: אני כריך לדגים על צבת תן לי דגים! אמר פעם אחת ולא יאל כלוס, פעם ב' ושוב לא יאל כלוס, אחר פעם ג' נשך מהים דג גדול מאוד ושפך לו במים מראשו ועד רגליו, ואמר להאיך שעמו צא הביתה, וכשבא לביתו אמר כמה גדול כח קדושת הארץ כשהייתי בחוץ לארץ כשהייתי כריך לדגים הלכתי להנהרות ותומ"י בפעם הראשון כשאמרתי בלשון הזה ענו לי, ובכאן הולכתי לדבר שלשה פעמים וגם צוה היה דרך ציון ער האט מיר פארשפרייט.

ומשם שלח כתבי קודש לתלמידיו שצחו"ל ללמדם עלה ותבונה האיך יעבדו את ה' בצאהבה ובחבה, דבריו בוערים כלפיד אש ונדפס ממנו ס' פרי עץ וס' פרי הארץ בעמקות גדול ויחנה נשמתו בקדושה ובטהרה בדביקות נפלא לגנזי מרומים א' אייר ב' דראש חודש בשנת תקמ"ח ונטמן בטבריא בחלקה הנקרא חלקת התלמידים בעש"ט סמוך לרה"ק ר' אברהם מקאליסק זי"ע והרה"ק ר' מנחם מענדל מפרימסלאן זי"ע והרה"ק יעקב שמשון משפיטיווקא זי"ע והרה"ק ר' זאב וואלף מטשארניסטרא זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' משה זי"ע, וכמה בנוי רח"ל נפטרו בעוד קטנים, כשהיה בן אחד מונח על הארץ בהטהרה נכנס רבינו ואמר: אני משביע בשם הקודש שלא תבוא על רעיוני, בכדי עם זאל מיר ניט רידערין בתורה ותפילה.

היא הגאון המובהק איש חלקים קדוש יאמר לו חו"פ בוצ"ק חד מתלמידי הרה"ק רבי דוב בער המגיד ממעזריטש זי"ע אש קודש תוקד תמיד בקרבנו והי' חולת אהבה שחשקה נפשו לדבק בה' ותורתו ובעבודתו, מארבע כנפות הארץ נתקבלו אליו חסידים אנשי מעשה לראות עבודתו הזכה וזכורה בכל רמ"ח אבריו והי' מוכן בכל עת וכל שעה למסור נפשו בעבור קדושת השי"ת וכשהוא מפיץ את השם הגדול והגורא בתפלתו נודעו יסודות הבית וכל העם געו בצב"י והרהרו תשובה.

בין תלמידיו הי' גדולי ישראל וביניהם הרה"ק ר' שניאור זלמן מלאדי שניאורסאהן בעל התניא זי"ע.

רבינו עוד זכה להסחופף בכל מרן רבינו הבעש"ט זי"ע.

לפני פטירתו חשקה נפשו בארץ הק' ובשנת תקל"ז עלה לארץ ישראל יחד עם חבירו הרה"ק ר' אברהם מקאליסק זי"ע ועמם הרבה תלמידים ומשפחותיהם כשלש מאות איש, כמאה או מאתיים חסידים נסעו ללוחם לחוף הים בעיר גאלאץ לאיסטאמבול, ובניהם היה תלמידו בעל התניא זי"ע ומרוב התגעעותו אחריהם, ראה להצטרף עמם בנסיעתם, אבל רבינו ועוד דיוקים אמרו לו שהוא כריך לישראל בחוץ לארץ, כדי להמשיך בהנהגת התלמידים להדריכם בדרך החסידות, ושאלו אותו החסידים מדוע משאיר אותם לבדם, ענה רבינו אז מוועט האבן א בקשה, זאל מען שרייבן א קוויטל אויפן טיש וועט מען געהאלפן ווערן.

על חוף הים היה כמה ספינות חדשות שעמדו לנסוע, והיה גם ביניהם ספינה אחת ישנה, ובחר רבינו לנסוע בהספינה הישנה, והחסידים לא הרהרו ע"ז והספינה נסעה בלי מכשול עד איסטאמבול, צבת הנסיעה ספרו המלחים שמעולם לא היה להם נסיעה שקטה כזה, רק פעם אחת כשנסעו בזה הספינה הרה"ק ר' אלעזר רוקח בעל מעשה רוקח מאמאטאלדאס זי"ע, אז הבינו החסידים מה ראה רבינו לבחור דווקא בזה הספינה ישנה, כי הרגיש את הקדושה שהשאיר בה הבעל מעשה רוקח.

וכשנסע מאיסטאמבול לחיפה, התחיל לנשך רוח סערה, והתגברה עד שהגיעו למצב שקלו כל הקליין, והיו כולם שרויים בפחד גדול, אמר רבינו רבש"ע אהי יודע כי טרם נסיעתי מחוץ לארץ נסעתי להיפרד מזדקתי הדור וכאשר באתי אליהם כיבדוני בכבוד גדול ובניהם הרה"ק ר' פנחס שפירא מקאריץ זי"ע והרה"ק ר' נחום טווערסקי ראש שושלת טשערנאביץ בעל מאור עינים זי"ע, ורבי נחום כיבד הבית ואמר שמנקה הבית לפני מלך ישראל איך האב געהאט א גרימעניש אין בוך, לראות איך תלמיד הבעש"ט הק' זי"ע משרת אותי ושחקתי, וגלוי וידוע לפניך שהיה לי לער ועגמת נפש רב מאוד מן הכבוד אשר חילקו לי האדוקים, ע"כ אבקשך שזכות הער והעגמת נפש אשר סבלתי יעמוד לנו להנצל מן הסכנה, מיד כאשר גמר דיבורים אלו, שקטה הרוח והגיעו לארץ ישראל בשלום.

בהגיעו שם השתוקק רבינו מאוד לקבוע דירתו בכפר פקיעין הסמוכה לטבריא, ואמר כי אם יוכל לדור שם שנה או שנתיים, יש זכחו להביא את הגאולה שלימה, מה עשה

תורתו של רבינו
איתא בגמ' (מסכת ביצה ט"ז) תניא אמרו עליו על שמאי הזקן כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת מצא בהמה נאה ואומר זו לשבת מצא אחרת נאה הימנה מניח את השניה ואוכל את הראשונה אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה לו שכל מעשיו לשם שמים שנאמר (תהלים ס"ח ב') ברוך ה' יום יום. והוא תמוה שמאי מעשיו שלא לשם שמים חלילה? וביאר הענין, מהיות ידוע שתלמיד שמאי היו חרופי טפי ואפילו הכא נקבעה הלכה כהלל שהיה ענוותן, וידוע כי השמים מדה אחת ושם נקראת מדה אחרת תחתונה והוא היחוד האמיתי ליחד שם לשמים שהוא ו"ה והנה שמאי וגובה ערכו היותו חריף טפי לא היה יכול ליחד מדה התחתונה לאשר עליה, משא"כ הלל שהיה ענוותן וכל מעשיו ליחד מדה לילה ביום שהיא שם לשמים וזהו לש"ש, והבן. (פרי עץ)

כשנשאל פעם הרה"ק בעל התניא זי"ע על ידי רעו ועמיתו הרה"ק ר' מנחם נחום מטשערנביל בעל מאור עינים זי"ע: במה היה כחו של ר' מענדל האראדאקער [כך נקרא רבינו על שם מקום מגוריו האראדאק], גדול? ענה לו הבעל התניא: רבי מענדל ידע מחשבותיו של כל אדם. המשיך הלה לשאול: ומה בכך, היתה תשובתו: גם ידע מחשבות אדם במשך כל ימי חייו. המשיך אותו צדיק בשאלתו: ומה בכך, ענה שוב הבעל התניא: כשר' מענדל עבר בבית, הרגיש כל מה שחשבו בבית זה מעודו, וכל מה שעתידיים לחשוב בו עד עולם, ונתפעל הרה"ק רבי מנחם נחום מטשערנביל זי"ע עד מאוד. (מגדל עוז)

ב אייר תרמ"ג

רבי משה ב"ר שלום זי"ע מקארוב

רבינו הרה"ק רבי משה רוקח מקארוב זי"ע אחי הקדושים הרה"ק ר' אלעזר זי"ע הרה"ק ר' שמואל שמעלקא זי"ע הרה"ק ר' יהודה זינדל מאוחן זי"ע והרה"ק ר' יהושע הנקרא דער מיטעלער רב פון בעלזא זי"ע. נולד לבן שלישי לאביו הרה"ק ר' שלום הנקרא הרב שר שלום מבעלזא זי"ע בן הרה"ק ר' אלעזר רוקח השני מחכמי הקלויז מבראד זי"ע בן הגה"ק ר' יהושע מפינסק זי"ע בן הגה"ק ר' שלום אב"ד טיקטין זי"ע בן הגה"ק רבי אלעזר רוקח אב"ד אמסטאערדאם בעל מעשה רוקח זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת מלכה ע"ה בת הרה"ק ר' ישכר בער מסקאל זי"ע

בית הנולדו של חו"צ חפ"ח

רבינו היה איש קדוש מנכבדי הדאיקים ולמדן מפורסם תלמיד מאביו הקדוש.

וכמונה גדולי האדמו"רים והרבנים אז, היה מלמדים מיוחדים שהשגיחו בעניא פקוחא על התפתחות הבנים בחורה ויראת שמים.

אזמו נתפרסם ללדיק ומנהיג ורבים השכימו לפתחו יום יום ובפרט לשבתות וימים טובים היחה הנסיעת גדולה אליו.

וכשהגיע לפרקו נשא להרבנית הצדיקת מרת רעכיל ע"ה בת הרה"ק ר' מרדכי קאלנילנבוין מאוסטילא זי"ע בן הרה"ק ר' יוסף מאוסטילא זי"ע.

רבינו עוד כאב"ד לעיר עמד בשו"ת עם גדולי דורו. הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים מאלנז זי"ע התפאר במה שהשתדך עם רבינו חמשה פעמים. היה אב"ד וכמוגיד מישרים בעיר מקארוב, ומיד צבאו נספרסם שמו הטוב עוד יותר. ומסיפר פעם נזדמן למקארוב הגה"ק ר' יצחק אלחנן ספקטור מקאוונא בעל שו"ת באר יצחק זי"ע שנסע לקבץ לטובות ישיבתו, ורבינו הכבד לו מאוד ונתן לו שלש מאות רוביל מכיסו, שהיה אז סכום עצום מאוד, ובקשהו שינסה את נכדו הרה"ק ר' מאיר'ל זי"ע שהיה עדיין בחור צעיר. והגרי"א שח עמו בדברי תורה והפליג מאוד בשבחיו. רבינו ישב שם רק שנים מועטות.

נסתלק לגנזי מרומים ב' לחודש אייר טוב לעומר בשנת תרמ"ג

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' ישכר דוב מליבאטשיב זי"ע.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מקום מנוחתו של בני הרה"ק השר שלום זי"ע בבעלזא

עולם תהיה נשמתו נשמת צדיקים וצדיקות
עולם תהיה נשמתו נשמת צדיקים וצדיקות

לע"נ ריוול בת משה אהרן ג"י

ב אייר תרס"ט

רבי אברהם יצחק גליק אב"ד טאלטשווא

רבינו הגה"ק רבי אברהם יצחק גליק אב"ד טאלטשווא בעל באר יצחק זי"ע נולד בשנת תקפ"ו בכפר ווירטשע סמוך לדעברעצין באונגארן כבן זקנים לאביו הגה"ק ר' שמאי זי"ע ולאמו הצד' מרת רחל ע"ה. טרם נולד רבינו לאבותיו מתו על פניהם רח"ל ילדים אחדים, לכן כשנולד קיבל ע"ע אביו ואמו להתענות כל הימים בשני ובחמישי מדי שבת בשבתו שה' יאריך ימי בנם זה ויהי' למדן מופלג

אב"ד פעטרושען בעל שמן אשר זי"ע: ודכינא כאשר הייתי יחד עם מו"ח ז"ל לנחם את רבינו באבולו כאשר מתה עליו אשתו הרבנית, סיפר רבינו על גולד לזקתה: לפני שהוציא את החלק השני של ספרו בשו"ת הי' שריו בלגאות מאיפה יקח כסף להדפיס את ספרו שעלה הון רב? יום אחד נכנס אליו המדפס ואמר כי עשיר נדבן אחד שרואה בהעלמת שמו נתן לו סכום גדול על חשבון הדפסת הספר שלו, והמדפיס צא לבקש את הסכמת רבינו ואת כתב היד. רבינו שמח שמחה גדולה ובידך בכל הברכות את הגדבן על תרומתו ועל נדבת לבו ובעיקר על שעשה הכל בסתר, וייתר אפילו על כך ששמו יופיע בספר. כשיצא הספר ממכשך הדפוס והשמחה של רבינו הגיעה לשיאה גילתה לו אשתו הרבנית האדוקת את הסוד: היא הייתה הגדבנית שרצתה לעשות לזקקה בעולם שמה, היא מכרה את כל חפציה שקבלה לפני הנישואין, כדי לעשות נחת רוח לבעלה. (ועולמו של אבא).

רבינו הוציא ספר שו"ת פרשת מרדכי בשנת תרנ"א מזקנו הגה"ק ר' מרדכי בענטש זי"ע עם הערותיו היקרים, ד' שנים אח"כ הוציא ח'י' באר יצחק על מסכת חולין, ומשנת תרס"ב עד תרס"ט הוציא ג' חלקי שו"ת יד יצחק, ושנים אחדים אח"כ נדפסו ב' חלקי באר יצחק על מסכת גיטין, ועוד נשארו בכ"י ממני ח"י חיבורים גדולים (הגפרטים בהקדמות ספר באר יצחק גיטין) ב' חלקים שו"ת ח'י' על ש"ס ושו"ע ודוקשים שירות והשבות.

נסתלק לגנוי מרומים ב' אייר בשנת תרס"ט.

נשאר אחריו שני חתנים גדולים הגה"ק ר' אברהם הלוי יונגרייז זי"ע בן הרה"ק ר' אשר אנשיל בעל מנחת אשר זי"ע והגה"ק ר' יחזקאל בענטש אב"ד ס' וואראל זי"ע

זכותו הגדול יגן עליו ועל כל ישראל אמן

עוד לעיר לימים כבר הכירו בו שיהי' גדול הדור בשנת תקל"ח כבן י"ב הי' כבר בקי נפלא וחרף עמוס והלך לשיבת הגה"ק ר' שמואל שמעלקע קלויין בעל צדור החיים מסעליץ זי"ע שהי' אז אב"ד באלקאני, ואח"כ למד בשיבת הגה"ק ר' יצחק צבי מארגארטען אב"ד אצרהאס בעל בית דוד ורוקח התלמוד זי"ע, ומשם עלה לשיבת הגה"ק ר' משה פערלעס אב"ד באניהאד זי"ע וסם התרוע את הגה"ק ר' אורי מוללער אב"ד סוסבורג זי"ע ואת הגה"ק ר' אברהם צבי יונג מצעריטשט אויאלוי זי"ע, ולמדו ששקתם יחד.

בשנת תר"ו כבר נתפרסם ללמדן גדול ולקח את רבנית האדוקת מרת חוה רייזל ע"ה בת הגה"ק ר' ישעיה בענטש אב"ד האלוז בה"ג האזונים רבי מרדכי בענטש מניקלשבורג זי"ע לאשה.

אחד החונתו ישב ג' שנים בבית חמוי עה"ת ועבודה לא פסק פומיה מנרסא, כמה הקלות בקשו אותו להיות להם לאב"ד ובתוכם קהלה גדולה ניעדהאז והוא מאס ברבנות ולא קיבלם אלא סכר לו חלקת השדה וישב לו ככפר האלחם ונתן שדותיו באריות והוא לא מש' מהאלה של תורה ותפס ישיבה גדולה והקב"ה הגליה דרבו ונתעשר,

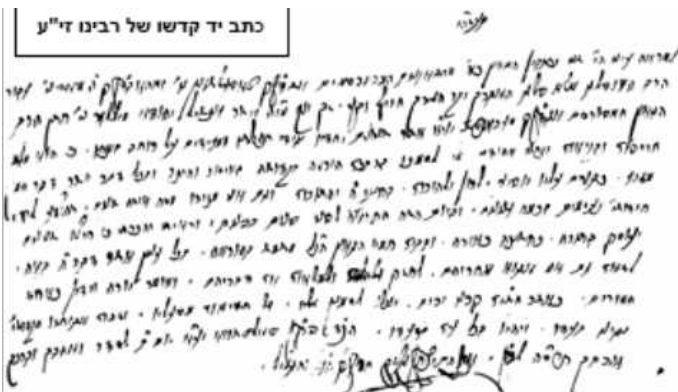
אולם מאת ה' היתה זאת שהוא יהי' אחד מרועי ישראל כי שנים אחדים אח"כ נקרף ביתו וכל רכושו ואלו נקי מנכסיו ואז קיבל רבנות בטאלטשווא וסם שיימש והרביץ תורה ופעל טובות כערך חמשים שנה.

הישוב טאלטשווא לא היה מפורסם והתגוררו סם בסך הכל כשישים משפחות. אך אחר שישב רבינו על כסא הרבנות היתה מפורסם מאוד ומכל פינות הארץ נהרו אליו אצרכי הישיבות ובעלי הוראות הצעירים כדי לקבל ממנו סמיכות להורמנא. כשאאל אותו למה ישב במשך עשרות בשנים בישוב קטן כזה ולא עבר לקהלה של עיר גדולה הראויה לשמה? השיב רבינו בבדיהיה ואמר: כחוב ברש"י פרשת לך לך: הדרך ממעטת את השם, כלומר, לפעמים יש רב שהוא עם הארץ, ובכל זאת יש לו סם טוב במדינה, כל לא יודעים שהוא בור. אבל כשהוא סם לדרך פעמיו ומבקר בערים אחרות בין תלמידי חכמים, אז נודע לכולם בכל המדינה שהוא עם הארץ, וזהו כונת רש"י הק' הדרך ממעטת את השם (ועולמו של אבא).

התמדת רבינו היתה איומה ובאמת לא הניח יחד ופנה משה"ק אשר לא הי' בקי בהם, מאס בכל עניני עוה"י והי' האנע לכת עם ה' למד ולומד ולא מש' מצית מדרשו כל הימים ולא שח שיחה חולין כי כל רגע הי' יקר בעיניו והאטער על כל רגע שצייטל מלימוד התורה.

הדחקות והעניות הי' אין לשער כמו שסיפר הגה"ק ר' אשר אנשיל יהודה מילער אב"ד פעטרושען בעל שמן אשר זי"ע: כשהייתי בביתו של רבינו נדהמתי לראות את העניות והדחקות בתוך דירתו הקטנה, הוא ישב על יד השלחן עיין בספרי קודש, ואשתו הרבנית ישבה על הספה ותפרה דפי גמרא שנהלפו. כשאמתי תורה עבור הכיבוד שהגישא לי, אמרה הרבנית: האס אתה יודע מי אני? והיא את עצמה: אני בתו של הרב הגאון ר' ישעי בענטש זי"ע שהי' רבה של קהלת קאלוב, ושהיה בנו של הגאון האדיר ר' מרדכי בענטש זי"ע וחתנו של הגאון הגדול ר' אלעזר רוקח בעל שמן רוקח אב"ד סאנטעוו. בכל זאת- המשיכה הרבנית - אני מטריחה את עצמי לתפור ולתקן את הספרים של בעלי, כדי שיוכל ללמוד מהם. (ועולמו של אבא).

רבינו היה לו בן יחיד גדול בתורה הגה"ק ר' מרדכי זי"ע שחיבר חזר המלך על הרמב"ם ותרי"ג מלות, ולדאבון אביו רבינו זי"ע נסתלק ר' מרדכי על פני אביו בשנת תרנ"א ח' אלול. וגם אשתו הרבנית מתה בשנת תרס"ז כ"ז טבת אחר שנתוסף סם על שמה שרה מחמת חולי בשנים רבות. ועיניו של רבינו ראו כל אלה ונחלש מרוב צער אך מלא ניהוס בלימוד תורתו שהי' לו כל שעשועיו וזה השלים לו האכילה ושינה וכל תענוגים שבעולם. וסיפר הגה"ק ר' אשר אנשיל יהודה מילער

זמנה. ועיין במהר"ם שיף ז"ל: דהאי דרב ויזרח לו השמש אמר ר"ע וכו' הכל מהרהי' עד לבסוף, דרב מייית מדר"ע מ"ש מיד בא השמש ודלמא ילך בלילה אע"כ משום דאין דרך ת"ח לצאת בלילה ע"כ. וא"כ אכתי אמאי עשה לו הש"ת נס זה להקדים לו זריחת השמש אע"כ כדי לרפאות צלעתו לכן מיהר לו זריחת השמש למהר לעשות רפואתו. ומעתה א"ש דההוכחה משום מזיקין הוי ממהירת ביאת השמש וממ"ש ויזרח לו השמש מוכח דהיה לרפאות צלעתו וד"ק(באר יצחק)

בעת פטירתו של הרה"ק ר' חיים מליסקא בעל טל חיים זי"ע היה רבינו זי"ע ראשון להספדים ואמר: חז"ל אמרו כי יסורין מכפרין עוונותיו של אדם ומיתת צדיקים מכפרים ויום כפור מכפר. לכן אנו מתפללים ומבקשים מאת ה' ואומרים והיתה זאת לכם לכפר אחת בשנה(פרשת אחרי) כלומר: די לנו בכפרה של אחת בשנה- ביום כפור ואנו מוותרים על כפרות אחרות.(ועולמו של אבא)

מתורתו של רבינו זי"ע

סיפר רבינו: כי פעם באו ואמרו להגה"ק ר' עקיבא איגר זי"ע, כי יש בעיר איש אחד שהוא מאד מסכן, משום שאין לו רק לחם צר ולומד תורה ביים ובלילה. על זה אמר רבי עקיבא ז"ל: אין האיש הזה בכלל מסכן, מסכן הוא האיש שיש לו בבית כל טוב ואינו לומד תורה (ועולמו של אבא)

בגמ' (חולין צ"א) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ וכו' מהרש"א ז"ל בח"א דהכא משמע שזרחה לו השמש משום מזיקין שלא יהיה יחידי בלילה. ורש"י ז"ל פ' בחומש: לו לצרכו לרפאות צלעתו עכ"ל ולענ"ד ז"ל: דלא פליגי אהדי דהא אמרינן אח"כ שמש הבאה בעבורו זרחה בעבורו הרי שזרחה השמש רז לפני

ג אייר תק"ה

הרה"ק רבי יהודה לייב זי"ע ב"ר אברהם זי"ע פיסטענר מקאלאמיי

רבינו הרה"ק רבי יהודה לייב פיסטענר מקאלאמיי זי"ע הנקרא ר' לייב פיסטענר מתלמידי הראשונים ממרן הבעש"ט זי"ע נולד בעיר קאלאמייא לאביו הרה"ק ר' אברהם זי"ע

רבינו היה רב חסיד וקדוש דריק יסוד עולם חד מצני היכלא קדישא של מרן הבעש"ט זי"ע, ומזכירו הרה"ק רבי יעקב יוסף הכהן כ"ץ מפולנאה בעל תולדות יעקב יוסף זי"ע כמה פעמים בספרו וגם הדפיס שם הספד גדול עליו בפרשת קדושים שאמר עליו: שהיה שקול כנגד כמה אלפים מישראל.

הרה"ק ר' משה חיים אפרים מסדילקוב זי"ע מזכירו בספרו דגל מהגה אפרים ומציא חדושי תורה בשמו, גם הרה"ק ר' בנימין בן אהרן מזלוזיץ בעל אמתחת בנימין זי"ע מציא בספרו להבנת דודים על שיר השירים, וגם הגה"ק ר' יחזקאל סג"ל נלדא מפראג בעל הגודע ביהודה זי"ע מזכירו (נל"ח יומא דף פ"ו).

בקאלאמייא מספרים ממנו נפלאות. ראש הגזלנים לדבוש אשר שם קנו בין הרי הקרפטים בגליל קאלאמייא ועשה, שמות בכל הסביבה, הרג ולא חמל אנשים נישים וטף, התנפל פעם אחת עם מחנהו על ק"ק קאלאמייא וצא בראשונה לבית רבינו זי"ע בליב שבת קדש בזמן שקדש על היין והכוס בידו, לדבוש הניף עליו חרבו ויד על ידו וילא ממנה דם. אז אמר רבינו: כי הדם יכפר על כל אנשי העיר ללא תאוונה להם רעה מאת האורח, ומיד נהפך לב הגזלן ולא עשה עוד רעה, רק בקש לתת לו פת לחם והלך לו מק"ק קאלאמייא מבלי הסב לה ולאנשיה שום נזק.

נסתלק לגנזי מרומים בחיי רבו הבעש"ט זי"ע בג' אייר בשנת תק"ה ומנוחתו כבוד בעיר מולדתו קאלאמייא בבית החיים הישן.

מזכרתו הישנה נשצרה לרסוסים ונתחדשה בשנת תרל"ג ורק מקצת דברים האלה החרות עליה נעתקו ממנה: קול יללת קרואים. קול צעקה בראשי הבכאים איש חי רב פעלים נאים הרב החסיד מהר"ל בה"ק ... והוא ירד.... בור... יוס' ג' אייר תק"ה לפ"ק

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

הושיעה ה' כי גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם, שיש לקרוא אותו מרישא לסיפא ומסיפא לרישא, שהחסיד הרואה שפסו אמונים מבני אדם יתלה את החטא בעצמו על שגמר חסיד, ובני אדם הרואים שגמר חסיד יתלו את החטא בעצמם. לפי שפסו אמונים גמר חסיד. (באר החסידות)

מתורתו של רבינו זי"ע

הושיעה ה' כי גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם: (תהילים יב, ב) היינו שעל כן אבד הצדיק, שאין הצדיק במדריגה גבוה כמו בדורות הקודמים, שזהו מפני שפסו אמונים מבני אדם, כי הפשוטי העם - שאצלם עיקר העבודה הוא אמונה - אין להם בחינה זו של אמונה כראוי ועל ידי זה חסר לצדיק, ואח"כ חלם שאמרו לו בחלומו משמיא, מהיכי תיתי, הא אפשר שהפירוש הוא איפכא, שפסו אמונים מבני אדם בגלל שאבד חסיד, ומסיק התולדות יעקב יוסף שבאמת שני הפירושים אמת כי כל אחד צריך לתלות החסרון בחבירו. (תולדות יעקב יוסף / שמות)

אין אסתר מגדת לשון בתמיה, מי שלא היה מוותר מתחילה ולא התבודד איך הוא מגיע לכלל מגדת, כלומר, איך הוא בא להגיד תוכחת מוסר. (תולדות)

לע"נ רחל בת ששה אהרן נ"י

ג אייר תרפ"ה [א]

ר' ישעי' שטיינער זיע"א מקערעסטייר

הרה"ק ר' ישעי' שטיינער זיע"א מקערעסטייר, נולד לאביו הרה"ח רבי משה זצ"ל ולאמו הרבנית הצדקנית מרת הענטשע מרים ע"ה בשנת תר"א בכפר זבארעוו

בקערעסטייר, והוסיף ואמר לו, אפי' אויף לעס שפיץ בארג וועסטו האבן חסידים, ולפלא הוא שמקום קבורתו הינו על ראש ההר בקערעסטייר. רבו זה העריץ את רבינו עד למאור, ועודדו להיות מנהיג ישראל, והשתדל שרבינו יתפרסם בעולם, וסמכו להתנהג באדמו"רות, והרבה לספר בשבחו, פ"ח כאשר הגיע אליו איש אחד שאלו הרה"ק מאין באת, ענה הלה ואמר מעיר קערעסטייר, שאלו הרה"ק האם קרוין את ר' ישעי' לעלות לתורה בשם מורי מורינו, השיב היהודי בשלילה, הוכיחו הרה"ק על זה, וזוה עליו שיראה שיתקנו את הדבר, כמו"כ התבטא פעם הרה"ק לאחד מחסידיו, באמרו לעך שישיעו יא לו שזיב מיוחד בשמים.

כאשר באו אנשים מגלילות קערעסטייר להיושע אלל הרה"ק מנאדווארנא זיע"א היה שולחם לרבינו באומרים שהם שייכים לקערעסטייר, פ"ח הגיע אליו איש אחד ביצועה גדולה, שאלו הרה"ק מהיכן הוא, ענה החסיד שהוא מפאטיק, שאלו הרה"ק זה סמוך לקערעסטייר, ענה החסיד שזה בערך ז' מייל, אמר לו הרה"ק נו נאדיר אריק לעס פדיון, און פאר גראד קיין קערעסטייר אר' ישיעילען, דארט וועסטו פויעלן, ווייל ארועלף מייל ארום קערעסטייר געהערן אלע געלטער פאר ר' ישעי'ן, ומיד נסע החסיד לרבינו וכמוזן שנישע חיקף. כמו"כ אמר עליו הרה"ק שפתח הפרנסה נמאח אלל רבינו.

מיד כאשר עבר רבינו לקערעסטייר יא טבעו ונתפרסם שמו בעבודת הקודש ובכחו הגדול שפעל בתפלותיו, ומכל קאזיו תבל נגרו לקערעסטייר להפקד בדבר ישועה ורחמים, לדיק דורו הערליחו עד למאור והעירו עליו גדולות ונאורות, פעם הגיע עשיר אחד להרה"ק רבי נפתלי הירשקא מראצפארט זיע"א ותינה בפניו רתו שיז לו גוי המעיך לו, ור' הירשקאלע לא ענה לו דבר, כראות העשיר שאין הרה"ק עונה לו, נענה ברוב מרידתו ואמר איני מבין את הרביים של היום, לפנים כשהי' המן היה כנגדו איזה מרדכי, אבל היום יא כל כך הרבה המנים ואין לנו אפי' מרדכי אחד כנגדם, כשמוע הרה"ק את דבריו, קפץ ממקומו ואמר, מה אתם אומרים?! אני מכיר אחד הנקרא ר' ישעי'לע קערעסטיירער, והוא לבדו יכול בכל יום להרוג מאות המנים, ואתם אומרים שאין מרדכי'ם וכידוע דברו בקודש של רבינו שהי' אומר אר גוי מוז זיך אדער זייגן אדער לייגן, (כלומר גוי לדיק או להיות כפוף ליהודי או לחטוף מיתה משונה), וכן היה אומר כשהיה ליהודי סיכסוך עם גוי, והצטרפו ליתן שוחד, אר גוי מוז נעמען אדער געלט אדער א מיתה

משונה. וכאשר היה רבינו אומר זאת, כך הוה, שאם לא היו מתכופפים או לוקחים כסף, היו חוטפים מיתה משונה.

גדולי דורו התבטאו על רבינו במאור, וסמכו על רב כחו באופן נפלא, פעם שבת הגה"צ ר' אשר מאיר אב"ד באכניא זצ"ל אלל רבינו בקערעסטייר, והרב מצאכניא סבל ממחלת הלכ רח"ל, עד שהרופא אמר עליו שאם יהיה לו עוד פעם התקפת לב אז הוא בסכנה גדולה וקרוב לילאוש ר"ל, ובשב"ק ההוא בהיותו אלל רבינו קיבל התקפה ונבהלו כולם עד למאור, והגיע עד לכדי יואש כאשר רגליו כבר נתקררו, בני משפחתו שלחו מיד טעלעגראם להזיכרו לדבר ישועה ורחמים אלל הרה"ק הדברי יחזקאל משינאווא זיע"א, ובנתיים עשה לו רבינו רפואות ובעז"ה נתרפא הרב מצאכניא, כעבור זמן מה נפגש רבינו עם הרה"ק משינאווא זיע"א ובין השיחים נאבד השיחה אודות מעשה הזה, אמר הרה"ק משינאווא לרבינו, כאשר קיבלתי הטעלעגראם נבהלתי מאור, כי ידעתי מצדו הקשה של הרב מצאכניא, אבל כאשר שלחתי מהיכן הגיע הטעלעגראם וענו לי מקערעסטייר, לא חשבתי מומנו יותר ולא לדאגתי עליו, כי ידעתי שהוא נמאח אין גוטע הענט.

אחד מחסידיו הרה"ק בעל בית אברהם זיע"א מסלחנים שהגיע לרבו מארה"ק, כאשר עמד לחזור, אמר לו רבו, כאשר אתה חוזר תעבור בעיירה קערעסטייר שם תראה לדיק אחד שהגיע לכל מזלייגותיו רק ע"י שמשר עצמו עבור בני ישראל.

ענותותו של רבינו היה מן המפורסמות ויכר היתה התבטלותו אל רבו הרה"ק מליסקא באופן שאין לה את וריע בכל תולדות החסידות, שעד הימים האחרונים, כאשר כבר היה אדמו"ר לאלפים וניהל נשיאתו ברמה יובל שנים, ורצבות השכימו לפתחו בכל עת ועונה כאשר כולם יואלים משם ביצועות ורפואות שלא כדרך הטבע ופקיע שמייה בכל העולם, עליון חתם רבינו את עצמו הק' ישעי' בן מו"ה משה ז"ל שהי' משמש בקודש אלל הרב הדיק מליסקא זיע"א, וכך היתה גם החותם שלו, ולא החזיק טיבותא לעצמו כלל, אלא כלאומר שכל יחוסו הוא שהיה משב"ק אלל הרה"ק זיע"א. כמו"כ היה מתמיד ליסוע לאין הק' של רבו כדי לפעול ישועות נארות, כמוספר שפ"ח הגיע איש אחד לרבינו להזכיר את גיבתו של רבינו, אמר לו רבינו: קום ללמיר גיין אום רבין, האיש הזה לא הבין טונות, אבל חיקף קם ממחמתו והלך ביחד עמו בערך עשרה קילומטער רגלי עד ליסקא שם עלה לאינו של רבו הק' מליסקא, ונכנס להאהל, כאשר האיש נשאר עומד

בשנת תרי"ד בהיות רבינו בן שלש שנים, נהייתם מאביו, ונתגדל ונתחנך ע"י אמו האדיקה ע"ה שמסרה נפשה על חיטבו.

בהגיע רבינו לגיל י"ב שנה, הבניה אמו שלטובת רבינו הוא שיהיה למקום תורה, ובמס"נ גדולה לקחה את בנה והביאה אל רבו הראשון, שלימים היה רבו המובהק, הרה"ק רבי אבי הירש אב"ד ליסקא זיע"א בעל אך פרי תבואה.

רבו הרה"ק מליסקא שלחו ללמוד נשיבתו של הגאון מסעמיהאלי זיע"א, שם הגה בתוה"ק למשך חצי שנה כאשר בזמן קצר זה התפרסם שמו ויאל טבעו עד למאור בכל הכפר והסביבה, עד שהנהיגו אנשי הכפר, שכאשר היה להם חולה רח"ל היו רגילים לבוא אל רבינו ונתנו לו מעות שיאמר תהלים עבור החולה, וראו פלאות, הסוחרים שראו אל השוק ג"כ ידעו לבקש מרבינו שיעמוד על ידם ועי"ז היו בטוחים שילחימו במאור בזכות רבינו.

כעבור חצי שנה חזר רבינו לרבו המובהק מליסקא זיע"א, ורבו הכיר בו שאור גדול ומכוסה הוא ולחילנא ברברא יתעבד, ע"כ קירבו במאור ונהג בו בכבוד גדול, עד שמינה את רבינו לשמשו בקודש בן בית. כמו"כ כאשר אמרו מקורביו של הרה"ק מליסקא מה יהיה עם רבינו שעדיין היה בחור באותו עת, נענה רבו ואמר אויף מיין ישעי' האב איך נישט קיין מורא, ואכן רבינו העיד על עצמו, שולח שיז מזה של פו"ר, לא היה לדיק לכל זה.

על גודל הקושטו של היתה מן הגדעות, מסופר שפעם אחת כאשר אחד מזלדיקי דורו שהשתתף בשה"ט שעבר רבינו, הבחין שרבינו חותך חלה והסכין מושחז כדבעי, והפליא זאת בדעתו, רבינו שהגיגש מיד ברזח קדשו מה האדיק הושב לזידו חושב, נענה ואמר ואמאי אינכם מתפללים שלא נפל פיודר אחת מהחלה (אשר כידוע שמי שלא פגם לא נופל פיודרין ואכמה"ל). וזלדיקי דורו אמרו עליו שקיבל טרוח צפועל ישועות שלא כדרך הטבע, משום שחילק שלא כדרך הטבע (כאשר עדיין לא היה לו ממה לחלק חילק כל כספו וליווה לחלק עור), והיו שטענו שדייקא מחמת רוב הקושטו ופרישתו זכה לכך.

במשך השנים שהסותפו כלל רבו, נתוודעו העולם טיפין טיפין מגדלותו והסתרתו של רבינו, כאשר מינהו רבו לחלק את החלות אלל שוה"ט להחסידים שראו לשבות שבת שם, והיה אומר בזה"ל: ווען ישעי' טיילט זילקעס קומט אין זיי אר ברכה אריין, וכפי שהעיד עליו שנים אחר"כ הרה"ק (שמר?) מנאנאש זצ"ל שעוד כאשר היה רבינו מחלק את החלות התבטא עליו רבו זה, היכרתי עליו שיהיה רבי. פעם בעת שחילק את החלות התבטא עליו רבו זה, קוק'ט די זאק איז שוין ליידיג און ישעי' טיילט נאך, ודבר זה הי' גם בקערעסטייר בכל מוש"ק, שהיה מחלק טשולענט לכל האורחים מתוך הסיי, ולא נתן לאף אחד להביט בחוד הסיי, אלא שאל אם לריכים עור, וזה אחד עוד ראה היה נתון לו משם, אפי' שכבר הי' ע"פ חשבון ריק כי לא הכינו כ"כ בכלל, אמנם כאשר גמר לחלק היה מניח את הסיי מידו ונפקה הברכה בה, וזאת היה רבינו צמדת פזרונו וחילק לדיקה בכל עת ועידו, והיה מתחן יתומים ויתומות ומלבישם בגדי כבוד, אחר פטירת רבו היה נוסע רבות להרה"ק הדברי חיים מאלנא זיע"א, פעם כאשר היה לו בין כיסוי 600 ראינא, ביהקן הרה"ק מאלנא זיע"א שנאך לו כסוס גדול לאיזה דבר מזה, מיד הריק רבינו את כיסו, שאלו הרה"ק מאלנא זה הכלל הוילא רבינו גם מהכים השני, וכך המשך הרה"ק מאלנא עד שנתן

לו רבינו את כל הסכום, והפליא הרה"ק מאלנא את מדת פזרונו. והרה"ק מאלנא הרבה לחבבו, ופ"ח כשהיה רבינו באנאן וישב שם בסעודה אלל הרה"ק זיע"א, קרא הרה"ק מאלנא ואמר טוב עין הוא יבורך, ישעי' וועט בענטשן. כמו"כ סמך הרה"ק את ידו על רבינו להיות מנהיג בישראל.

ואכן גם הרה"ק רבי ברוך מנארגליץ זיע"א התבטא על רבינו פעם, פאר ישעי'ס לדיקה האט מען אין הימל אויך דרך ארץ.

בהגיעו לפרקו נש' רבינו ביום ו' ערש"ק תזריע ד' ניסן תרל"ה את ז' הרבנית שרה ב"ר יצחק יונה (חתן הגה"צ ר' ישעי' הכהן הנקרא הכהן הגדול מקערעסטייר זיע"א), כאשר את השבת אויפרויף ערך רבינו אלל רבו הרה"ק רבי מרדכי מנאדווארנא זיע"א, לפני הבאווארפען, אמר הרה"ק לרבינו בזה"ל: דו האסט נישט ווערן ס'אחל דיר באווארפען, ועל איך דיר באווארפען מיט חסידים.

אחר חתונתו נשאר מתחילה רבינו לגור בעיר ליסקא, אבל מחמת שסבל שם רדיפות פנה להרה"ק רבי מרדכי מנאדווארנא ושאל את פ"ק כדת מה לעשות, אמר לו הרה"ק שיקבע דירתו

לפי"ג ריוול בת מסה אהרן ג"י

ג אייר תרפ"ה [ב]

ר' ישעי' שטיינער זיע"א מקערעסטיר

לכתב קובייה אחת, אחרי מנחה תתן לה הקובייה השנית, ואחר מעריב תתן לה הקובייה השלישית. מיד הזדרז להגיע הביתה, וייתת לכל דברי האדיק, ואחרי שאלה את הקובייה השלישית, פתאום התיישבה על מיטתה בדכריות השלימות.

במוצ"ש שאחר הפסח בחודש ניסן שנת תרפ"ה התכונן רבינו ליסוע כמדי שנה ליומא דילובלח של רבו הרה"ק מלאנז לעיר לאנז, ואחר סעודה המלוה מלכה אמר רבינו שאינו מרגיש בטוב, ראו המקורבים לעזור בעד רבינו מליסוע לאנז, אבל רבינו השיב שהוא מוכרח לנסוע, ובחזרתו נסעב רבינו בעיר פרעשבוז שם חלה מאוד ל"ע והמריאורו לביתו, בכל מקום אשר דבר המצב מגיע אבל גדול ליהודים, וכל העם מרבים להחפץ ולבקש תפילות ותחנונים, ולהעתיק לה, אנשי ביתו הביאו רופאים מפורסמים לבית רבינו, אבל כולם אמרו נושא לחייו, בצב"ק ר"ח אייר תרפ"ה עוד ערך רבינו את שו"ט ועשה קידוש וביצע את החלה בעצמו ואכל מעט, וטעם מעט מהדגים שהביאו לפניו, אח"כ ליוה לבנו יחידו הרה"ק ר' אברהם לע זיע"א שהוא יחלק את הדגים, בדאבון לבס הבינו החסידים את כוונת רבינו, ביום ראשון עדיין קיבל רבינו פתקאות ובידן את העם, כליל א' אור ליום שני ג' אייר נחאספו משפחת רבינו בחדרו, וליוה לנכדו הרה"ק רבי מאיר יוסף רובין זיע"א (חתן בנו יחידו שמילא אח"כ את מקומו), שיזמן הזמן יום זה משובד, שאל את זקינו רבינו וכי שבת היום, השיב לו רבינו "הן", (כי יום הסתלקותו היה אצלו כיום שב"ק), ועוד כמה פעמים במשך הלילה הורה רבינו לזמר זמירות של שב"ק, ואף הוא היה מזמר ושפתותיו מרחשין כל אותו הלילה באמיתת פסוקים. כמו"כ הסתגר רבינו עם בנו יחידו למשך זמן מה, ואח"כ קרא לנכדו הג"ל והסתגר עמו ליותר זמן, משתתת אחת שראתה זאת אמרה מיד שהדבר לא מולאת חן בעיניו, כי מצינה שבנו של רבינו לא יחירי ימים רק הנכד, ואכן כך היה שדוך ב' שנים ביום ח"י אדר"א תרפ"ז נסתלק בנו של רבינו הרה"ק ר' אברהם זיע"א, וחתנו הרה"ק ר' מאיר יוסף זיע"א ירש את כיסו עליה יצב עד יום פטירתו שנתקד"ה בשנת הזעם.

וכאור יום שני ג' אייר תרפ"ה החזיר רבינו את נשמתו הטוהרה לבוראו, ונטמן במרומי הר בקערעסטיר.

מסופר על הימים האחרונים, שאשה אחת באתה להתבדך אצל רבינו ביסועה גדולה, אמר לה רבינו ביום ב' הבאה יבואו הרבה אורחים לקערעסטיר ולא יהיה להם מה לטעום, לכן תראי להבין הרבה תפוחי אדמה ובארש"ט להם, ובזכות זה תיושע, ביום ב' התקיימה ההלוי' ורצבות אנשים באו ממרחקים לחלוק כבוד האחרון לרבינו, והאשה אכן הבינה מאכל רב, והפצירה אצל האנשים, בואו לאכול כי הרה"ק הבטיחני שאם אתן לאכול אוושע, וכך היה.

לפני שיא ההלוי' העמידו המשמשים ב' חציות גדולות ברחוב של עיר, והכריזו שההלוי' לא תוכל ללאת טרם יפרעו כל החובות שהיו לרבינו לרוב, ותוך זמן קצר נתמלאו ב' החציות בממון שהוצילו הרצבות שבאו לחלוק לרבינו כבודו האחרון, וכיסו כל החובות.

עם פטירתו הפכה ליוני הק' למוקד ישועות אשר עד ימינו אלה רבים נושעים ע"י ובזכותו, הן במקום קבורתו, והן בהמשכת מעשי האדקה, ובהדלקת נר ולימוד משניות לט"ו, אשר רואים ישועות למעלה מדרך הטבע, ורבים טובים מעידים ע"י.

זרעו אחריו בנו יחידו ומ"מ הרה"ק רבי אברהם מקערעסטיר זיע"א

חתניו הרה"ק ר' רפאל גראס זיע"א מצערבעט, הרה"ק ר' שמואל?? והרה"ק ר' ישראל אברהם אלטער לאנרא זיע"א אב"ד עדלעין

וממתין מבחון, והביט פנימה וראה איך שרבינו מסובב בפנים אנה ואנה ומעתיק בתפלה, אח"כ יא משם ואמר לו: דו קענסט אהיים גיין, כי כבר נושע, וכך הוא שנתפאה.

גם כח תורתו השכיל להסתיר את כוח תורתו עד למאור, עד שאפי' חתניו לא הכירו בו עד מעשה שהיה, שפ"א יצו חתניו כלילה אחת ועסקו בתורה, לפתע נתקפו בלימודם ולא יכלו להגיע לעמק השווה, באמצע התוכחותם יא רבינו מחדרו ועבר לידם, בראותו להט אש קודש, שאלם על כך, אבל הם נמנעו מלהגיד לו כי לא ידעו מכה תורתו, אבל רבינו לא הירפה מהם, עד שאמרו לו בשפה רפה קושיהם, תוך כדי דיבור אמר להם רבינו אני חושב שטוב שהעיינו בחום' פלוני, והלך לו לדרכו, שניהם קמו ועיינו בהתום' ולפליאתם נמאזה שם חי' לקושייתם, ויהי להם לחידוש, כמו"כ סיפרו כמה מאנשי ביתו, שדרכו בקודש היה להכניס אורחים בלי גבול ובלי שיעור, ובכל לילה היה סובב והולך בין המיטות לראות אם

חסר למישהו משהו, אח"כ כאשר הי' חושב שכולם כבר ישנים, הי' נכנס לחדרו והגה בתורה"ק באין מפריע.

עיניו האופיות למרחוק של רבינו ג"כ מן הגדועות, כאשר האיל הרבה אנשים מארות שרחפו עליהם רח"ל, פ"א שבת רבינו באיזה עיר, ובלייל שב"ק אחר השוה"ט יצבו על השלחן הק' ושחו ענינים שונים, מלמד אחד שישב שם כבר השב לחזור לביתו, אבל רבינו עיכבו באמרו שיש לו עוד זמן, כעבור חצי שנה קם המלמד שוב כדי לחזור לביתו, אבל רבינו ליוה עליו להשאר אצלו, כך עכבו עוד ועוד, אשת המלמד בדאגתו לו קמה וילאתה את ביתה לראות מה קורה עם בעלה, וכאשר באה האשה לבית רבינו, קרא רבינו אל המלמד ואמר לו, נו! עכשיו אתה כבר יכול לחזור לביתך, וכאשר הגיעו שניהם לביתם ראו שהקיר שעל יד המטה התמוטטה, ואילו היו נמאלים בביתם היו בסכנה גדולה, וכעני"ז היה אם אחד שבא ליפרד מרבינו אחר שב"ק ששבת בקערעסטיר, ורבינו אמר לו שלא יסע כלילה הזה, אלא ילון בקערעסטיר ורק למחרתו יסע, האיש ניסע להתווכח עם רבינו באמרו שכבר הזמין בעל עגלה בעירו שיחכה עליו על יד תחנת הרכבת, וגם זו' תדאג עליו, אבל רבינו בשבו לא נתן לו רשות ללכת, וכן עשה ונשאר ללון כלילה בקערעסטיר, למחרתו בהגיעו לביתו נודע לו גודל הנס, כי הבעל עגלה שהזמין בראותו שהוא אינו מגיע אסף איזה גוי אחד מתחנת הרכבת והסיעו להעיר, באמצע הדרך התגפלו עליהם רוחים בחושבם שהיהודי יושב שם, והבו את הגוי מכות נמרצות ומחמת גודל החושך לא ראו שגוי יושב שם במקום היהודי, ורק לכסוף נתברר להם שהיהודי שם במקום אינו שם, אז הבין כוונת רבינו מה שפעה ברוח קדשו, ועיכב בעדו מליפול לידי הרואחים.

שוב מסופר שאיש אחד שהיה נוסע בתמידות לר"ח לרבינו זיע"א ביחד עם גיסו, נסע פ"א ברכבת ואכל בדרך מאכל בשני. אח"כ כשהגיעו לקערעסטיר עמד רבינו וחילק להאורחים מילכיגע קוכן, האיש דן ששכח כבר ממה שהיה על הרכבת ראה ג"כ לאכול מהעוגיות, מיד ניגש אליו רבינו ואמר לו האמת הוא שיש כאן אחד שהוא בשני' וזהו האילו ממכשול.

על חלוקת האוכל של רבינו כבר סופר למעלה אשר שרתה הברכה במאכליו, ואפי' שלא הכינו מספיק לכל האורחים, כאשר חילק רבינו בעצמו הי' תמיד כדי חלוקה לכולם, ומסופר שפעם כאשר אחד מחתני רבינו עשה ברית לבנו, כיבד הוא את הסאטמאר רב זצ"ל להיות סנדק, ונשאר גם על הסעודה ברית, בברמה"ו כיבד רבינו את אורחו מסאטמאר, אחר ברהמ"ז הורה רבינו להסאטמאר רב שיחלק כוס של ברכה מכוס זה לכל הגאספים, הסאטמאר רב התבונן בהכוס הקטן שצידו ואמר לרבינו אני איני יכול לחלק מטוס קטן זה באופן שיספיק לכולם, אמר לו רבינו אויב אזוי וועע ישעי' טיילן, ואכן רבינו קיבל את הטוס וחילק מזה כוס של ברכה לכאור"א ובמשך כל הזמן שהיו צריכים לחלק שך רבינו מנוטו לכולם, והיה מספיק לכל אחד ואחד.

מפורסם היה בהארתו והמופתים ופעל ישועות למעלה מדרך הטבע, סיפר אחד מחסידיו רבינו, שפ"א עמד בתחנת הרכבת בעיר טאקאי וראה לנסוע לקערעסטיר, בעצמו שם ניגש אליו איש אחד שחזרתו הוכיחה שאינו מהחרדים לדבר ה', ושאלו להיכן אתה נוסע, השיבו החסיד 'לקערעסטיר' אמר לו האיש גם אני נוסע לרבי ישעי' לע, התפלל החסיד ושאלו מה אתה מחפש שם.

סיפר לו האיש, שפ"א כשנולד לו אחד מילדיו, נחלתה אשתו מן ההנקה בחום גבוה והנקרא מילעך פיבערן' ושכנה כמעט מחוסר הכרה, המצב היה מסוכן ביותר והרופאים אמרו נושא, ועמדו בני המשפחה אובדי עצות, נענה אחד ואמר לחמי שיסע להזכירה אצל הרבי מקערעסטיר.

מיד קם אביה ונסע לקערעסטיר, כשנכנס לקודש פנימה, שאלו רבינו ג' שאלות א' אם הוא מניח תפילין, ב' אם הוא שומר שבת, ג' אם הוא מנהל בית יהודי כשר וא' כשרע' יודישע שטוב, ולא יכל לענות כדבעי, אמר לו רבינו שאם יבטיח שיקיים ג' דברים הללו, יושע מיד, כמובן שהבטיח על זה, אז נתן לו רבינו ג' קוביות סוכר ואמר לו, כשתבוא לביתך תתפלל שחרית, ואח"כ תתן

ד אייר תקפ"א

הרה"ק רבי ליפא ב"ר יצחק אייזיק זי"ע מסאמבור

רבינו הרה"ק רבי ליפא מסאמבור זי"ע נולד בכפר סאפרין כבן החמישי לאביו הרה"ק ר' יצחק אייזיק אייכענשטיין ראש שושלת זידיטשוב-קאמארנא מסאפרין זי"ע בן הגה"ק ר' אלכסנדר מסטבניק זי"ע בן הגה"ק ר' צבי זי"ע חתן הגה"ק רבינו יום טוב ליפמאן הלוי העלעער בעל תוס' יו"ט זי"ע. רבינו היה גם כן נכד השלה"ק הרה"ק ר' ישעי הלוי איש הורוויץ זי"ע, והיה לרבינו כתב יחוס עד התנא האלקי הלל הזקן ע"ה שהיה מגזע שפטיה בן דוד מלך ישראל חי' וקיים ע"ה ולאמו הרבנית הצדיקת מרת הינדא ע"ה

כזי, וא"ח הרה"ק רבי יהודה ליבוש מראזלא זיע"א)

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' טוביה זי"ע שהיה תלמיד חכם גדול. ומנחתו כבוד בעיר זידיטשוב.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו התנהג בקדושה ופרישות עובד ה' בכל כחו ורבים הלכו לאורו ללמוד ממנו יראת שמים יראת הרוממות והיה מנורה הטורה ובעל רוח הקודש עבודתו ללהב יראה ולהלהיב לבות השומעים לאזניהם שבשמים.

רבינו ינק תורה מאביו הגדול, ואחר כן נתדבק באחיו הגדול רבינו העטרת כזי זיע"א

אמו הרבנית הצדיקה מרת הינדא ע"ה הייתה דרכה שצכל לילה ערכה תיקון חכמה, והואילא את ילדיה הקטנים ממתתם והאזינים על הארץ. פעם אחת לעת זקנתו, נאנח הרה"ק ר' יצחק אייזיק זי"ע אביו של רבינו ושאל להרבנית הינדא ע"ה, הנה נא זקנתי ובמה נעלה לאביו שבשמים? השיבה לו במסל"ה נעלה (פרשת חקת כ' י"ט) שבו מרומים שמות בניה בר"ת ב'עריש הוא הרה"ק ר' ישכר בעריש אייכענשטיין מזידיטשוב זי"ע מ'שה הוא הרה"ק משה אייכענשטיין מסאמבור בעל תפלה למשה זי"ע ס'ענדר הוא הרה"ק ר' אלכסנדר סענדר אייכענשטיין מקאמארנא בעל זכרון דברים זי"ע ל'פא הוא רבינו זי"ע ה'ערש הוא הרה"ק ר' כזי הירש אייכענשטיין מזידיטשוב בעל עטרת כזי זי"ע בזכות זה שגילנו חמשה בנים גדולים כאלו נעלה לשמים.

נסתלק לגנזי מרומים ד' אייר י"ט לעומר תקפ"א.

על אופן פטירתו בקיור ימים מסופר, אשר פעם אחת בשבתו כליל הסדר ליל שימורין שנת תקפ"א, צעת אשר מלאכי עליון באו לחזות בנועם עריכת הסדר שלו, גילו לו מן השמים, שאחיו רבינו העטרת כזי יבוקש בקרוב לשיבה של מעלה, ונסע רבינו תיכף אחר החג לאחיו הגדול, והודיע לו שכן נגלה לו מן השמים, אמנם היות ורבינו אינו

יכול להשתדל על זה העולם ולהואיל לרבים, ורבינו העטרת כזי יכול לזכות הרבה נפשות ישראל, על כן ראונו להחליף עמו שהוא יסתלק לעולם העליון תמורתו, והוסכם ביניהם כך, ונסע רבינו חזר לביתו ושם נ . ק ל ת ס נ

רחוב בעיר סאמבור

וכן כותב הרה"ק רבי נפתלי מדעלעטין זיע"א בזה"ל, כשהלה זקינינו רבינו כזי עשרה שנים לפני הסתלקותו (בשנת תקפ"א), נכנס אליו אחיו הרב רבי ליפא ז"ל, ואמר לו: אחי רבי! אתה נכרך לעלמא הדיון, כי אלפי ישראל כריכים כך, אנכי נותן לך במתנה עשרה שנים מן שנותי, רק בקשתי שתשיג על יולאי חלאי. וכן היה, שבאותו פרק נסע אחיו הרב רבי ליפא לביתו, ונסתלק לעולמו, ורבינו כזי קם מחליו. ונתגדלו יולאי חלאי על השגחת רבינו כזי, וגם אחרי העלות רבינו כזי לשמים, השגיחו עליהם אלאי רבינו כזי. (מהרבנית הצדיקה רבקה'לי ע"ה בת העטרת

לע"נ ריוול בת משה אהרן נ"י

ד אייר תרצ"ב

ר' מאיר בארנשטיין מסאכטש

הרה"ג ר' מאיר בארנשטיין מסאכטש זי"ע נולד בשנת תרי"א לערך באלקוש לאביו הרה"ק ר זאב נחום ביאלא בעל אגודת אזוב זי"ע בן הרה"ק ר' אהרן בורנשטיין שטשעקאטשין זי"ע מצאצאי רבינו הרמ"א זי"ע ומרבינו הש"ך זי"ע ומהג"ק בעל המעשה רוקח זי"ע. ולאמו הרבנית הצדקות מרת דובריש ע"ה בת הגה"ק ר' מרדכי הירש ערליך מבבנדין זי"ע

בשנת תרנ"א ביקר רבינו בצרף ישראל יחד עם גיסו הגה"ק ר' שמואל מסוכטשוב בעל שם משמאל זי"ע בשליחות בעל אבני נזר זי"ע במטרה לקנות אדמות ולייסד מושבה חסידית. הם שהו בצרף כשלושה חודשים ועברו אותה לארכה ולרחבה, אלא שתוכניתם לא נתקמה בגלל חוק שנתקב אז ע"י הסולטן הטורקי, שלא למנוע אדמות ליהודים בצרף ישראל.

לאחר פטירת אשתו בשנת תרס"ב, נשא רבינו אשה שניה בריישא אשר בגליציה.

במלחמת העולם הראשונה גלה לוינה שם נתיידד עם הגאון המפורסם רבי מאיר אריק מטורנא זי"ע והם נהגו לשוחח בתורה במשך שעות ארוכות לעיתים מזומנות.

לאחר המלחמה נתיישב בלודז וסם נסתלק לגנזי מרומים ביום ד' באייר תרצ"ב.

לא השאיר אחריו כמעט חידושים בכת"י. מנוחתו כבוד צבית העלמין בלודז ורבים מגיעים לאהל שער הקבר.

על מצבתו נכתב: הוא חסיד הוא עניו דספודי עליו רוכב ערבות שם ושמח נפש נקי בדא אליו בתורתו אומנתו ונהנה מיגיע כפו כל ימיו רב עצה ותושי' נטל עליו מושל דקיק ביראת אלהים תמים במעשיו אבד חסיד מן הארץ בשנת שמיים לימיו חייו יום ד' אייר בלרת בטלית וטופפות זין עניו ראונו כי שם ד' נקרא עליו בק"ש נאסף אל עמיו זל"ל

הרב הגדול מ' מאיר

בארנשטיין בן הגאון הגדול מו"ה זאב נחום זל"ל אבד"ק ביאלא אחיו וחתנו של כ"ק אדמו"ר הגה"ק רשכבה"ג מסאכטשוב זקוקל"ה חתן הרב הדומה למלאך ד' לבאות מקאלק זקוקל"ה

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' מנחם מענדל זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו למד בשיבת אביו בביאלה והי' תלמידו המובהק. מגיל צעיר בלט בכשרונותיו העלויים ובחריפותו הרבה, ונתעלה בלמודו, עד שנתפרסם כעילוי.

אחיו הגה"ק ר' אברהם מסאכטשאו בעל אבני נזר זי"ע בחר בו כחתן לבתו היחידה הרבנית הצדקות מרת אסתר בריינדל ע"ה. שנים מספר הי' סמוך על שלחן אחיו וחתנו.

בילדותו ביקר רבינו מספר פעמים בקולק כאשר חתנו בעל אבני נזר זי"ע הי' סמוך על שלחן חמיו הרה"ק ר' מנחם מנדל מקולק זי"ע שם זכה לתשומת לב השרף שאף שוחח עמו. כפי המסופר הועידו השרף כבר אז כחתן לנכדתו. כל ימיו הי' קשור רבי מאיר להוויית קולק ומקנא היה לכבוד השרף.

כחסיד קולק הי' גם מקורי בהנהגתו, ומסופר שכאשר חש שפאת טרדותיו אין הוא יכול לכונן כראוי הי' מתפלל תפילת הבינון.

כאביו ואחיו נסע כחסיד להרה"ק ר' העניך מאלכסנדר זי"ע כאשר החל לנהל עדה והוא הי' קשור אליו מאד.

על הסלידה מכל דבר שקר יש מן העניין להביא ממוכתב שהשיב לזקנתו הגה"ק שבתו זי"ע על פלפול ששלח לו בשנת תר"ז, ובמכתב כינהו "הרב הגאון". על כך השיב לו

רבינו במכתב בו כתב כי

נהנה מדבריו, אך בפתח המכתב - ויוזכר, שהמדובר בהיותו כבן 80 שנה - ביקשו: "ראשית אבקשך שלא תכתבו לי עוד תוארים כאלה אשר לבושתו וחרפתו שאתה מתאר אותי בתואר גאון אשר מי שהוא גבוה עשר מעלות אינו ראוי לתואר זה, אולי למדת תואר זה מהספרים שמי שאינו ע"ה גמור תוארים אותו בשם חכם. טוב הי' שלא תכתבו לי שום תואר

רבינו נתפרנס ממסחר אחר שסירב לשמש ברבנות, אם כי סוחרים רבים בחרו בו כבורר בדיני תורה שהיו ביניהם.

מסופר שפעם הפסיד רבינו הון רב במסחרו, וכשכח אח"כ אל חתנו אבני נזר שאלו מה חידש לאחרונה

בלמודו, והוא האיע בפני אחיו חדוש נפלא שחדש באתה עת. נתפעל הי' אבני נזר" מאד מהחדוש ואמר "ראו כמה גדול כמו של רבי מאיר בתורה, אם יכול הוא לחדש חדוש כזה במאב שזכה", והוא הוסיף ואמר שכשרונותיו של אחיו עולים על כשרונותיו שלו

ה אייר תרל"ח

רבי מאיר ב"ר יצחק איצק זי"ע בעל אמרי בינה

רבינו הגה"ק רבי מאיר אויערבאך אב"ד קאליש וראב"ד ירושלים בעל אמרי בינה זי"ע נולד א' דראש חודש אדר בשנת תקע"ה לאביו הגה"ק ר' יצחק איצק בעל דברי חיים זי"ע בן הגה"ק ר' חיים בעל דברי משפט זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת הענא ע"ה בת הגה"ק זאב וואלף מזאלשין זי"ע ולמעלה בקודש עד למהר"ל מפראג זי"ע

רבינו היה גאון מובהק ומפורסם בתורה בנגלה ובנסתר וגודע בפרישותו וקדושתו.

תחילה היה אב"ד קוואהל ואחר כן בקויל והדר בקאליש, ובשנת כת"ר נסע לעיה"ק ירושלים, בשנת תרכ"ב בערך נתמנה לאב"ד קאליש במקום רבינו הגה"ק ר' חיים אלעזר וואקס בעל נפש חיה זי"ע.

בהגיע לירושלים החליט הגה"ק ר' שמואל סלנט זי"ע למסור לידו את הנהגת העיר והיה קורא לו רבה של ירושלים (חכמי פולין).

עשיר מופלג היה רבינו והוא רב הביא עמו לירושלים, ממנו הרבה לתרום לקופת העדה, לעניייה ואף לבנין שכונתיה מאה שערים ועוד. (שנת דור ודור)

רבינו הגיה כל הכבוד שהיה לו בעירו ובכל מדינת פוילן ונבחר בירושלים לאב"ד, וס' הרביץ תורה בטהרה והיה עסקן גדול שבנוו בתי כנסיות ובתי מדרשות וכמה חברות קדושות על ידו, והוא לא נהנה ס' מאחרים ואפילו מקופת הקהל לא לקח תשלומין, וחי"י שנה ישב על כסא הרבנות בירושלים עיה"ק.

כשהגעו לפרקו נשא להרבנית הצדיקה מרת פריידלע ע"ה בת הנגיד הר"ר שרגא פייבוש מלוונטשיץ ז"ל וכשמתה עליו אשתו ראשונה נשא בזוג שני לאחות אשתו להרבנית הצדיקה מרת עלא ע"ה

חיבר ספר אמרי בינה. בתוך ארבעת רבינו: את ספרי אמרי בינה הגדפסים המונחים אין לכס חלק בהם כי כספי אשר הוצאתי עליהם כבר בא לידי ולא רציתי להנות ח"ו מזה ועוד יש בידי מותרות מן קרני כאשר יבאור אי"ה להלן הסך ומה לעשות בהם. לכן כל אשר תמכרו מהם אין לכס בזה כלל ורק להנות בהם עניים ותלמידי חכמים וכו'

נסתלק לגנזי מרומים ה' אייר בשנת תרל"ח

שך התורה, ארי שבחבורה, הגאון הגדול הצדיק מאור הגולה, רועה נאמן לעדת ה' (נוסח מלכות)

נשאר אחריו בנו הגה"ק ר' שלמה אב"ד לוונטשיץ זי"ע ובנו הגה"ק ר' חיים זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

ה אייר תקנ"ט

רבי ישעיהו ב"ר אריה לייבוש זי"ע בעל יש סדר למשנה

רבינו הגה"ק רבי ישעיהו פיק בעל יש סדר למשנה מבערלין זי"ע נולד בעיר אייזענשטאדט הונגריה בשנת תע"ט לאביו הגה"ק ר' יהודה לייב הנקרא ר' אריה לייבוש מוכיח זי"ע בן הגה"ק ר' מרדכי מוכיח זי"ע נכד הגה"ק רבינו יום טוב ליפמאן העללער בעל תוספות יו"ט זי"ע והגה"ק רבי מאיר ב"ר ברוך מאשכנז בעל מהר"ם מראטענבערג זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה גאון גדול ולדיק מפורסם בדורו יחיד בזמנו שקד מאד מאד על לכתוב האורה, ומרוב שקידתו עלה למעלת רבי, מאיר עיני חכמים חכם וסופר ושוקל ומונה וידע כמה פעמים נזכר שם כל אמורא בהש"ס ובמדרשים ובתוספתא ובספרי ובספרא ומכילתא, ורז נהרואי אור הגהי עיני חכמים גדולים, ורבים הלכו לאורו ועל פיו יאלו ועל פיו צאו בשאלותיהם, אם כל זה היה עניו וחסיד ובעל מדות טובות.

כמו שכתוב על עצמו בספרו שאלת שלום "ותיחי לי כי מיום עמדי על דעתי חלתי מלקנטר בדברי תורה לשום זר אוריין נזהרתי מלהתכבד בקלון חזירי חס ושלום וכ"ו ואדרבא שוקד אני בכל עת להפוך זכות לומדי תורה לשמה כל כמה דאפשר וכ"ו.

הגיה אחריו הרבה חידושי תורה ככתבי ידו ומהם כבר נדפסו ספר שאלת שלום עם ראשון לזיון על השאלות, יש סדר למשנה על סדר זרעים וסדר מועד משניות, תיקוני כלי שרת הגהות על ש"ס, תנא תוספאה על התוספתא, הפלגה שבכרין על הערוך, ראשון לזיון על המשניות, הקות מיושב על כל קשיא בש"ס, קטן שהגיע לחינוך על ספר החינוך, מיני תרגומא, כנסת חכמי ישראל, הגהות הגרי"פ על ספר הרי"ף מאת רבינו הגה"ק רבי יצחק ב"ר יעקב האלפסי זי"ע, קונטרס שטרי המאוחרין, אומר השכחה, שאלת שלום, ספר השאלות, אורז כלום, ועוד ועוד.

ותשובותיו מובאים בשו"ת זכרון יוסף מאת הגה"ק ר' יוסף שטיינהארט זי"ע, ובשו"ת נודע ביהודה מאת הגה"ק ר' יחזקאל הלוי לאנדא זי"ע, ובשו"ת חקר הלכה.

בנעוריו למד אלל אביו ואח"כ בישיבת הגה"ק ר' לבי הירש חריף מציאלה – האלבערשטאדט בכל כוס ישועות זי"ע.

כשיגיע לפקדו נשא להרבנית הצדיקה מרת פרומט ע"ה בת הגה"ק ר' זאב וואלף לייב פיק מברסלוי זי"ע שעל שמו נקרא רבינו בשם פיק.

רבינו עסק במסחר רוב ימיו ובשנת תקנ"ג כשהיה רבינו כבר בן ע"ד שנה נתקבל לאב"ד בצרעסלוי במקום הגה"ק ר' יוסף תאומים בעל פרי מגדים על יו"ד ואו"ח זי"ע (נסתלק ד' אייר תקנ"ב).

נסתלק לגזי מרומים בשנת תקנ"ט כ' לעומר ה' אייר כבן שמונים שנים כולם שזה לטובה ומנחתו כבוד צעיר צרעסלוי.

הוא היום שרבינו כחוב בספרו ספר הזכירה שסכנה ליצבע אפילו על האמת וגם סכנה להשביע אחרים.

מתורתו של רבינו:

בספרו יש סדר למשנה על הערוך וז"ל בחולין ס"ז ריב"ד"א לויתן דג טהור הוא שנאמר גאווה אפיקי מגינים אלו קשקשים שבו תחתיו חודדי חרש אלו סנפירין ולמה הוצרך לומר שהוא טהור מפני שהוקש לנחש דכצב ולויתן נחש בריח וכ"ו ע"כ ולכאורה מאי ספק הא ודאי דג טהור הוא דאל"כ האיך יאכלוהו הצדיקים לעתיד לבא ות"י רבינו דאיתא בנדה ס"א בגד שאבד בו כלאים עושין ממנו תכריכין למת ואמר ר"י זאת אומרת מצות בטילות לעתיד לבא ע"ש ועתה אם לויתן דג טהור הוא ואפ"ה צדיקים יאכלו ממנו א"כ מוכח דמצות בטילות לעתיד לבא אבל עתה שמוכח דג טהור הוא ולכן יאכלו צדיקים א"כ ע"כ אין מצות בטילות לעתיד לבא וא"כ ע"כ נמי מוכח דאסור לקבור מת בבגדי כלאים ע"כ.

לע"נ ריוזל בת משה אהרן נ"י

ה אייר תרע"ו

רבי אליעזר חיים ראבינוויטש מיאמפלא

רבינו הרה"ק רבי אליעזר חיים ראבינוויטש מיאמפלא ז"ע נולד לאביו הרה"ק ר' ברוך מייאסי ז"ע בן הרה"ק ר' יצחק מיאמפאלי ז"ע בן הרה"ק ר' יוסף מיאמפאלי ז"ע בנו של המגיד הגדול הרה"ק ר' יחיאל מיכל מזלאטשוב ז"ע בן הרה"ק רבי יצחק מדראהביטש ז"ע בן הרה"ק ר' יוסף ספראוידליווער ז"ע בנו של הרה"ק ר' משה מסוריוז שנהרג על קידוש השם הי"ד ז"ע נכד הגה"ק ר' יצחק חיות אב"ד פראג בעל אפי רברא ז"ע נכד רש"י הק' ז"ע עד דוד מלך ישראל חי' וקיים ע"ה. ולאמו הרבנית הצדקות מרת מלכה חי' ע"ה בת הגה"ק ר' שמואל הורוויץ מוואחאווקע ז"ע בן הגה"ק ר' אליעזר ז"ע בן הגה"ק ר' אברהם ז"ע בן הגה"ק ר' ישעיהו הלוי ז"ע בן הגה"ק ר' שבתאי שעפטיל אב"ד ווין ופזנא בעל ווי העמודים ז"ע בן הגה"ק רבי ישעיה סג"ל הורוויץ בעל השל"ה הקדוש ז"ע בן הגה"ק ר' אברהם ז"ע ולמעלה בקודש ז"ע

הזה הנמצא בידו שלו, אלף הוא קליה בלבד להעבירו מאדם אחד לשני, מיד אמר לה בעלה הצדיק גם אני כאותו אדם המביא מכתבים גם אני עלי להעביר דברים מסוימים לשאר אנשים ואין הדברים הללו שייכים אלי שאוכל לקחתם לעצמי. (פניני תורה והסידור)

נכתב לגנזי מרומים ה' אייר כ' בעומר תרע"ז ומנו"כ בעיר קווינס.

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' ברוך פנחס מסקאליע ז"ע וחיברו ספר חיבת קודש גורלו וספר מעניני סגולות, ודבריו תורתו הוא בספר שיח אליעזר החדש.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

תיכף מיום הוולדו היה רבינו רבינו מנחם בכוחות עצמות על דרך הקדושה וטהרה, וקודם הכר מלוא היה רבינו בקי בנגלה ובנסתר ידע כל היחודים מספר ברית מנוחה ומספר ריחל המלאך ופער ספרי קבלה.

בחינתו 14 שנה נתייתם מאביו, ונסע ביחד עם אמו לעיר יאסי מקום מגירי זקנו הרה"ק ר' שמואל הורוויץ ז"ע ושם קבל תורה ויראת שמים מהרה"ק ר' מנחם נחום משטעפינעשט ז"ע.

כשהגעו לפרקו נשא להרבנית הצדקות מרת שרה ע"ה בת הגה"ק ר' פנחס אורטינבערג ז"ע נכד הרה"ק ר' וועלו'לע מזבארישער ז"ע בן הרה"ק ר' יחיאל מיכל מזלוטשוב ז"ע, ונכד מהרה"ק ר' יעקב יוסף רב ייבי מאוסטרא ז"ע.

בחינתו אבד נסע להרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים מלאנו ז"ע ואמר על רבינו שהוא נלוץ דוד בן ישי ע"ה

רבינו בצחרותו הוכרח לנסוע ממדינת רוסיה מחמת הרדיפות של הממשלה על הצדיקים, ונסע למדינת גאליציע, ובעת ההיא הי' הרה"ק בעל דברי חיים מלאנו ז"ע מפורסם גדול לבעל רה"ק, ועלה דעתו לנסוע ללאנו לראות אותו לדיק, ושינה בגדיו על בגדים פשוטים של סוחר וצא עם מרכבה וסוסים אל הצדיק, ונכנס לפניו ושאל אותו הגבאי מה הוא רוצה? והשיבו כי חפץ ליתן שלום להרבי. ושאלו מי הוא? והשיבו כי הוא סוחר ממדינת רוסיה. נכנס הגבאי להרה"ק ושאלו, והשיבו שיכנס, וכשנכנס רבינו תיכף עמד הדברי חיים ז"ע מכסאו ונתן לו שלום ואמר: שלום עליכם יאמפעלער רביו ונגש אל הדלת וסגרו על ערך ג' שעות, וכל העומדים בחוץ תמהו, מה יעשה הסוחר הזה בחדר הרבי ג' שעות? וכשילא רבינו משם ליוהו הדברי חיים, ובעמדם בבית החילון שאל את רבינו מה שמכס? ענה: אליעזר חיים, וסגר הדברי חיים את עיניו על איזה רגעים, ופתח את עיניו ואמר: אליעזר חיים גימטריא דו"ד ב"ן ישי' יך לכם נלוץ דוד בן ישי. (זכרון לזכרה)

פעם אחת בא אדם אחד לרבינו, וסיפר לפניו שפרנסתו נמלח במלך קשה מאוד, וביקש ממנו שיגלה לו את המספרים שעלים למלכות בגורל הלאטעריי שעל ידו יזכה בגורל ויתעשר, ואכן רבינו שמע לתחנוניו ואמר לו מספרים מסוימים ועל ידם אכן זכה האיש בהגורל וקיבל את הפרס הגדול. כיון שהרבנית שמעה ממופת זה של (רבינו) בעלה חרה לה מאוד על זה שאכלה בבית שורר רעב ולא היה להם פרנסה, ואמרה לבעלה: הגה אם אינך יכול להועיל צפרנסתנו כשאינך יודע את המספר שיעלה בגורל איני יכולה לטעון שום טענה, אבל כיון שאתה ידעת את המספרים הנכונים חמתי עליך שאתה מסרתם לאיש אחר ולא מלאת אתה את המספרים האלו שעל ידם היינו זוכים לפרנסה ברווח לאורך ימים. אמר לה רבינו: אמרי נא לי הדור של עירנו המביא את המכתבים לתושבי בעיר הוא אדם עשיר או עני? וענתה הרבנית: וכי מהיכן שיהיה יכול להיות עשיר הרי בקושי מקבל כמה מטבעות שחוקות לכדי פרנסתו, המשך ואמר לה: ואיך יכול להיות שאינו עשיר והרי הוא מביא כל יום סכומים אדירים לתושבי עירנו וממילא לא יתכן להיות שהוא עני? אמרה הרבנית והרי הכסף

מתורתו של רבינו

שמעון הצדיק הי' משיירי כנסת הגדולה(פרקי אבות פרק א') שמעון הצדיק היה בעיניו בעונה ושפלת רוח כמו שריים כלפי הכנסת הגדולה.(האט זיך געהאלטען מיט זיין עונה ושפלות רוח ווי שריים פאר די כנסת הגדולה)

ו אייר תשי"ד

רבי מנחם מענדל ב"ר אברהם שלום זי"ע בעל דברי מנחם מסטראפקוב

רבינו הרה"ק ר' אברהם שלום האדמו"ר הראשון מסטראפקוב בעל דברי שלום זי"ע בן רבי יחזקאל שרגא בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע, בן הרה"ק ר' חיים ראש שושלת צאנז בעל דברי חיים זי"ע בן הרה"ק ר' ארי' לייב מטארניגראד זי"ע בן הרה"ק רבי שמחה זצ"ל, בן הרה"ק רבי משה אבד"ק סאטנוב זיע"א, בן הרה"ק רבי הירץ מדובנא זיע"א, בן הרה"ק רבי הערש אבד"ק האלבערשטאדט זיע"א, ולאמו הרבנית הצדיקת מרת חיה יהודית ע"ה בת הרה"ק ר' אברהם חיים הורוביץ השני מלינסק זי"ע בן הרה"ק ר' מנחם מענדל נשהי זי"ע בן הרה"ק ר' אברהם חיים הורוביץ הראשון אב"ד לינסק זי"ע בן הרה"ק ר' נפתלי צבי הורוויץ ראש שושלת ראפשיץ בעל זרע קודש זי"ע בן הגה"ק ר' מנחם מענדל מלינסק זי"ע בן הגה"ק ר' יעקב יוקל מלינסק זי"ע נכד הגה"ק ר' מאיר הלוי הארוויץ בעל מהר"ם טיקטין זי"ע בן הגה"ק ר' שמואל מעלקא מטורנא זי"ע בן הגה"ק ר' יהושע הארוך זי"ע בן הגה"ק רשכבה"ג ר' פנחס איש הארוויץ זי"ע גיסו של רבינו ר' משה איסרליש בעל הרמ"א זי"ע

רבינו היה איש קדוש ופועל ישעות, ואיש פלא מאוד, הרה"ק מרן רבינו בעל דברי יואל מסאטמאר זי"ע אמר עליו: שאם העולם היו מצוינים לדעת מי הוא ראוי לרבנות היו כולם נוהרים אליו.

בילדותו התייתם מאמו ונתגדל בבית זקינו משינאווא, ובשנות נעוריו כבר נודע בשער בת רבים גלותו בחורה ובחסידות. בבחרותו קיבל סמיכה מהגה"ק ר' שמואל ענגיל אב"ד ראדומיסקא זי"ע

זקני החסידים ספרו שבהיותו ילד בן י"ב שנים ראה שזקנו בעל הדברי יחזקאל מסחובצ בביתו כשפניו אינם משביע רצון, ניגש אליו רבינו נכדו ושאל אותו על מה ולמה הוא כך. ענה לו זקנו: כבר ערב פסח ועדיין אין לי מסכתא לסיים. ענה לו מיד הילד: סבא, אני אלמד מסכתא ואעשה סיום! כל הלילה ישב היניק וחכים ולמד בהתמדה. בבוקר ניגש לזקנו ואמר שהוא מסיים את המסכתא, והיה הדבר באחד המסכתות הגדלות שבש"ס. זקנו בעל הדברי יחזקאל' מיד בחן אותו שקליא וטריא, גפ"ת, ונתפעל מאד מהעמקות, מהידיעה העלומה, ואמר מיד לרבנית, לעשות מהר סעודה עם בשר, כי הפעם יש לנו באמת סיום.

מסופר שבשנות המלחמה צעת שהגיע הרה"ק רבינו לעיר פרעשבורג, וחישף למקום מחסה מפני האוירים הרשעים ימ"ש, וביקש על ידי שליח שיכניסו אותו לבונקער צו הסתתרו כמה יהודים, וביניהם הגה"ק רבי מיכאל צער וויסמאנדל זי"ע, והבטיח להם שאם יכניסו אותו לא יאונה להם כל רע. לאחר המלחמה שאלו אותו הר"ר מיכאל צער זי"ע: איך הבטיח בבכירות כל כך. וענה שתמד יתדותיו במה שאמר לו זקינו הרה"ק משינאווא זי"ע: כשתגדל ותזקין במספר שנותי תיסע על העגלה, ובהיות שעדיין לא עברתי מספר שנים אלו, הייתי בטוח כי עוד אזכה לשנים אלו. (רבינו הקדוש משינאווא ח"ב 97 תשנז)

עוד באמצע המלחמה זכה רבינו להינצל מבונקער הג"ל למדינת שווייץ, ומשוויץ עבר ללוצרנא הברית וויילאמסבורג.

וזכה להאריך ימים עד שנסתלק לגנזי מרומים ו' אייר שנת תשי"ד ומנוחתו כבוד בהר המנוחות ירושלים.

מדברי תורתו הדפס הספר דברי מנחם, וכן הוקם לשמו ולזכרו בית המדרש דברי מנחם דחסידי סטראפקוב במאה שערים ירושלים.

בניו נהרגו על קידוש השם על ידי הנאצים ימ"ש הרה"ק ר' דוד אב"ד לאצרא הי"ד זי"ע הרה"ק ר' יחזקאל אב"ד ווראנוב זי"ע הי"ד הרה"ק ר' חיים מסטראפקוב הי"ד זי"ע הרה"ק ר' אברהם נפתלי דומ"ץ בסאטמאר הי"ד זי"ע הרה"ק ר' לייבוש זי"ע הי"ד הרה"ק ר' יעקב קאפל הי"ד זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

המעשה סיפר רבינו על עצמו, היות שהיה יתום נתגדל הוא על ברכיו של זקינו השינאווער רב, אחר הבר מצוה עד יום חתונתו, כל זמן שהיה בביתו של זקינו לא יא החוזה רק שתי פעמים, ופעם אחת נתכבד זקינו להיות סנדק אצל ברית מילה, האט מען געשיקט נאך אים א וואגן, ורצו הוא גם כן לילך על העגלה, אז אמר לו זקינו: זו האסט קייט ווען דו וועסט זיין אזוי אלט ווי איך, זיך אינדערהיים.

כשהגיע לפרקו נשא להרבנית הצדיקת מרת אסתר ע"ה הי"ד בת מהו"ר יעקב קאפל פרנס מראשי הקהל בגארליץ ז"ל, ובזיוו"ש להרבנית הצדיקת מרת ברענדל ע"ה בת הרה"ק ר' שלמה ברוך פראגאר אב"ד פעטראוועסלא זי"ע

וסיפר שפעם אחת קרא אביו הרה"ק ר' אברהם שלום מסטראפקוב זי"ע אליו את הראש הקהל, ואמר לו שיפרסם בעיר שרואה לעשות בחירה להתמנות בנו רבינו להיות רב שני בעיר, והסביר הדבר: שזהו סגולה לארצות ימים, כי הלא אמרו חכמינו ז"ל: אין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא. (מסכת יומא ל"ח: ועיין עוד מסכת ברכות

הרה"ק רבי משה בן ר' יצחק אייזיק זיע"א בעל תפלה למשה מסאמבור

רבינו הרה"ק רבי משה אייכנשטיין זיע"א בעל תפלה למשה מסאמבור נולד בשנת תקכ"ה בכפר סאפרין כבן רביעי לאביו הרה"ק ר' יצחק אייזיק אייכנשטיין מסאפרין ראש שושלת זידיטשוב-קאמארנא זי"ע בן הגה"ק ר' אלכסנדר מסטבניק זי"ע בן הגה"ק ר' צבי זי"ע חתן הגה"ק רבינו יום טוב ליפמאן הלוי העלעער בעל תוס' יו"ט זי"ע. רבינו היה גם כן נכד השלה"ק הרה"ק ר' ישעי הלוי איש הורוויץ זי"ע, ואחיו הרה"ק ר' ליפא זי"ע היו לו כתב יחוס עד התנא האלקי הלל הזקן ע"ה שהי' מגזע שפטי' בן דוד מלך ישראל חי' וקיים ע"ה. ולאמו הרבנית הצדקנית מרת הינדא ע"ה בת הרה"ק ר' צבי זי"ע

ישראל זי"ע מבלי שיטול רשות מרבו מקודם. רבינו היה לו פרנסה באתון הימים מאיזה חנות קטן, וכשהיה מחוץ לתחום ניהלה זוגותו החנות, ועת היותו בקאזניץ התחילו הערלים הקונים לערער שהגדים מלוחים " הערינג" הם סרוחים ונפסל מאיכלה, ונעשה מהומה בכל העיר לא לקנות פס, וכשחזר רבינו סיפר לו הרבנית בקובלנה כל הנעשה, החליט רבינו אם כן אלך בעצמי לעמוד על יד החנות, וזכר ערל אחד לקנות דג מלוח וזרקו מידו באמרו סורח הוא, נטל רבינו הדג וחצטו על פניו: דו שייגעץ פון ווי ווייסטו אז איך בין געווען אין קאזניץ, כלומר תיתי לי דמתחייבנא על שלא שאלתי רשות מפי רבו אבל מנין ידעת שהייתי בקאזניץ ואחר כך פסקה הערעורים על הדגים. (פניני תורה וחסידות)

מילדותו ניכר עליו שלגדולות נועד, וכדאי' בספה"ק היכל הברכה, שרבינו זילדותו היה עוסק באיזה משא ומתן, והלך בכפרים ועסק עם העכו"ם במשא ומתן, והרגיש התעלות גדולה, בחזרו העירה, שאל את אחיו הגדול רבו מרן רבינו צבי זי"ע, מה זה ששאוך אחר כך להתפלל מנחה נללקין בו רמ"ח אבריו בהארה נפלאה עשומה, ותמה היכן השיג זה? וירא לנפשו שמה זה טעוה, ומקליפת נוגה מגיע זאת ועבודתו בטעות ח"ו, השיב לו אחיו הגדול, מה זה אחי אתה מתמה, הרי כשאתה מתהלך בשדות ובכפרים בין העכו"ם במחשבות קדושות, הנה כל הגילויין שיש בדומם אומח חי מדבר – הכל נדבקים בך ונתבררין אלך לטוב, והם ממשכיין בך אור ועם חוש שלא טעמת מימין, שנללקין בך בעמדך אחר כך להתפלל.

בהגיעו לפרקו נשא את זו' הרבנית הצדקנית בת הרה"ק רבי יודל חריף מסאמבור (אחיו של ר' יצחק חריף) בן הרה"ק רבי משה מדראגיטשין זיע"א.

כל ימי חייו אחיו הגדול מרן העטרת צבי נחדבק רבינו אליו והיה בטל כליל אלכו, עם

רבינו היה גדול בתורה וחסידא ופרישא לדיק יסוד עולם ינק תורה מאביו הגדול, גם היה מגדולי התלמידים של מרן הרה"ק מלובלין זיע"א ואח"כ נחדבק באחיו הגדול רבינו העטרת צבי זיע"א, גם היה מסתופף עוד בכל הרה"ק רבי מענדל מרימינוב זיע"א, והרה"ק רבי משה סופר זי"ע אשר רבינו מכתירם בספרו בשם 'מורי ורבי', גם היה תמיד מכתת רגליו הק' להלדיקים שהיו בדורו, ושימש מאה ועשרים בעלי רוח הקודש, וכולם העידו עליו 'שכינה מדברת מחוך גרונו של משה'. פעם אחת בהיות רבינו בכל רבו הק' מלובלין זיע"א ביחד עם אביו ואחיו הגדול העט"ז בירח האיתנים, נחלה העטרת צבי ביום הכיפורים, והוכרח רבינו לחמם לו איזה דבר, כי היה חולה מסוכן שמאזה בגדולי ישראל וצוריותו, ולא יכל רבינו להכנס לביהמ"ד להתפלל, כאשר ילא הרה"ק מלובלין מביהמ"ד עבר דרך חצר האכסניה שלהם, ושאל את רבינו על שלום אחיו, ענה רבינו שהוכרח לחלל יום הכיפורים עבורו בחימום ובישול, נענה

הרה"ק מלובלין ואמר איניד ווייס איך שוין וואס מיר האבן געהאט היינט אזא הייסן לאוועגען, ווייל איך האט אונטער געווארימט.

כתב רבינו: שמעתי ממורי ורבי איש אלוקים קדוש ר' מנחם מענדל מרימינוב שאמר: אמר רז"ל ובמושב לנים לא ישב, אלו פלשתים שהם היו לנים, ואילו ידע פרעה שעם לננות יכולים להכניס כל העולם לא ילאו ישראל ממארים לעולם והפלשתים היו לנים, ואילו נחם אלקים דרך שם לא היה בני ישראל ח"ו יולאים משם. (תפלה למשה)

רבינו שימש אלף מאה ועשרים לדיקי אמת (כמו שכתבתי לעיל) ואף נסע לכמה וכמה לדיקים היה לדיק לכל נסיעה לטובל רשות מרבו המובהק הרבי מלובלין זי"ע. פעם נסע לקאזניץ להמגיד הרה"ק ר' ישראל האפשטיין בעל עבודת

הרה"ק רבי משה בן ר' יצחק אייזיק זיע"א בעל תפלה למשה מסאמבור

אמר היות והיה קפדן בזה העולם, יהיה קפדן גם בעולם העליון, וכאשר יטמינו אותו בצוהל אחיו ויבואו עולם גדול בכל שנה ביום ההילולא של אחיו, וידרכו על קברו – ויקפידו, ע"כ יעשו מחינה באמצע האהל שלא ידרכו עליו וכן עשו (עד כדי כך היה גדול שפלות רוחו עד זיבולא בתרייתא שלא חשב כלל שיבואו להתפלל על קברו).

זרעו אחריו, בנו הרה"ק רבי יהודה זבי מראזלא בעל דעת קדושים זיע"א, בנו הרה"ק רבי קאפיל מרודיק זיע"א, הגה"צ רבי ישעיה ז"ל, והרה"ק רבי מיכל בעל עטרת זקנים ז"ל.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פטירת אחיו ביום י"א תמוז תקצ"א קיבלו החסידים עליהם את אחיו הרה"ק רבי ישכר בעריש זיע"א (אביו של הרה"ק מהרי"א מזידיטשוב) לאדמו"ר אמנם לא ארכו היום וגם הגליק רבי בעריש עלה השמימה כעשרה ירחים אחר פטירת אחיו הגדול ביום ב' דשבועות תקצ"ב, אז קמו כל החסידים ונסעו לרבינו זיע"א, וכל אחד מהם תירץ עלמו מדוע לא באו ליסוע אליו מיד אלא נסעו קודם לאחיו מהרי"ב, נענה רבינו ואמר להם בענוות רוחו בזה הלשון, נישט גענוג אז עם איז מיר נישט קשה פאר וואס איז זענט איינז יא געקומען, זאל מיר נאך קשה זיין פארוואס איז זענט ביז איינז נישט געקומען???

ברוב ענוותנותו לא ראה לקבל הרבנות עליו, עד כדי כך שפעם אחת כאשר באו מאות אנשים להסתופף בכל הקודש מן רבינו לימים הנוראים, ובערב יום הדין כשהלך רבינו למקוה ראה שהשוק מלאה באורחים שצאו אליו, אמר רבינו בשפלות רוחו כאשר נכנס למי המקוה בזה"ל: רבונו של עולם, מה אני יודע לעשות עם העולם הגדול הזה להיטיב להם, והתמרמר בענוות שברון לבבו, וסיים: אך הריני מקבל עלי יסורין בעד כלל ישראל, ומיני אז סבל רבינו יסורים רבים בכמה מיני חולאים ומכאובים לא עלינו בכל גופו.

במקום ענוותנותו שם אהה מואל גלותו, כאשר פעם אחת נחלו שני נכדי בנו הרה"ק רבי יהודה זבי מראזלא זיע"א (שהיה חתן דודו העטרת זבי זיע"א) והיו כבר כמעט אחר יאוש, והרה"ק מראזלא ראה אז בחזיונו את מורו חותנו דודו ורבו הרה"ק העטרת זבי עם ב' נקבים על לבו, ושפט מזה שזה מורה על העדר שני הנכדים (בני חתנו הרה"ק ר' יעקב האגיר ז"ל), והתחיל לעורר רחמי שמים מרובים כאשר אמר ג' פעמים תהלים עבורם ולא הועיל, מיד התיישב וכתב מכתב לאביו הגדול רבינו ז"ל שיעורר רחמים עליהם ושלא המכתב ע"י חתנו אביהם של ב' הנכדים, כאשר קיבל רבינו את המכתב נענה ואמר: מיין זוהן דער ראזלער רב קערט איבער די וועלט, ער האט שוין דריי מאל אויסגעזאגט תהלים באשר ער האט געזעהן דעם רבי'ן מיט אווי לעכער אין הארץ, נא! וואס איז אז מען קען יענעם נישט העלפן פון יענעם עולם, מיר זענען נאך ב"ה אויף דעם עולם, נאדיר מיט א בריוול וואס מען זאל אונטער לייגן די קינדער אינטער די קישען – וועלן זיי תיכף געזונט ווערן. וכתב רבינו תשובה אל בנו הרה"ק מראזלא בזה"ל: חוצפה כלפי שמיא נמי מהני, אני גוזר ואומר! אשר תיכף יתפארו השני הילדים, ויקומו ממטתם זריאים ושלמים, הגה דברי הכותב זידים שיש בהם כח לקרוע גזר דין של שבעים שנה, הק' משה מסאמבור. עכלה"ק. וכן עשו ומיד הוטב להם וחזרו לזריאתם, ותחיין את הילדים, גם הרה"ק מהרי"א מזידיטשוב נענה ואמר פעם על סיפור זה, מי יוכל לדמות את עצמו להרבי רבי משה שהיה למעלה מהשכל, למעלה מהזמן, ולמעלה מהטבע.

לפני פטירתו הגיע איש אחד ממדינת הגר אשר היה נכרך לישועה גדולה, ודפק על פתחו של רבינו וביקש ישועה, אמר לו רבינו, אז איך וועל ליר נישט העלפן אין די שך, וועל איך ליר העלפן אין די זאקן, וכך הוא שנסתלק רבינו, ואז תיכף נושע האיש הוא כדברי רבינו.

בשנת ת"ר ו' אייר נחשכו המאורות, וימת שם בזידיטשוב משה עבד ה', ולפני הפטירה

מתורתו של רבינו

ויאמרו אל משה עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בידנו ולא חלק הניצוצ אשר בידנו. ולא נפקד ממנו איש: שלא נעלם ונחסר מלהאיר מול פנינו איש משה. (תפלה למשה)

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

ו אייר תרס"ט

רבי יוסף מאיר ווייס ראש שושלת ספינקא

רבינו הרה"ק רבי יוסף מאיר ווייס ראש שושלת ספינקא בעל אמרי יוסף ז"ע אחיו של הרה"ק ר' אהרן ווייס אב"ד בנעדקאוויץ ז"ע נולד ח"י אדר בשנת תקצ"ח לאביו הרה"ק ר' שמואל צבי דומ"ץ מונקאטש ז"ע בן הרה"ק ר' אברהם ז"ע בן הרה"ק ר' שמואל צבי ז"ע שנתגדל אצל הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאליב ז"ע. ולאמו הרבנית הצדקנית מרת צירל ע"ה בת הגה"צ ר' צבי הירש אסטרייכער זצ"ל מדראהביטש / מסגל תלמידי הרה"ק מלובלין, ואח"כ הרה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זיע"א

נסתלק לגנזי מרומים ביום ג' פרשת אחרי ו' אייר כ"א בעומר בשנת תרס"ט ז"ע, ונקבר בעיירה ספינקא. ובשנת תשל"ב הועלו ענמותיו לארץ ישראל, והוא נטמן בבית הקברות סגולה בפתח תקווה.

בנו הרה"ק ר' יצחק אייזיק בעל חקל יצחק הי"ד ז"ע נספה בשואה בי"ג סיון תש"ד.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה גאון וחריף עמוס מאוד ומפורסם לעלוי וכבר בימי עלומיו נראין בו סימני טהרה וגדולה, ואף שהי' בקי ממש בכל ש"ס בבלי וירושלמי ובכל שו"ע ופוסקים הי' עניו וספל בדרך בעלמו מאלו מאלו, ובמסירת נפש עבד בוראו ובכל דרכיו דעהו קיים בשלימות, נהג שבכל ימי השבוע חוץ מליל שבת קודש היה יאן בבית המדרש זולת בעת אונס, והיה קם בכל לילה ולילה בחצות ולמד טור ושו"ע עד אור הבוקר,

וכיפר רבינו פ"א בעלמו שהיה דרכו בקודש למסור שינתיה לתלמיד אחד לעוררו בחצות לילה, ופ"א נרדם התלמיד ג"כ בשניה, ולא הקילו, והקילו אותו מן השמים על ידי סיבה שנפלה כלי עם מים לארץ, ועל ידי הקול התעורר ועמק על משמרתו כדרכו,

פזר הון רב לעניים בפרט הי' משתדל למצות הכנסת כלה ונהג שכל שבוץ בפעם אחת הלך לקבץ נדבות ללדקה, ובעלמו השיא כמה וכמה יתומות מממונו והי' לו אהבת ישראל לא יאומן כי יוספר, היה דרך עבודה גדולה לשמח חתן וכלה, להיינו אם אחד מחסידיו עשה נשואין והזמין אותו הי' הולך ונעשה שמה סרסור טאנץ מייסטער לרקודין של מצוה לפני הכלה, והי' לו בזה רעיונים נשגבים ורמים לייחד יהודים גדולים בעולמות העליונים, וגם לפעמים אמר איזה מילי דדוחי וגראמין בכונות נוראות ונפלאות.

עין בעין ראו שהי' בעל רוח הקדוש ופועל ישועות גדול ואלפים מישראל הלכו לאורו, והי' דרכו תמיד ללמד זכות על ישראל ומעולם לא דיבר סרה על קום איש מישראל אף על שונאיו, וכשהי' מספרין לו איזה דבר רע ומגונה על איזה אדם הי' מחפש לו זכות, וכשלא הי' לו מוצא זכות הי' אומר שהוא בודאי שקר.

בשנת תרי"ב הלך ללמוד לאונגוואר להגה"ק ר' מאיר אב"ד אונגוואר המהר"ם א"ש ז"ע וגם למד אצל בנו הגה"ק ר' מנחם אש ז"ע ואח"כ אצל הגה"ק ר' שמואל שמעלקא אב"ד סעליש בעל ארוכה החיים ז"ע,

ובשנת תרי"ד כבר החזיק ישיבה גדולה בבארשא ששם נשא בזוג ראשון, וישב שם אצל חמיו על התורה ועבודה ליל כיום, והי' גם כן דבוק להרה"ק ר' שלום רוקח בעל קר שלום ראש שושלת בעלזא ז"ע והסתופף בלל הרה"ק ר' מנחם מענדל האגער מווישניץ בעל כמה לדיק ז"ע שמסר לרבינו כוונות קבלת פתקאות (קוויטלעך) כפי שקבל מאת מחותנו הרה"ק ר' ישראל פריעדמאן ראש שושלת רוזין ז"ע, ואכל דודו הרה"ק ר' יצחק אייזיק ווייס בעל בית יצחק מסוואליווע ז"ע, ואכל הרה"ק ר' יצחק אייזיק אייכענסטיין הברכה מקאמארנא ז"ע אבל רבו המוזהב הי' הרה"ק ר' יצחק אייזיק אייכענסטיין בעל מהרי"א מזידיטשוב ז"ע והוא סמכו רבינו להיות רבי בשנת תר"ל, וכשנסתלק רבו בט' סיון תרל"ג דבק רבינו מאד להרה"ק ר' חיים האלבערשטאם הדברי חיים ראש שושלת לאנז ז"ע,

הרבה יסורין סבל רבינו כי נתאלמן ב"פ, וגם נחלה ר"ל במחלה אנושה, וגם הי' לו לער מצננים, וגם לבסוף הי' לו מיהוש קשה כמה שנים מ"מ קבל את היסורין בזהבה.

מצבתו

לע"נ ר' יודל בת ששה אהרן נ"י

ז אייר שנה"ט [א]

רבי שלמה אפרים איש לינטשיץ מפראג בעל עוללות אפרים וכלי יקר

רבינו הגה"ק רבי שלמה אפרים איש לינטשיץ מפראג בעל עוללות אפרים וכלי יקר ז"ע נולד בה' ש"י בלינטשיץ פולין לאביו הגה"ק ר' אהרן ז"ע. בתחלה נקרא שמו אפרים והשם שלמה נוסף לו רק לעת זקנתו בשנת שס"א

וי"א שנפטר ז אדר, וכך נכתב על מצבתו [נפטר יום ה' ז אדר]

ה' עם ישראל, שהולכים ממזרים, בקע להם את הים והוריד להם מן מין השמים. האם תקצר ידו להושיע גם ליהודי הזה? אלוני הפריץ: הוסיף האיש לדבר: כך וראית כמו עיניך ואז תוכל לומר אם נכונים הדברים שאמרתי או לאו. הפריץ נפתח לשמוע להלענתו. הוא כיווה לאסור את המרכבה ויחד עם אשתו יאלץ אל הבור כדי לראות כמו עיניו את הפלא הגדול.

קרוב הפריץ אל הבור וקרא: אהרן! אהרן! אהרן! הראה נא לי את בנך הנולד לך! הרים רבי אהרן את היילד והראה לו לפריץ. השתומם הפריץ וגם קינאה מילאה את לבו למראה היילד, כי על כן היו הוא ואשתו ערירים וילד אין להם. פנה הפריץ אל רבי אהרן ואמר לו: אמנם, עתה נוכחתי לדעת כי ה' היה עמכם והגיל אותכם מן הפורענות. אולם, גם עכשיו עורכם בידי לעשות ככם כטוב בעיני ואפילו להגבס. אבל, אם תאורו לתת לי את ילדכם במתנה גמורה וייקרא על שמי, נקיים אתם מעונשכם וגם את בית האכסניה תקבלו במתנה לעולם.

ראה רבי אהרן כי כלתה הרעה מעם הפריץ ואם לא יאות לו חריהו מביא כליה על עצמו ובמו ילקח ממילא לבית הפריץ ובלית ברירה נתן את היילד לפריץ.

הילד עבר לביתו של הפריץ, על משרתו ועושי דברו של הפריץ, חזקה הפקודה להיזהר לכל ייודוע לילד מאומה מעברו. היילד למד והשכיל ועלה במעלות החכמה. ברוחב שכלו עלה על מוריו. ובהיותו כבן שש כבר היו פתוחים לפניו כל החכמות והמדעים. שמח הפריץ בבנו ובכל שעת כושר הציגו לראווה בפני קרואים ומזמנים. בנשפית חשק ובמשתאות שהפריץ היה עורך, היה היילד מנגן בכלי־זמר שונים ומשעשע את האורחים. כך עלה וגדל וכל רואיו התפארו בו.

והנה חודש אחד לפני שמלאו לנער שלש עשרה שנה, נחנמם הנער על מטתו והוא רואה את אביו רבי אהרן בחלומו, ואביו רבי אהרן אומר לו: בני! דע לך שאין אתה בנו של הערל הזה, בני אתה. מזרע ישראל אתה. יהודי נולדת ואבותיך הקדושים יהודים הם ומהם מקורך, ועכשיו אתה מגיע לגיל המלכות ומתחייב אתה במלכות כיהודי לכל דבר. כל זמן שלא נתחייבת במלכות החרשתי ושתקתי. אבל עכשיו שקרוב היום אני קורא לך: שוב לצור מחצבתך! ברח מכאן ובוא בין יהודים וספר להם כל הקורות

אתך.

הנער התעורר מתרדמתו אולם לא סם לבו לחלוס כי אמר: רק חלוס הוא והחלומות שוא ידברון, ברם, גם ביום השני וגם ביום השלישי נשנה החלוס ואז הבין הנער כי אין החלוס ריק ובוולאי יש בו קורטוב של ממש. לא ידע הנער מה יעשה והתהלך קורד ושחוח במשך כל היום. שאלו "אביו": מדוע פניך רעים. בני! דחה אותו הנער בחיוראים שונים ורק את האמת העלים ממנו.

דבר החלוס חזר ונשנה מדי ערב בערב עד הגיע שבעה חזר מלווה אז התחיל אביו לייראו ולהציעו וגם הכה אותו בחלוס. נבהל היילד מאד והחל לרעק וצוכה. הלעקות עוררו את הפריץ משנתו ואז לא נותרה ברירה ביד הנער כי אם לספר את כל המראה שראה בחלוס. הפריץ הרגיע אותו לדברים וניחם אותו כי אך הבל ורעות רוח יש בחלוס. אולם הדברים לא נתקבלו על לב הנער ולא נטה להאמין בהם. כליל הבר

בשנת פ': היה בפולין יהודי בשם רבי אהרן. איש תם וישר וסר מרע, ירא אלוקים ואוהב אמת. בימים ההם היתה פולין מחולקת לנסיכויות וכל נסיך או פריץ החזיק בשטחים גדולים של המדינה ועליהם היתה ממשלתו פרושה. כל נסיך ופריץ במחוז חפלו היה עושה בלנשי מחוזו כטוב בעיניו לשבט או לחסד. אדם שרצה להתפרנס ולפרנס את בני ביתו, יהודי או גוי, חייב היה ללכת אל הפריץ ולבקש ממנו שיתן לו פרנסתו. גם רבי אהרן בא אל הפריץ וחכר ממנו בית-אכסניה בלחוד הכפרים שבמחוז לינטשיץ. ימים חלפו-עברו. פרנסתו של רבי אהרן פחתה. לא היה מרוצים עוברי דרכים, אכסניתו נשארה ריקה ימים רבים ולא היה לו לרבי אהרן כסף לשלם את דמי החכירה לפריץ. שש שנים כבר עברו ורבי אהרן לא שילם לפריץ דמי חכירה. קאץ הפריץ מאד ופקד על משרתיו להשליך את רבי אהרן ובניו-ביתו למרתף אפל ולא לתת לו מאומה, לא לחם ולא מים, על מנת שרבי אהרן ובני ביתו ימותו בצמא וידו לא תהיה בהם.

שמעו המשרתים דברי הפריץ ומיהרו לעשות רצונו. בלחרי היום פרכו לבית-האכסניה, פקדו על רבי אהרן ובניו ביתו ללכת את הבית וכשיאלו החוזה סגרו את בית-האכסניה על מנעול ואת רבי אהרן ובניו ביתו כבלו באזיקים והובילו אל המרתף האפל.

אשה לנועה וכשרה היתה לו לרבי אהרן ובאותם הימים היתה בהריון. ראה רבי אהרן גורלו המר, נתן קולו בבכי והזיל דמעות יומם ולילה. אחד מעובדי המלך שעקב אחרי רבי אהרן וראה את חיי הגבורה שלו בצור הכלל, נתמלא עליו חמלה רבה והוא החליט לעשות מעשה. בטרם שחר, כשכל היום נס עדיין את שנתו ואין איש בחוץ, השכים האיש לקום, כרר בצרור לחם ומים, נטל צרור עמו ויאלץ אל בית הבור, שבו היו כלואים רבי אהרן ובנימשפחתו. הוא עמד רגעים מספר בפתח הבור וכאשר ראה כי אין איש רואה אותו במעשהו, השליך לתוך המרתף את הצרור אשר אתו. האיש עשה את מעשהו בהסתר ואיש לא ידע דבר מכל אשר נעשה.

עברו שנה חדשים מאז הוטלו רבי אהרן ובני משפחתו אל הבור. אשתו של רבי אהרן מלאו ימייה ללדת והיא ילדה בן יפה עינים, אשר יופיו חביה מתוך חשכת המרתף כאור יום. כשמלאו לך הנולד שמונה ימים מל אותו רבי אהרן כדת וכדין וקרא שמו בישראל: אפרים.

האיש שהמשיך במעשה החסד שלו, הבחין בלחוד הימים בלור מתנוגף מתוך החשכה. התפלא האיש מאד. שכן סבור היו שגם עם הלחם והמים שהוא מחונן אותם, אי אפשר לחיות ולהחזיק מעמד, והנה נס נתארע ונתרחש לנגד עיניו. הוא קרב בזהירות אל פתח הבור ושאל: העורכם חיים?ומהו האור המאיר אלכם? מלא עזוז וגיל השיב רבי אהרן: תודה להש"ת אשר לא עזבנו ובחמלתו עלינו נתן לנו בן המאיר ביפיו את העולם. קרב האיש יותר ויותר והנה ראה שהאשה מחזיקה בחיקה תינוק יפה עינים. כמעט ראה האיש לפרוץ בבכי, ברם הוא התאושש מהר ורץ הביתה.

באותו יום נקרא אותו איש לבוא אל הפריץ יחד עם עושי - דברו האחרים. וכשהסבו מסביבו נתגלגלה השיחה על אודות היהודי רבי אהרן. נענה הפריץ ואמר: מי יודע מה היה בסופו של היהודי, בולאי כבר אבד זכרו וזכר בני משפחתו. האיש שמח שעלה זכר היהודי לפני הפריץ ובגללו את ההזמנות שניתנה לו אמר: לא יאומן כי יוספר. אבל רק היום עברתי ליד בית הבור והנה שמעתי פעיית תינוק וכאשר שאלתי סיפר לי רבי אהרן כי בן נולד לו. לא האמנתי למראה עיני עד שקרבתי וראיתי את התינוק כמו עיני. אכן, אילו לא ראיתי בעיני לא הייתי מאמין.

כעם הפריץ למשמע הדברים ושאל ברזוגה: אבל איך זה אפשרי שאנשים יחזיקו מעמד במשך שנה חדשים בלי מים וכלי מזון? אל נא בלפך - מהר האיש להפיס דעתו של הפריץ - הלך רבי אהרן יהודי הוא ובוולאי שמעת אלוני הפריץ על הנפלאות שעשה

ז אייר שנת ט"ו [ב]

רבי שלמה אפרים איש לינטשיץ מפראג בעל עוללות אפרים וכלי יקר

רבינו הגה"ק רבי שלמה אפרים איש לינטשיץ מפראג בעל עוללות אפרים וכלי יקר ז"ע נולד בה' ש"י בלינטשיץ פולין לאביו הגה"ק ר' אהרן ז"ע . בתחלה נקרא שמו אפרים והשם שלמה נוסף לו רק לעת זקנתו בשנת שס"א

וי"א שנפטר ז אדר, וכך נכתב על מציבתו [נפטר יום ה' ז אדר]

בשנת שס"א חלה רבינו במחלה קשה, ואז חיבר ספר כלי יקר, וכך הם דבריו בהקדמתו: ובחמלת ה' עלי הוילאני מתוך ההפיכה לחיות אותי. כיום הזה נדתי לה' ואשלמה לחצר חיבור זה לכבוד ה' ותורתו ולגלות מצפוני. וגם בעת חליו נוסף לו שם שלמה.

בשנת שס"ז בשעת המגיפה ר"ל ברח רבינו מן העיר ובגלותו חבר ספרו עמודי שש בשנת שס"א חבר לזכרון ההריגה שהי' ר"ל בפאסווי הסליחות אלה אזכרה. תולעת יעקב. והפזמון לך ה' ה' הלקה שנקראת בפראג בכל שנה ביום ב' אדר שהוא יום ההריגה ר"ל.

הוא הי' פאר הגולה איש חלקי וחבר עוד ספרים יקרים מתוקים כדבש: עיר גבורים – דרשות על האורה בדרכ מוסר, עוללות אפרים, אורח לחיים – דרשות לראש השנה יום הקדוש וחג הפסח, רצבות אפרים, עמודי שש – דרשות ועוד על דרך פשט, שפתי דעת – זו הסביר רבינו את מטרותיו בכתובת חיבוריו השונים, וכתב שם: בכל החיבורים אשר חיברתי מעודי, הי' עיני וליבי על דרכי בני עמינו ולפרסם את החנפים, לפעמים מתוך הכתב, ופעמים בעל פה בצתי כנסיות במדינת פולין.

נסתלק לגנזי מרומים בגיל ס"ט שנים ז' אייר כ"ב לעומר בשנת שס"ט ומונ"כ בעיר פראג.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל

מלוא חזר ונשנה החלוט ביותר שאת והנער החל לועק בקול גדול ואז יאל הפריץ לנוח בחדר שני. באותו רגע תפס רבי אהרן בליגת ראשו של בנו אפרים והעמיד אותו בשער בית הכנסת של העיר פראג. ורבי אהרן יזווה על בנו לאמור: כשיבוא השמש לפתוח את בית הכנסת וישאל עליך, תבקש ממנו שיזכיר אותך אל ראש הישיבה וכשתמעוד לפני ראש הישיבה תאמר לו בשמי את משאלתי ובקשתי שילמד אותך תורה ומצוות וכי היום אתה נעשה בר מלוא והוא ילמיד להניח תפילין ויזהר בך כי נשמתך היא קדושה וטהורה.

כשבא השמש עם בוקר לפתוח את בית הכנסת מצא את הנער לפניו ומיד הוביל אותו אל הרב דמתא הוא הגה"ק רבינו יהודה לוואי הנקרא מהר"ל מפראג. שמע המהר"ל את דברי הנער ופקד על אחד מתלמידיו ללמד את הנער תורה ומצוות.

בכח שכלו וחריפותו השיג הנער במהרה את מה שלמד. אחר-כך גדל בתורה וביראה והיה איש אמוניו של המהר"ל. וכאשר נסתלק המהר"ל לבית-עולמו ביום ה' י"ח אלול שנת שס"ט פקד על אנשי הקהלה כי יקבלו לרב במקומו את תלמידו שלמה אפרים וכאשר יזוה המהר"ל כן עשו אנשי הקהלה וקיבלו את ר' שלמה אפרים בכבוד גדול והוא שירת את אחיו אשר בקהלת פראג המעטיירה באמונה ובישקרים עשרות שנים. ואותו הנער הלך הוא זה שנחפרסם בכל העולם היהודי בפירושו על התורה: בעל כלי יקר ובספריו: עוללות אפרים ועוד. ולזכר כל אותו מעשה שסיפרנו נתפרסם ונקרא גם בשם. רבי שלמה אפרים איש לינטשיץ.

רבינו היה גאון אדיר ודרשן מפורסם יחיד בדורו הי' ראש במדברים בכל מקום בגבורתו של תורה הי' כמעין המתגבר עוקר הרים וטחנן זו בזו בסבבא, ומגדולי התורה בדורו, תלמיד הגה"ק ר' שלמה לוריא אשכנזי בעל המהרש"ל ראב"ד ור"ם בלובלין ז"ע.

בתחילה ישב ביאריסלאב ולא הי' לו שם שום ספרים ושם חיבר ספרו היקר עוללות אפרים הכל מזכרונו.

בשנת שמ"א ישב בלבוב בתור אדם פרטי וכך דרשותיו עשו רושם גדול שלכל וועד יהודית קראו אותו לדבוק,

בשנת שס"ד נבחר לדרשן בפראג ואח"כ נעשה ריש מתיבתא וריש כלה לראב"ד יחד עם הגה"ק רבי ישעי הלוי איש הורוויץ בעל השלה"ק ז"ע.

בפראג נחבצו אליו תלמידים גדולי תורה ועמודי הוראה וגם רבינו הגה"ק ר' יום טוב העלער בעל תוי"ט ז"ע, והגה"ק ר' שעפטיל הלוי איש הוראוויטץ בעל ווי העמודים ז"ע, והגה"ק ר' אברהם ראובן סופר בעל ילקוט ראובני ז"ע ובניהם בנו הגה"ק ר' צבי הירש איש לינטשיץ ז"ע שהי אחר רבינו ריש מתיבתא בפראג.

ח אייר תרכ"ח

רבי מרדכי מיכאל ב"ר מנחם זי"ע בעל מהר"ם יפה אב"ד שמיגעל

רבינו הגה"ק רבי מרדכי מיכאל יפה מרבינו הקלויז המבורג בעל צהר"ם יפה זי"ע נולד ב"ט אלול בשנת תקס"ג בעיר קראטשין לאביו הגה"ק ר' מנחם מענדל זי"ע ולאמו שהייתה דור שביעי מגה"ק ר' יהודה ליווא בן בצלאל בעל המהר"ל מפראג זי"ע

רבינו היה גאון מובהק קדוש עליון מופת הדור אביו חנכו לתורה ושלחו לשיבת הגה"ק ר' עקיבא איגר מפוזנא זי"ע שמונה שנים יאק מים על ידי רבו והיה מגדולי תלמידיו, דימי זקנותו עוד נזכר הלכה מרבו כך כתב בספרו שו"ת מהר"ם יפה.

נישואיו:

כשהגשו לפרקו קודם שהגיע לגיל עשרים נשא להרבנית האדוקה מרת רבקה ע"ה בת הגה"ק ר' דוד מקראטשאין זי"ע אחר החתונה יצב להגות בתורה בשלוה, והיה עשר גדול ומאס ברבנות. בשנת תקפ"ז פרצה שריפה קשה בעיירה וכילתה את כל רכוש. רבינו לא הסכים לקבל על עצמו עול רבנות, לאחר השריפה הפלירו זו חבריו שיקחו עול הרבנות בכדי שיוכל להתפרנס.

ויבואו אוהביו, ויאמרו לו, הן תס הכסף מכיסך, ואין צביתך לטהיות את נפשך, לך נא וקבל עליך עול רבנות אשר שנאת עד עתה. להפצרת אוהביו ובני משפחתו והלחץ הועיל ובעל כורחו באותו שנה התמנה רבינו לרב העיר זאדון הסמוכה לקרעטשין. תקופה לאחר מכן התקבל בעיר שמיגעל, היה אהוב כל כל בני הקהילה, למד עם זקנים ובחורים וחיפש חידושים רבים בתורה כמו שהביא בספריו

בשנת תקל"ג נפטר אביו לכבודו חיבר את ספר "בית מנחם"

אחר פטירת הגה"ק ר' מאיר העסם זי"ע בשנת תר"ט נפל חלקו בנעימים, ועלה גורלו להיות מיושבי בהמ"ד דקלויז ישן וחדש בהאמצורג ומאד שמח כי אז יכל לפרוק מעליו עול הרבנות אשר קיבל בעל כורחו. ולישב ללמוד וללמד עד יומו האחרון. ולא מרדכי בלבד מלכות שמים להתחיל לפני מלכו של עולם בגנוי מרומים ביום ה' ח' אייר תרכ"ח כבן ס"ה שנים, ונקבר בביה"ק גרינדעל בהמצורג

נפס מוננו שו"ת מהר"ם יפה וספר בית מנחם

נוסח המצבה:

"פ"נ ארון האלוקים כי נלקח - עמודי התורה והוראה קדוש עליון-

הרב הגדוק החכם העניו מופת הדור הגאון המפורסם

אמ"ו מהו' מרדכי מיכאל יפה זצ"ל בעהמח"ם בית מנחם ותשובות מהר"ם יפה

ורבים המה בכחובים עדנה.....

אשר יגע ומלא וחדש והרביץ תורה בישראל

שפתותיו ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' לבאות הוא

נולד ביט' אלול תקס"ג בק"ק קראטשאין יע"א ושבת חיי יום ה' ח' אייר"

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

לע"נ ריוזל בת מסה אהרן ג"י

ח אייר תקצ"ט

רבי ירחמיאל רבינאוויטץ מפרשיסחא

רבינו הרה"ק רבי ירחמיאל רבינאוויטץ מפרשיסחא זי"ע אחיו של הרה"ק ר' יהושע אשר מזליחוב-פאריסוב זי"ע והרה"ק ר' נחמיה מבעחיווע זי"ע נולד בשנת תקמ"ד לאביו הרה"ק ר' יעקב יצחק ראש שושלת פרשיסחא זי"ע הנקרא דער יוד הק' פון פרשיסחא בן הרה"ק ר' אשר מפרשעדבורז זי"ע בן הגה"ק ר' אלחנן אב"ד גרינצא זי"ע ולמעלה בקודש ממשפחת רבנים מפוארת אשר יחוסם מגיע עד להגה"ק ר' יצחק הלוי זי"ע אחיו של הגה"ק ר' דוד הלוי בעל טורי זהב אב"ד לבוב זי"ע בן הגה"ק ר' שמואל הלוי זי"ע

להפריץ. שחק החייט בלבו לעלה זו, אבל לא היתה לו ברירה אחרת, ועשה כן. כשהביא את הבגד טוב להפריץ קרא לאשתו שאף היא תראה אותו, והוטב מאד בעיניהם, ופייסו את החייט והוסיפו לו על שכרו. כשבא החייט על רבינו וסיפר לו את הדבר. אמר לו רבינו הכרחי בך שבפעם הראשונה עשית את הבגד בגאווה ויהירות, "וגאווה אין לה חן" ולכן לא הוטב בעיניהם, וכשבאת אלתי ראיית שאתה בשפלות והכנעה, ולכן אמרתי לך להתיר את תפרי הגאווה ולתפרו מחדש בשפלות ויהיה לו חן. רבינו אמר שסימן לידע אם אחד נתעשר או שעלה לגדולה להיות רב או נשיא אם הוא מסתרא דקדושה או ח"ו להיפרד, הוא אם אחרי נתגדלו הוא בזאותו בחינה שהי' מקודם והמזון או הכבוד לא פעלו בו שינוי לגריעתא הוא סימן שהוא מסתרא דקדושה, ובאם אחרי שנתעשר נתקלקל ר"ל הוא סימן שאותו התנאיות איננו מזל הקדושה והמזון שהשיג והכבוד שהשיג הוא כדי לשלם לו שכרו בעוה"ז ע"ג ומשלים לשונאיו אל פניו להאזינו. נסתלק לגנוי מרומים כבן נ"ד שנים ח' אייר כ"ג לעומר הק"ט ומנו"כ בעיר פרשיסחא באוהל ליד אביו הק' זי"ע. בעת שהכניס אותו באוהל אביו היהודי הקדוש זי"ע השליך הרה"ק ר' חיים מאיר יחיאל ממאגליניא זי"ע על קבר היוד הק' ואמר: רבינו היהודי הקדוש תדעו שהביאו לכאן את בנכם הקדוש, אני מעיד עליו שהוא גדול במדרגות רשבי זי"ע שר' שמעון הי' נטמן במערה שלשה עשר שנה ובנכם הקדוש הי' נטמן ארבע עשר שנה (שהיה זייגער מאכער). דברי תורתו נדפס בספר תפארת בנים. נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' נתן דוד משילובצא זי"ע. זכותו הגדול יגן עליו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה איש קדוש מאוד פועל יצועות ולדיק מפורסם חריף וברי כמו שסיפר הרה"ק ר' פנחס מקנינא זי"ע שפ"א פירוש היהודי הק' זי"ע ענין אחד על ארבע מאות אופנים, עד שבעה אופנים המובחר שבתלמודיו ויכל להבין, עד שלש עשרה אופנים בנו הרה"ק ר' ירחמיאל יוכל להבין ויתר מזה לא יוכל להבין שום אדם בעולם. בתחילת נעוריו הי' בהנע לכת כ"כ עם ה' אלקו שאפי' הקרובים לא ידעו מחסידותו ופרישתו, והי' עבודתו עבודה תמה דבוק בה' אלקו כל ימיו ואמרו עליו כשהי' מכין עצמו לתפילה הי' משוטט בעולמות העליונים והי' בעל רוח הקודש, למד אצל אביו הק', והסתופף בכל דליקים ביחד אם אביו ומהם הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע. ולאחר פטירת אביו זי"ע תשרי תקע"ד הי' רבינו זייגער מאכער ארבע עשר שנה, ולא ראה לקבל עליו להיות רבי ואמר שישעו לאחיו הדליקים הרה"ק ר' נחמיה יחיאל מבעחיווע זי"ע והרה"ק ר' יושע אשר מזליחוב/פאריסוב זי"ע וברבות הימים אחר הפלרות רבות החל רבינו לכהן באדמורות והתפרסם ונחשב לאחד מגדולי הדליקים בדורו ורבים הלכו לאורו. איש חסיד אחד עתיר ובעל נכסין אשר הסתופף עוד בכל אביו היוד' הק' זי"ע, ותמך אותו ואת רבינו אחריו, פתאום נהפך עליו הגלגל ל"ע, ובא החסיד אל רבינו כדי לספר לרבינו ארתו, וכאשר הרגיש רבינו שהחסיד נוסע אליו, פקד על המשמשים שלא יתנו לו ליכנס אליו, החסיד המתין שם עד בוש, ורק אחר כמה ימים נתן רבינו לו רשות לבוא לפניו, אבל כאשר נכנס לקודש פנימה, לא הביט רבינו עליו כאלו אינו רואה להכירו, וכאשר החסיד התאונן על מצבו וכד' אמר לו רבינו: וכי מה אוכל לעזור לך, אתן לך ארבעים קאפיקעס אולי תושע. ונתן לו הקאפיקעס שהיה ממש סכום קטן מאוד, ופטרו לשלום, וכל הענין היה לפלא. כאשר נסע החסיד חזרה הביתה, עבר במקום שישבו שם ערלים שיכורים, וכאשר ראוהו עובר לפניהם, אמרו לו: אם נתן לנו ארבעים קאפיקעס ניתן לך את זה, ראה החסיד איש בידים אזור של עור, נתן להם אותו ארבעים קאפיקעס שקיבל מרבינו וקנה את האזור, וכשפתחו מלא בו אוצר גדול, ומזה נתעשר טוב כבתחלה. חזר החסיד לרבינו כדי להודות לו על היצועה שהמשיך למענו וכד', אז קיבלו רבינו בסדר פנים יפות ואמר לו: דע כי באמת הגיע הזמן שהרד מנכסידך, כי כך נגזר עליך מן השמים, אבל כיון שגרמת קורת רוח לאביו הק' ולכל המשפחה והחזקת אותם בנאמנות, לא הסכמתי לזה שתאבד את נכסך, לכן עשיתי בחכמה, שלא הנחתי לך ליכנס לפני ולא הסתכלתי בפניך, כדי שיהא לי מזה צער גדול, שאני מוכרח לעשות כן לאיש מקורב כל כך, ומן השמים רחמו עלי, ורלו לבטל את צערי, לכך בעל כרחך ביטלו הגזירה מעליך, והחזירו לך את העשירות כבראשונה. בסביבות פשיסחא היה חייט אחד שהיה חשוב הרבה אצל הפרייזים, פעם קנה פריץ אחד סחורה בפאריז לבגד, קרא להחייט ואמר לו הסחורה הזאת היא יקרא מאד, ולכן תשתלם שהבגד יהיה טוב כראוי לסחורה כזו, שחק החייט ואמר למה יאמר אדוני כזאת, והלא אני החייט המומחה ביותר. מסר לו בפריץ את הסחורה והחייט עשה הבגד, כשהביא את הבגד ולבשו בו הפריץ לראות אם הוא לפי מידתו, התחילו הפריץ ואנשיו לצעוק על החייט שקלקל את הבגד, וגרשו אותו בכעס גדול מן החצר וזרקו אחריו גם את הבגד, סוף דבר החייט נעשה מחוסר פרנסה. אמרה לו אשתו הרי כל העולם נוסע להצדיק ר' ירחמיאל בנו של היהודי הקדוש מפרשיסחא, שמע אפוא לקולי וסע אהה אליו, בא החייט על רבינו וסיפר לו את כל המעשה, השיבו רבינו תחיר את כל התפרים של הבגד, ותתפור אותו מחדש באותם התפרים עצמם, ותביאו

בית המדרש בבית ומוחץ בפרשיסחא שהתפלל בו רבינו זי"ע

מתורתו של רבינו זי"ע

כאשר נוסע אדם לאיזה צדיק וכל מגמתו וכוונתו הוא למען ללמוד ממנו דרך לעבודת הש"ת אזי מן השמים מאירין לו עיניו לילך בדרך אמת ואף שהצדיק איננו צדיק הדור נותנין לו כל משאלות לבבו ומשיג כל המדריגות כאלו הי' נוסע אל צדיק הדור אך אם הצדיק איננו צדיק אמתי מאירין לאותו האיש עיניו לאמר לך מכאן כי אין לך בכאן מה לעשות וכ"ז אם כוונתו אמיתית בלי שום פני' אבל בלא"ה יוכל לרמאות א"ע כל ימיו.

תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה: מכל עבירות שבה על ידם כל התוכחות לא כתבה התורה אלא העבירה זו תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה, ש"מ שזו היא עבירה גדולה מאוד. ראשית מכל דבר להשליך ממנו כל הדאגות ותחשוב מה לי לדאוג על דבר שאין ביכולתי לתקן, מוטב לחפש אמונה, אף אם לא ישיג האמונה על נכון אפ"ה מכפרין לו עונותיו, כמו"ש אם יש איש מבקש אמונה ואסלח לו.

ט אייר תרצ"ב

רבי אליהו פוסק ב"ר משה צבי זי"ע בעל כורת הברית אב"ד אלפאלליא וזריווקא

רבינו הגה"ק רבי אליהו פוסק אב"ד אלפאלליא וזריווקא בעל כורת הברית זי"ע נולד בזלאטאפאלי קיוב רוסיא בכ"ה סיון בשנת תרי"ט לאביו הגה"ק ר' משה צבי אב"ד צוויטנא זי"ע שהיה ממקרבי הרה"ק ר' נחום ממקורב זי"ע

רבינו היה שר התורה גאון מובהק אחד מגדולי רוסיא אדוק תמים עניו כהלל, כמה פעמים ראו בו קהל אדעססא לאב"ד ולא ראה לילך לכרכים, וכבר בילדותו הצטיין בכח זכרונו הנפלא ובבקיאותו הגדולה בכל למודיו השונים עד כי בהיותו בן י"ב שנים גמר את כל הש"ס וילמוד פוסקים ויעש חיל רב ויחדש חידשו תורה רבים.

והניח חיבורים בכתב יד קדשו חוץ מאלו שנדפסו על ידי עצמו או על ידי בנו הגה"ק ר' הלל זי"ע ה"ה שו"ת מור ואהלות ויש הסכמה מהרה"ק ר' יוחנן רחמיסטריווקא זי"ע שכתוב עליו הגאון המפורסם סיני ועוקר הרים, כורת הברית על הלכות מילה, מרבה תורה הלכות ריבית, אזלה גרש על הלכות גיטין ב' חלקים, דברי חכמים וחדותם על הרמב"ם, פסקי אליהו ג' חלקים עץ השדה על אור"ח ועל הש"ס.

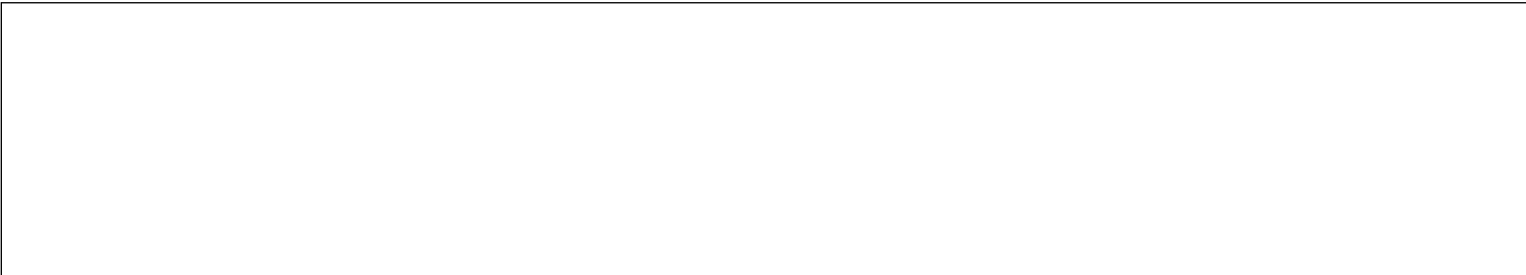
כשהגיע לפרקו בשנת תרל"ה י"ג אלו נשא להרבנית הצדיקה מרת מאטל ע"ה בת של אחד הנכבדים בעיר רחמיסטריווקא הרה"ח ר' צבי סאניק שפירא ע"ה שהייתה נכדתו של הרה"ק ר' חיים חייקל שפירא אב"ד קאלניבל טשקבייב זי"ע.

בשנת תרמ"ד נהקבל לאב"ד מיחיילובקי והיה שם שש שנים ובשנת תרמ"ח עבר להיות אב"ד בעיר אלפאלליא שעל שמה הוא נקרא עד היום.

הרבה כרות עברו על ראש רבינו, ובתוכם שבנו הבכור הרה"ק ר' יוסף יהודה לייב הי"ד נעק"ה בקיוב ואחר ההריגה תלו אותו ברחובות העיר. ובנו השני הרה"ק ר' יוחנן הי"ד בפקודתו של הגריף סאצאנסקי ימ"ש אספו לבית המדרש 300 מאנשי העיר ובתוכם ר' יוחנן והרגו כולם ביום י"ג אייר תרע"ט. וכולם קיבל בהכנעה ובאהבה בכל מאמצי כח.

נסתלק לגנזי מרומים ט' אייר תרל"ב. נשאר אחריו בנו הגה"ק ר' הלל אב"ד טאטארבונאר זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

ט אייר תרס"ד

רבי חיים פריעדלאנדער אב"ד ליסקא וקליינווארדיין

רבינו הרה"ק רבי חיים פריעדלאנדער אב"ד ליסקא וקליינווארדיין בעל טל חיים זי"ע ממלא מקום חותנו הרה"ק ר' צבי הירש בעל אך פרי תבואה הנקרא ר' הערשלע מליסקא זי"ע נולד בשנת תקצ"ו לאביו הרה"ק ר' משה פריעדלאנדער דומ"ץ קליינווארדיין זי"ע בן הרה"ק ר' דוד פריעדלאנדער אב"ד קליינווארדיין זי"ע. ולאמו הרבנית הצדקות מרת ברכה ע"ה בת הגה"ק ר' יהודה לייבוש אב"ד קליינווארדיין זי"ע, נכד הגה"ק המהרש"א רבי שמואל אליעזר איידליס אב"ד אוסטרא זי"ע ולמעלה בקודש עד אדונינו דוד המלך חי וקיים ע"ה

כשהגיעו רבינו לפרקו ביום ח' כסלו תר"כ נשא הרבנית הצדקות מרת חי' שרה ע"ה בת הרה"ק ר' צבי הירש מליסקא בעל אך פרי תבואה זי"ע.

חותנו הגדול חבצו כבצת עינו וכאז את בנו ראהו והאבת עולם אהבו והאכיל עליו מרוח קדשו והוא חי' שנתה בלמא את דברי' הקדושים,

רבינו חי' גאון גדול בנגלה ובנסתר מתמיד נורא לא פסק פומי מגירסא ביום ובלילה, בא בפלפול גדול עם גיסו הסחור הגה"ק המפורסם ר' יוזעפף גאלדבערגער זי"ע, וחריוף עלום לדיק יסוד עולם מפורסם חסיד וענותן כהלל, ומתוך עוותותו לא היה בדעתו לכתוב שום חידושי תורה עד שחותנו הגדול אה עליו שיכתוב כל חידושו, ושמע לקולו והתחיל לרשום החידושי תורתו, וכשהביא חידושו כתובים לחותנו הגדול הוטבו דבריו לו מאל עד שנסק צפה קדשו את כתביו,

וספרו טל חיים וברכה על קס"ה סוגיות הש"ס יאל לאור עולם בשנת תרנ"ח בדפוס פרעמיסלא ע"י רבינו בעלמו, והספר טל חיים על התורה הוליא חתנו הרה"ק ר' מנחם מענדיל אב"ד בורגא זי"ע בן הרה"ק ר' יהודה מבארגאפונד זי"ע בשנת תרס"ט.

וכאשר נסתלק חותנו הגדול הרה"ק ר' הערש'לע זי"ע ביום זי"ד מנחם אב בשנת תרל"ד מילא רבינו את מקומו הק' בליסקא.

ביום כ"ז תשרי תרל"א נפטרה זוגתו הצדיקה, ונשא רבינו בזווג שני להרבנית הצדקות מרת מרים ע"ה בת גיסו הגה"ק ר' אברהם שווארץ זי"ע חתן הרה"ק בעל אך פרי תבואה זי"ע.

נסתלק לגנזי מרומים ט' אייר יום א' פרשת אמור כ"ד לעומר בשנת תרס"ד, ומנוחתו כבוד בעיר ליסקא באוהל חתנו הק' זי"ע לידו בצל ימין.

בעת פטירת רבינו היה הגה"ק ר' אברהם יצחק גליק בעל באר יצחק מטאלטשווא זי"ע זי"ע ראשון להספדנים ואמר: חז"ל אמרו כי יסורין מכפרין עוונותיו של אדם ומיתת לדיקים מכפרים ויום כפור מכפר. לכן אנו מתפללים ומבקשים מאת ה' ואומרים והיתה זאת לכם לכפר אחת בשנה(פרשת אחרי) כלומר: די לנו בכפרה של אחת בשנה – ביום כפור ואנו מוותרים על כפרות אחרות.(ועולמו של אבא)

נשאר אחריו בניו הקדושים בנו הממלא מקומו הרה"ק ר' צבי הירש פריעדלאנדער הי"ד זי"ע בעל מחבר ספר שערי הישר על תהלים נעקד"ה בכ"ז אייר תש"ד, ובנו השני הרה"ק ר' יהודה פריעדלאנדער אב"ד בוקן זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל

ומנחתו כבוד של רבינו זי"ע ליד חותנו הק' זי"ע

מתורתו של רבינו זי"ע

התשובה הוא סגולה לקבל להבין התורה הק', ותשובה מועיל מטעם דאב שמח על כבודו כבודו מחול, משא"כ באומות שהם עבדים ועליהם נקרא השי"ת כמ"ד מי לא יראך מלך הגוים, ומלך שמח על כבודו אין כבודו מחול.

מתורתו של רבינו זי"ע

כבד את ה' מהונק(משלי ג' ט') ופרש"י אל תקרא מהונק אלא מגרוגן. ואמור רבינו לפרש ע"פ הגמרא (ברכות ל"ה) ר' לוי רמי כתיב לה' הארץ ומלואה וכתוב השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם, לא קשיא כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה(הרי היא לבני"א) וזה שאמר שלמה המלך: כבד את ה' מהונק, דייקא שהוא שלך, אולם אל תקרא צהונק, שהוא נוגן וקניית אותו אלא בתנאי שתקרא "מגרוגן" שתכבד את ה', דהיינו שתעשה ברכה מגרוגן ואז יהיה ההון שלך (עולמו של אבא)

רבינו הרה"ק רבי שמואל השני בעל דברי שמואל מקאמינקא זי"ע נולד בשנת תקל"ט לאביו הרה"ק רבי משה אהרן זי"ע בן הרה"ק רבי צבי הירש מקמינקא זי"ע

גולה. (מסכת סוטה מ"ט) ובכן אני צגולה ועוזב את העיר, ומוזבן הסיוס. השיבו רבינו: אני בכלל איני תלמיד חכם וממילא לא חל קללתו. (בית דלי)

סיפר תלמידו מובהק הרה"ק ר' דוד לובינער זי"ע פעם שהיה אצל רבינו חזר רבינו בזיל שבת על התיבות: חָפָה יָרָפָה עוֹלָמָךְ מִקְדָּם כְּלִית מְלַאכְתְּךָ בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי, בְּחַרְפֵּךְ בְּנוּ מִפְּלַעַם (תפלת מוסף לשבת ראש חודש) ולא פירש, וכן חזר על אלו המילים ביום ולא פירש, ובסעודה שלישית ביאר כוונתו: שהקב"ה צר את העולם, והשבת קודש יקר מהעולם, שנה מצריחתו, וישראל יקרים מהשבת קודש, שמורה לחלל השבת קודש למען יהודי שהוא במצב של פיקוח נפש. (עיין שולחן ערוך, אורח חיים, סימן שכ"ט, ד"ה אלה) וזהו, אתה יצרת עולמך מקדם, והשוב הוא העולם אלא, ואף על פי כן, כלית מלאכתך ביום השביעי, ואף על פי כן, בחרת בן מכל העמים, שפיקוח נפש של אדם מישאל דוחה שבת קודש, הרי שישראל יקרים מהשבת קודש. (מאמר מרדכי)

איך אחד קבל לפני רבינו שהוא ירא מאוד מאיש אחד הרואה לשכור החנות שהוא יושב בה זה כמה שנים, והשיב לו: כתיב: ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם (תהלים קי"ח ו') ה' לי, אם אני בוטח השם יתברך ואני ירא ממנו יתברך, לא אירא, ראה לומר אזי בודאי לא אירא משום אדם, כי, מה יעשה לי אדם, ואם ה"ו לי לא אירא, אם אין ח"ו יראה מפניו יתברך? מה יעשה לי אדם, כל שכן שאין אני אורכ לירא מבשר ודם. (אור הגנוז)

נסתלק לגנזי מרומים צי אייר שנת תר"ג

נשאר אחריו בנו הרה"ק רבי משה זי"ע

תורתו נדפסה בספרים המפורסמים, ובספר בית שמואל.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה איש קדוש וטהור איש חי רב פעלים, נהג בפרישות יחירה ובהלכה לכת, היה ידוע בחכמתו ובחריפותו הרבה, ונדע בין השאר כבעל לב רחום ובעל דעה מופלג אשר לא השיב פני איש ריקס, ומכנים אורחים מופלג, והתפרסם גם כמוליד דיבורים, ורבים הלכו לאורו ומהם תלמידו מובהק הרה"ק רבי יצחק דוד מלוצין – כפת הנקרא ר' דוד לובינער זי"ע

מימי נעוריו היה מתאבק בעפר גדולי דורו והיה תלמיד חזר לגדולי החסידות צעת ההיא הרה"ק רבי ברוך ממעזיבו בעל צוילנא דנהורא זי"ע, הסגנון של ישראל הרה"ק רבי לוי יצחק בעל קדושת לוי מצאנז'יטשוב זי"ע, הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל ראש שושלת אפטא בעל אוהב ישראל זי"ע אך את עיקר תורתו קיבל מרבו מובהק הרה"ק רבי משה יעקבס מגיד מוסרים דק"ק טשולוב זי"ע.

דקיי דורו העריכוהו עד למאד, ודעתו היתה נשמעת צענינים שעמדו על הפרק באתה תקופה, ומהם הרה"ק רבי משה צבי ראש שושלת סאווראן זי"ע ובפרט ידידו ורעו הרה"ק רבי ישראל ראש שושלת רוזין זי"ע היה מעריץ אותו מאוד ולא היה משיב על שום שאלה בהלכה שהוצאה לפניו טרם קיבל את חוות דעתו של רבינו.

בתחילה סירב רבינו ליטול על עצמו את עול הנהגת עדת ישרון, ושמיש כרב ומו"ץ צעירה קטנה, עד אשר חזקו עליו הפלרות רבו הרה"ק בעל אוהב ישראל אפטא זי"ע והוא נאות לקבל עליו את עטרת הנשיאות, רבו זה הוא אשר סמכו להנהגה בעיר קאמינקא אשר בפלך וואהל. וסיפר כשצויה עליו רבו הרה"ק בעל אוהב ישראל אפטא זי"ע שיעטה על עצמו אדמת הנשיאות וינהיג עדה בישראל סירב ולא הועילו כל הפלרותיו, עד שאמר לו רבו הרה"ק בעל אוהב ישראל אפטא זי"ע: חשוב שזהו הגיהנום, ובשזיל כלל ישראל כריכים לירד אפילו לגיהנום. אז הסכים. (מאמר מרדכי)

סיפר הרה"ק רבי מרדכי חיים סלאנים זי"ע כי רבינו היה צעיר רב שהיה חולק עליו, ופעם נישג הרב הזה לרבינו, ואמר לו: הן אמר חז"ל: אמר רבי אילעא בר יברכיה: שני תלמידי חכמים הדריין בעיר אחת ואין נוחין זה לזה בהלכה – אחד מת ואחד

ממנהגי רבינו
 הציב תנאי לקבלת ש"ב בעירו, כי יהיה הלה בעל צדקה ומכניס אורחים.
 לא היה דרכו לומר תורה. ומסיפר פעם אמר: ובצרת הרע מקרָבך (פרשת שופטים י"ז ז') כשהצדיק מבער מקרבו את הרע, הרי ממילא וְכָל הַעָם יִשְׁמְעוּ וְיִרְאוּ וְלֹא יִזְדוֹן עוֹד (פרשת שופטים י"ז י"ג) על ידי זה שומעין כל ישראל לירא מלפני הבורא יתברך. (מאמר מרדכי)

נהג לְאַחַר תפילתו.
 היה מחזיק אצלו תמיד איש אחד שילחוש לו מעין הרע, והיה אומר שאפילו אחד עומד בחוץ מאחורי הקיר הריהו מכניס בו עין. (מאמר מרדכי)

מתורתו של רבינו

האספו וְאַיֶּדְהָ לְכֶם אֶת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים. (פרשת ויחי מ"ט א') [האספו והתאגדו יחד, דבר זה יהיה חשוב ויקר בעקבתא דמשיחא] האספו קלייבט זיך צונויף, ואגידיה לכם, בינדט זיך צוזאמען, את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, ס'וועט זייער טייער זיין אין אחרית הימים. (מאמר מרדכי)

תלמידו מובהק הרה"ק ר' דוד לובינער זי"ע אמר בשמו: כָּד עֵיל שְׁתָּא [בכוחה של שבת קודש לרומם את היהודין] שבת קודש קען אויף הייבן א אידן. (מזקנים אתבונן)

וכמו כן אמר תלמידו מובהק הרה"ק ר' דוד לובינער זי"ע בשמו: אָמְרוּ אֵלָיו כָּל תְּשֻׂא עוֹן (הושע י"ד ג') אמרו אליו כל, תאמרו לפני כל מה שאתם צריכים, גם את הדברים הפעוטים והפעוטים ביותר, ולא תאמר הרי הבורא ברוך הוא גדול כל כך ואיך תבקש ממנו דברים פעוטים כאלו? תשא, מתי תגדל אותו יתברך. עון, כשתבוא לחטוא, אז תחשוב הבורא ברוך הוא הרי גדול ונורא הוא ואיך אפשר לחטוא לפניו. (מזקנים אתבונן)

פעם אחד אחר התפילה אמר: כשאומרים איזהו מקומן של זבחים שצריך לדאוג מתי כבר יקריבו הקרבנות.

י אייר תרנ"א [א]

רבי הלל ב"ר ברוך בענדיט זי"ע בעל משכיל אל דל אב"ד קאלאמייא

רבינו הרה"ק רבי הלל ליכטענשטיין בעל משכיל אל דל אב"ד קאלאמייא הנקרא ר' הלל קאלאמייאער זי"ע נולד בעיר וועטש י"א כסלו שנת תקע"ה לאביו הגה"ק ר' ברוך בענדיט אב בית דין וועטש זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת ליבא ע"ה בתו של הגה"ק ר' הלל פאללאק אב"ד אייבשיץ זי"ע

משה' - שיטת רבו החתם סופר, ולא נטה ממנה אפילו בזמן כל שהוא, כאילו היה אחד מבניו. אמונתו ודבקותו בדבר הגדול היתה לאין שיעור וגבול, עד כדי כך, שהתבטא פעם שאם היה מורה לנו להסליך עצמנו ממגדלים גבוהים ורמים לא היה נשאר אפילו מן התלמידים שלא היה עושה כדבריו. (רשומים בשמן)

וכמים הפנים אל הפנים, אף רבו הראה לו אותות חיבה וקרבה יתירה, וקרא עליו את הפסוק: קַלֵּשׁ הַפְּלִיִּים לְה' (פרשת קדושים י"ט כ"ז) רחשי הערכתו כלפיו ניכרים במה שהעיד עליו בכתב יד הקדו (בכתב סמיכת החכמים) בזה הלשון: שהוא מלא על כל גדולתו בש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים, שכלו לח ומלחלה, ועוד קודמת יראתו לחכמתו והבנת נפש אהבתו. בהזדמנות אחרת התבטא עליו בדברים, שהוא: יצקי בכל שו"ע אורח חיים משפה לחוץ. הערכתו הגדולה של רבו אליו, קיבלה ביטוי נוסף, כדן שהיה קם לכבודו, דבר שלא היה נוהג לעשות לתלמידים אחרים.

סיפר הגה"ק ר' יצחק זעקיל פאללאק זי"ע כאשר למדתי בכתותיו אלל מן החתם סופר זי"ע, הפעירו תלמידי הישיבה לפני מן שרואים לכות גילוי אליהו הנביא ז"ל, והחתי"ם הבטיחם על כך. לימים הופיע לפני התלמידים

יהודי משונה במראיתו. היו בין התלמידים כאלו שקבלוהו בסבר פנים יפות ונתנו לו שלום, ומהם אשר לא נתנו לו שלום, ואחרים אף שחקו עליו ועל מראיתו. כאשר הלך הלה לדרכו, חקר החת"ם את תלמידיו לעת איד נהגו עם הנ"ל, אחרים ע"ז זי"ע וזן אחר בן מהגה"ק ר' הלל פאללאק אב"ד אייבשיץ זי"ע נתנו לו שלום, ונכון

לאין סיפר ר' חזקיה פייבל פלוט אב"ד שוראני בעל ליקוטי חבר בן חיים זי"ע פעם אחת בערב יום הכיפורים בעת הגעגענגען, אמר הגה"ק בעל חתם סופר זי"ע על שני תלמידיו הגה"ק אב"ד סאסרעגען זי"ע ועל רבינו זי"ע הפסוק: קַלֵּשׁ הַפְּלִיִּים לְה' (פרשת קדושים י"ט כ"ד) על שני חכמים תלמידיו בשם הלל. ואני (רבי יצחק זעקיל) והגה"ק ר' יהודה מאלדערן מסיגוט בעל עבדי שמואל וקונטרס הספקות זי"ע לא נתנו לו שלום, ואחרים שחקו ולעגו עליו ועל מראיתו. אמר החת"ם: האם זוהי דרכה של תורה? כאשר בא לכלן אדם זה, זוכקים הימנו דעו לכם שהאיש הנ"ל היה אליהו הנביא זכור לטוב, ואשכ"ח מי שרָחַף פְּנֵיו פְּחֹלֵם אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁנָּתַן לוֹ שְׁלוֹם וְהִתְיַחֵזַר לוֹ שְׁלוֹם. [ומירות למואלץ שנת] אלו יזכו להיות תלמידי חכמים ומורי הוראות בישראל, ואלו שלא נתנו לו שלום, רבנים לא יהיו, אבל תלמידי חכמים יהיו, ואלו שחקו הימנו, סופס שיחטאו וילאו ל ת ר ב ו ת ר ע ה ח " ו . (ת פ א ר ת ב נ י ס)

רבינו היה גאון מופלג כולו קודש לה' לא נח ולא שקט ונסע מעיר לעיר ומכפר לכפר ללמוד לעם יראת ה' טהורה ודבריו כגחלי אש, דרשותיו בוערים אש קודש בלב השומעים ורבים השיב מעון, בטורף לכוחו הגדול צפיו, להוכיח ולהורות, אחו רבינו בחרב פיפיות, וכאיש מלחמה יאל חוץ נגד כל המהרסים בכרם בית ישראל. בכל מקום ששמע קול אזהרה בעיר על פרעה שנפרצה בעקרי הדת, לא אמר שלום עלי נפשי, ומה לי ולכרה הזאת, אלא היה עורר ונסע בעצמו לעורר על כך, אם למקומות הקרובים ואם למקומות הרחוקים, אפילו חוץ למדינתו. בכל מקום התייצב כמוכיח בעצמו, ולא נח ולא שקט עד שהלכיה לגורו את הפרעה. הוא לחם תמיד את מלחמת ה' בניבויים, לא חת מפני איש ולא נרתע להשמיע את דבר האמת הגרופה, וכלאי לאין שהרבה ממלחמותיו לחיזור הדת לחם יחד עם ריעו הגאון הגה"ק ר' חיים סופר אב"ד בודאפעסט בעל מחנה חיים זי"ע זי"ע. ולא נשא פני איש ואפילו הגדול שבגדולים הוכיח את ראה או שמע ממנו דבר שאינו הגון, ולכן היה לו גם כן שונאים, אבל הוא היה לה' ולא השגיח בשונאיו, ועליו אמר הרה"ק ר' חיים האלבערשטאט בעל דברי חיים מאלא זי"ע: כל המהרהר אחריו כאילו מהרהר אחר שכינה, כי בנפשו יאל בקול רעש גדול נגד פריאי הדור. וכמו כן כתב הרה"ק מאלא על רבינו בהסכמתו

לספר משכיל אל דל: שכל כונתו לשמים. והיה מדקדק במצוות כחוט השערה, וגם קנה לו חמור כדי לקיים מצוות פטר חמור, ולאן היה לו כדי לקיים מצוות ראשית הגז.

היה תלמיד מהגה"ק ר' משה סופר בעל חתם סופר אב"ד פרעשבורג זי"ע, במחילת רבו דבק רבינו בדברו הגדול עד לאין שיעור, וראה בדמותו הקדושה את הרב הדומה למלאך ה' כבאות אשר תורה יבקשו

מפיהו, וסיפר שבתחילה לרוב שקידתו והתמדתו היה מחסיר מפעם לפעם מלהשתתף בשיעורי רבו החתם סופר, ובהזדמנות אחת העיר לו רבו: עתיד אתה לומר חטאתי עויתי פשעתי על כל שיעור שלא שמעת אללי, מאז לא ביטל רבינו אום שיעור של רבו, ואף בשניות חולין שלו היה מתעמק ומוליא מהם לימוד והדרכה, הוא התחקה אחר הטהובות רבו ואורחותיו בעין פקוחה ובקום לב, ולמד מן רבות. העיד רבינו, שמעלם ההתבוננות בהנהגתו של החתם סופר ניתן היה ללמוד הלכות והליכות, כי היא מושלם בכל.

כחמש שנים ומחלה, למד רבינו במחילת החתם סופר, בשנים אלו התקשר רבינו אל רבו בדבקות עילאית, וראה זו עד סוף ימיו את רבו המובהק, בכל דרשה שנשא היה מזכיר דבר תורה מרכז, וכל אימת שהזכירו היה קם מולו קומתו באימה וזיזרה. בכל דרכיו היה מתנהג על פי 'אורחות

הלימוד בספר 'עת לעשות' סגולה לזרע בך ה' רבינו העיד בעצמו על ספרו: גם בספר עת לעשות סגולה להיות יהודי גם ירא שמים אמיתי ולזכות לבנים טובים (עת לעשות כלל ז, שאלה ס"ח) הרה"ק ר' רבי אליעזר פיש מביקסאד זי"ע ה"ד התפרסם בקדושתו ובצדקותו, ונודע כפועל ישועות, רבים מאוד היו המסתופפים בצילו. לכל שומעי לקחו היה מורה ומזור להגות בספרי רבינו תמידין כסדרן, והיה בעצמו מפיץ ומחלק את ספרי רבינו. חיבה יתירה נודעה לו באופן מיוחד לספר הקדוש עת לעשות בציינו שהלימוד בו, הוא סגולה בדוקה לילדים טובים מחונכים ויראי שמים. עוד בענין ספרי רבינו הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע כשנודמן לו במרחץ קרלסבאד אחד מספרי רבינו ולמד בו וירא כי טוב, שלח אגרת לרבינו בבקשה שישלח לו את כל ספריו. ושוב שיגר רבי מאלכסנדר מכתב לרבינו בו הוא מבקשו שישלח לו אלף ספרים, והוא מוכן בעצמו לנסוע מעיר לעיר ומכפר לכפר לחלקם ביעקב ולהפיצם בישראל... לאחר שהגיעו הספרים למעון קדשו, שיגר הרה"ק מאלכסנדר

לרבינו אגרת קודש זו, הרצופה בבטויי שפלות וענווה מבהילים מצידו של הרבי מאלכסנדר, וניכרת מתוכו ההערכה העצומה שרחש לרבינו, וזה לשונו הטהור: יום ב' בין כסה לעשור תרמ"ז לפק"ק מאלכסנדר יצ"ו לגמר חתימה טובה, לכבוד קדושת הרב הצדיק המפורסם ע"ה פאר הדור וכו' כקש"ת מ"ה הלל שליט"א אבדק"ק קאלאמעה. אחדשה"ט כמשפט לאוהבי שמו יתברך, קודם ראש השנה השגתי ערך רבע מהספרים והנני התחלתי לחלקם ביעקב, אקוה כי יתקבלו בעזרת השם יתברך כרצונו הטוב והנני לבקשו מאוד אשר יתפלל עלי בחזקה שאזכה לתשובה, כבר אמר חציף מאן דמגלי חטאיו אכן בסתר אני אומר אשר הנני צריך מאוד מאוד לרחמי שמים לרפואת הנפש שאזכה לעשות תשובה שלימה כאשר עם לבבי הנדכה ודברי חכמינו ז"ל לך והתפרס ידוע וביותר במדרש יתרו, ע"כ הנני מתנפל ומתחנן לפניו כי יתפלל עלי מעמקא דליבא שאזכה לתשובה בהמצאו. הוכפל עתירתי שאל יחשוב אותי למנהיג ישראל כאשר אני מפורסם לצדיק אבל באמת אני אומר המאמר לו חטאי ירחימן אזי ברחו ורחקו מגבולי, על כן יתפלל עלי כאשר אני באמת פחות שבפחותים אולי על ידי שזכה להיות מזכה לכמה וכמה גרועים שישראל היה אני כאחד מהם על ידי תפלותיו הזכים ובה אסיים, יחיאל בן מלכה לתשובה. (עלים לתרופה) הגה"ק ר' משה שיק אב"ד חוסט בעל המהר"ם שיק זי"ע היה רגיל ללמוד עם התלמידים מידי יום בימו בספר הקדוש 'משכיל אל דל', והיה אומר דער הייליגער קאלאמייאער זאגט.

י י א י י ר ת ר נ " א [ג]

רבי הלל ב"ר ברוך בענדיט זי"ע בעל משכיל אל דל אב"ד קאלאמייא

חולה במשך שמונה ימים מתפילה אחת, אשר בה כמעט יאלה נפשו בדבריו.

כשצבת רבינו פעם בשבת חזון צעיר טשענגער, התאספו לכבודו חמישים רבנים מכפרי ועיירות הסביבה. בשחרית, כיבדוהו לעלות למפטיר, וכשאמר את ברכות התורה והמפטיר געו כל העם בצביה גדולה מרוב ההתעוררות ששררה אז, ואמרו: חילו לא באנו חלה לראות את פניו הבערים וקולו החוצב להבות אש, דיטו.

שהיה רבינו עוד אב"ד צעיר סיקסא הזמינו בקהילה אחת שיצבות אלכם בשבת קודש, וכן היה וצא לשבת קודש והתאכסן אל הארץ הקהל, ודקש דרשה גדולה בחוכת מוסר כמה שעות. לאחר הדרשה ראה שהשמש הולך למחור את העלויות עם טבלא כדרך המתחדשים, והתחיל לעבור מרה על מנהג זה שהוא מנהג נעלאלאגען (רפורמים) ומיד קיבלו עליהם וביטלו המנהג. אחר כך ראה שקרוין לתורה בלי שם פלוני בן פלוני, רק כדרך המתחדשים יעמוד בהן, ועמוד לוי וכו', כי צעיר אחת גדולה סמוך לשם התנהג כן מהמתחדשים דקש, ולעקב גם על כך, וביטלו גם מנהג זה. וכן בבואו לאכסניא ראה שצניו של בעל הבית אין להם פאות, ושאל על זה, ואמר בעל הבית לפי תומו, שצניו לומדים בגימנאזיא, ועל כן אי אפשר להם לגדל פאות, והלעטער רבינו מאוד, וזווח מרה צבית מקובל כזה אני מתארח? ומיד קיבל עליו בעל הבית שלא לשלחם עוד לגימנאזיא. במוצאי שבת קודש יעלו לבעלת הבית שהצדק אף היא ברכת לדיק, אחרי שזכתה כי איש אלקים קדוש מתאכסן צביתה, וצאה לפני רבינו בצרעת ראש, וכאשר הבחין רבינו, התחיל ללעוק מי היא הערלית הלוז? ואמר בעל הבית כי היא אשתו, וכי לא ידע כלל מחיסור פריעת ראש האשה? ושוב צעק רבינו מרה על כך, ובעלת הבית קבלה עליה לגלה את שער ראשה, ואחר כל חלה נסע רבינו לביתו לעיר סיקסא. (שמן למנהג)

זי"ע, וסלל דרך חדשה לגמרי – שהרב יושב בחברת תלמידיו וחסידיו ואוכלים ושותים בקרוב לבבות, ואינו מוכיחם ומייסרם, אלא עמם זה שהלדיק אורכ לאצוע נפשו בקדושה וצטורה, נעשה השולחן בצחינת מזבח, והאכילה בזה במקום הקרבן, וכל המתחופפים סביבותיו הולכים מן השולחן רחוקים ומלוצנינים מכל חטא ועון. ויהי כאשר כילה הרה"ק את דבריו, נעמד רבינו וקרא בהתרגשות עצומה: אזוי, גיי איך מיך אויך וואשיך... ואם כן גם אני הולך ליטול ידים ולסעוד עמכם

פעם אחת כאשר עשה רבינו דברים למסעיו למען זיווי הרבים, שהת את שבתו צביתו של חוכר אחד צעיר הגדה, הלה ילא מגדו ללרח את רבינו בכבוד הראוי וסיפק לפניו את כל הצטרותיו וצרכיו בהרחבה גדולה במשך כל ימי שהותו של רבינו בכל קורתו. כשעמד רבינו לעזוב את המוקד ולהמשיך דרכו, נכנס אליו בעל הבית כדי לקבל את ברכת הפרידה. כדרכו, צדק אלכו רבינו את התנהגותו ותלבוותיו צביתו ובמסחרו, וחקר דקש אם הכל מתנהל חללו כדת וכדין על פי התורה והמסורה. בתוך הדברים נודע לרבינו שמפעלו של בעל הבית פועל בשבת על ידי שהיה מוכרו לנכרי באמצעות שטר מכירה. נתכרמו פני רבינו ודקש ממנו במפגיע שיצטיח לו שמכאן ואילך יחול מנוהג מביש זה וישבית את מפעלו לחלוטין ולא יזדקק להיתרים דחוקים. אך בעל הבית שהגיסוין הזה היה כד עליו מנשוא, התקשה לקבל על עצמו החלטה זאת ולא יכל להתחייב על כך. אי לכך לא האליל לו רבינו ברכה, ואף הוסיף להזיירו שהשבת תבצע ממנו את עלבונו.

בעל הבית המשיך להתנהג בהסדר הג"ל במשך זמן מה. יום אחד נכה לראות שאמת המים שבצדהו חרבה ויבשה. הוא נחרד מכך מאוד, משום שעל ידי כך הוא עלול להפסיד את כל פרי עמלו, והיות והוא נמנה על חסידיו של הרה"ק ר' יחזק אייזיק אייכענגשטיין מזידיטשוב בעל פירוש מהרי"א על המדרש זי"ע, מיהר לנסוע אליו לבקש את ברכתו. ואכן הצדיק הרעיף עליו את ברכתו, והמים שבו לאיתנם הראשון. אולם לא ארכו הימים ושוב חרבו המים, לפיכך מיהר ונסע שוב פעם אל רבו הרה"ק מזידיטשוב כדי שיברכו, ואכן שבו המים כבראשונה, אולם לא ארכו הימים ושוב יבש המעיין, ושוב נסע לרבו וחוזר חלילה... כך התנהל הדבר כמה פעמים. והיה הדבר לפלא צביתו הרה"ק מזידיטשוב, מדוע אין ברכתו עושה את הרושם המיוחל בצופן קבוע, ויחוקר את החוכר על כל מוצאותיו, והלה סיפר לו שמאורע זה קרה מאותה העת שהגה"ק מקאלאמייא ביקר בצעמונו. אמר לו הרבי: אם כן, אין עלה ואין תבונה ולא יועיל כך כל מאומה עד שהיסע בצעמך אל הגה"ק מקאלאמייא לראותו ולבקש את ברכתו, ותעשה ככל אשר יאמר לך. הוא נסע לרבינו והבטיח שמכאן והלאה הוא יצבית את מפעלו ביום השבת כדת וכדין בלא היתרים כלשהם, צדקו רבינו ואמר לו שיחפור בור צבינה מסוימת בצדהו ויאלו משם מים חיים, וכך היה.

באחת השבתות שהה רבינו בצאנז, היסב לשולחנו הטורח של הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים מצאנז זי"ע בליל שבת קודש, והנה הגיעה שעת קידוש, והרה"ק מצאנז ניכד כבר הכן לעשות קידוש, ואילו רבינו נשאר ישוב על מקומו משעין ראשו אל השולחן כנרדם. הרה"ק מצאנז ניכד עומד וממתין ולא החל בקידוש עד שרבינו יתעורר. החסידים שהיו שם רגזו על התנהגותו של רבינו, אולם מאימת רבם חלו ונמנעו, ולא עשו מאומה. בתוך כך נכנס אחד המשמשים צבהלה לחוד בית המדרש, באמרו שהיין נחחלף להם, ובטעות הביאו יין נסך במקום יין כשר. או אז התעורר רבינו ונעמד חוקף לשמוע את הקידוש. הרה"ק מצאנז הביע את שביעות רלונו מכך שרבינו הרגיש צדקו, ואמר לו שמכיון שהוא ארוח צדק במדריגה זו, אינו מן הראוי שיתחיל לאכול גם ממאכלים הטעונים צדיקה. על מנת לבררם ולהעלותם בצאכילתו, אולם רבינו לא נעתר לכך, ורבינו המשיך לאחוז בצדקו לבלתי לאכול מדבר האריך צדיקה.

סיפר הגה"ק ר' יונה פארסט ראש ישיבת נייטרא זי"ע עובדא ידוע שלפני פטירתו ראו שפתחו מרחשין, ושמעו שאומר וי לי דעדיין אני מסופק אם הדין כך, ובתוך דבריו נכנס תלמיד אחד שיצב על מדין צעיר פלוני, וכיון שראוהו רבינו האירו פהיו, ואמר לו שחזרתו וצדקתו עכשוו במעשי ונזכרתו צדין תורה פלונית שהיה לפני שנינו, והנני מסופק דיך מקום לומר שפלוני

הערלית הלוז? ואמר בעל הבית כי היא אשתו, וכי לא ידע כלל מחיסור פריעת ראש האשה? ושוב צעק רבינו מרה על כך, ובעלת הבית קבלה עליה לגלה את שער ראשה, ואחר כל חלה נסע רבינו לביתו לעיר סיקסא. (שמן למנהג)

הרה"ק ר' מנחם מענדיל האגער בעל כמה דליק ראש שושלת ווישינץ זי"ע היה נוהג לבקר את רבינו בצעמונו קדוש צ קאלאמייא (שלא רחוקה מווישינץ, ואף רבינו היה מבקר מידי פעם בהיכלו בווישינץ) פעם הזדמן אלכו רבינו ביום של ראש חודש, והרה"ק מווישינץ ערך אז את שולחנו לסעודה ראש חודש. ביקש הרה"ק מווישינץ מרבינו ליטול ידים ולהלטרף לסעודה, אולם, רבינו שכבר סעד בצאתו יום, סרב לכך, ואמר איך האב שוין געפרישטאג בתוך כך הבחין רבינו בכך שהחסידים נחפיים לשמוע צבית תורה ולחטוף שירים מתוך ציטוט ודבקות לרבם, פנה רבינו אל הרה"ק מווישינץ ואמר לו: רואה אני היאך החסידים צבילים לגבי מר, מדוע לא ינל את השפעתו ויאמר להם מוסר ותוכחה חיים? השיב לו הרה"ק מווישינץ: הגה, מאז ימות עולם קיים הנידון, איזוהי היא הדרך הרלויה ואיזו היא השיטה המועילה להינלל מנפרינו של הס"מ אשר הלטיש עיניו לצוד צרפתו את כל צאי עולם, ועל מדוכה זו יצבו גדולי הצדיקים שצכל הדורות, כי צבר בתחילת הצבירה התקנא בצדס הראשון ועשה מה שעשה עד שהביאו לקלקול של אכילה עז הדעת. לאחר מכן כשעמד נח הצדיק ורלה לתקן את העולם, התקנא גם צו הביאו לקלקול של שחית היין. עד צבא אצברסם אצביתו ויסד דרך חדשה של הכנסת אורחים ואכילה ושחית, שהם לכאורה מסטרא דיליה, וצבך הערים על הס"מ, משום שחוד כדי אכילה הטיף מוסרו לכל צאי ציתו ואל קורתו נבועס אמריו, ולמדס לצבך למי שאכלו משלו וכי יפי מנהיג צבירה וכו', עד שזכה על ידי כך לקרב נפשות חללפים ולרצבות להכניסם תחת כנפי השכינה. אולם לא ארכו הימים, והס"מ עלה על דרך זו ויסד נכנו גם הוא מקומות של הכנסת אורחים – אלכ לוט ענר וממרא ששם ניתן צחינס אורכ למו, צלל צרכה, וצלל דברי מוסר וירלה שמים, כי לא יחפץ אויל צבונה כי אם בהתגלות צבו. וכך היה במשך כל הדורות שהיו הצדיקים מחפשים כל פעם דרכים ועלות ושיטות חדשות כדי להתחכם נגד הס"מ וכת דיליה, וכל פעם שהיה מנלה את הדרך שנהגו בה, היו נאלצים להמליא דרך חדשה. עד שנבנה בית המקדש ונכנסו הכניס לעבודתם והינם לשירם ולזמרים, ונפש כי תחטא והביאה קרבן לה, אזי צרלות הנפש את הכניס בעבודתם, והינם צשירים וצזמרים – צניגוניים המעוררים, היה נשפע שפע של ירלה, ונמס כל לב והיה למים, וכהניס אוכלים ובעלים מתכפרים, והיו צבים לציתם נקים מן החטא כחינוק צן יומו. נתקנא הס"מ גם צזה, ועשה מה שעשה עד שהביא לחורבן בית מקדשנו. צא רבינו אור צבעת הימים הבעש"ט

י אייר תרנ"א [ד]

רבי הלל ב"ר ברוך בענדיט זי"ע בעל משכיל אל דל אב"ד קאלאמייא

שהתחייב אז, הוא באמת זכאי, ולכן אבקש ממך שתחזיר לו אותו הממון שיאל מאתנו חייב עליהן. (דברי יונה)

נסתלק לגנאי מרומים יו"ד אייר שנת תרנ"א ומנוחת כבודו בעיר קאלאמייא.

הגה"ק ר' שמואל פרענקל ראש שושלת דאראג בעל אמרי שפר זי"ע הנקרא ר' שמואל קאמאלדער אמר בהספדו על רבינו: נוכל לומר עליו שמימי הגאון הקדוש רבי יונתן אייבשיץ היערוה דבש זי"ע, לא היו עוד ספרים שידברו במוסר ותוכחה כמוהו, ורובם ככולם מאתנו גם שמעו אותו כשהיה דורש בדברים, היו זקוקין דנורא נפקא מפומיה, רבים השיבו מעוון כי דבריו היו כמו דברת הגבאי מימי הגבאים...

ובתוך דברי ההספד שנטא הגה"ק ר' יהודה גרינוואלד אב"ד סאטמאר בעל קרן לדוד זי"ע על רבינו אמר: ועל ידי ספריו הקדושים עשה חיל בנפשות לאלפים ולרבבות מה שחזרו בתשובה על ידי דבריו הקדושים, וממש על ידו נתעורר מחדש אהבת התורה וקיום מנהגי ישראל בכללות אנשי המדינה, זכאה חולקיה קמי מלכא קדישא.

זכותו הגדול יגן עליו ועל כל ישראל אמן

היה מתפלל בכל יום שצאצאי לא יהיה עשירים. וסיפר שפעם אחת קנה אחד מחתניו גורל במשחק הלוטעריע וביום המיועד אשר מעות קונה על ידי משיכה, נכנס הוא לרבינו לפני ולפנים ולבקש מחותנו שיתפלל עבורו שיצליח בגורלו, אז ענה רבינו ואמר: תדע בני שיש בידי לעשות בקשתך וזה לך האות כתוב לך זכרון בספר שמספר כך וכך (ואמר סך מסוים) יעלה בגורל, אבל אין אין רצוני בכל כי אני מתפלל בכל יום ויום תפלה קצרה שצאצאי וצאצאינו לא יהיה עשירים. (בית הלל)

מתורתו של רבינו

בכלל מצות גמילות חסדים הוא גם מצות לווה ללוות לחבירו כשיחזיק לילך בדרך, שאינא (בספרי ח"ו) שבזכות מצות לווה שכינה מלוה את ההולך בדרך ואינו ניזוק, ובה אפרש לפרש כוונת לווה השכינה עמו ושומר מכל רע בדרך. (אבקת רוכל)

שמירות שבת קודש כראוי היא מקור השפע, אפשר לפרש כוונת הפסוק: וַיְבָרֶךְ אֱלֹקִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת מְקַל מְלֶאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת (פרשת בראשית ב' ג') מפרש דרך הרמז בס"ת "שֵׁשֶׁת" ימים "תַּעֲבֹד" וְעֲשִׂיתָ "קַל" מְלֶאכְתְּךָ. (פרשת יתרו כ' ח') הכוונה מה שאתה מרויח בששת ימי החול, סיבות הדבר הוא את יום השביעי, משום שאתה משמר שבת כראוי עבורה תבוא לך הברכה (וי' מתחלף בכף). אמרו חז"ל: עשירים שבשאר ארצות במה הן זוכין בשביל שמכבדין את השבת (מסכת שבת ק"ט ע"א) אבל אימתי יש למצות שמירות שבת סגולה זאת שבזכותה נתרבה השפע, אז דוקא אם כוונת שבייתו בשבת רק הוא לקיים מצות השם יתברך כאשר ציוני ה' אלקי, אבל אם כוונת שבייתו רק הוא עבור שיתעשר, אזי נחלש קיום מצות שבייתו שבת באיכותה, ואין בכוחה שיבוא לו שפע עבור קיום מצוה באופן זה. (אבקת רוכל)

המסכן נאלץ להתגייס לצבא, ולמשך שלוש שנים קשים מנשוא נאלץ לעבוד בפרך ולשרת בצבא הנכרי, והכל בגלל סירובו העיקש ללמוד כל יום קטע מספר 'עת לעשות'...

פעם הגיע לרבינו יהודי שבכה במר נפשו על בתו שהחלה משרתת דרכיה ל"ע, בסטותה מדך הישר, ואינו יודע להשית עצות בנפשו כדת מה לעשות, ובכה והתחנן בפני רבינו שיעניק לו עצה וברכה עבור בתו שתטיב דרכיה ותשוב בתשובה שלמה. יעץ לו רבינו שילמד בכל יום עם בתו שיעור בספר 'עת לעשות', ובוודאי יואיל לה הדבר לשוב מדרכה הרעה. נענה האיש במרירות, שלדאבון לבו, בתו התדרדרה כל כך, ולא נראה לו שהיא תחפוץ בלימוד הזה. אמר לו רבינו: אם כן תקבע שיעור בספר הקדוש הזה בחדר שהיא ישנה בו, וגם זה יועיל, כי קדושת הלימוד בספר 'עת לעשות' גדולה היא עד מאוד, שכותלי הבית מתקדשים ומשפיעים לטובה על כל בני הבית, ובוודאי אם יכנס דבריו באזניה בשעה שהיא ישנה זה יעיל יעיל מאד. ואכן, כך עשה האיש, ובתו חזרה בתשובה שלמה.

ממנהגי רבינו

מראשית השנה עד אחרית השנה לא זו מנהג כל שהוא ממנהגי מורו ורבו בעל החתם סופר זי"ע, וכל מנהג קל היה קדוש בעיניו, והיה עוקר הרים נגד המבטל מנהג. (בית הלל)

בליל הסדר, היה רבינו מניח על שולחנו את חיבוריו בכתב יד, שלא נדפסו עדיין, ואומר: היות שאין ברשותי כלי כסף וכלי זהב נאים לעטר בהם את השולחן, יהיו אפוא הכתבים הללו לנוי ועיטור השולחן, כמו שנאמר: טוב לי תורת פיק מאֲלָפֵי זָהָב וְכֶסֶף. (תהלים ק"ט, ע"ב)

יום ה' בערב היה מנהגו ללמוד כל הלילה, ובחצות היה מקונן על גלות השכינה עם כל תלמידיו. (בית הלל)

י אייר תקצ"א

רבי משה ב"ר יחיאל מיכל זי"ע ראש ומייסד שושלת זויהעל

רבינו הרה"ק רבי משה גולדמאן ראש ומייסד שושלת זויהעל זי"ע אחי הקדושים הרה"ק ר' יוסף ראש שושלת יאמפלא זי"ע הרה"ק ר' יצחק מראדוויל בעל אור יצחק זי"ע הרה"ק ר' בנימין זאב וואלף מזבאריז זי"ע הנקרא ר' וועלוולע מזבאריש, והרה"ק ר' מרדכי מקרעמניץ זי"ע שאמר רבינו עליהם שהם נגד חמשה חומשי תורה. (עבודת עבודה) נולד באוקרינא לבן השלישי לאביו הרה"ק רבי יחיאל מיכל יונגערלייב המגיד הקדוש מזלאטשוב ויאפלא זי"ע בן הרה"ק ר' יצחק מדראהאביטש זי"ע הנקרא רבי איציקל מדראביתש בן הגה"ק ר' יוסף מפיסטיין שנקרא רבי יוסף איש אמת זי"ע בן הרה"ק ר' משה מסווירז הי"ד זי"ע, נכד הגה"ק ר' יצחק חיות בעל זרע יצחק וספר אפי רברבי זי"ע גיסו של רבינו הגה"ק המהר"ל מפראג זי"ע ולמעלה בקודש עד רבינו רש"י הקדוש זי"ע ודוד מלך ישראל חי וקיים ע"ה. לפי המקובל היו אבותיו צדיקים נסתרים, ולפי מסורת המשפחה, שבעים ושתיים דורות היו אבותיהם בעלי רוח הקדוש. ולאמו הרבנית הצדיקת מרת מרים ע"ה בת המקובל הגדול הגה"ק ר' מאיר פופריש הכהן כ"ץ זי"ע בן הגה"ק ר' יהודה זי"ע בן הגה"ק ר' יעקב צמח זי"ע בן הגה"ק ר' ישראל אשכנזי זי"ע

יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע צא אצלו כלילה הזאת וסיפר לו הסיבה שנחלש, כי המקום מהבית עלמין החדש היה מקום נחשים ועקרבים וסם הרגיעה וכו' ר"ל, וכאשר הוא סבב זאת המקום בקדושתו ולקח את המקום הזה להקדושה, אזי נתעוררו כמה קליפות לקטרטג על רבינו מדוע לקח את מקומם, ובעבור זה נחלש הוא עד שיצא הפסק מהבית דין של מעלה אשר רבינו יתרפא, רק סוס אחד מהמרכבה שלו ימות תיכף, והוא יסע תיכף חזרה לביתו. ואמר על זה שזהו נרמז בפסוק: **יְהִי קֵץ נְחָשׁ עָלֵי קֶדֶף שְׁפִיפֵן עָלֵי אֲרֶחַ הַבָּשָׂף עֲקָבֵי סוּס וַיִּפֹּל רֶכֶב אֲחֹר.** (פרשת ויחי מ"ט י"ז) יהי דן נחש עליו דרך שפיפון עליו אורח, היינו יהי [דין] המשפט ממה שלקח מקום נחשים ועקרבים, הנושך עקבי סוס, היינו שימות סוס אחד, ויפול רוכבו אחור והבעל המרכבה יסע תיכף חזרה לבית וכן היה, ונסע רבינו תיכף לביתו בריא אולם ולא ניזק שום אדם מאז, והבית עלמין נשאר בקדושתו. (יסוד לדיק)

רבינו היה בול"ק חו"פ שהתקבלו אליו רבים מישראל לשמוע מפיו קדשו דברי אלקים חיים.

היה תלמיד מהרה"ק ר' לוי יצחק מצארדיטשוב בעל קדושת לוי זי"ע ותלמיד מהרה"ק ר'מרדכי הזקן מנישכין בעל רשפי אש זי"ע, ותלמיד מהרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה מלובלין זי"ע ותלמיד מאביו הקדוש זי"ע, ועוד זכה להסתופף בכל הרה"ק ר' דוב בער המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע

כשהגיע לפרקו נשא להרבנית הצדיקת מרת חיה סעריל ע"ה בת הרה"ק רבי דוד זי"ע זיע"א אב"ד גארדאוויטש, בן הרה"ק רבי אברהם זי"ע אב"ד שארגאד זיע"א

כשנסתלק אביו בכ"ה אלול שנת תקמ"א סירב רבינו בתחלה לשמש ולנהיג עדה, אך אחר הפלגת מרביתו הקדושים מהרה"ק ר' לוי יצחק מצארדיטשוב בעל קדושת לוי זי"ע ותלמיד מהרה"ק ר'מרדכי מנישכין זי"ע, ותלמיד מהרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה מלובלין זי"ע נעתר להם וקבל על עצמו על האדמורת. בתחילה ישב צעיר מזיטישלאחר מכן עבר לזוועהיל ששם הקים את חצרו וייסד את חסידות זוועהיל, ששם התקבלו אליו רבים והלכו לאורו.

וסיפר שהרה"ק ר' אשר מסטאלין זי"ע בן הרה"ק ר' אהרן הגדול מקארלין זי"ע עבר פעם דרך זוועהיל ולמרות שהיה חלש מאוד עד שלא היה יכול ללכת בעצמו, ובכל זאת לא ויתר וביקש שיאזרוהו לבית רבינו זי"ע. כשראה תמיהת החסידים על מסירות נפשו לראות את הצדיק מזוועהיל, אמר להם, כי לאחר אריכות ימיו ושנותיו, כשיבוא לעולם העליון, יקבלו הצדיקים את פניו, וינייהם יהיה בודאי גם הרה"ק הרבי ר' יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע, וכשישאלהו אם ראה את פני בנו רבי משה, יטטרך לתרץ את עצמו שלא היה לי כח ללכת אליו בגלל רגלי החלשות, ואז בודאי ישאלהו: אם כן איך הגעתו לכאן לעולם העליון, אלא נשאו אותך על כתיפם, ולמה לא ביקשת שיאזרו אותך לראות את בני הצדיק הנסתרים, ולפיכך צויתי שיאזרו אותי אליו, שלא אצטרך להצביע בעלמא דקשטו.

דרכו בקודש של רבינו היה להסתיר מעשיו בקדושה. פעם אחת היה צעיר אחת והיו בני אנשי העיר מפאריס בו מאד שיקח בית עלמין חדש צעיר להקיפו כמנהג הצדיקים, ונעתר לבקשתם ולקח הבית עלמין החדש. ותיכף אחרי זה נחלש רבינו חולשה גדולה לערך שני ימים, וכאשר עברו השני ימים קם רבינו ממטתו וסיפר אשר אביו הרה"ק ר'

בנו יחידו רבינו הרה"ק ר' יחיאל מיכל גולדמאן זיע"א מילא מקומו זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מתורתו של רבינו
אמר רבינו זי"ע בשם אביו הרה"ק מוהר"מ מזלאטשוב זצ"ל, ששמע מפה קדוש הבעש"ט זי"ע שאמר בזה הלשון, פעלתי אצל הש"ת שהטיילה שאדם טובל את עצמו במקוה בבוקר יהיה נחשב לפני הקב"ה כמו תענית יום אחד. (בעש"ט פרשת יתרו אות י"ד)

לע"נ ריוזל בת ססה אהרן נ"י

י אייר תרל"ד

ר' יצחק אייזק יהודה יחיאל המכונה ר' אייזק'ל מקאמארנא

הרה"ק ר' יצחק אייזק יהודה יחיאל המכונה ר' אייזק'ל מקאמארנא בעל היכל הברכה ז"ע נולד בסאמבור בכ"ה שבט בשנת תקס"ו ע"י ברכת הרה"ק ר' יעקב יצחק מלובלין בעל החוזה ז"ע לאביו הרה"ק ר' אלכסנדר סענדר בעל זכרון דברים ז"ע בן הרה"ק ר' יצחק אייזק מסאפרין ז"ע שזקנו הי' חתן הגה"ק רבינו יו"ט ליפמאן סג"ל העללער בעל התו"ט ז"ע ולמעלה בקודש

בהיותו בן שלש שנים כבר השיג רוח הק' ודיבר דברי נבואה, וראה את הנעשה בכל העולם, ובהיותו בן חמש שנים אמר לו דודו הרה"ק ר' אברהם מזידיטשוב בעל עטרת כבי ז"ע שיקח ממנו מדרגה זו כי יזיק לו לעבודת ה' וכשיהיה בן שלשים יחזירנה לו אם יראה.

בהיותו רבינו כבן שש שנים כבר זכה להסתופף בכל הרה"ק החוזה מלובלין ז"ע כבן חשע שנים בהיותו בלובלין, אמר הרבי מלובלין לתלמידו הרה"ק ר' אברהם מרדכי מפינטשוב ז"ע, שיקח את רבי אייזק'ל לחתן לבתו הרבנית האדוקת מרת גיטל ע"ה, וכך אמר לו: אף שאתה יחסן גדול יותר מאביו רבי סענדר'ל מקאמארנא, אבער איך זעה אז דער חתן וועט פארשיינען די גאלטע וועלט! ולקחו לחתן וכתבו התנאים בלובלין, והרה"ק בעל מאור ושמש ז"ע, אשר ישב אז בכל רבו, היה ערב קבץ ראשון מלד הכלה, והרה"ק בעל אור לשמים מאפטא ז"ע היה ערב קבץ שני מלד הכלה. (עבודת עבדה)

כתב רבינו בספרו מגילת סתרים (בהיותו כבן י"ז שנים) פתאום באמצע היום בלימוד גמרא בימות, לשם אל עולם לקשט השכינה בכל כחו נפל עלי אור גדול ונתמלא כל הבית אורה, באור נפלא בהשראת השכינה, וזה לי הפעם הראשונה שטעמתי טעם מאורו יתברך, באמת בלי טעות וערצוב ותענוג נפלא ואור ערב מאד מאד, לא יכילוהו הרעיון. משם ואילך נכנסתי בעבודת יו"ט בראשית באור נפלא בלתי שום מדריגות וגם לא עבר עלי התגברות מהפיתויים כמאז.

נסתלק לגנזי מרומים ביום א' יוד אייר כ"ה לעומר בשנת תרל"ד ומנ"כ בעיר קאמארנא. וסיפר שביום פטירתו לא הרפה מעבודתו הניח שני זוגות תפילין ובעלמו קשרם, התפלל בצבור וכמה אנשים עוד קבלו ברכת פרידה. נכדו שעמד על יד מטחו שאלוהו מדוע הוא רועד בכל גופו? אמר: מפני שברכות יצטרך לתת דין וחשבון לפני הקב"ה.

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' אליעזר כבי בעל דמשק אליעזר ז"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה גאון וקדוש מופלג, כליק יסוד עולם ושר בית הזהר עיר וקדיש, ובעל מקובל נורא, בעל מדריגות גדול, פעמים היה בהסתר גדול מגדול חכמתו הק' והטהורה, ולפעמים היה בהתגליה לעיני כל, ואמר פעם אחת כי מחמת גדול התגברות השקר בעולם לא יכול להתגלות כל מפגטו,

חיבר הרבה ספרים ה"ה עשירית האופה על התו"ט, ונכון לז"י: כאשר גמרו רבינו את ספרו עשירית האופה בהיותו אברך כשלשים שנה נסע לבקש הסכמה מהגה"ק המהר"ם א"ש ז"ע. רבינו הגיע לבית מדרשו באונגוואר בין מנחה למערב, וניגש לו את ספרו לבקש הסכמה, המהר"ם א"ש כיון שראה לפניו אברך זעיר מכת החסידים לא הזקק אליו כראוי, ואמר שיחייב בדבר אם לכתוב לו הסכמה. הניח רבינו את ספרו על העמוד אשר על ידו עמד המהר"ם א"ש צעת תפלתו. בחלוס הלילה התגלה להמה"ם א"ש רבינו או יקנו מעולם העליון, ואמר לו: תדע כי האברך שבה לבקש הסכמתך הוא איש קדוש מאוד ותזוהר לכבדו כראוי לו ואל תשלחנו ריקס! כאשר התעורר המהר"ם א"ש משינתו לא ידע אם יש דברים בגו ועדיין הסתפק אם יכתוב לו הסכמה, ונזכר שזה שנים רבות קשה לו ענין אחד בספר תורת כהנים, פלוגתא בין הראב"ד ושאר הראשונים, ולא זכה להבין שיטת הראב"ד, ע"כ חשב שיעיין עתה היאך המחבר הזה מפרש דבריו, ואם יוטבו דעניו יתן לו הסכמה. כשנכנס לבית מדרשו לעיין בחיבורו עמד משתומם בראותו כי רבינו קימט עוד מאתמול את הדף במקום שצבאר ענין זה שהיה קשה לו, וכאשר עיין שם נתפעל מאוהב מפירושת הנפלא בשיטה זו ברוב בקיאות וביאור רחב, ומרוב התפעלות כתב לו הסכמה. (עבודת עבדה) אולת"ה על תרי"ג מלות, היכל הברכה על התורה ה' כרכים, זוהר חי על הזוה"ק, נתיב מיוחד, מעשה אורי, מגילת סתרים, ונכון לז"י: וסיפר רבינו בספרו מגילת סתרים: כי פ"א ראה בחלוס הלילה את דודו הרה"ק ר' בעריש מזידיטשוב ז"ע ושאל לו רבינו: יגלה נא לי מה אומרים בשמים על חדושי תורתך? האם הם מקובלים למעלה לפני ארון כל? הרים ר' בעריש את ידו ואמר: התורה שלך התורה שלך, כן חזר ואמר כ"פ, וסיים התורה שלך והחידושים שלך בכל המתכות עוסקים בהם, ומזה נתמלא רבינו שמחה לאין שיעור וערדן פני זקן על ירושלמי שקלים, עזי עדן על משניות, נזכר חסד על אבות, שולחן הטהור על שו"ע או"ח, ועוד הרבה כתובים והגהות על ש"ס בבלי וירושלמי ועל תקוני הזהר.

רבותיו היו אביו הק' והרה"ק החוזה מלובלין ז"ע, הרה"ק ר' נפתלי כבי מראפשיץ בעל זרע קודש ז"ע, הרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל מאפטא בעל אוהב ישראל ז"ע, הרה"ק ר' משה מאוהעל בעל ישמה משה ז"ע, חותנו הרה"ק ר' אברהם מרדכי מפינטשוב ז"ע, הרה"ק ר' דוד מווייסליץ ז"ע, הגה"ק ר' אברהם מבוטשאטש בעל דעת קדיש ז"ע הרה"ק ר' שמעון מיאראסלאב ז"ע, הגה"ק ר' יעקב מדינוב בעל מלח הרועים ז"ע, הרה"ק ר' כבי אלימלך מדינוב בעל בני יששכר ז"ע, הרה"ק ר' אשר ישעי מראפשיץ בעל אור ישע ז"ע, הרה"ק ר' ישעי מפשעזבארז ז"ע, הרה"ק ר' משה מסאברין ז"ע, הרה"ק ר' קלונימוס קלמן מקראקא בעל מאור ושמש ז"ע, הרה"ק ר' מאיר מאפטא בעל אור לשמים ז"ע, הרה"ק ר' מנחם מטרונא ז"ע ומדודו הרה"ק ר' משה מסאמבר ז"ע. והיה בידירות עוז עם הרה"ק ר' יקותיאל יהודה מסיגעט בעל יטוב לב ז"ע. וסיפר הרה"ק בעל דברי יואל מאטמאר ז"ע כי זקיני הייטב לב אמר טעם על מה שידוע, כי בשנות נעוריו של רבינו הסתופפו חסידים רבים מאוד בלבו, ואחר כמה שנים נשתנה הדבר ולא נסעו אליו כי אם חסידים מועטים, רק כאשר נסע מביתו לערוך שבתות שקורין פראווען, באו אליו חסידים רבים, אבל בביתו בקאמארנא היו לו רק אנשים מתי מספר, ואמר הייטב לב: כי סיבבו כך מן השמים, כדי שיהא לו זמן פנוי לעסוק בכתובת ספריו הק', ובזה"ל אמר: אין הימל גלייכט מען זייער זיין שרייבן, ע"כ מנעו מן השמים שלא יבואו חסידים להטרידו בצרכיהם, שלא יפריעוהו מלעסוק בכתובת ספריו הק'(עבודת עבדה)

יא אייר תקצ"ה

רבי יצחק ב"ר יחיאל מיכל זי"ע בעל אור יצחק מראדוויל

רבינו הרה"ק רבי יצחק יונגרייב מראדוויל בעל אור יצחק זי"ע אחי הרה"ק ר' יוסף ראש שושלת יאמפלא זי"ע, הרה"ק ר' בנימין זאב וואלף מזבאריז זי"ע, הרה"ק ר' משה ראש שושלת זויהעל זי"ע, והרה"ק ר' מרדכי מקרעמניץ זי"ע. נולד באוקראינה לאביו הרה"ק רבי יחיאל מיכל המגיד הקדוש מזלאטשוב ויאפלא זי"ע בן הרה"ק ר' יצחק מדראהאביטש זי"ע הנקרא רבי איציקל מדראביטש. לפי המקובל היו אבותיו צדיקים נסתרים, ולפי מסורת המשפחה, שבעים ושתיים דורות היו אבותיהם בעלי רוח הקדוש. ולאמו הרבנית הצדיקת מרת מרים ע"ה בת המקובל הגדול הגה"ק ר' מאיר פופריש הכהן כ"ץ זי"ע בן הגה"ק ר' יהודה זי"ע בן הגה"ק ר' יעקב צמח זי"ע בן הגה"ק ר' ישראל אשכנזי זי"ע

צעת רעוא דרעוין צצ"ק נצבים ויך כ"ה אלול צגנת תקמ"א צהיווה אציו בן נ"ה שנים הצבי נשמתו לחלקים פתאום צעת הלכו אנה ואנה צדיקות נפלא צחדרו, ואמר: צהאי זא אסתלק משה (זוה"ק) כי לערך צ' שנים קודם פטירתו היו לריכוין לשמור אותו שלא יאל נשמתו מרוב צדיקות צוראו, כי היה דרכו ליך אנה ואנה עד שפניו היו צוערות כמראה הלפידים והיה לריך שמימה יתירה, והיה דרכו ללכול סעודה שלישית צחדרו מיוחד עם איזה מצניו, ואחר כן היה הולך לבית מדרשו לומר תורת וסירות עד צגמר הסעודה סס. וצעת הצאת לא היה סס שום אדם והיה רץ צחדרו אנה ואנה, עד צרצחה צתו הצדיקת ורצחה ואמרה לחאיה לרבינו, ורבינו ורץ לחדרו ותפסו לצבלל אותו ולחוריו, ונפל על צקמו ואמר צקראו צמע יצראל.

רבינו היה אב"ד בצנזבורג, אופוטשנה, צוטשאן, פולטושאן, ריימנוב. וכנסתה אציו החל רבינו לכהן בצדמ"ת צבייר מצושו לראדוויל צעל צמה הוא נקרא עד היום,

וסיפר צרבינו פעם צעת סעודה שלישית אמר כי בחלוס נראה לו אציו צצנת וציראו לו פירוש הפסוק: ויאמר יהוה לקמרי פלחו צבי אלמנה צית אביך עד יגדל צלה (פרשת ושב ל"ח י"א) ויאמר יהודה, הוא הקב"ה סס בן ארבע אותיות. לחמר כלתו, היא כנסת יצראל. צבי אלמנה צית אביך, להיות צגולה. עד יגדל צ"ה, ר"ת: המחזיר צכינתו לציון, וס"ת: יגדל ויקדש צמינה, נמי שלה. (שמועות טובות)

נסתלק נלניו מרומים ציום א', י"א אייר צעה עשירית ומחאה קודם חצי היום, צנת תקצ"ה.

נצאר אחריו צנו הרה"ק ר' זי"ע, והתנו הרה"ק ר' יעקיה מושקאט מפרא. בעל הצי צצמים זי"ע, ומצויו צני נולדה לו צת אחיה, אשת הרה"ק ר' צבי צירבי יעקיה מהאלבטש זי"ע

והנה טרם הסתלקותו צונוו לכתוב לכל מקורציו והסרים למצעתו ... על כל צרה שלא צתא יצלחו גם היום לירי, וציהיו על צדקה לעניים צבור נשמתו ולחלקת צמן זית על קברו... ליך על קברו ולחציריהו ציתפלל צעבורס, ואמר ממש אצך יעצור למקורציו צעולם הצא יותר מצחיים חייתו כי גדולים צדיקים כו'... (מתוך מכתב מהרה"ק רבי זן מראדוויל זי"ע ככלות הצצעה לפטירת אציו רבינו זי"ע כ' אייר תקצ"ה. (צכאור יצחק)

צכות הגדול יגן עליו ועל כל יצראל צמן.

רבינו היה מופת הדור והדרו קדוש וטהור אספקלריא המחירה צונינא קדישא, ורבים הלכו לאורו.

כשהגיע לפרקו נצא לבתו של הרה"ק ר' משה צהום מדולנה בעל דברי משה זי"ע, צהיה מקובל ולדיק חסיד, תלמידו של מרן הבעל סס טוב זי"ע. ושל הרה"ק המגיד מזלוטשוב זי"ע בן הרה"ק ר' זן מצברא זי"ע תלמיד ממרן הבעל סס טוב זי"ע, וציווה שני נצא לבתו של הרה"ק רבי צבי היקש המגיד מנאצבורנא בעל צמה ה' לצבי זי"ע בן הרה"ק ר' צלום זעליג בעל דברי צלום זי"ע מגצע ויחסין, והתייחס על נכדי הגה"ק ר' צלול וואהל זי"ע צהיה מצלכא רבינו רצ"י הק' זי"ע. צעברו ימיו נצא בצלישית את אלמנת הרה"ק רבי משה ראש הישיבה צצבראדיטשוב זי"ע חותנו של הרה"ק רבי יצראל מרזין זי"ע.

רבינו, פלציו פלצרות נעשו ליצראל על ידו צבהגלות הקדושה, וציימי עלומיו צהיווה עוד מגיד מיצרים דעיר נאצבורנא, על מקום חותנו הצני הקדוש ר' צבי ז"ל (בעל הצמה ה' לצבי) צהא צוכסית אחת צצכיה גדולה לפניו, אצך צנה הילד מוטל על ערש דוי, והרופאים אמרו נואש ורפאות תעלה אין לו. אצך על כן עליו צמה מגמתה, אצך הרב יוכל לעזור לו ויתרפא צמהרה. אז אמר הרב ז"ל: צרונו של עולם, הלא יך לך כמה ערלים צעולם, ויהיה גם הערל הזה, אולי יצמח לצר יצראל טובה על ידו. והצטיח לה אצך יתרפא הילד, והלכה ממנו. וכן היה. כצאצך נתגדל הילד הזה נסע לכל המקומות הגדולות ללמוד לימודי הזמן צרוסיו, ונתגלגל הדבר אצך נעשה צך גדול על כל הממונים צבית המשפט צעיר זיטאמיח. ואת הרב הצדיק ר' יצחק מראדוויל הכיר היטב מימי נעורו מעיר נאצבורנא, גם מצמן אחר צנתרפא. לאחר כמה שנים, כצאצך יצב רבינו צראדוויל, נעשה מצירה גדולה על צצקה צדיקו הזמן, על רבינו, על הרה"ק ר' מרדכי מטשענצברא זי"ע ועל הרה"ק ר' יצראל מרזין זי"ע, והוכרחו לנסוע לזיטאמיח להיות צבית המשפט, גם הוכרחו לצבע צצעה לנקות עצמם ממה צמסרו אותם. כצאצך צאו הצדיקים הג"ל לבית המשפט וראה הצך הג"ל את רבינו זי"ע, אזי עמד מצכא ורץ לקראתו צבוב צהבה, והכיר אותו ציחק, ונתן לו כסא ליצב, ופטרו לצלום, ואמר לכל הממונים, אצך את הרב הזה הוא מכיר לצדיק גדול ציצראל ועולה לא נמצא צו, ונתגלגל גם על ידו טובה לצדיקים הג"ל, זי"ע. (אמונת צדיקים)

מתורתו של רבינו

אסור להחניף לשום אדם, אפילו לאותם שמקבל מהם טובה, מצד שלא יכל לקבל שום טובה רק בגזירת המקום ברוך הוא ולזה אינו צריך להחניף לזה, אך צצריך להחזיק לו טובה מצד שהוא היה הכלי דעל ידו נתמלא רצון המקום בברוך הוא. וזהו ה' לי בצדקי (תהלים ק"ח ז) אותם העוירים לי, ה' הוא העוזר לי, והם רק הכלי שעל ידם ה' עוזר לי. (אור יצחק - ריגט)

רוב העשירים היו בגלגול הקודם עניים מרודים ל"ע, ותמיד אומרים העניים שאם היו עשירים היו נותנים צדקה ביז רחבה... ולכן עליהם לעבור לגלוג בתור עשירים כדי להיווכח ולנסות אותם - אם יתנהו כאשר הבטיחו... ועל זה אמרו - גדול נסיון העושר מנסיון העוני. (לקוטי אור יצחק)

אמר הרה"ק ר' משה פאליער ראש שושלת קוברין בעל אמרות טהורות זי"ע הנקרא דער הייליגער קוברינער: בשם רבינו: שבת איז ווי א מלכה וואס שטייט אין מיטן היכל און זאגט: ווער ס'ווייל קומען צו מיר זאל קומען. [שבת היא כמו מלכה, שעומדת באמצע היכל ואומרת: מי שרוצה לבוא אלי שיבוא] והוסיף: שמעו את המאמר הזה, הוא עלה לי ברם. (תורת אבות סלונים)

מתורתו של רבינו בדרך צחות

סיפר הרה"ק ר' יוסף מאיר ווייס ראש שושלת ספינקא בעל אמרי יוסף זי"ע שמעתי מאבי זקני הרה"ק ר' אברהם זי"ע ששמע מהרה"ק ר' יצחק מראדוויל ז"ל שפירוש בדרך צחות הפסוק: לך יום אף לך לילה. (תהלים ט"ד ט"ז) לך יום לומר אם הכוונה ל"ך לבד לעשות נחת רוח לפניו יתברך שמו הוא יום, רצה לומר מאיה כיום. א"ף לך רצה לומר שכוונתו להנאת עצמו זי"ע ו"ף לך הוא לילה, רצה לומר שאין לצמצמו אור והוא כיליה ח"ו. (לקוטי תורה ו"ש זי"ע)

סגולת

לפעמים כאשר הצדיק רוצה לפעול איזה דבר בעבודה או לטובת ישראל או לגלות אלקותו יתברך בעולם אינו יכול, הצעה לזה ליטע מביתו למקומות אחרים ויקיימו בו מצות הכנסת אורחים, ונעשה גופו כלי למצוה, ועל ידי זה יוכל לפעול הכל, וזה: ויאמר האל אברהם לך לך מארץ (פרשת לך לך ב"א) כי אברהם אבינו ע"ה היה רוצה לגלות אלקותו יתברך בעולם, והיה לו מניעות מחמת רשעי ארץ כנמרוד וחביריו, אמר לו הש"ת: לך לך, ויקיימו בך מצות הכנסת אורחים, וזו המצוה תגרום לך לפעול הכל כרצונך. (בית יעקב)

יא אייר תר"ד

רבי יהודה צבי ב"ר שמואל זאנוויל זי"ע ראש שושלת סטרעטין בעל שארית יהודה

רבינו הרה"ק רבי יהודה צבי בראנדווין ראש שושלת מסטרעטין בעל שארית יהודה זי"ע נולד בערך בשנת תק"ם לאביו הרה"ק ר' שמואל זאנוויל אב"ד זוואלאז זי"ע בן הרה"ק ר' מרדכי פעשעס ממדינת רוסיא אב"ד נראיוב זי"ע אשר כתב הרה"ק ר' דוד אלימלך יאליש מקאליש זי"ע ששמע בשם הרה"ק ר' יהודה צבי מסטארעטין זי"ע שאמר בשם הרה"ק ר' יצחק מדראהביטש זי"ע שהי' פעם אחת אצל זקינו הר"ר מרדכי שנתגלה לו מן השמים שהוא שר התורה בדורו, בן הרה"ק ר' אברהם ב"ר אברהם זי"ע דור אחר דור בעלי הרה"ק עד התנא האלקי רבי יוחנן הסנדלר ע"ה ולמעלה בקודש עד דוד מלך ישראל חי וקיים ע"ה

סגולה ליראת שמים? והשיב רבינו: על יראת שמים אין לי סגולה רק על אהבת שמים והיא אהבת ישראל. (עשר לחצרות)

כשהגיע לפרקו נשא להרבנית הדיוקת ע"ה בת הגה"ק ר' אליעזר כהנא מראזדאל זי"ע

נסתלק לגנזי מרומים י"א אייר תר"ד ומנחתו כבוד בבית החיים סטרעליסק

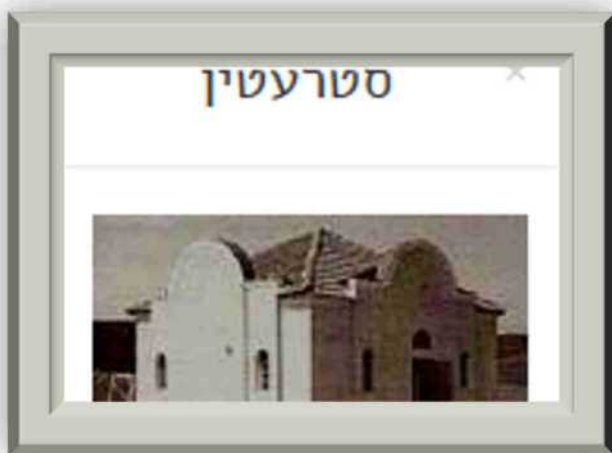
נשאר אחריו בניו הקדושים הרה"ק ר' אברהם זי"ע שמיילא אחריו מקומו, הרה"ק ר' אלעזר [ליזר] מאזאפאלי זי"ע, והרה"ק ר' שמואל זאנוויל מסטרעטין זי"ע. אשר הרה"ק ר' אורי מסטרעליסק זי"ע אמר עליהם: שהם מגבורי דוד.

רבינו היה אחד מקדושי עליון איש חלקים נורא, היה תלמיד מהרה"ק ר' ארון לייב מפערעמישלאן זי"ע ותלמיד מובהק מהרה"ק ר' אורי הגרף מסטרעליסק זי"ע, כמו כן נסע להרבה לדיקים בדורו.

וסיפר שבשנת ת"ר שבת הרה"ק ר' ישראל מרוזין זי"ע, בעיר גלינא שבת אחת בחזרתו מלכזב, אליה נסע לדוש בדופאים. לשבת זו הגיעו לגלינא מאות אנשים, אך הרשות לא ניתנה לאף אחד לבקר בהיכלו של הרה"ק מרוזין ולקבל שלום, כי אם למספר רבנים ויחיד סגולה, צנייהם היו רבינו זי"ע והרה"ק רבי שלום רוזענפעלד מקאמינקא זי"ע והרה"ק ר' נחמיה שליט אב"ד סאסוב מלכזב זי"ע. הרה"ק מרוזין אה שאלו הרבנים יצואו לחדרו קודם קבלת שבת, וכל אחד מלדיקים אלו נכנס אליו עם אחד ממקורביו.

כתב בשר"ת דברי חיים (חומ"ס סי' ל"ג ח"ב) כי רבינו זי"ע ובנו הר"ר אברהם היו קדושים גדולים וכ"ע שאל עתם כאשר ישאל איש בדבר חלקים כי היו בעל רוח הקודש ותפלתם ודבורים בקדושה עשו פרי.

סיפר כ"ק אדמו"ר מצורשטין שליט"א: זימנא חדא היו חסידיו של הרה"ק ר' אורי הגרף מסטרעליסק זי"ע שמים את פעמיהם דזרכס לסטרעליסק לשבות סם שבצת קודם כלל הדליה, ומכיון שהדך היה קשה ולא היתה באפשרותם להספיק להגיע למחוז חפכם לסטרעליסק עד בואה של שבת מלכתא, ונסעו אפוא לסטרעטין לשבות שבצת קודם צלילו של תלמידו הרה"ק מסטרעטין זי"ע. וכליל שבת קודש היה אומר להם רבינו איזה חילוקי תורה. אחר השבת כאשר באו אלה החסידים לסטרעליסק ונטרם הגיעו לחצר הקודש לקבל שלום היו שואלים ודורשין על התורה של רבם הגרף זי"ע מה היה מחדש שבצת זו? ורלו זה פלא כאשר שמעו התורה של הרה"ק מסטרעליסק היה ממש כמו החילוקי תורה שהיה רבינו מסטרעטין אומר להם בביתו, והיה לפלא גדול בעיניהם. הללו הלכו וסיפרו זאת לרבם הגרף זי"ע, אמר להם: מה זאת מתפללים על תלמידיו הר"ר יהודה צבי, כי בעת שקבלתי זאת התורה במתיבתא דרקיע בג"ע העליון גם הוא היה עומד עם והיה שומע. ומאז התחיל רבינו להיות מפורסם אלל החסידים.

מנהגו בקודש של רבינו היה כי כשבאו אליו עבור חולה וספרו לו החולאת כיהא החולאות ואמר: אין להחולה חולאת הנ"ל רק כינה סם החולאת בחולאת קל ועל ידי זה נתפרח החולה, ואמר שמרומם זה בפסוק: קָמַר לְךָ אֱת אֶשְׁרָ לְנַכְי מְנַחֵם הַיּוֹם הַגֵּנִי גֵלֶם מִפְּנֵיךָ אֶת הַיָּמָיוּ וְהַקְּנֵנִי וְהַחֲפוּי וְהַפְּרִיץ וְהַקְּנֵנִי וְהַחֲפוּי וְהַקְּנֵנִי. (פרשת כי תשא ל"ד י"א) קֵי־גֵלֶם מִלְּאֲכֵי לְפָנֶיךָ וְהַבְּרִיחֵךָ לְכָל־הַיָּמָיוּ וְהַחֲפוּי וְהַפְּרִיץ וְהַקְּנֵנִי הַחֲפוּי וְהַקְּנֵנִי: (פרשת משפטים כ"ג כ"ג) דהיינו סגולה לבטל החלאים רעים הבלים על ידי הקליפות ושרים של השבעה עממין לכהד את החולאת ולכוונתו בשם אחר. (עשר לחצרות)

פעם אחת שאל מרבינו מלדיק אחד: שמתתי עליכם שאתם נותנים סגולות שפועלות, תנו לי

מתורתו של רבינו
 בנו הרה"ק רבי אברהם זי"ע היה רגיל לומר בשם אביו רבינו: על הא דאמרו חז"ל (מסכת סוטה ה') תלמיד חכם צריך שיהא בו אחד משמונה בשמינית [ממדת הגאולה] צא ומנה ותמצא כי הפסוק השמיני (היינו אחד משמונה) שבפרשה השמינית שבתורה (היינו בשמינית) הוא הפסוק: קטנתי מכל החסידים (פרשת וישלח ל"ב י"א) וזוהי הגאולה שדברו בה חכמים, קטנתי מכל החסידים, גאולה כזו מותרת לתלמיד חכם.
 שת לו חכמתו בקרבן והקדיק בו קַמוּ רבוּ, (זמירות איש חסיד היה במוצ"ק) ידוע שאותו היא חכמה והחילוק מן "אני" או "אין" בתיבות אני האותו' מלבר ובתיבת אין הי' באמצע ותיבת אני מורה על גדלות, וזה שאמר בזמירות: שת לו חכמתו בקרבן, היינו האות י"ד שהיא החכמה שם שת לו חכמתו בקרבן, היינו חסידים, קטנתי מכל החסידים, גאולה כזו מותרת לתלמיד חכם.
 באמצע התיבה ונעשה מן אני אין מכל השפלות, והחזיק בו, בהקב"ה כמו רבו, שעל ידי השפלות יוכל לדבק בבוראו ויכול להיות בבחינת הקב"ה, שהקב"ה גזור וצדיק מבטל, וצדיק גזור והקב"ה מקיים. (עשר לחצרות)
 הלא הוא כמ"ס עמדי חתם באוצרתי (פרשת וזאת הברכה ל"ב ל"ד). אמר רבינו רמז מי שנוסע להצדיק על ראש השני צריך להיות שם עד אחר יום הכיפורים, ועד הושענא רבה, וזה רמז הכתוב כמ"ס ר"ת ס"לחה מ'חילה כ'פרה עמדי, צריך להיות גם כן עמדי חתום היינו בשעת גמר החתימה הוא הושענא רבה. (באהלי צדיקים)

רבינו הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זיע"א נולד בעיר לטשנב ביום ו' סיון חג השבועות תק"כ (יום פטירת מרן הריב"ש טוב זיע"א) לאביו הרה"ק רבי מנחם מענדל מלינסק זיע"א, ולאמו הרבנית הצדקנית מרת ביילא ע"ה (בת הרה"ק ר' איציקל האמבורגער זיע"א), על יום לידת רבינו המליצו חסידים: ובא השמש זרח השמש

כדיקו דורו אמרו על רבינו שגשמתו הוא ממזלות סוכה, ובאמת היה עוסק כל השנה במזלות סוכה, ובכל יום היה עושה איזה עבודה צרכה שלו, ביום אחד היה נועץ יתה, ויום אחר למד במס' סוכה, וכך היה מתנהג במשך כל ימי חייו, כמו"כ בכל שיהיה סובב הענין סחור סחור עד שבא לדבר מהסוכה.

עד מהרה פקיע שמ"י בגדול בתורה בנגלה ובנסתר, ורבים שיחרו לפתחו, אלפים נהרו אליו לקנות ממנו תורה עבודה ויראה טהורה, כמו"כ יבא טבעו ברכים כחכם ופיקח שבדורו עד שאמר על עצמו שיחרטו על קברו 'יחיד בדורו בחכמת אלקים'.

רבינו היה מסתיר עבודתו תחת מעטה של שמחה ומילתא דדליחותא, והרבה לשמח חתן כלה כאשר מסתיר תוך הדברים רזין לרזין ודברים טמירין, והעיד רבינו על עצמו, שאם בשעת יליאת נשמתו ג"כ יגיד מילתא דדליחותא יהי' לסימנא מילתא שכל ימי חייו מה שאמר הי' לו בזה כוונות נסתרות, ובעת הפטירה אמר רבינו: אלע זאלן ארויסגיין פון חדר, די נשמה דארף ארויס גיין און שעמט זיך ווען דער עולם איז דא ויאל נשמתו בטהרה ועלה בסערה השמימה ביום י"א אייר תקפ"ז, בעיר לאנאוט, אשר רבינו נסע להסתלק שם, כי כאשר נחלה רבינו ראו לדרוש אל הרופאים ורבינו לא ראה, עד שאמר בנו הרה"ק מדזיקוב שצרכים לנסוע ללאנאוט ששם יש רופא טוב, ענה רבינו ואמר ער ווייסט מ'דארף גיין קיין לאנאוט ונסעו לשם, בהגיעו לשם חלה רבינו ביותר והתחיל הגסיס, וההיג משך ג' ימים ציסורים גדולים, והרה"ק מלאנאו והרה"ק מקאמינקא זיע"א שהיו מתלמידיו המובהקים כאשר ראו ארת רבם שאינו יכול ליפטור, פתחו הארון קודש ואמרו מיר זענען מוחל א רבי'ן כי לא יכלו לראות האער והיסורים שרבים עובר, וכבר הסכימו שאם העיכוב מהם, אין הם מעבדים עוד, ואמרו פסוקים וכדו', ועל כל מה שאמרו, רמו רבינו בנענוע ראש, כלומר ניין, שלא הסכים להם, עד שבא הרה"ק הבני יששכר ללאנאוט ונכנס לחדרו של רבינו, והתחיל לומר הפסוקים של השירה, ורמו רבינו בראשו שלזה המתין, וכשהגיעו לפסוק ה' ימלוד לעולם ועד היתה יליאת נשמתו של רבינו זיע"א.

זרעו אחריו, בניו: הרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב זיע"א, הרה"ק ר' מנחם מענדל מלינסק זיע"א, הרה"ק ר' יעקב ממעליץ זיע"א, הרה"ק ר' אברהם חיים מלינסק זיע"א

חתנו: מ"מ הרה"ק ר' אשר ישע"י מראפשיץ זיע"א.

מסופר ששם פטירתו כאשר התיישב חתנו ומ"מ הרה"ק מהרי"א על כסא חותנו, התפלל הרה"ק מרוזין זיע"א ושאל את הרה"ק מדזיקוב בלשון תמיה, אזעלכע קינדער, און דאך א איידעם? (כלומר שהבנים כ"כ גדולים אמאי הוסיב על כסאו את חתנו) ענה לו ר' אליעזר'ל בלשון ניהותא אזעלכע קינדער און דאך א איידעם (כלומר שמעלת האיידעם עולה על כולם).

דברי תורתו: נדפסו בספריו זרע קודש, אילה שלוחה.

בהיכנס רבינו לעול התורה והמזלות לקחו אצלו הק' להניח תפילין אלל הרה"ק רבי מעכל מזלאטשוב זיע"א, ואמר רבינו שהרה"ק ר' מעכעלע קשר אותו בעולם גבוה, אשר לא יוכל להתנתק ממנו לעולם.

רבינו למד תורה אלל דודו הגדול הגאון רבי משולם איגרא, ביחד עם הגאון רבי מרדכי בענט, והגאון ר' יעקב מליסא.

בצעירותו נסע רבינו להסוּפּף בכל רבו הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זיע"א, אשר העיד על רבינו שיש לו גילוי אליהו בכל עת שיראה, אמנם מתחילה לא ראה הרה"ק לקבלו באמרו שאינו רואה תלמידים מיוחסים, התחיל רבינו לבכות ולהתחנן על נפשו באמרו וואס בין איך שולדיג אז מיין טאטע איז געווען א מיוחס, וכאשר מיאון הרה"ק לקבלו נפל ארצה ונתעלף והתחיל רבינו להקיא דם מגרונו, אז קבלו הרה"ק כתלמיד מן השורה. כמו"כ נסע רבינו לבקר מאתים ופתיים מזדיקי דורו כמספר עשה לך ר"ב, גם היה אלל הרה"ק ר' מענדעלע מרימאנוב. ביותר נתקרב רבינו להרה"ק החוה מלובלין זיע"א, שהשיבו ביותר, והחזיק עצמו כתלמיד חכם. ושם שהה רוב זמנו

בהגיעו לפרקו נשא את זו' הרבנית הצדקנית מרת רבקה ע"ה בת הגה"צ ר' צבי הירש גולדאמער זצ"ל מדוקלא.

גדול היה כוחו של רבינו ביחודים ויכוּפּים שמת ויכל דבירו ושיחותיו היו מלרף יחודים ומרמז מרמזים, שרבים לא הבינו מה מדבר, בספה"ק זוהר חי כותב הרה"ק מקאמארנא זיע"א בזה"ל: וכך ראיתי למורי ורבי רבינו הקדוש, מורי הרב נפתלי, שבכל דבריו היו יחודים שכליות נפלאות עד שהייתי מרעייד עליהם. פעם אחת עמדתי אחריו ולא ראה אותי, והיה יושב בערב שבת קודש בעת שרצה לילך למקוה למרחץ, והיה מדבר עם אשתו בסיפורים, והבנתי שמדבר בכוונת רחילת מים חמין ומקוה, והייתי מרעייד, האיך יהיה זה בכח אנושי להלביש ענינים כאלה בסיפורי מעשיות ודיבורים, והרגיש והחזיר ראשו אלי, ושתק. והיה מספר עד שגמר הענין – כל היחודים, וכונת מים חמין ומקוה, ומיומי לא שמעתי ממנו שיהיה מדבר איזה דיבור שיהיה נוטה ללער שום דבר ישראל, עכלה"ק.

כמו"כ מסופר שחתנו ומ"מ הרה"ק ר' אשר ישע"י זיע"א נכנס פעם צבוקר לחדר המבשלות וראה שם את חותנו רבינו זצ"ל עומד ומתקוטט עם המשרתת, ואומר לה, מדוע חללת מתה לי חלב, וחזר הדברים איזה פעמים, ויהי הדבר לפלא בעיניו, וכאשר יבא מן החדר ההוא, ראה אשה אחת עומדת אלל הפתח, וישאל אותה, מה ביקשת? ותאמר לו, כי זה שבועות אחדים המליטה בת ואין לה די חלק להניח את הוולד, אז הבין את כוונת חותנו הק', כעבור כמה שבועות שמע שוב הרה"ק מהרי"א את חותנו שמתקוטט עם המשרתת ורועק עליה מדוע את נוהג לי חלב רע כמוה אשר לא אוכל לשותתה, ובאלתו מן החדר, ראה מהרי"א את האשה הנ"ל עומדת שוב בחוץ, ותספר לו שמאז שהיתה אלל הרבי יש לה חלב די והותר, אבל החלב רע היא ומזיק לוולד, ושוב הבין את עמקות דברי חותנו רבינו זיע"א.

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

יב אייר תרכ"ו

רבי בנימין זאב וואלף תרציס הירשלער אב"ד טאפלשאן

רבינו הגה"ק רבי בנימין זאב וואלף תרציס הירשלער אב"ד טאפלשאן בעל תפארת שבת זי"ע נולד בשנת תקמ"ה לאביו הגה"ק ר' צבי הירשלער זי"ע

רבינו הגה"ק ר' וואלף הירשלער זי"ע הנקרא ר' וואלף תרצה'ס על סם אמו מרת תרצה ע"ה נתייחס בילדותו מאביו וחונך ע"י אמו ע"ה. הגה"ק ר' טוביה כ"ץ אב"ד גיסנג וטאפאלנאר זי"ע שלא זכה לזש"ק גידל והשיא עשרים וארבעה יתומים, ומהם רבינו זי"ע.

רבינו היה גאון מופלג ולדיק מפורסם עמל בחוכה ביום ובלילה במסיו"נ ממש, כמו שכתב בלוחותיו: כי זה לי יותר מארבעים שנה למדתי תורה בעמידה בנפש עמלה.

היה תלמיד ממרן רבינו הגה"ק ר' משה סופר בעל חתם סופר זי"ע בעודו בעיר מולדתו מאטערסדארף, והמכנהו תלמידי כבני חביו כנפשי.

שימש לדיין במאטערסדארף ונתעלה להיות אב"ד בגיסניג ולבסוף בעיר טאפאלשאן ושם שימש ארבעים שנה בקדושה ובטהרה ברמה, וגדולי הדור החזיקו אותו ללדיק הדור, כשדרש לעם ה' בוער באש קדש עד שכל שומעיו הרהרו בתשובה.

בא עוד בפלפל עם רבו הגה"ק בעל חתם סופר זי"ע ועם בנו הגה"ק ר' אברהם שמואל בנימין סופר בעל כתב סופר זי"ע ושאר גדולי ישראל,

חיבר ספר תפארת שבת על מסכת שבת שבו קיבל הסכמות מגדולי הדור ומהם הגה"ק ר' יוסף שאול הלוי נאטינזאהן בעל שא"ל ומשיב אב"ד לבוב זי"ע, שכתב בהסכמותיו: ומאזה על אחינו בני ישראל אשר ילמדו בכל שבת ושבת בדבריו הקדושים הכי קרא שמו פני שבת אשר יתקבלו דבריו בראון ויקוים פני שבת נקבלה וגם היא תפארת ללומדי' זה עטה ליום המנוחה. ומהרה"ק ר' חיים מלאנז בעל דברי חיים זי"ע, ומהגה"ק ר' אברהם שמואל סופר אב"ד פרעשבורג בעל כתב סופר זי"ע, ומהגה"ק ר' חיים יוסף טרעביטש בעל מקור חיים זי"ע שכתב על רבינו הרב הגאון החריף והבקי.

בכל מקומות כהונתו ניהל ישיבה שמבית מדרשו ילאו גדולי תורה ויכאה, ומהם הגה"ק ר' אשר זעליג פאלנער דומ"ץ מאד זי"ע הגה"ק ר' קלונימוס קלמן ווייס אב"ד קרלסבורג זי"ע והגה"ק ר' מרדכי לייב ווינקלער אב"ד מאד בעל לבושי מרדכי זי"ע שסיפר על רבינו בשם אביו, שהיה מאמין פשוט שרבינו יא לו גילוי אליהו. (רבותיה דיחזקאל)

ביום י"ב אייר (ו"א ב"ב תשרי) בשנת תרכ"ו בהיות רבינו כבן פ"א שנה שבה נפשו הטוהרה לאלקים ומנו"כ בבית החיים בעיר טאפלשאן.

נשאר אחריו בנו הגה"ק ר' ישראל משה כבי דיין טאפלשאן זי"ע הנקרא ר' משה הערש דיין, וחתנו הגה"ק ר' אשר לעמיל וואלנער אב"ד זשאמבארקעט זי"ע בן הגה"ק ר' יצחק לייב אב"ד גאלאנטא זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

לע"נ ריוול בת משה אהרן נ"י

יג אייר תרכ"ו

רבי יחיאל הכהן כהנא הללער אב"ד סאלקא

רבינו הגה"ק רבי יחיאל הכהן כהנא הללער אב"ד סאלקא זי"ע אחי הקדושים והגאונים הגה"ק ר' יוסף מרדכי כהנא דומ"ץ סיגעט זי"ע הגה"ק ר' נחמן אב"ד סיגעט זי"ע הגה"ק ר' שמואל זנוויל זי"ע כולם בני הגה"ק ר' יהודא אב"ד סיגעט בעל קונטרס הספקות זי"ע בן הגה"ק ר' יוסף הכהן מקאליש זי"ע בן הגה"ק ר' יחיאל מיכל הכהן זי"ע בן הגה"ק ר' יעקב יוסף הכהן כהנא ראב"ד בריסק זי"ע שהי' חתן הגה"ק רבינו ר' יום טוב ליפמאן העללער בעל תו"ט אב"ד קראקא זי"ע בן הגה"ק ר' נתן העללער זי"ע בן הגה"ק ר' משה אב"ד וואלירשטיין ורב על כל מדינת אשכנז זי"ע בן הגה"ק ר' אברהם זי"ע בן הגה"ק ר' נתן בעל הערוך מחכמי איטליה זי"ע בן הגה"ק ר' יחיאל מרמי זי"ע בן הגה"ק ר' אברהם זי"ע ממשפחת התפוחים, ולמעלה בקודש מצאצאי דוד מלך ישראל חי וקיים ע"ה

רבינו הי' גאון ועניו קדוש ה' מכבוד, רבו מעשיו בהלנה לכת, וברח מן הכבוד, וכל גדולי ישראל החליפו עמו מכתבים.

נסתלק לגנוי מרומים י"ג אייר בשנת תרכ"ו ומונ"כ בעיר סאלקא.

וזה נוסח מצבתו: פ"נ איש זקן עלה מעלה, רבו מעשיו בהלנה לכת מבנגלה, בחורה וג"ח לו נאווה תהלה, הוא מור' קדוש ה' מכבוד ובכל זאת ברח מן הכבוד, הרב המאה"ג חו"ש מיחוסו כהונה שפט את ישראל מ"ה שנה בקש"ת מו"ה יחיאל בהרב הגטון מו"ה יהודה ז"ל אבד חסיד מן הארץ ויקברו אותו בניו בגי"א צו (ביום ג' י"ג אייר) שנת וישר בארס אין, תנכ"ה

נשאר אחריו בניו הקדושים הגה"ק ר' חיים יוסף דוב כהנא העללער מסילאדי קראסני זי"ע הגה"ק ר' יהודה יעקב מסיגעט זי"ע הגה"ק ר' כהריאל זי"ע הגה"ק ר' משה מקראסנא זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

יד אייר ג' תתפ"א

רבי מאיר בעל הנס זי"ע

התנא הקדוש האלקי רבי מאיר בעל הנס זי"ע הי' ממשפחת גר צדק מבני בניו של נירן קיסר אשר נתגייר (גיטין נ"ו) שם אביו אינו ידוע, והיה דור שלישי של התנאים אחר החורבן הבית שני. אשתו היתה ברוריא החכמה מאוד בת התנא הקדוש ר' חנינא בן תרדיון ע"ה שהיא נזכרת כ"פ בש"ס (ברכות י' עירבין נ"ג) ברוריא יש לה שם בין התנאים (תוספתא פרק י"א כלים)

רבי מאיר הי' חריף עמוס מאוד כמ"ס (בעירובין י"ג) גלוי וידוע לפני מי שאמר והי' העולם שאין בדורו של ר"מ כמותו ומפני מה לא קבעו חכמים הלכה כמותו מפני שלא ירדו חכמים לסוף דעתו,

וזכה רבי מאיר להיות נקרא בעל הנס שנעשו נסים גדולים על ידו שכל שהזכיר בשמו ניאל מסכנה (ע"ז י"ח)

וכ' בספר שו"ר ברכה ששמע פי' משלי י"ב לאגה כלב איש ישחנה ודרכו חז"ל יסחנה לאחרים ומאן אחרים רבי מאיר היינו שיתנו לדיקה עבור נשמת רבי מאיר ויגלה לפניו לערו ונגעו לבבו וישע בזכותו.

כתוב בספר שערי יצועה: סגולה ממרן רבינו הבעש"ט זי"ע: דאם אדם כריך לנס אזי יתן ח"י גדולים בשביל נרות לכה"נ ויאמר בפה מלא אני מגדר אותן ח"י גדולים לנרות בשביל נשמת רבינו מאיר בעל הגם אלקא דמאיר ענני אלקא דמאיר ענני ובכן יהי רצון מלפניך ה' אלקי ואלקי אבותינו כשם ששמעת את תפלת עבדך מאיר ועשית לו נסים ונפלאות כן תעשה עמדי ועם כל ישראל עמך הרכיבים לניסים נסתרים ונגלים אכ"ר. (על ספר שערי יצועה מעיד הגה"ק ר' יוסף יונה לבי הורוויץ אב"ד אונסדארף זי"ע ואביו הגה"ק ר' יהודה הלוי הורוויץ זי"ע וחתן הגה"ק ר' שמואל ראזענבערג אב"ד אונסדארף בעל באר שמואל זי"ע) בן הגה"ק ר' יוסף דוד הורוויץ מליסקא זי"ע מגזע הגה"ק בעל ההפלאה זי"ע והגה"ק בעל השל"ה זי"ע, איך שבא לידו של הגה"ק ר' גבריאל גינז ז"ל כתב יד קד' ממרן הבעש"ט זי"ע הסגלות שכתב בספרו)

רבי מאיר הי' פרנסתו שכתב סת"ם (גיטין ס"ז). רבי מאיר הי' אוהב המקום כ"כ עד לאיתא במ"ר קהלת פ"ב. שהי' מרויח ג' סלעין בכל שבווע והוי אכיל וסתי בחדא ומתכתי בחדא ומפרנס רבנן בחדא אל תלמידיו רבי בניך מה את עבדי עליהן אל אין הוון לדיקים כהוא לאמר דוד(תהלים ל"ז) לא ראיית לדיק נעזב וזרעו מזקק לחם ואם לאו מה אני מניח את שלי לאויבי המקום.

רבי מאיר אומר: הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה, והוי שפל רוח בפני כל האדם, ואם בטלת מן התורה יש כך בטלים הרבה כנגדך, ואם עמלת בתורה יש שכל הרבה ליתן לך (אבות פ"ד י').

רבי יוסי בן חלפתא ע"ה היה משבח את רבי מאיר לפני אנשי איפרי. ואומר: רבי מאיר אדם גדול אדם קדוש אדם לנוע. איתא (בסנהדרין פ"ו) אמר רבי יוחנן סתם מתניתין רבי מאיר סתם תוספתא רבי נחמיה סתם ספרא רבי יהודה סתם ספרי רבי שמעון וכולהו אליבא דרבי עקיבא.

רבי מאיר האריך ימים מאוד כי כבר חי' בימי ר"א הגדול וגם למד אלו ועוד הי' בחופת בנו של רבינו הקדוש כמ"ס בירושלמי בילא פ"ה, רבימאיר חי' בעיה"ק טבריה ודקש סם בביהכ"נ שנקרא כנישתא דחמת בכל עש"ק.

נסתלק ועלתה נשמתו הקדושה והטהורה לגנוי מרומים לבציו בשמים ביום י"ד אייר פסח שני כ"ט לעומר בשנת ג' אלפים תתפ"א ומונ"כ בעיר טבריה.

איתא במסכת סוטה מ"ט משמת רבי מאיר בטלו מושלי משלים – כתב בסדר הדורות אחר מ' בשם המקובלים ר"מ הוא נלוץ מלאך מט"ט שר הפנים.

האזהרה על קברי התנא האלקי רבי מאיר בעל הנס מבית ומבחוץ

הטעם שזכה רבינו מאיר להיות בעל הנס ועושה נפלאות גדולות בזכות מה שלמדו זכות של עם ישראל, וזה שכרו להיות לו שם טוב ותהלה, זידיע דהקב"ה אוהב למי שלומד זכות על ישראל, ובעבורו עושה נסים ונפלאות להותנים צדקה לזכר נשמתו. (אמת ליעקב)

רבינו הרה"ק רבי שמואל מקארוב בעל שיר לחסידים זי"ע נולד בערך בשנת תק"ך בעיר ניישטאט הסמוכה לק"ק קראקא לאביו הרה"ק ר' אברהם ישעיה זי"ע ולאמו הרבנות הצדקת מרת טאבע ע"ה

הניחם להכנס לביתו, ואמר לאיש: שמע, תיקונים אינני יודא לתת, אבל זאת עשה ואולי תרוחם, תתענה בכל שבוע ב' וה', ובכל מקום בואך תעלה על הבימה בדגלים יחפות ותתורה מה שעשית, וכשתבוא לעיר ווענגרוב מקום מנוחת האדניק תתענה בימי ב' וה', וקה עשרה אנשים על קברו, ותבקש ממנו מחילה, וכן עשה האיש.

רבינו היה עני ואביון ר"ל, פעם אחת נטל רבינו על עצמו שלל לדבר לשום אדם שיתן לו כלום אפילו באם יהיה חלילה בסכ"ג, רק מה שיעזור השי"ת שיעורר בלב האנשים שיתנו לו מעטמם, ואעפ"י שהזיקה לו אשתו, מכל מקום לא השגחי על זה, וכן נהג מנהגו זמן מה.

פעם אחת לא היה לו כלום על חג הפסח, ולא רצה לטנות מנהגו ולא דיבר לשום אדם, והיה לו מזה עג"ג ועבר הרבה, כי לא היה לו אפילו הכזית מלה ויין על ארבע כוסות הארזים לכל איש ישראל והיה בוטח בה' שדולאי ישלח לו עזרתו, וקודם הפסח היה הגביר הרה"ח המפורסם מוהר"ש מקאנסקוויאלי זי"ע חתן הרה"ק ר' נטע מעכלאס זי"ע בלובלין אלל הרה"ק החוזה זי"ע, אז אמר הרה"ק מלובלין להר"ש ג"ל: שיראה לשלוח לרבינו כל כרכי פסח הן כל מיני אכילה ושתית וכל מיני כלים הארזים על יום טוב הקדוש הזה. וכן עשה. ערב פסח לעת ערב בא פתאום עגלה מלאה כל טוב שלוחה מהר"ר שלמה לקארוב לרבינו.

רבינו כאשר השיג כל זאת נעשה בדיחא דעתיה מאד, וישב על הסדר בשמחה ובהרחת הדעת מאד, עד שהיה שוכח ממש שיטנו בעולם הזה, וכל דבר ודבר שעשה היה נדמה לו שפורח בשמים מחמת המדריגות קדושות שהשיג אז מהשמחה עלומה שהיה לו שהשי"ת עזר לו בכל טוב ולא הורכך לדבר לשום אדם והיה נדמה לו שמעולם לא עשה סדר כזה במדריגות גדולות כל כך כמו היום.

ובלילה השניה השכיב עצמו על מטתו לנוח קצת קודם הסדר ונרדם וישן, עד שהקיץ וראה שעוד מעט יגיע חזרת הלילה, ורבינו היה נזהר מאוד לאכול הפיקומן קודם חזרת לילה, והיה לו מזה כער ועג"ג הרבה, עד שחטף כל הסדר והכוסות הכל בצעה קטנה מאד כדי שיגיע לאכילת הפיקומן עוד קודם חזרת, והיה נדמה בדעתו שמעולם לא עשה סדר כזה בשפלות הדעת מאד, עד שאינו בנמצא איש כזה בכל העולם שיערוך סדר כזה, והיה לו מזה כער הרבה.

רבינו היה קדוש ישראל חו"פ בול"ק מופת הדור גדול מרבן שמו אלפים הלכו לאורו ועבד השי"ת בהלכע לכת. פעם דחה רבינו את עצמו בהיותו אבדך אלל שולחנו הטעור של הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע, אמר לו חסיד אחד: יונגערמאן וואס שטיפסטו איד וועל דיד ווארפען פון דא אויף אינטענען אבדך למה אתה דוחק את עצמך אני אשליח אותך מאכין למטה[ה] השיב לו רבינו: ווי וועסט די מיר ווארפען איד בין דאך שוין גאנץ הינטן. ולא היה מקום אתה תשליך אותי הלא אנכי נמצא במקום השפל ביותר]

מקום כסא כבודו היה בתחילה בעיר מקארוב אך מתנגדיו גרשוהו משם ועבר לעיר סקאלאב אך גם שם היה לו גם כן רדופות ולא מלא שם מנוח, וביום ערב שבת קודש גרשוהו גם משם, והשליכו אנשים אחריו. ובשנת תקע"ה התיישב בק"ק ווענגרוב .

תלמידו הרה"ק ר' יחזקאל מקוזמיר זי"ע אמר: שרבינו נולד בטבע להיות גנב, אולם הוא שבר את טבעו ולקח מדה זו לעבודת הבורא יתברך, ומטעם זה היתה כל עבודתו בדרך גניבה והלכע לכת.

סיפר בספר זישיס חכמה שרבינו היה רדיפות גדולות בערים קארוב ובסקולוב עד שגרשוהו משם, מפני שהיה מוכיח אותם במילי דשמיא, היה הולך לבית הנגיד באמצע הלילה עומד תחת החלון דופק וצועק: דע שיש אלקים, והיה בימים של כער, כאשר גרשוהו מסקולוב, גם הילדים ראו מאבזותיהם וילמדו ממעשיהם הרעים, והיו רודפים אותו, ילד אחד היה שם חלוף, שהיתה לו רעועה בידו, והלך והכה את רבינו על ראשו הק', עד שנפל לו הכובע והיארמילקע מראשו, התכופף רבינו והגביה את כיפתו וכובעו. לימים גדל הילד, נשא אשה וטפליה תלי' ביה, וכל אשר הוא עושה אינו מלליה, עד שלל נותרה לו ברירה אלל לקבץ נדבות, הלכו הוא ואשתו מעיר לעיר ומבית לבית, ואף בזה לא הלכיהו, ונתתו חמיר רעבים ללחם הם ועפס, יום אחד נקלעו לעיר בריסק, ושמעו מאנשי העיר דמשבחין לרבים, נכנסו איפוא להרב של בריסק ובהשיחו לפניו על רוע מזלם, שאלם הרב: מאין אתם? אמרו מסקולוב, שאל את האיש: הגד נא לי שמה היתה לך מחלוקת עם הרה"ק ר' שמואל מקאריב? נזכר האיש והודה כי אכן נכווה בגחלתו, מיד כקשמע כן, החל הרב לצועק עליהם: מהרו לאו מבית, ולא תרכו על מפתן ביתי, וואו לאוויאס מביתו מיד, ברם האנשים לא עצבו את הבית, אלל שכבו שם יומם תחת חלונו של הרב וכו', למחרת נכמרו רחמיו של הרב דבריסק וואו לקרוא להם, אבל לא

מְשַׁלַּח יָדָךְ, (דברים ט"ו, ז-יא). והעני יש לו שלחן ערוך שלו דהיינו כמו דאמר' בגמ' (ברכות נח ע"א) אורח טוב מה הוא אומר: כל מה שטרח בעה"ב לא טרח אלא בשבילי, ומברך להעושר שיזמין לו הש"ת שירויח כדי שיוכל ליתן לעניים. ולבסוף אמר בלשון תמיה העני לומד השלחן ערוך ששייך להעשיר היינו שאומר הלא כתיב נתון תתן לו ולא ירע לבבך וגו' והעשיר לומד השלחן ערוך ששייך להעני כי העשיר סובר שאין העני מברכו רק מקללו על כן הם שונאים זה לזה.

סיפר תלמידו הרה"ק ר' זעליק משראנצק זי"ע ששמע מפי רבינו שאמר בזה הלשון: בכל יום ויום יורדת טפה מן השמים בקרב לב כל אחד מישראל לעוררו לתשובה ועל ידי זה מתנוצצים בלבו הרהורי תשובה להיטיב מעשיו למקום ברוך הוא, וכל זאת רק כשאדם מרגיש באותה הטפה בשעה שנכנסת בלבו ורואה ומשתדל להחזיק בה לבלי לרפותה, וזהו שבחו של רבי אליעזר בן הורקנוס שאמר עליו רבי יוחנן בן זכאי שבחו: בור סוד שאינו מאבד טפה (מסכת אבות פרק ב' משנה ח') שראה לבלי לאבדה מאצלו רק שתתפשט בכל רחבי לבו ולהוסיף אומץ על ידה בתורה ומעשים טובים. וסיים רבינו עוד בזה"ל: ואני ראיתי בחסיד אחד בשעה שנכנסה הטפה בקרבו ולקח בחפזו בקבוק יין שרף לשתות מתוך הבקבוק ולא עצר כח להמתין עד שיובא לפניו צלוחית קטנה, בחשבו כי הוא מין מרה שחורה ורצה לחזק עצמו שלא יפול במדת העצבות המגונה, ובאמת טעה ולא ידע כי הוא הטפה ה"ל לעוררו לתשובה. (שבחי צדיקים)

מפורט מה עשיר ועני שונאים זה לזה? ואמר רבינו כי העשיר יש לו שלחן ערוך שצריך ללמוד אותו דהיינו: נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתן לו כי בגלל הדבר הזה יברך ד' א-להיך בכל מעשך ובכל מתורתו של רבינו זי"ע

איתא בגמרא: הרי אני נותן סלע לצדקה בשביל שיחיה בני הרי זה צדיק גמור, וכתבו בתוס' ובלבד שיהא רגיל בכך. אמר רבינו שלא זכה להבין דבריהם הק' עד שהיה בכפר אחד וראה שהבעה"ב היה לו כמה תיבות שהניח שם צדקה, וא' היה בברא"ז במקום שעושין היין שרף, וא' היה במקום שהולך הי"ש לחוף וא' היה בבית המבשלת. וא' היה בבית שהוא אוכל שם הוא ובני ביתו, והיה נוהג בכל בקר שהלך לתיבה אחת ונתן שם מעות לצדקה והתפלל שיהא הי"ש חזק והלך לבית המבשלת ונתן גם כן שם מעות בתיבה לצדקה והתפלל להשי"ת שלא יאה שום ממשול באכילה ואח"כ הלך למקום שאכל שם ומתפלל גם כן להשי"ת שיהא לבריאות הגוף ובוזה ניחא לי דברי התוס' ובלבד שיהא רגיל בכך שמיחל לה' בכל עת ועל כן הוא צדיק גמור.

פעם באמירת הלל בליל פסח בתפלת מעריב בהתלהבות גדול, אמר אחר התפלה: אוי לי שאני במקום מגושם מאד שכל הקדושה נתקבץ אצלי שדרך הקדושה במקום מגושם היא נסתור מאד וכשימצא הקדושה במקום פנוי מכל דבר רע נתקבץ הקודש במקום הפנוי.

רבינו הרה"ק רבי שמואל מקארוב בעל שיר לחסידים ז"ע נולד בערך בשנת תק"ך בעיר ניישטאט הסמוכה לק"ק קראקא לאביו הרה"ק ר' אברהם ישעיהו ז"ע ולאמו הרבנות הצדקת מרת טאבע ע"ה

הוא מחמת חסר שם ענין התחברות ריעים ואוהבים, והטעם שחסר שם: כי אם לא הי' חסר זה אזי כשהי' הדליק מייחד יחודים ועולה למעלה לא הי' רואה לירד כלל. ע"כ חסר כח אהבת ריעים בכדי שמתוך כך יזכיר עצמו לירד לעוה"ז ע"כ.

מעשה בחסיד אחד שנכנס לרבינו בעת שהותו בעיר וועגרוב, וחשב בלבו לתת לרבינו עזר לו פדיון נפש תשע דרייערס מטבעות כסף, בדרכו אל רבינו נמלך בדעתו שאין נאה לתת תשע, וגמר אומר לתת שמונה עשר, כשנכנס לרבינו והניח את הח"י מטבעות, נטלם רבינו לידו ועשה מהם שתי לבורים, מטבע אחת ללד זה ומטבע שניה ללד אחר, עד שנאספו תשע בלד זה ותשע בלד אחר, ואמר לאותו החסיד: המשקל הראשון שייך לי והמשקל השני שייך לך. (בישיבס חכמה)

נסתלק לגנזי מרומים ט"ו אייר ל' בעומר בשנת תק"פ (י"א ב"ד פסח שני) ומונ"כ בעיר וועגרוב.

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' דוד מקארוב פראגה ז"ע ובנו הרה"ק ר' שלמה ז"ע.

ותלמידיו הקדושים היה הרה"ק ר' יחזקאל מקאזמיר ז"ע הרה"ק ר' נתן ממאקאווע ב"ר שמואל ז"ע הרה"ק ר' יחזקאל מפלונסק ניישטאט ז"ע הרה"ק ר' נח מקארוב בעל קב חן ז"ע הרה"ק ר' מתתיהו מקוסוב ז"ע הרה"ק ר' חיים זאב מקאלושין ז"ע הרה"ק ר' זעליק משראנאק ז"ע ותלמידו מובהק שמילא מקומו הרה"ק ר' יצחק מוונגרוב הנקרא ר' איציק'ל מעזריטשער ז"ע.

וכיפר שהרה"ק ר' יצחק הנ"ל ז"ע היה חולה ברזון הראיה עד שעל פי הרופאים לא היה יכול לחיות, אמר לו הרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה מלובלין ז"ע: כל זמן שאני חי תחי' גם אתם, וכשנסתלק החוזה ביום ט' מנחם אב בשנת תקע"ה, בכה ר' איציק'ל מאוד מאין הפיגות, שאלהו רבינו על זה? וכיפר לו, אמר לו רבינו אם כן תהיה על כתיפי, וכן הוה, ואחר פטירת רבינו מילא מקומו אך חיה רק שנה אחת ומונ"כ אכל רבינו בזהל אחד.

וכשנסתלק הרה"ק ר' דוד ז"ע בנו של רבינו, שאיוה שילכו אחר פטירתו לבקשם שיהיה לו מקום קבר בנייהם, מה שלא הי' מקום, ונחרחב המקום והיה לנס.

זכרו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

אחר הפסח נסע ללובלין לרבו הרה"ק החוזה ז"ע, וכאשר בט אל הקודש פנימה נתן לו החוזה שלום ואמר תיכף: ניתי ונחזה הסדרים של פסח שעריך ר' שמואל? הלילה הראשונה היה מאל בשפלות הערך כי נדמה לו שפרח בשמים ומה זה פריחה בשמים? הלילה השניה היה יפה ויפה מאל עד שאין בנמצא מי שיערוך סדר קדוש ונעלה מאל כמו שעריך ר' שמואל בלילה השניה, כיון שהיה לבו נשבר בקרבו ושפל ונזזה בעיני עצמו וכתוב(תהלים נ"א) זָבַחַי אֶל-הים רוח נְשָׁבְרָה לִבְ נֶשְׁבֵר וְנִדְבָה אֲלֵהִים לֹא תִבְזֶה!

פעם היה רבינו בתענית משבת לשבת, ונסע בעגלה על שבת קודש לרבו הרה"ק בחוזה מלובלין ז"ע ובעש"ק היה אמא מאל והיה ממש בסכנת נפשות, ונסע ליד הנהר וירד מעגלה וניגש לשות מים מהנהר, וכשבר עמד ליד הנהר חשב רבינו: עוד כמה שעות

יש לי עד שבת קודש, וכי בשביל קצת מים יפסק התענית משבת לשבת? והלך מהנהר ולא שחה, וכשהלך חשב מהחשיבות האיד שעל עולמו מלשחות אף על פי שהיה אמא מאוד, וכשעבר זה המחשבה במוחו הלך בחזרה ושתה מים מהנהר, כדי שלא יהיה לו פניה ח"ו. וכשנכנס להחזרה ז"ע אמר הוא לרבינו תיכף: זה מעט מהרבה קונסטלאכע ארבעט. (אוצר ישראל)

רבינו היה מגדולי

תלמידי הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק בעל נועם אלימלך ז"ע ומהרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה ז"ע והי' חבר אמיתי של הרה"ק ר' יעקב יצחק בעל הויד הק' מפרשיסחא ז"ע והרה"ק ר' קלמן עפשטיין מקראקא בעל מאור ושמש ז"ע.

וכיפר שפעם בחתונה שהתקיימה בליזענסק, ודיוקים תלמידי הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק ז"ע שמוחו החתן וכלה, אמר הרבי ר' אלימלך ז"ע לרבינו: תראה כי אש מלהטת סביבותם, ולקח מטפחת וקינה עיני רבינו, וראה כי האש מלהטת סביבותם. (אהל אלימלך)

פעם בחוה"מ סוכות דיברו רבינו עם חברו הרה"ק בעל מאור ושמש ז"ע: שיש היום יחוד שאין יכולין לכוון אותו בחוץ לארץ, מפני גודל קדושת היחוד, ויש סכנה לכונו, ואמרו איש אל רעהו, שהם מפחדים שהיהודי הק' מפרשיסחא ז"ע יכוון את זה והיה בסכנה, ואח"כ תוודע שאכן כן הי', שהיהודי הק' נסתלק באותו היום (י"ט בתשרי תקע"ז) בלמעט תפלת שחרית באמירת תיבת כי לה' המלוכה.

פעם דיבר רבינו מגדול התענוגים שיש בעולם העליון עד כי היום המות טוב באמת מיום הולדו שיוכל להשיג שם כל חשקו הרוחני, אך מה שהלדיקים אינם רואים למות

לע"ג ריוזל בת משה אהרן נ"י

טו אייר תר"ט

רבי חיים מאיר יחיאל אב"ד קאזניץ ומאגליניצא

רבינו הרה"ק השרף רבי חיים מאיר יחיאל אב"ד קאזניץ ומאגליניצא זי"ע נולד בשנת תקמ"ט לאביו הרה"ק ר' אבי עזרא זעליג אב"ד גרעניץ זי"ע ולאמו הרבנית הצ' מרת פערל ע"ה בת הרה"ק המגיד ר' ישראל האפשטיין מקאזניץ בעל עבודת ישראל זי"ע

וחזיון זה סיפר רבינו ג"כ לפני הרה"ק ר' דוד מאמנטשנאו זי"ע כשהיה שמה וכאשר עברו ימי הפסח בשלום היה שמחה גדולה בשביל שאז קורין צפ' אמור, וקוב היו מלפנים שיעברו ימי השבוע דפרשת אמור, ובכוון היו באים איזה אנשים חסידים ממרחק על שבוע דפ' אמור, ובעש"ק של פרשת קדושים בל הרה"ק ר' משה מלעלוב זי"ע וגם הדלקטיר הגדול הרה"ק ר' חיים דוד מפייעטרכאו זי"ע, והיו שמה עד יום פטרת רבינו. והנה צ' אמור בשעת יליאת נשמת ה'ק' של רבינו היה עומד שמה הרה"ק ר"י מדלמברכאווע זי"ע וראה ברגע האחרונה אשר אחז רבינו דיקנא קדישא שלו מיד ארעק וזוכה ואמר כי אין לנו עוד רבי, כי היה יודע שהמגיד ה'ק' בעל עבודת ישראל מקאזניץ זי"ע ובנו הרה"ק ר' משה אליקים בריעה מקאזניץ זי"ע היה אוחז בזקנס. ברגע האחרונה, כי היה להם יחוד בזה למסור נפש להשי"ת ברגע האחרונה זי"ע.

נסתלק לגניז מרומים ט"ו אייר ל' לעומר תר"ט ומונ"כ בעיר מאגליניצא.

נשאר אחריו בניו הקדושים הרה"ק ר' יעקב יצחק מבלנדוב בעל אמת ליעקב זי"ע הרה"ק ר' אלימלך מגודזיסק זי"ע הרה"ק ר' אבי עזרא זעליג מסטרי זי"ע הרה"ק ר' משה יוסף מגרוילא זי"ע והרה"ק ר' אברהם יהושע העשל ממאגליניצא זי"ע שמנו"כ בעיר ווארשא

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

כשהיה רבינו ילד קטן היה בלובלין אלל הרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה מלובלין זי"ע הראה החוזה באלצבע על רבינו ואמר בימיו תושע יהודה וירושלים.

ופ"א כשנחלה רבינו כשהיה קטן שלח הרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע אל הרה"ק החוזה זי"ע שיתפלל בעדו, ואז כאשר הסתכל בהקוטעל אמר על רבינו מיר זיעהו אז ער וועט נאך זיין דער ממלא מקום פון דעם זיידן המגיד ה'ק' זי"ע. בימי נעדרותו נתגדל בבית זקינו המגיד זי"ע שבהיותו בן שש ושבע שנים יאן במטה אחת עם זקינו זי"ע.

פ"א באלמצע הלילה הרגיש רבינו שזקינו המגיד ה'ק' קם ממטתו, ובל אחד להחזק, והמגיד הלך ארו על פני חדרו לרוא וקוב, והשתומם מאוד, כי ראה כי האיש לא דיבר עם זקנו בדרך ארץ לפני מי שגדול ממנו, והשצ בלבו שצטח זהו אליהו הנביא ז"ל, ואחר כך כשהלך האיש משם, שאל רבינו את זקנו המגיד, זיידעשי, ווער איז דער געווען, אודאי אליהו הנביא? השיב לו המגיד, מיין קינד דאס איז געווען הרבי ר' בער זי"ע (המגיד הגדול ממעזריטש) גילוי לדיקים איז גרעסער ווי גילוי אליהו. פ"א היה הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם הדברי חיים מלאנז זי"ע באיזה עיר והי רבינו גם כן שם, וקודם שנפגש עם רבינו הלך הדברי חיים עשרים פעמים לטובל במקוה כדי לקבל פני קדשו ברוב בחוספת קדושה וטהרה.

רבינו הי' חסיד וקדוש גאון מפורסם בקי בנגלה ובנסתר מופת הדור והדרו אליו נאספו חסידים לאלפים ללמוד ממנו דרך עבודה, והנה דרך עבודתו היה בהתלהבות עצום ובדבקות נפלא מאד, והלדיקים אומרים כי מיום הרה"ק ר' לוי יצחק דערבארמדיגער בעל הקדושת לוי מצרדיטשוב זי"ע לא נראו בלדיקים עבודה כזה,

והנה רבינו אמר פ' הכחז תכזד העבודה על האנשים, כי לריכים אנשים העובדים את ה' לעבוד בעבודה קשה וכבדה ביגיעת צפר ולב, ואל ישעו בדברי שקר, לטעות ולרמות עצמם לילך במוח ומחשבה, כדרך כמה בני אדם, רק לעבוד ביגיעה. אבל בכ"ז מדתו התמידית היה מדת שפלות וענוה מאד, ואמר כי דבור הזה עיקר העבודות הוא השפלות, ואמר יתרון ארץ בכל, אם האדם הוא שפל ונבזה בעיני עצמו כל כך עד שיחשוב שהוא יתרון מה שהארץ נושא אותו, והיו יתרון ארץ, אז בכל נכלל בהלדיקים שנקראים בכל, בפרט מנהיג ישראל כריך להיות יותר במדת שפלות, ואמר אם יוכל איש למנות את עפר ארץ, שהוא שפל בעיני עצמו כ"כ עד שהוא ממנה את עפר הארץ על עצמו, ואומר כי עפר הארץ הוא יותר במעלה ממנו, אז גם זרעך ימנה, אזי ראוי להיות ממנה ומנהיג על זרע ישראל. ואמר עיקר שפלות הוא לידע שכל אדם אף אדם פשוט מאד הוא טוב ממנו, כי באם שיפול כהם בצגד פשתו, הוא ראוי עוד להשתמש בו, אבל אם נופל כהם בצגד טוב אז אין ראוי להשתמש בו ועוד כי עבירה קטנה של ת"ח יש בה עון חילול ה' שהוא יותר מעבירה גדולה של איש פשוט. בשנת תר"ט קודם חג הפסח היה רבינו מספר ואומר כי ראיתי את מורי ורבי (בעל אהב ישראל מאפטא זי"ע) עם עוד הרבה לדיקים, ואמר לי מורי ז"ל אני מכבד אותך שתאמר דרשה צפ' אמור כאן במקומי בג"ע.

היין, וסיפר תמיד בעת הוא: אשר הגה"ק השרף ממאגליניצא זי"ע הגיד פ"א לפני שתיית יין בסעודת יו"ט: "רבש"ע! הלא כשיבא משיח לגאלינו ויעמדו הצדיקים ועטרותיהם בראשיהם ונהנין מזיו השכינה, ומה חשיבה קבל ההוא שבחאת את היין המשומר חמר מרת דמבראשית נטור בי נעותא(בפיט אקדמות)? אמנם עתה בגלותינו המר אם תטעימו מנועם חמר מרת יין המשומר הלז, מה יקר אף נעים תהיה לנו להחיות נפשתינו!" (דברי תורה א' אות עד)

אמר רבינו בשם זקנו המגיד הרה"ק ר' ישראל מקאזניץ זי"ע חז"ל אומרים בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה (אבות פ"ב מ"ב) מה תועלת בבת קול שיוצאת אם הבריות אינם שומעים אותה, הוא שואל, ועונה, באמת ע"י הבת קול נמשכים לתוך לבו של כל אדם מישראל הרהורי תשובה ואע"ג דאיהו לא חזי מזלי חזי אע"פ שהוא בעצמו אינו רואה.

רבינו זי"ע נסע פעם עם נכדו במרכבה לוואראש, וכשהגיעו סמוך לגריצא ציווה להסית את הווילון שעל גבי החלון, שלא יראו אנשי העיר שהוא עובר דרכם. לאחר שעברו את העיר והחזירו את הווילון. הבחין נכדו על פני רבינו שבכה מאוד, לשאלתו למה בכה כ"כ הרבה? השיב לו רבינו: שהתבונן במה ששמע אומרים על זקנו ה'ק' המגיד מקאזניץ זי"ע שחשב בדעתו שאינו יודע אם הוא הולך בדרך הישר בעבודת ה', כי אולי הוא טועה, הרי בן אדם יכול לטעות. ומיד נסע לרבו הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזונסק זי"ע כשהגיע שם נתן לו רבו שלום ואמר לו: יש לי עבורך פריסת שלום ממלאך מיכאל! הוא היה אצלי ואמר לי שאמסור לך פרי"ש. כששמע המגיד את זאת נתקרה דעתו. כי הבין מזה שהמצב לא כ"כ נורא והוא הולך בדרך הישר.

הרה"ק מהרצ"ה ממונקאטש זי"ע היה דרכו בקודש בחיים חיותו כמה שנים לפני פטירתו בליל ב' דסוכות אחר הנהלת השולחן הטהור, כאשר ישב עם העולם בסוכתו לשמוח בשמחת בית השואבה עד סמוך לאור היום, והיה מהדר אז להביא לפניו יין טוב ומשובח, ובירך ברכת הטוב והמטיב על

לע"ר דוד בת משה אהרן נ"י

טז אייר תרמ"א

הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר דוד זי"ע מדאמיטש

רבינו הרה"ק רבי מנחם מענדל האגער מזאבלטוב דאמיטש זי"ע אחי הרה"ק ר' צבי הירש מפייטשניזין זי"ע הרה"ק יחיאל מיכל מסטרוזניץ בעל עבודת הגרשוני זי"ע והרה"ק ר' יעקב מזאבלטוב זי"ע. נולד בזאבלטוב בערך בשנת תק"פ לאביו הרה"ק ר' דוד מזאבלטוב זי"ע בן הרה"ק ר' מנחם מענדל מקאסוב בעל אהבת שלום זי"ע בן הרה"ק ר' יעקב קאפיל חסיד זי"ע, ולאמו הרבנית הצדקות מרת פעסיא לאה ע"ה בת הרה"ק ר' משה יהודה לייב מסאסוב זי"ע

רבינו היה איש קדוש מאוד,

כשהגעו לפרקו נשא להרבנית הצדקות מרת שבע ע"ה בת הרה"ק ר' ישראל מליטשניץ זי"ע בן הרה"ק ר' אליקים געליל מראקוב זי"ע חתן הרה"ק ר' יוסף מיאפולי זי"ע בן הרה"ק ר' יחיאל מיכל המגיד מזאבלטוב זי"ע. ובזיווג שני נשא להרבנית הצדקות מרת חנה ע"ה בת הרה"ק ר' יוסף מדרוהביטש זי"ע בן הרה"ק ר' יחיאל מיכל זי"ע בן הרה"ק ר' יצחק זי"ע בן הרה"ק ר' יוסף מיאפולי זי"ע בן הרה"ק ר' יחיאל מיכל המגיד מזאבלטוב זי"ע

רבינו התגורר בזאבלטוב ולאחר פטירת אביו בכ"א מנחם אב בשנת תר"ח עבר רבינו לעיר דאמיטש סמוך לעיר זאבלטוב. ושם בנה בית המדרש גדול ויפה רבים פקדו את ביתו בפתקאות ובפליונות

פ"א היה רבינו באחת השבתות של ספירת העומר שבת אלל שאר בשרו הרה"ק ר' ברוך מווישניץ בעל אמרי ברוך זי"ע כידוע נמנע האמרי ברוך מלומר דברי תורה דברים, בשבתם יחד ליד השלחן הטבור, הפליר רבינו שיאמר דברי תורה למען החיות נפשות הגמאים לשמוע מפיו לקח טוב ולחזק לבדם לעבודה ה'. השיב האמרי ברוך בענותו לך: אבל איני יודע. בכל זאת הפליר רבינו בו עוד ועוד.. לפתע השתנו פני האמרי ברוך ובערו כלפיד אש ואמר בהתלהבות עלומה בשם הרה"ק ר' זאב וואלף מזאכריז זי"ע: (שמות ג', ו') וַיִּסְתָּר מִפְּנֵי פְנָיו, משה רבינו האט געמוזט באהאלטען זיין פנימוות. פִּי יָבֵא מִהַבֵּיתוֹ אֶל הָאֵל-הַיָּס, וייל ער האט מורא געהאט מען וועט מיינען כביכול אז ער איז דער באשעפער! וכאשר אמר הדברים הג"ל נזעזע כל גופו של רבינו ולא יסף לזקשו עוד.

נסתלק לגנוי מרומים ט"ז אייר בשנת תרמ"א.

נשאר אחריו רק בת יחידה אשר בעלה נפטר בדמי ימיו. ונכדו הרה"ק ר' אברהם מדימיטש זי"ע מילא את מקומו.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

אגרת ההודעה ששלח הרה"ק ר' דוד מזאבלטוב זי"ע לרובל נישואי של רבינו זי"ע

לפנינו אגרת ההודעה: שנשלחה על ידי אביו והרה"ק ר' דוד, לרובל נישואי בנו ז"ה

אז שלום אחי רבי המסתופים בלי אבר במקום על חוש מסוחר, אשר ובנו הש"י רוב חסדו וחסדו ועוד, לשואו בו העביר הקדוש הרכס ספר פנוריל שו"ו, ע"כ הלה הרכס ספר שבע שו"ו, בת לאותו זמן הנהגה ר' ישראל סלשניץ, חתם רבי נישואו גדול סוכן שם, חסדו ב"ע רבנו הקדוש סאמטא, אשר מנחת חסדו הקדושה נשפעת והחזקה הרי א"ה בשים האל הבעל.

על כן כי שראת ר' נתן בלבנו ובה לוחם סקוד אצל אס"י ר"ע תב"י, וזאת אבדו הקדושים ביד ברעו אחריו, טא על חוש שסדורו וטוראו וישקו ב"ע, נבנו חי סמוי חרוא.

אביו שילח סוכ"ל שרת כחיו בביתו לחדוץ לכל המקורבים, לשמים בשסדור, וכל אשר מה לבנו לשלוח ר"ע יכל לספור למכ"ל ששרת בידו ותען לדי בבת.

אביו תשלח אל ה', יבך ה' ארצו ואת כל אשר לו וכל תלמים אליו סבורים, ברכה השפלת כחולק והשלחה רבה ובענין ובני בנים, נחלים כחוד וביצאה, ובה לשמוע בשמים מכל המקורבים בתוך כלל אנשי העמים... ח"י מלל ישאל.

הב"ד

לע"נ רחל בת משה אהרן נ"י

טז אייר תש"ו

רבי משה שמואל הלוי ראטטענבערג

רבינו הרה"ק רבי משה שמואל הלוי ראטטענבערג זיע"א מקאסאן - קליינווארדיין, נולד ביום כ"ד טבת תרל"ב בעיר טאהש לאביו הרה"ק רבי יהוסף צדיקא מקאסאן זיע"א, (בן הרה"ק רבי צבי מטוסט זיע"א בן הרה"ק רבי יהוסף מקאזאווא זיע"א, וחתן הרה"ק רבי שמואל מהעליטש זיע"א) ולאמו הרבנית הצדקנית מרת שרה יטל ע"ה בת הרה"ק רבי משולם פייש לאווי מטאהש הנקרא השרף מטאהש זיע"א בן הגה"צ ר' מרדכי זצ"ל, וחתן הגה"צ ר' ישעי' דויד זצ"ל מחסידי אשוואר. ביום הברית מילה שלו נכנס זקינו הרה"ק מטאהש זיע"א לביהמ"ד והדליק את ה'ענני לייכטער' באמרו: בשעה שנולד משה נתמלא הבית כולו אורה. ונקרא בשם משה משום שנולד בפר' שמות שנזכר בו לידת משה רעיא מהימנא, וניתוסף לו השם שמואל ע"ש זקינו הרה"ק רבי שמואל מהעליטש זיע"א

הרה"ק רבי אליעזר מזביקסאל זיע"א סיגר ג"כ פתקא לרבינו בעת שהי' נלכד לישועה גדולה, ומעשה שהי' כך הי', כאשר נחלה בנו יחידו הגה"ל רבי נחום כזי מזביקסאל זצ"ל, והי' במצב מסוכן, סיגר הרה"ק פתקא לרבינו זיע"א, באמרו, שבשנות שחרותו כאשר הי' פעם ביום ז' אדר על ליון הרה"ק מקאלוב זיע"א, פגש שם את אביו של רבינו הרה"ק הבני שלשים זיע"א, אשר הבחין בו ונתן לו סכום כסף גדול באמרו: 'וועסט נאך אמאהל זיין א רבי, זאלסטו געדענקען אז איך זיין דער ערשטער וואס האט דיר געגעבן געלט', וסיים ואמר שבהיות שנתקיים בו דברי אביו, ועכשיו כבר אינו זיין החיים, ע"כ שלח פתקא לרבינו, ורבינו נענה לעומתו והשיבו, שזכותו הגדול של אביו יגן בעדו שיתרפא בנו ברפואה, ואכן תוך זמן קצר קם בנו מערש דוי והאריך אח"כ ימים ושנים הרבה.

בשנת תרל"ה היגר רבינו לארה"ב ביחד עם ז' הרבנית הצדקנית ע"ה, והשתכן בשכונת 'בראנקס' אלל בנו הרה"ק רבי פינחס שלום זיע"א מקאסאן, אמנם לרגל חולשת גופו בכובד הנשימה פקדו הרופאים שיהגר לעיר לוס-אנג'לס אשר שם ייטב לו באשר האויר שם טוב לנשימה, שם פתח רבינו את שערי בית מדרשו ושרת שם בקדוש, עד מהרה הפכה בית מדרשו שם לחל תלפיות כאשר תושבי העיר השכימו לפתחו ואהבו לשמוע קולו בקודש בתפילותיו הנעימות, ורבים נהגים ממנו בענה ותפילה.

ביום ט"ז אייר תש"ז נסתלק רבינו לחיי עוה"ב והוא בן ע"ד שנים, ונטמן בביה"ח בלוס-אנג'לס, ע"פ הוראתו בנו לו ד' מחילות סגורות סביב מקום קבורתו כוהל סגור מד' רוחותיו, באשר אמר 'ווייל ס'שטעכט מיר אין די אויגן אז זעהן די טיפאלטע מאכבות מיט די בלומען'.

זרעו אחריו בניו: הרה"ק רבי שלמה אליעזר הלוי זיע"א ראבדק"ק סעמיהאלי נעקדה"ש עם מש' ביום כ"ג אייר תש"ד. כ"ק אדמו"ר הרה"ק רבי פינחס שלום הלוי מקאסאן זיע"א. מו"ה הרב ר' אפרים אשר ז"ל, בנם מו"ה הרב יהודה דוב ז"ל חתן דודו הרה"ק השמועה טובה זיע"א. הילד כזי הירש, והילד יששכר יו"ט (דוב בעריש) שנפ' על פניו בקטנותו.

חתניו: הרה"ק רבי יחיאל הלוי ראטטענבערג זיע"א בן אחיו הרה"ק בעל שמועה טובה זיע"א, בתו אסתר מינדל ע"ה, חתנו הגה"ל ר' שמואל טייטלבוים ז"ל מאוהעל

דהגיעו לפרקו ביום י"ד תמוז תר"נ נשא את ז' הרבנית הצדקנית מרת שרה דבורה זיסל ע"ה (אשר מתחילה נקראה רק בשם דבורה זיסל, ועם השנים כאשר נחלתה במאוד, הוסיפו לה את השם שרה, והבדיחה בס"ד) בת הגה"ל הק' רבי בן ליון פיש מזבארשא (אשר הסתופף תמידין כסדרן אלל מרן הרה"ק מהרי"א מזידיטשויב זיע"א ולימים פתח בזבארשא קלויז לחסידי זידיטשויב, באותו עת התבטא עליו הרה"ק האמח לדיק מוויזניץ זיע"א ואמר ער שטורמעט מיר א פעסטונג), אחר חתונתו התיישב רבינו בזבארשא ליד חותנו כאשר מתעלה שם במעלות רמות ונשגבות, חותנו הראה לו אותות חיבה עד למאוד, עד שמסר לרבינו אחד ממחברותיו מספרו 'דברי חכמים' (שלימים נתנם נכדי רבינו לפוסק, ע"י נכדי חותן רבינו).

בעת שבתו על שולחן חותנו בזבארשא התקיים ברבינו 'רעון יראיו יעשה', כאשר סיגר לו פעם אביו הגדול אגרת שלומים, ובתוך הדברים כתב לו שיראה לרכוש הספה"ק אהבת שלום מהרה"ק רבי מנחם מענדל מקאסוב זיע"א, כמוכן שראה רבינו לקיים רעון אביו, אמנם לא הי' בזבארשא חנות למכירת ספרים אלא מזמן לזמן היה בא לשם רוכל ודוכנו עמו למכור ספרים, ביום ההוא אשר רבינו ראה לקנות את הספר, אתרחש מילתא והרוכל בא ומרכולתו עמו, כאשר אך נכנס רבינו לביהמ"ד פנה אליו הרוכל 'ויוגערמאן ווילסט אפער קויפן א ספר?' ובדברו הרים את הספה"ק אהבת שלום מעל השלחן ומסרו לרבינו, אשר קנה אותו מיד, ונתקיים בחוש רעון יראיו יעשה.

ברבות הימים קם רבינו והעביר משכנו לעיר קאסאן להיות סמוך לאביו הגדול, ורבינו היה בן משק ביתו ויד ימינו כל הימים, כלל שב"ק ערך הוא זיע"א את האויבערטיש אחר עריכת השלחן של אביו הגדול, ובימים נוראים עבר כש"ץ לתפילת השחרית, וכמים פנים אל פנים הראה לו אביו אותות אהבה וחיבה, כאשר משתקף ממכתבו של אביו אליו, אשר מתארו שם בהא לישנא: בני אהובי הבן יקיר לי, הרב הגדול בתורה וביראה ובחסידות, המפורסם לשם וכתפארת, מופלא ומופלג מלל פלג, מושלם במעלות ומדות טובות וישרות, כקש"ת מוה"ר משה שמואל... עכ"ל.

עם פטירת אביו הגדול ביום כ"ג חשוון תרע"ב, קבע רבינו משכנו בתוככי ק"ק קליינווארדיין, שם פתח רבינו את בית מדרשו, והסידים רבים מתושבי העיר והסביבה, השכימו לפתחו לשמוע אל הרינה ואל התפלה שהי' בנעימה קדישא.

בעת ההוא האציל עליו הרה"ק רבי פינחס נתן מרידיק זיע"א את ברכת קדשו שיפעול ישועות בקרב הארץ, כאשר כתב לו בזה"ל: לכבוד ש"צ ידידי ודי"נ הרב הדיק החסיד ירא אלקים כו' מו"ה משה שמואל בן שרה יטל שליט"א, אחדקה"ט, הגה הפ"נ האגתי, והנה לברכו שהי"ת יברכו בכל טוב סלה, וקביעות דירתו יהי' בש"ט ומוצלחת, ושיהי' לו עם ב"ב חיים ארוכים, חיי נחת דקדושה עם פרנסה בהרחבה, ויפעול ישועות ישראל, ושיהי' ביטולתו לישב על התורה ועבודה בהרחבה ובאמת באמונה ובטחון בלב שמה, ומזה יהי' לאביו הדיק ז"ל נחת רוח בג"ע, אמן. ממנו אוהבו המלצה לישועות ישראל בבא"ס, פינחס נתן סאפריין.

בנו הרב אפרים אשר סיפר, שפעם אחת בא איש אחד עם קוויטל לרבינו והתאונן על שכנו הגוי אשר הוא סובל ממנו מרורים, לקח רבינו את הקוויטל וקירבו לנר שלקח על השולחן ושרף את הקוויטל, וכשחזר לביתו מלא שגוי התפגר. כן יאבדו כל אויבך ה'.

גם שאר לדיקי דורו אהבוהו עד למאוד וכיבדוהו ביותר, הרה"ק מרן החקל יצחק מספינקא זיע"א הי' ג"כ מאוד בידידות עם רבינו והי' עמו בקשרי מכתבים, כאשר באחת המכתבים מתארו בזה"ל: 'לכבוד ידיד מחו' ה"ה הרה"ג הדיק המפורסם מופה"ד בנש"ק שהיו"ח וכו' כקש"ת מוה"ר משה שמואל שליט"א...'

יז אייר תרס"ה

רבי ברוך ב"ר מרדכי יהודה לייב זי"ע בעל נודע בשערים מסטולין וטוראו

רבינו הרה"ק רבי ברוך מאנדיל בויס מסטולין וטוראו בעל נודע בשערים זי"ע נולד בבלארוס כ"ב טבת בשנת תקצ"ב לאביו הגה"ק ר' מרדכי יהודה לייב אב"ד וואלדאווקא זי"ע בן הגה"ק ר' ברוך מאמדור זי"ע (חתן הרה"ק ר' לייב מאמדור זי"ע תלמיד הרה"ק ר' חיים חייקל זי"ע משם) נצר לשושלת רבנים אשר עץ המשפחה שלה עולה עד הגה"ק רבינו המהרש"ל זי"ע והמקובל הגדול רבי שמשון מאוסטרופולי זי"ע. מצד אמו הרבנית הצדקות מרת דבורה ע"ה, היה רבינו נכד לרבינו הב"ח זי"ע ורבינו המהר"ל מפראג זי"ע ולרבינו רבי משה איסליש בעל הרמ"א זי"ע

הגיע שליח ובידו כתב רבנות מעיר מאליצ'י. למרות גילו האעיר, טרם הגיעו לשנת העשרים, הרי מיד עם עלותו על כסא הרבנות התפרסם על גדלותו בחורה, כח זכרונו העולם, ובחריפותו ובקיאיותו בכל חלקי התורה. חריץ תשובותיו בהלכה לכל דורשי דת ודין, ונשא ונתן עם גדולי דורו. משם נקרא לכהן פאר כרז העיר סטאלין ולבאחר מכן עלה על כסא הרבנות בטוראו ועל שמה נתפרסם. (נודע בשערים)

בשנת תרל"ד, עלה לארץ ישראל וקבע משכנו בירושלים, ואף פתח בה ישיבת אור חדש. בשנים הבאות, ילא מספר פעמים לחו"ל, ידוע כי נכח בנישואיו בנו הרה"ק ר' שמחה זי"ע בקובריו, בשנת תרמ"ה, או תרמ"ז.

בשנת תרנ"א, ילא כשד"ר בשליחות הכוללים בירושלים.

ספרו נודע בשערים, נדפס עוד בחייו בירושלים בשנת תרס"ד.

את ההילולא של התנא האלקי רשב"י ז"ל בעומר היה רבינו חוגג מדי שנה בדרך משלו. בחצות הלילה היה יואל יחידי להלליק את ההלכה לכבודו של הרשב"י זיע"ל, והיה מתלהב בנגון שהיה שר רווי כיסופין וגעגועים, כך היה רוקד זמן רב בהתלהבות עילאית. גם בהיותו צפריז בביקורו האמור אלל הבארון לא שינה ממנהגו, ושוטר כרפתי שנקלע למקום בראותו משהו דולק - ברח כל עוד בנפשו בלמרו ראייתו מלאך רוקד לאור אבוקה. (נודע בשערים)

אכן בערב ל"ג בעומר, ב"ז באייר תרס"ה עלה ונתעלה לשמי רום, ומנוחתו כבוד במעלה הר הזיתים בקבר צבחר לו בחיים חיותו, ויקירי ירושלים הלכו שפופים בהלווייתו רבת המשתתפים, לאחר שהוכרז על-ידי בתי הדינים צעיר על דיטול מלאכה, וליוו לעולמו שריד אש, גאון וחסידי, שעלה מכבשונה של החסידות הכרופה בזית מדרשם של לדיקי קרלין סטולין זיע"ל.

על מצבתו חריץ: פה נגנו ארון הקודש, שר התורה ואוצר היראה, הרב הגאון הגדול, חריף ובקי, סיני ועוקר הרים, המקובל האלוקי, מעיין המתגבר, פה מפיק מרגליות, החרש והמסגר, כשפתח את פיו הכל נעשין כחרשין ואין אדם יכול לסתור את דבריו, לדיק תמים והלצע לכת עם ה', חסיד ועניו קדוש וטהור, כל מעשיו לשם שמים, אוהב ישראל, אוש האמת, צופינא קדישא, שלשלת היוחסין מגזע הב"ח והרמ"א ומהר"ל מפראג הרש"ל עד רש"י, שהיה מגזע דוד מלך ישראל.

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' יעקב מנדלבוים שו"ב ראש השוחטים בירושלים זי"ע, הרה"ק ר' שמחה מנדלבוים זי"ע, הרה"ק ר' מנחם מנדלבוים זי"ע הרה"ק ר' יצחק דוד מנדלבוים סופר סחם בירושלים זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה הגאון הגדול חריף ובקי סיני ועוקר הרים פה מפיק מרגליות, לדיק תמים והלצע לכת עם ה' האי חסיד והיא עניו, קדוש וטהור, אוהב ישראל אמיחי שכל מעשיו היה לשם שמים.

למד תורה עם חברים מקשיבים מפי אביו, אחד מחביריו בלוחו הזמן לספסל הלימודים, היה מי שנתפרסם לימים כהרה"ק ר' לודו הכהן מלובלין זי"ע, שהפליא רבינו בחריפותו.

והנה אביו תובע מהנערים שישקיעו כוחות עלומים בניגיה בחורה. העובדה הבאה מלמדת עד היכן הגיעו הדברים: הגאון מוואלדאווקא זי"ע קירב מאד את תלמידו רבי לודו, חיבבו והתקשרו ביותר, והיה מתפעל מגדלותו בחורה, ופעם, לשאלת בנו רבינו: מדוע הוא כל כך מקרבו ענה ואמר: הנה אראה כך את בקיאותו וחריפותו, וקרא לרבי לודו וביקש ממנו לעיין בסוגיא שעדיין לא נלמדה על ידיהם, ותוך זמן קצר חזר רבי לודו והראה הדברים בטוב טעם ובחריפות כדרכו... על אחר ענה רבינו ואמר לאביו: דבר זה הוא בהישג ידי, ותוך כדי כך שקע בסוגיא אחרת, שאף היא עדיין לא נלמדה על ידיהם, ולא ארך זמן רב וכבר הרעה את הסוגיא כולה ברוב חריפות ובקיאיות להפליא, ובסימונו שאל את אביו: מדוע הגך מקרבו את חברי רבי לודו יותר ממני? ענה אליו אביו ואמר: קרא לפני דך גמרא זה של הסוגיא האמורה מלמטה למעלה, זאת אינני יכול - קרא רבינו לאביו, וזהו הסיבה מדוע אני מקרבו ביותר את רבי לודו, הנה קראהו הנה ואוכיח כך כי הוא כן יכול, ואכן רבי לודו עמד בהלכה במבחן נוסף זה. מני אז נהג רבינו כבוד רב בחברו רבי לודו, ופעם כשרבי לודו נשא לפני הגאון מוואלדאווקא פלפול עמוק ברוחב בינה הגדולה, ישב רבינו והאזין בדומיה, כשסיים רבי לודו את פלפולו הנפלא, העיר הגאון מוואלדאווקא לבנו רבינו: הלא בקיאיותך בתלמוד היא מפליאה ומדוע לא השגת או הערת מאומה במשך כל הרלאת הדברים? אמת הוא - ענה רבינו ואמר לאביו

הגאון, כי עלה בדעתי פירכה מתוספות שבמסכת אחרת, אך נמנעתי להעיר את השגתי מפני כבודו של רבי לודו. (נודע בשערים)

והיו הנערים גדלים בחורה וביראה, ובהיות רבינו כבן עשר שנים כבר היה בקי בכלל תלמודא.

רבינו היה מהחסידים הקרובים אלל הרה"ק ר' אהרן מקארלין בעל בית אהרן זי"ע ומהרה"ק ר' אשר מסטולין זי"ע

כשהגיעו לפרקו נשא להרבנית הצדקות מרת לאה ע"ה בת הרה"ק ר' יעקב טייטלבוים מירושלים זי"ע

לאחר נשואיו כשעול הרחיים עלה על אורחו, נכנס רבינו עם זוגתו אל הקודש פנימה לשאול בעצת רבו האלדמו"ר הזקן בעל בית אהרן מקארלין זי"ע מה יעשה לפרנסתו, והשיבו: מ'דארף קנעלן (למלמד קראו קנעלער) התחיל איפוא רבינו לחפש משרה של מלמד, אך כל מאמציו היו לשוא, בסופו של דבר התיישב ואמר לזוגתו: עתה עמדתי על כונתו של רבנו במענהו, הכוונה ב"קנעלן" הוא ללמוד ולחזור וללמוד כי הכל לטובה! ומיד שם מצטחו בה' הזן ומפרנס, וישב על התורה והעבודה, ולא ארכו הימים והנה

יז אייר תקצ"א

רבי צבי הירש ב"ר תנחום זי"ע בעל זרע גד מהוראדנא

רבינו הגה"ק רבי צבי הירש ווייל מהוראדנא בעל זרע גד זי"ע נולד לאביו הגה"ק ר' תנחום ראב"ד הוראדנא זי"ע בן הגה"ק ר' אליעזר אב"ד מהוראדנא זי"ע

רבינו המאור הגדול, היה איש חיל לחס מלחמתה של תורה, קולע אל השערה, חכם השלם גאון מפורסם מאוד.

רבינו למד אלל אביו שהיה ראב"ד בק"ק הוראדנא זי"ע, והיה תלמיד מובהק מהגה"ק ר' יוסף הלדיק מפוזנא זי"ע

היה דומ"ץ מובהק דק"ק הוראדנא, חיבר ספר זרע גד על הגדה של פסח,

לא כהתה עינו ולא נס לחו נסתלק כגיל כ"ב שנה לגנזי מרומים בשבת קודש טו"ב אייר שנת תקל"א

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

בית הכנסת הגדול בעיר הוראדנא

מתורתו של רבינו אחר עשר מי יודע למה לקו מצרים י"א מכות דוקא ? ומתוך: משום שהשתעבד באחד עשר ככביא, שהם י"א שבטי ישראל. (זרע גד)

ענין נשמה יתירה בשבת

כי בכל משך השבוע זן ומפרנס אדם חלק הבהמית ואינו מביט על נשמתו להטות אליה חסד להכין מזונה כצורכה בעבודת ה' אמנם בשבת הנשמה היא העיקר והיתרת באדם. (זרע גד)

על אחד מי יודע שבהגדה דאיתא במדרש ג' מכות היו על ידי אהרן הכהן ע"ה וג' על ידי משה רבינו ע"ה וג' על ידי הקב"ה ואחת הוא מכה השחין על ידי כולם שמשה ואהרן לקחו פיה הכבשן וזרקו השמימה והפכו הקב"ה לשחין למעלה ונפל למטה וזה לאות שה' מלך בשמים ובארץ כל אשר חפץ עשה, ועל כן הקשה בעל הגדה: אחד מי יודע, מי יודע ליתן טעם למה אחד מהי"ד מכות היה דוקא על ידי כולם ? ותירץ: אחד אני יודע, להורות שאחד אלקינו שבשמים ובארץ שבשחין שמים וארץ נפגשו. (זרע גד)

שבטו של לוי לא נשתעבדו, ואם כן לא נשתעבדו רק י"א שבטים והם נגד הי"א ככבים משתחיים לי רצה לומר: במצרים שאמר יוסף על כן לקו מצרים במצרים ביי"ד מכות והמכה הי"א הי' בים, וז"ש

לע"נ ריוול בת משה אהרן נ"י

יז אייר תקנ"ג [א]

רבי יחזקאל סג"ל לאנדא אב"ד פראג בעל נודע ביהודה

רבינו הגה"ק רבי יחזקאל סג"ל לאנדא אב"ד פראג בעל נודע ביהודה זי"ע נולד ח"י מרחשוון בשנת דעת בעיר אפטא פוילן לאביו הגביר הר"ר יהודה חבר בוועד ד' ארצות זי"ע ולאמו מרת חיה ע"ה בת הגה"ק ר' אליעזר אב"ד דובנא רבתי זי"ע ששניהם הי' נכדי רבבה"ג רבינו העשיל אב"ד קראקא בעל חנוכת התורה זי"ע

הדור שחזן פשוט מלמה ר"ע אליו, ומנגן את הניגון המיוחד שלו בלתי רשות? עם גמר התפילה ניגש ראש הקהל לשמוע דברי התנכלות מפי החזן על השגגה שילאה מפיו, ואולם החזן לא קיבל את הטענה ואדרבה עמד על זכותו לנגן את ניגונו של רבינו, ואף אמר לראש הקהל: הבה נשים יחדיו את פנינו לבית הרב ונשאל את פיו כדת מה לעשות, כאשר בוא לפני רבינו והגישו את הדברים לפניו, ובגודל דקתו וענותותו נטל תיכף גליון וקולמוס בידו, וכתב בחזן מליצתו: הריני נותן רשות למוכ"ז, לכלכל את החיים שלו, במכלכל חיים שלי. (קשומים בשמן)

בנעוריו עד גיל י"א הי' לומד תורה אלל הגה"ק ר' יצחק אייזיק סג"ל מלודמיר זי"ע. וסיפר שפ"א נפלה מריבה בין שני אחים, עד שהכבד נשבע בשבועה חמורה, שלא יוסיף לראות את פני אחיו הצעיר לעולם. לא חלפו אלא ימים אחדים והאח הצעיר מת מחמת דכאון ושכרון לב שחזרו בו בגין שבועה זו. ביקש האח הכבד לראות את פני אחיו המת טרם קבורתו לכהן ממנו מחילה. הואיל ונשבע בשבועה חמורה, פנה לגדולי הדור, שידריכוהו כיצד עליו לנהוג. ברם, לא הגיעו החכמים להסכמה האם הרשות נתונה לו לראות את פני אחיו המת, אם לאו. כאשר שמע רבינו בעודו צעיר לימים את המחלוקת, פנה לרבו הגה"ק ר' יצחק אייזיק זי"ע וביקש ממנו רשות להשמיע את דעתו. לאחר שהתיר לו רבו, אמר רבינו: אין קושיא כלל ורשאי האח לראות את פני אחיו המת, וראיה לכך מן התורה. בפי' בשלח נאמר "כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם" השביע משה את ישראל שלא יוסיפו לראות את המצרים עד עולם, ובכל זאת נאמר אחרי כן "וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים". היינו, השבועה אינה תקיפה לגבי המתים.

וכשהגענו לעול התורה והמצוות למד תורה מפי חכמי הקלוז' המפורסמה בצרפטי, יחד עם הגה"ק ר' חיים לאנדער זי"ע שהעיד על רבינו שכל רז לא אניס לי', ולא רק בש"ס ופוסקים אלא אפילו בכל ספרי קבלה.

למד כל ימיו בעמידה, והיה ראש המדברים בכל מקום, ופזן גדול בממונו לש"ש, ולחם מלחמת ה' בצוקף נגד המתחשקים והטייל חרם על תרגומו של מנדלסון סרי"י למקרא, והעמיד אלפי תלמידים וציניהם גדולי הדור, ומהם בניו הק' וחתנו הגה"ק ר' יוסף מיאנפלי זי"ע והגה"ק ר' אלעזר פלעקעלעס בעל תשובה מאהבה זי"ע הגה"ק ר'

רבינו הי' גדול מאוד עד להפליא, אמרו עליו: "נזר ישראל ועטרה, עטרת כבי וכפירת תפארה, ארז הלכנון אדיר התורה...". רבינו החיד"א זי"ע כותב: "החכם בחכמתו, יכיר מספריו כי רב הוא ומופלג מגדולי הדור גאון עז תהלות ישראל וגדול כבודו".

תלמידיו של רבינו הגה"ק ר' אלעזר פלעקעלעס בעל תשובה מאהבה זי"ע בהספדו הרחיב בגודל פרישות ודקות רבו שלא עבר עליו חזות לילה בשינה והתענה וסיגף עצמו מאד בפרט מ"ז תמוז עד ר"ח מנחם אב לא אכל דבר מה"ח ומר"ח מנחם אב עד אחר ת"ב לא אכל רק לחם יבש מפוזר באפר.

ונכדו הגה"ק ר' אלעזר בעל יד המלך זי"ע העיד על רבינו: עד שהגיע לימי זקנה לא שכב במטה ולא פשט מלבושיו בלילה, מעולם לא עבר טבילת קרי.

על רבינו נאמר, שלאחר אמירת שפוך חמתך היה יולא ומלוה את אליהו הנביא חוץ לביתו, ובחזירתו אמר לאורחים: אל תחשדו בי שאכן ראיתי את אליהו הנביא, רק כי באם ישראל קדושים אומרים שצריכים לפתוח הילת משום כבודו של אליהו הנביא, צריכים להאמין באמונה שלימה שאליהו נכנס לבתיהם של כל ישראל, ולפיכך הלכתי ללותו (אורח ישראל)

וסיפר שכאשר ביקש הרה"ק ר' יצחק מאיר אלתר מגור בעל חידושי הרי"ם זי"ע להפליג בלדת רבינו, היה מספר עובדא הנ"ל היחך שהיה מלוה את אליהו הנביא מכל מדריגות ביתו, באומרו שאין הוא הולך ללותו בשביל שרואהו, רק בשביל שהוא מאמין שהוא כאן, וסיים החי' הרי"ם: אמונה כזאת היא גדולה מגילוי אליהו (אור פני יצחק)

ומלבד גדולתו בתורה המפורסמת לכל נודע בשערים גם בכח התפילה שלו בהיותו בעל מנגן נפלא המרטיט לבבות בקולו הטהור. מסופר: כי מדי שנה בדרתו לפני התיבה בימים הגוראים, היה מסלל בניגון דביקות ותחנונים את קטע התפלה "מכלכל חיים בחדש" שנתפלת העמידה. אחד ממתפללי בית מדרשו שהיה עני ורש ביקש לעשות לביתו וניסה את כחו במלאכת החזנות. יאל העירה והתקבל לחזן, בהגיעו לקטע מכלכל חיים פלח בניגונו הנעלה של רבינו זי"ע, למשמע הניגון של רבינו יולא מפה הדיוט התרעמו המתפללים ע"כ מאל: מי הוא זה ואי זה הוא אשר ישים בפיו שירת קדשו של רבם הנערץ, הרי זו פגיעה בכבוד הגאון גדול

רבינו לא היה לו עסק בקמיעות. פ"א בא אליו אחד בצעקה שיהיה לו רחמנות על חולה מסוכן ויתן לו קמיע, הלך רבינו לחדר אחר והביא לו גוויל (קלף) חלק, וסביבו נייר ונתחם בהחתימה שלו, ואמר לו: קמיע זו ישא החולה שלושים יום ואחר כך יפתח, וכשיהיו אותיות מחוקות ולא יהיה ניכר הכתב סימן שיברא, ועשו כן, וכשפתחו וראו חלק היה שמחה גדולה, ונרפא החולה מתוך שמחה.

מספרים עוד: שנתן קמיע לאחד וכתב אותיות "פילד" וכשנברא החולה שאלו לרבינו פתורנו? וענה: פתי י'אמין ל'כל ד'בר. [משלי י"ד ט"ו] [גן יוסף]

מעשה היה בבית מדרשו של רבינו בשני תלמידים שהיו מתווכחים ביניהם אודות ביטוי שם ה', כיצד הוגים אותו על פי דקדוק (כי מדגישים את ה' ויש מדגישים את ה') והיו הללו מריבים זה בזה בקול גדול, אמר להם רבינו: הנה אמרו חז"ל (ויקרא רבה ט, ט) שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים, ומכאן שאין כדאי שמו של הקב"ה לעורר מריבה כזאת.

איש אחד ממקורביו של רבינו בא לפניו בקובלנא, רבי רצוני ללמוד תורה ומה אעשה אם האנשים המבקרים אותי יסובבני בדברים בטלים ומבטלים אותי מעבודתי? אמר לו רבינו: זאת העצה ההגונה לפניך, אם האנשים האלה עשירים, אז בקש מהם כי ילכו לך איזה אלפים ואז יברחו מפניך. ואם עניים המה אז פתוח תפתח את ידך והלוה להם סכום הגון ולא תוסיף עוד ראות פניהם. (שיחת חולין)

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

יז אייר תקנ"ג [ב]

רבי יחזקאל סג"ל לאנדא אב"ד פראג בעל נודע ביהודה

רבינו הגה"ק רבי יחזקאל סג"ל לאנדא אב"ד פראג בעל נודע ביהודה זי"ע נולד ח"י מרחשון בשנת דעת בעיר אפטא פוילן לאביו הגביר הר"ר יהודה חבר בוועד ד' ארצות זי"ע ולאמו מרת חיה ע"ה בת הגה"ק ר' אליעזר אב"ד דובנא רבתי זי"ע ששניהם הי' נכדי רבבה"ג רבינו העשיל אב"ד קראקא בעל חנוכת התורה זי"ע

בחי' מרחשון בשנת תקמ"ח חלה רבינו והעיד עליו תלמידו הגה"ק ר' אלעזר פלעקעלעס זי"ע שאמר בזה"ל: הרינו מקבל עלי מיתתי ומוכן ומזומן להיות כפרת כל ישראל.

שני ימים קודם פטירתו לא הגיח ידו מלומר ויודים עד שנסתלק לגנזי מרומים טו"ב אייר ל"ב בעומר בן ע"ט שנים ונכון לזיין אמרו: רבינו נולד ח"י דעת (י"ח תע"ד) ונסתלק לב טוב (ל"ב בעומר י"ז אייר) בשנת נטול תבונה (ה' תקנ"ג בגמטריאז)

נשאר אחריו בנו הק' הגה"ק ר' שמואל זי"ע שמילא מקומו לראש הישיבה פראג והגה"ק ר' יעקבא זי"ע והגה"ק ר' ישראל זי"ע.

ק"ק פראג קבלו עליהם אחר הסתלקתו לבל יהיה עוד רב בעירם באמרו אשר א"א למזוא רב ממלא מקומו, והיו להם רק דיינים (שנות דור ודור)

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

בנימין וואלף ליכטענשטט אב"ד טרישט בעל קדושת ישראל זי"ע, הגה"ק ר' אברהם דאנאג בעל חיי אדם זי"ע, הגה"ק ר' דוד דייטש בעל אהל דוד זי"ע.

למדן בא לרבינו ואמר לו פלפול ארבע שעות, וכשסיים שאל מה הבנתו? אמר לו רבינו כל פלפולך לא כרבי מאיר ולא כרבי יהודה, איתא (פסחים י"ב) שר"מ סובר אדם טועה בשני שעות ור"י סובר בשלש שעות, ואתה דיברת וטעית ארבע שעות. (גן יוסף)

פ"א היה אסיפה גדולה בבית רבינו ובחוכם היה גם הגה"ק ר' זרח איידליץ בעל אור לישרים זי"ע והכסא אשר ישב עליו רבינו היה מתנועע הנה והנה מפני שהיה רגל אחד קלר. אמר הגה"ק ר' זרח זי"ע לרבינו: ראי כי הכסא גדול מכן לכן הוא מתנועע. ענה רבינו תוכ"ד: לא כן הכסא איננו גדול ממני רק השלחן הוא נמוך לפני. (שיחות חולין)

כבן עשרים הי' ראש ל' בתי דינים בעירו ובשנת תק"ה רבץ בעיר יאמפלא ושם הרביץ תורה ברבים ונהרו אליו תלמידים גדולים ורבים מכל תפוצת ישראל ובשנת תקי"ד נתקבל לאב"ד פראג.

כל גדולי הדור שאלו את פיו, והוא השיב להם כמשה מפי הגבורה,

ובשנת תקל"ג ילאתה הבערה בשטח ביתו ואף ביתו וביהמ"ד שלו ניאול מאש, כל רכושו אבד וגנבו גם ח"ת שכתב ואז גמר בדעתו לחבר חיבוריו, ובשנת תקל"ו הוציא לאור ספרו שו"ת נודע ביהודה וספרו כל"ח. ונכון לזיין שקרא לספרו נודע ביהודה על שם אביו יהודה, וספרו כל"ח יזין לנפש חיה על שם אמו חיה.

הרה"ק ר' חיים מאיר האגער בעל אמרי חיים מווישניץ זי"ע אמר: לימוד הלל"ח מסוגל לקניית חשק התורה. (דבר בעתו)

כתב רבינו בהקדמתו על הלל"ח מסכת פסחים: שלא היה יכול להדפיס ג"כ על מס' ברכות וביאה, כי הולאת הדפוס רבו מאוד, ואין דרכו להטיל מלאי לשלוח ספרים לבית הקונים, ולא למוכרי ספרים השוטטים אנה ואנה כי אין זה לכבודו, וכ"ו. ואח"כ עמד בנו הגה"ק ר' ישראל זי"ע והדפיס ספרי אביו ביתר שאת ויתר עוז.

יט אייר תקי"א

רבי פתחיה ב"ר דוד זי"ע בעל יד כל בו אב"ד ור"מ יאס

רבינו הגה"ק רבי פתחיה לידא אב"ד ור"מ יאססי בעל יד כל בו זי"ע נולד לאביו הגה"ק ר' דוד אב"ד ור"מ דק"ק מגנצא ואמסטרדם בעל עיר דוד זי"ע בן הגה"ק ר' אריה לייב אב"ד ור"מ דק"ק מגנצא ואמסטרדם זי"ע ולאמו בתו של הגה"ק ר' זאב וואלף ר' יוזפש הנקרא ר' דוד פעשיס מלבוב זי"ע

בית המדרש בפראנקפורט דמיין

רבינו היה גאון גדול מפורסם וחכם הכולל, סיני ועוקר הרים.

רבינו הוליד וכתב הקדמה לספר עיר דוד מאביו הגאון והוסף בה גם הרבה דברים מעלמו וגם הוציא לבית דלפוס על ידו ספר יד כל בו שכולל י"ד ספרים.

רבינו היה אב"ד ור"מ בק"ק יאס ובק"ק לקאטש, ואחר כן היה אב"ד ור"מ בשתי קהלות ק"ק וולדאווי וק"ק סלאמטיש, ובסוף ימיו תקע אהלו של תורה בפראנקפורט. שם נסתלק לגנוי מרומים ביי"ט אייר בשנת תקי"א ושם מנוחתו כבוד.

על מאבתו חרות: שהיה מושלם בכל המעלות ומדות שמנו חכמים והאליה בכל דרכיו שהיו לשם שמים.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

בית החיים בפראנקפורט

מתורתו של רבינו

אלו עשה באלהיהם ולא הרג את בכוריהם דינו - על אחת כמה וכמה, טובה כפולה ומכפלת למקום עלינו: ועשה באלהיהם, והרג את בכוריהם. (הגדה לפסח) משמע שטרם כל עשה באלהיהם ואחר כן הרג בכוריהם, לפי זה לכאורה קשה: האיך מלאה לבו של בעל המסדיר הגדה לשנות ולהפך הסיודור הפסוק, שנאמר: ויהי בתצי הלילה וה' הכה כל בכור בארץ מצרים מבכר פרעה הישב על פסאו עד בכור השבי אשר בבית הבור וכל בכור בהמה (פרשת בא י"ב כ"ט) ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה והפיתי כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני ה' (פרשת בא י"ב י"ב) דמשמע בהיפך הדבר שהרג בכוריהם ואחר כן עשה באלהיהם? איתה בגמרא: הרוצה לבטל ע"ז, ביטל ע"ז אין צריך לבטל משמשים, ביטל משמשים לא עשה ולא כלום, וצריך לבטל מחדש הע"ז בעצמה. (מסכת עבודה זרה נ"ב) ואיתה במדרש שהבכורים היו משמשים של הע"ז, ובזה נכונים הם דברי המגיד, וכה משפטו: אלו עשה באלוהיהם ולא הרג את בכוריהם דינו, כי הדי הוא המבטל ע"ז אין צריך לבטל משמשים ובביטל ע"ז שיינו, עם כל זה טובה כפולה ומכפל שהקב"ה ברוב רחמיו רצה לעקור העל ע"ז והמשמשים. אך מה לעשות כי דינו ומשפטיו צדק ואמת, לפיכך מפרש נקרא שהחכים הקב"ה בכדי לבטל השניהם ע"ז והמשמשים, מה עשה ה' ? והיה בחצי הלילה, וה' הכה כל בכור בארץ מצרים בכדי שלא יעשה פעולה ועל פי ההכרח מוכרי לעשות גם בע"ז עצמו, שנאמר ובכל אלהי מצרים עשה שפטים. (עיר דוד)

יט אייר תקע"ה

רבי מנחם מענדל טארים מרימנוב

ל"ג ריוול בת משה אהרן נ"י

רבינו הרה"ק רבי מנחם מענדל טארים מרימנוב ז"ע נולד (בערך) בשנת תק"ה בעיר ניישטאט לאביו הרה"ק ר' יוסף חריף ז"ע ולאמו הצדיקת מרת ליבא ע"ה בת הגה"ק ר' נתן שפירא ז"ע מנכדי הגה"ק רבי נתן נטע שפירא מקראקא בעל מגלה עמוקות ז"ע ממספחת קדושים מעיר שפייער הי"ד

רבינו היה נודע לבעל מופת גדול ונורא, קדוש וטהר תיקון חטונות חסודות רבות לחסידיו.

היה תלמיד מובהק של הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק בעל נועם אלימלך ז"ע, פעם אמר הרבי ר' אלימלך עליו: כדוך הבא יוסף הצדיק. ובימים שנסתלק רבו כ"א אדר שמע רבינו כרוז מהשמים שהוא הוא צדיק הדור, וכל מי שיראה או יבקש מהש"ת ימלא את שאלתו.

אמר רבינו שראוי לג"ץ דימים נוראים לכל יעבור עליו אף לא יום אחד מט"ו באב ואיך בלי לימוד גמרא ומיילתא בטעמא היא, שמאחר שלא יקש להוסיף חיים, אל לו להיות שליח החיים דימים שמבקשים בהם חיים) ופעם אחת נמנע בעצמו מלהיות ש"ץ אצל רבו הרה"ק בעל נועם אלימלך ז"ע לפי שלא למד יום אחד משום טירדת מלאכה. (דבר בעתו)

כשהיה רבינו בן י"א שנה זכה לקבל ורואה פני הרה"ק ר' דוב בער המגיד ממעזריטש ז"ע.

ואמרו עליו זקינו דורו שזכר שנת משך ארבעים שנה דרך תורותיו על פסוקי פרשת המן ועל ימי זה השפיע פרנסה וזעק רב לבית ישראל.

המגיד הרה"ק ר' ישראל מקאנון בעל עבודות ישראל ז"ע אמר: סרבינו שקול נגד כמה צדיקי הדור, וצדיקים אמרו כי הקב"ה נטל השם הו"ה"ה, והלבושיו ספאליק וקאפאטע, וזה היה הרבי ר' מענדלע. הרה"ק ר' יחזקאל משינאווא ז"ע אמר: שמעתי מהרה"ק ר' נתנאל צבי מראפשיץ ז"ע שהעולם סובדים שהרה"ק ר' מענדלע היה איש צדק וסד, ואינו כן, אלא היה "ס"ס"ס מלבוש בגוף. (הללו עבדי ה')

הרה"ק ר' יעקב יצחק הוראווויץ החוזה מלובלין ז"ע אמר: ראה אנכי נתון לפניכם היום ברכה וקללה, ברכה זה הר"ר מענדלע מרומנוב, ברכה זה הר"ר ישראל מקאנון, ברכה זה הרב מאפאט.

רבינו היה בעל רוח הקודש אחתי ופעל ישועות וגאון תפארת ישראל שכל גדולי וקדושי דורו משכימים לפתחו, ומגדלי תלמידיו היה הרה"ק ר' נתנאל צבי הוראווויץ בעל זרע קדוש מראפשיץ ז"ע הרה"ק ר' צבי אלימלך שפירא בעל בני יששכר מדינוב ז"ע הרה"ק ר' יחזקאל פאנעטע מקארלסבורג ז"ע הרה"ק ר' צבי היש מזהרשטוב בעל עטרת צבי ז"ע הרה"ק ר' אליעזר מנדזשיקוב ז"ע הרה"ק ר' שמעון מירערסלאב ז"ע הרה"ק ר' צבי היש מרימנוב ז"ע הרה"ק ר' משה סופר מפפעווארסק ז"ע ועוד גדולים למאות היו תלמידיו ששתו בצלמא דרבינו הק',

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

סגולה לפרנסה

בשם רבינו יש לאדם לכוין באכילת השלשה סעודות של שבת קודש, כשאוכל פרוסת המוציא בליעסה ראשונה יכוין ש"י האכילה הזאת לא יחסר לו מזונו של יום ראשון הבא עליו לטובה, וכן כשלוקח ליעסה שניה לתוך פיו יכוין שלא יחסר לו ביום שני, וכן לכל יום מששת ימי המעשה, ועל ידי זה ימשך פרנסה לימות החול. (דברי מנחם)

הרה"ק רבי אברהם שלום מסטרופקוב ז"ע היה רגיל לומר בשם רבינו ז"ע: שביום ג' בשלח הוא סגולה לפרנסה לקרוא פרשת המן שניהם מקרא ואחד תרגום.

סגולה גדולה לעין הרע

בשם רבינו בספר טעמי המנהגים, יאמר מקודם ג'פ"ה וואני תפלתו וגו' עד ישען. ואח"כ יאמר רבשע בעל השמות היוצא מפ' ואני ברב חסדך אבוא ביתך אחתהו אל היכל קדשך ביראתך, מהראשי תיבות ומסופי תיבות ומאמצעי תיבות, תסיר העינא בישא (מפ"ב) אמן. ויהי רצון כאלו כוננתי כל הכוונות שכוון בהם רב הונא עליו השלום.

סגולה גדולה להצלחה בכל ענינים

אף שיש חילוקי דינים בשלחן ערוך דאם נפסקו חוטי הציצית כשר מדינא, אבל מצד הידור מצוה איתה בספר אשל אברהם בשם רבינו ז"ע: שאפילו לא נחסר רק חוט אחד כיון שלא נשאר רק ל"א חוטין נכון לעשות אחרים שיש סוד ורמז על מספר

להדלק נרות לעילי נשמתו. ואיתה בעטרת מנחם בשם רבינו: אם מנדר אדם נרות עבור איהו נשמה, הנשמה הולכת אפילו לשאל תחתית לעשות לו טובה להמדר הזה, ומוציאו אפילו משאול תחתית רח"ל

ולא תשים דמים בביתן(פ' תצא כ"ב)

פעם הביאו במתנה לרבינו שולחן טוב ויקר מאור. ובנו ילד קטן הסתובב ורץ סביבות השולחן יחד עם עוד ילד קטן מהשכנים לשם שחוק ושעשוע כדרך הילדים, כשהילד השני רץ אחר בן רבינו נקף ראשו באחד מקצוות השולחן, והתחיל לבכות: ראשי, ראשי! אמנם מיד התחיל שוב לצחוק, אבל רבינו אמר תיכף להסיר מכשול מקרב ביתו, מאחר שילד מילדי ישראל נתקל בו. וצויה לחתוך את קצוות השולחן היקר. (ספורי חסידים)

מתורתו של רבינו ז"ע

אף שיש חילוקי דינים בשלחן ערוך דאם נפסקו חוטי הציצית כשר מדינא, אבל מצד הידור מצוה איתה בספר אשל אברהם בשם רבינו ז"ע: שאפילו לא נחסר רק חוט אחד כיון שלא נשאר רק ל"א חוטין נכון לעשות אחרים שיש סוד ורמז על מספר

ל"ב חוטין ולכולי עלמא שייך בזה הידור מצוה. (לקוטי מרי"ה)

סיפר הרה"ק מהר"י מפפעווארסק ז"ע פעם נסע הרה"ק ר' צבי הירש מסאקולוב בעל אמרת הצרופה ז"ע לשבות אצל רבינו ברומנוב, וכיבדו רבינו לומר תורה, פתח ואמר: כתיב (בראשית כ"ז ט"ו) ותקח רבקה את עשו בנה הגדול וגו' ותלבש את יעקב בני הקטן. ויש לדקדק מדוע הזכירה התורה כאן שעשו היה בנה הגדול ויעקב הוא הקטן, הרי הדברים כבר מפורשים, ולא יזכה צורך שיש כאן? אלא ידוע שהאבות הקדושים הלכו בלבוש החסידים, ומאיך עשו לבש בגדים קצרים, אם כן איך הסכים יעקב אבינו ללבוש את הבגדים של עשו? עס איז דאך כדאי מען אלא נישט האבן די אלע ברכות, ווי איידער מ'זאל גיין איין רגע מיט די קליידער דייטש'ן נהרי כדאי לוותר על כל הברכות ובלבד שלא ללכת בלבוש מתחדשים אפילו לרגע אחד) אלא לפיכך מדגישה התורה שעשו היה הגדול והלך בלבוש קצר, ונמצא שבגדו היה גדול לפי מדתו של יקב בנה הקטן. (י"ג אורות ח"ג)

איתא במדרש (רבה ס"ו ו') רבנן אמרי על הכל השיבו (הקב"ה ליעקב אבינו) ועל הפרנסה לא השיבו, אם יקָהּ אֶלְקִים עִמָּדִי: אמר לו הנה אנכי עמך! וישמרני בדרךך הַקָּהּ(השיבו) שנאמר ושמרתך

בכל אשר תלך, וְשָׁבִי בְשָׁלוֹם אֶל בְּיַת אֲבִי, (אמר לו) והשיבתיך אל האדמה הזאת, ועל הפרנסה לא השיבו. אמר רבי איסי: אף על פרנסה השיבו, שנאמר כי לא אעזבו, ואין עזיבה אלא פרנסה, כמה דאת אמר ולא ראיתי צדיק נֶעְצָב וְרָעוּ מִבְּקֶשׁ לֶחֶם. (תהלים לו כה) ודקדק על זה רבינו בספרו מנחם ציון: דאף לדברי רבי איסי צריך ביאור, למה על שאר דברים השיבו הקב"ה בהבטחה מפורשת, ועל הלחם השיבו רק בדרך רמז כי לא אעזבו, עד שחז"ל הוצרכו לדרוש דקאי על הלחם? ומתרץ על זה: כי בכוננה נמנע הקב"ה מלהשיב ליעקב על הלחם בפירוש, כדי שיוכרח לבטוח בזה על ה', דהקב"ה רוצה לנסות את האדם בענין הפרנסה, דאף כאשר אינו רואה שום מבוא ודרך לפרנסתו בכל זאת יהיה נכון לבו בטוח בשם.

כתב תלמידו הרה"ק ר' משה מסאמבור ז"ע: שמעתי ממורי ורבי איש אלוקים קדוש ר' מנחם מענדל מרימנוב שאמר: אמר ר"ל ובמושב לצים לא ישב, אלו פלשתים שהם היו לצנים, ואילו ידע פרעה שמע לצנות יכילם להכחיש כל העולם לא יצאו ישראל ממצרים לעולם והפלשתים היו לצנים, ואילו נחם אלקום דרך שם לא היה בני ישראל ח"ו יוצאים משם. (תפלה למשה)

כ אייר תשמ"ג

רבי יוסף וולטוך ב"ר שמחה בונים זי"ע המקובל מירושלים

רבינו המקבל הגדול מירושלים רבי יוסף וולטוך זי"ע נולד בפולין ל' תשרי שנת תרפב לאביו הרה"ק רבי שמחה בונים זי"ע שהיה מצאצאי הרה"ק רבי יחיאל מיכל המגיד הקדוש מזלאטשוב ויאפלא זי"ע בן הרה"ק ר' יצחק מדראהאביטש זי"ע הנקרא רבי איציקל מדראהביטש בן הגה"ק ר' יוסף מפיסטין שנקרא רבי יוסף איש אמת זי"ע בן הרה"ק ר' משה מסווירז הי"ד זי"ע, נכד הגה"ק ר' יצחק חיות בעל זרע יצחק וס' אפי רברבי זי"ע גיסו של רבינו הגה"ק בעל המהר"ל מפראג זי"ע ולמעלה בקודש עד רבינו רש"י הקדוש זי"ע ודוד מלך ישראל חי וקיים ע"ה

רבינו היה מקובל לדיק נשגב ונסתר, אשר מעשיו כסא בהלכע לכת, ורק מעטים הכירו בגללתו ולדקתו. התמיד כל ימיו והיה בקי מפלג בתורת הקבלה עד שכל רז לא אנים לה, סלו היה גרוש תמיד בספרי קבלה, עד שאמרי עליו: אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו.

כל ימיו היה מתפלל כותיקין, מענה נפשו ביום ומדיר שנה מעניו ועוסק כל ימיו בתורה ותפלה לישועת ישראל, ונדע כפועל ישועות.

וסיפר שלאחד ממעריציו נולד פעם בן, וכשהגיע עת הפדיון התחוללה סופת שלגים בירושלים, הדרכים היו חסומות, כולם היו כלואים בבתיים ומתי מעט הגיעו לפדיון הבן, אך בין הבאים בלט רבינו שיאל במסירות נפש מירושלים ונסע לתל אביב כדי לשמח את אבי הבן ביום שמחתו. (ענין ספר מעגלי החיים)

בלעירותו התגורר בעיר העתיקה בירושלים ומידי יום היה נכנס בחשאי לשיבת המקובלים הידועה 'בית א-ל', התבונן במעשי המקובלים. מיעט בשינה הבין וקלט כל עניין במהירות מדהימה ונהג לרשום בכל ספר קבלה שסיים ללמוד 'מוגה'.

מנהגו היה להשתטח על קברי לדיקים בכל הארץ וזכה לגילויים נפלאים ולהתגלות נשמות הלדיקים, מסופר שבאחת מתפלותיו לקרוב קץ הגאולה זכה לראות את רחל אמנו עטופה בבגדים שחורים. נפגש ולמד עם לדיקים נסתרים, פעל ישועות, והוליא 'יוחות' שנדבקו באנשים.

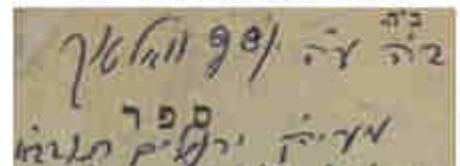
למרות ייסוריו הגדולים שסבל במשך שנות חייו עבד את ה' בשמחה ובהתלהבות ולמבקשים את ברכתו איחל כל הישועות בסבר פנים יפות.

מקשר היה רבינו אל הלדיקים והמקבלים בדורו, ומאז פטירת ידו הטוב הרה"ק ר' מאיר אבוחצירא זי"ע בן הרה"ק הבבא סאלי זי"ע, התעב על לבו, ובחודש אייר תשמ"ג אמר לתלמידו: השבוע אי"ה אשבות בירושלים, ואל עם שניים מתלמידיו להשתטח על ליוני הלדיקים בגליל. כאשר יאל ממירון אמר לתלמידיו כי אינו חש בטוב, לאחר שהמשיכו למערת האידרא התפלל שעה ארוכה ושוב אמר כי אינו חש בטוב וביקש לשתות סודה. השלושה הגיעו לכפת לקנות עבדו מי סודה וכאשר רבינו סיים לבדק על המשקה התעלף, הובהל לבית הרפואה בצפת והשיב את נשמתו ליוצרה בכ' אייר תשמ"ג, ונקבר בהר הזיתים

רבינו לא נשאר אחריו זש"ק נא להדליק נר או ללמוד משניות לע"נ

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

חתימת רבינו זי"ע

לע"נ רחל בת משה אהרן נ"י

כ אייר תקצ"ז

רבי מרדכי טווערסקי המגיד הגדול מטשערנאביל

רבינו הרה"ק רבי מרדכי טווערסקי המגיד הגדול מטשערנאביל זי"ע נולד בטשערנאביל בשנת תק"ל לאביו הרה"ק ר' מנחם נחום בעל מאור עינים ראש שושלת טשערנאביל זי"ע ולאמו הרבנית הצדקת מרת שרה ע"ה

כנסתחלק לבניו זי"ע מרחשון שנת תקנ"ח מילא רבינו את מקומו. פעם אמר הרה"ק רבי יעקב יוסף מסקווער זי"ע ביומא דהיללות רבינו, שרבינו אמר פעם: למה אני גר בטשערנאביל מפני שבלשון רוסיא קורין לשחור טשארנא, ולבן קורין בילא, וואני עושה משחור לבן ואיך מאד פון שווארץ ווייס. (שיח זקנים)

נסתחלק לגנזי מרומים בכ' אייר ל"ה בעומר תקצ"ז ומנו"כ בעיר קייב שבעודו בחיים הכין את מקום קבורתו.

הרה"ק ר' ישראל מרזניץ זי"ע אמר על רבינו דודו ואמו של הרה"ק מרזניץ זי"ע הרבנית הצדקת מרת חוה ע"ה היתה אחות רבינו כי תיבת מרדכי נטרקין; מגלה ר'זין ד'אורייתא כ"כ יוחאי (פקודת אלעזר)

מדברי תורתו נדפס הספר ליקוטי תורה, אשר עליו כותב הרה"ק ר' אייזיק'ל מקאמארנא זי"ע בספרו היכל הברכה דברים י"ח ע"א זזה"ל: וספר החדש נמלא כעת מהקדוש מטשארנאביל מו"ה מרדכי, הדבק בו, כי הוא כולו קודש קדשים לחלחות עכ"ל,

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה איש קדוש מאוד לדיק נשגב מגיד משרים שלדיקים הק' אמרו עליו שהיה צחינת לדיק היסוד, זכה להיות תלפיות שהכל פונים אליו, שרבות אלפי ישראל הלכו והתחממו לאורו, ובין תלמידיו היה הרה"ק ר' ישראל דוב בער בעל שארית ישראל מווילעניק זי"ע הרה"ק ר' אברהם דוב אוירבעך מאורעטש בעל בת עין זי"ע.

כשהגשו לפרקו נשא הרבנית הצדקת מרת שרה ע"ה בת הרה"ק ר' אהרן הגדול מקרלין זי"ע ששמנה היה לו הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זי"ע, הרה"ק ר' משה מקורסטשוב זי"ע הרה"ק ר' יעקב ישראל מטשערקאס זי"ע לאחר פטירתה נשא להרבנית הצדקת מרת פייגא ע"ה בת הרה"ק ר' דוד לייקעס מבאר זי"ע תלמיד ממזן הבעש"ט זי"ע בן הרה"ק ר' ישראל מבאר זי"ע זי"ע ששמנה היה לו הרה"ק ר' מנחם נחום ממקארוב זי"ע הרה"ק ר' אברהם מטרסקי בעל מגן אברהם זי"ע הרה"ק ר' דוד מטולנא זי"ע הרה"ק ר' יצחק מסקוויא זי"ע הרה"ק ר' יוחנן מרחמטטריוקא זי"ע

כשחיבה הממשלה הרוסיא את נתיניה לכות את עכמס בשם משפחה, בחר רבינו בשם טווערסקי, על שם העיר טבריה שבה התיישבו תלמידי הרה"ק ר' דוב בער המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע.

נסע תמיד מעיר לעיר ובכל דרכיו עסק בחייוני נשמות ובעניינים נסתרים וגבוהים, פוירנס את הל"ו לדיקים נסתרים שדור יחד עם הרה"ק ר' לייב שר"ס זי"ע. ופ"א שבעת שהיה צהאניפאליע על קברי הצדיקים הרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע והרה"ק ר' משולם זשא מהאניפאליע זי"ע והרה"ק ר' לייב כהן זי"ע הריח שמה ריח של גן עדן.

היה רבינו פעם בשבת קודש בחיזה כפר, וראה שהבעל אכסניא שיה איש כפרי ועם הארץ עושה הרבה קוגלען לשבת קודש, ושאלו רבינו: אם עושה הקוגלען לכבודו? ענה הכפרי: שכל שבת קודש אשתו עושה עשרים וארבעה קוגלען נגד כ"ד פעמים "כי לעולם חסדו" שאומרים בשבת קודש צבוקר קודם ברוך שאמר. שאל לו רבינו: הלא יש כ"ד פעמים "כי לעולם חסדו"? ענה הכפרי: פאר סיחון מלך האמורי און פאר עוג מלך הבשן מאד איל א מכה. (שבת בשבת)

היה מרגל בפומיה של רבינו זי"ע: איך בין מאמין באמונה שלימה, אז ביו משח"ס טאג, אז א יוד וועט נאך געבן אן ערליכן קרעכץ פאר'ן אייבערשטן, איז דאס נאר אין כח פון זעש"ט הק' זי"ע

לפניו אף שאינו יודע אפי' פי' המילות עם כל זה תפלתו בוקעת ועולה עד לרקיע, והענין הוא כי התיבות הקדושות של תורה ותפלה יש בהם קדושה עליונה מאד אם יוצאין מהגרון לש"ש ולשם פעלם ועושיין בזה תיקונים גדולים בעולמות העליונים. (מגן אברהם)

קודם אכילה צריך נטילת ידים, מפני שהידים עסקניות ואין נאה לאכול בידיים מסואבות, ואם כן, איך לא יבוש האדם לשים המאכל לתוך פיו כשלא שמר פיו ולשונו מדיבורים לא טובים, ומכל שכן בעת האכילה צריך לשמור הלשון ביותר. (ליקוטי תורה)

סגולה לכל טוב

מדברי תורתו

בפסוק: וְאֵלֶיךָ אֲתָנֶם קוֹמְמִיּוֹת. (פרשת בחקותי כ"ו י"ג) כי ענין שתי קומת הקדושה וקומת הקליפה, וכאשר נבנה בנין קומת הקדושה על ידי התורה והמצות אזי נתבטל כח קומת הקליפה וזהו ואוליך אתכם קוממיות שתי קומות וכאשר זה קם זה נופל ר"ל ועוד שתי קומות קומת שלמטה באדם התחתון כאשר הוא בכל בחי' קומה שאין פגם בשום אחד מאבריו בדבר עבירה בהרהור ובפרט בכלי המעשה והוא סור מרע ועושה טוב משום בינה יתירה נודעת לו ממקום גבוה אזי הוא מתקן בחי' קומה העליון בכלל וגורם יחוד יחודים בעולמות העליונים ומתייחד גם הוא עמהם בכללם וזהו קוממיות שתי קומות. (ליקוטי תורה)

אמר רבינו: שמי שיעזור לבניו ולנכדיו הוא מבטיחו שיעזור לו בכל כחו, ובלשונו: וועל איך אריינטעקען פאר אים די האנט טיף אים ביזעם. (פקודת אלעזר)

הרה"ק המגיד מטרסקי זי"ע כתב בספרו ששמע מאביו רבינו זי"ע שאמר בשם הבעש"ט זי"ע: שאם אפי' האדם אינו יודע שום כוונה רק שהוא מתפלל להש"ת מחמת שהוא ציוה כך להתפלל

כא אייר תקמ"ג

רבי יצחק אייזיק סג"ל ב"ר יעקב זי"ע בעל רזא מהימנא מזוראוויץ

רבינו המקובל הגה"ק רבי יצחק אייזיק סג"ל השוחט דזוראוויץ סמוך לפרעמיסלא בעל רזא מהימנא זי"ע נולד בעיר פרעמיסלא בערך בשנת תצ"ה לאביו הגה"ק ר' יעקב זי"ע

איננו. כשאלו את עקרת הבית היכן בעלה? הסיבה כי הוא אשר ביקש למהר ולקרוא להם כי צאה עתו, וככל הגרלה יצא ותיקף יאָו. כסבורים היו הגבאים, ברואותם כי אין כאן שכיב מרע, כי ללחוק להם נקראו וצאו. עודם מדברים נכנס צפנים להטות כיקוד אש השוחט וזילו אגודת חבן. אל הגבאים שהדרו מפניו, פנה ואמר: שמעו נא רבותי: כי ימי אשר חייתי, מוסתר הייתי מעיני הבריות, ועתה הגיע קאי, לרונני, שלאחר פטירתי תשלחו להביא סופרים מן העיר, שיעתיקו את כתבי המנוחים בתיבה זו, וימסרום להדפסה. בהחוויתו על תיבת כתבים שעמדה בחדר, הוסיף ואמר: כל עוד יעסקו המעתיקים במלאכתם, אהיה אני מוטל על הארץ, וכאשר יבחינו צשינוי על פני, יעלרו ויחדלו להעתיק, אז העטו עלי את התכריכין, והטמינו את הכתבים עמי במחיצתי. כאשר כילה את דבריו הניח את אגודת החבן על הארץ והשכיב עצמו עליה, עוד רגעים רחשו שפתיו וקנן אור פניו, וביחודין טמירין נכר בכרורא דלעילא. גבאי הח"ק הגדהמים שלחו לקרוא מאנשי העיר לצבא ולסייע להם בהעמקת הכתבים. רבים מאנשי העיר עמלו כל אותה עת להעתיק את רזי החורה, שנכתבו על ייחוד בלויים, כשכל אותה עת מוטל הלוקי בחדרו על אגודת החבן. בראש המעתיקים

שער בית החיים הישן בפרעמיסלא מנו"כ של רבינו זי"ע

נטל חלק הרה"ק ר' משה טייטלבוים בעל הישחמ משה מאוהעל זי"ע, שאף פיקד על המלאכה בכל אותה עת, בגמר ההעמקה, נשחט פניו, ותיבת הכתבים נסגרה מאליה. ונסתלק רבינו וקברו בצית החיים בפשעמישל.

ותקופה לאחר פטירתו הזדמן הרה"ק ר' יעקב ישראל המגיד מקרעמניץ בעל שבט ישראל זי"ע לעיר פשעמישל, הבני העיר שהיו כאזובים על שלא כיבדו את השוחט בחייו כראוי, סחו לו את כעסם ודאגתם, המגיד שמעו את מעשה ההסתלקות ואת בקשת רבינו הלקיך השוחט זי"ע להעתיק את הכתבים, ביקש לאסוף את בני העיר, וזיווה עליהם לקבץ את כל הכתבים המועתיקים ולהביאם אליו. את גיבוי הפנים שצאו אליו, ליקט אחד לאחד, וחילקם לתיבונים נפרדים, לפרקים, לעננינים, כאשר אכן היה רצונו ודעתו של המחבר הקדוש. בדרכו חזרה מפשעמישל לביתו שזקרקעמניץ, סר המגיד ללבו, שם פגש את הטפסר המפורסם רבי יהודה לייב מבוילחוב זי"ל ומינהו להוציא לאור עולם את ספר הראשון, אריה יאָאג, וספר רזא מהימנא. המגיד הדיפסס לשם מראה, לזכות נפש המחבר, ומאן להרוויח מן ההדפסה.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה קדוש ישראל בהצנע לכת בא צדוק ה', בתחילת ימיו ה' נסתר מעשו מצני אדם ולא הכירו בו כי ה' נחנא אל הכלים, ועסק בטהי תורה ויומם וליל, שעות ארוכות היה מתבודד בינו ובין קונו, וכאשר נתגלה גדלו וקדושתו נהרו אליו רבים מכל האלכות כי היה בעל מקובל גדול ונורא אשך אלקים, וגם מרן רבינו הבעש"ט זי"ע נסע אליו להמתיק סוד עמו.

בראשית קבע רבינו את לימודיו בבית המדרש הגדול בעיר פרעמיסלא ששם תפס ישיבה הגה"ק ר' אשר אנשיל קרעמניאער זי"ע, ולאחר מכן עזב את העיר והעתיק אהלו בכפר קטן זוראוויץ סמוך לעירו ששם עסק בעבודתו ה', ככל ימות השבוע היה מטלטל עצמו לכפרים הסמוכים להביא טרף לבני ביתו בעסקו במלאכות הקודש שוחט ובדק מוהל ומלמד תשב"ר, ועל כל ערב שבת חזר לביתו בשמחה ובשירים.

וסיפר שהרה"ק המקובל ר' חיים יעקב דומיניץ מניישטאט בעל עולת שבת זי"ע מגדולי תלמידי הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים מלאנו

זי"ע ומתלמידי הרה"ק ר' יהושע רוקח מצעלזא זי"ע עבר דרך יער שבצביצת זוראוויץ, לפתע נזדעע והתלהט צפנים להביום, לזיה לעזור את העגלה וירד, ובהתלהבות נוראה החל לסדר שם סדר תיקון מלות, החסידים שהתלו, חשו כי נורא המקום, ולרוב קדושתו התעבד וקונן בו, ויבוקש הדבר וימלא שאלות המקום איוה לו לרבינו ר' יצחק אייזיק זי"ע למקום מסתור ששם עסק בעבודתו הגשבה שנים רבות קודם לכן.

חיבר ספרים יקרים ספר אותיות דר' יצחק על כ"ב אותיות בדרך פרד"ס. ספר יסוד יצחק על הלכות מילה ותיקון פגם הברית בדרך פרד"ס, ונ"ח אופנים על פסוק חן חלק לשבעה וגם לשמונהההלת י"א ב', וצסופו הליכות עולם מוסר ומדות טובות. ספר רזא מהימנא קבלה עמוקה וביאור במאמרי הזוהר ה'.

הרה"ק ר' יוסף משה שפירא מזאלחאזץ בעל בבית אבנם זי"ע מעיד על עצמו: מעולם לא היה ילי על שום הסכמה בעולם, אך כשהוצא לפניו ספר יסוד יצחק אז יצא מגדרו וקבע והספר הזה אין ריך להסכמה משום אדם.

נסתלק לבני מרומים ביום כ"א אייר ל"ו בעומר (חסד צביסוד) צנתה ה' תקמ"ג ומנו"כ בבית החיים הישן בעיר פרעמיסלא.

וסיפר שקודם הסתלקותו לזיה לאשתו שתלך לפשעמישל להודיע לאנשי החברה קדישא שיבואו לביתם כי בעלה נוטה למות, ומבקש שיבואו אליו צעת יציאת נשמתו. כשהגיעו אנשי הח"ק ראו כי הבית ריק, ובעל הבית שאמר היה לשכב על ערש דוי,

לע"נ ריזל בת ססה אהרן נ"י

כא אייר תרס"ב

רבי יעקב יוסף הכהן ראבינאוויץ בעל אמת ליעקב אב"ד ברעזניצא

רבינו הרה"ק רבי יעקב יוסף הכהן ראבינאוויץ בעל אמת ליעקב אב"ד ברעזניצא וק"ק קלאביצק זי"ע אחי הרה"ק ר' יחזקאל הכהן מראדאמסק בעל ננסת יחזקאל זי"ע הרה"ק ר' שלמה מעלקוש זי"ע הרה"ק ר' משה אלימלך הכהן ראבינאוויץ זי"ע הרה"ק ר' נתן נחום מקרימלוב זי"ע. נולד בשנת תרל"ג לאביו הרה"ק ר' אברהם ישכר דוב בער הכהן ראבינאוויטש בעל חסד לאברהם מראדאמסק זי"ע בן הרה"ק ר' שלמה הכהן מראדאמסק בעל תפארת שלמה זי"ע, שהי' נכד להגה"ק ר' שלמה מפינטשינ בעל ויקהל שלמה זי"ע שהי' גיסו של הגה"ק ר' חיים יונה תאומים זי"ע ולמעלה בקודש

רבינו הי' לדיק מפורסם חריף וגאון עמוס ודקי נפלא, למד ועבד הסי"ת במסירת נפש ממש.

הרה"ק ר' יחזקאל הכהן ראבינאוויץ בעל כנסת יחזקאל מראדאמסק זי"ע אחיו של רבינו אמר עליו: אחי היה רך בשנים ואב בחכמה אשר בימי עולמוי עלה לשמים טרם מלחא לו שלשים שנה רוב קדושתו ופרישתו מי ימלא, כמעט עליו להגיד שלא נהנה מעולם הזה, רוב דביקתו בתורה הקדושה אין לתאר שם לילות כימים, והי' חביב בעיני כ"ק ארצנו"ר הרה"ק בעל חסד לאברהם זי"ע כבבת עינו, וכל גאוניו וקדושי דורנו אשר לאו אותו הי' מהללים אותו, והלימוד שלו הי' תמיד במסירת נפש ממש, והי' מקיים כמו שכתוב בהנ"ל דבי אליהו אין התורה מתקיימת אלא מי שממית עצמו עליה. ובעת חוליו כשלא הי' יכול לשקוד בלימודו ככה דברו בק' אמר למה לי חיים ולכו ועיניו הי' תמיד כלפי מעלה מרוב היראה.

רבינו היה חביב בעיני גדולי דורו וביניהם הגה"ק ר' מאיר ארץ מצולאק זי"ע הגה"ק ר' יהושע מצאמבד בעל אוהל יהושע וכמו כן הגה"ק ר' שלום מרדכי מצרעזאן בעל מהרש"ם מצרעזאן זי"ע שאמר עליו שפעם אחד בא רבינו לפניו וראיתי גדול דקתו ועולם חריפותו, וגם מפי כתביו של רבינו ידעתי, וחבל על האי שופרא דבלי בארעא שנקטף באצו בימי נעוריו. הגה"ק ר' מאיר יחיאל הלוי הנקרא הגאון מאוסטרעאווי זי"ע אמר: וגם אני הקטן פלפלתי עמו בהרבה ענינים והיה מפורסם בתורתו ובלקתו.

הרה"ק ר' יחזקאל האלבערשטאם בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע אמר על רבינו: שלא הצביעו עיניו הקדושים מלהגות מזיו קדושת תורתו של רבינו.

נסתלק לגזי מרומים כבן כ"ט שנה כ"א אייר ל"ו לעומר בשנת תרס"ב.

נשאר אחריו ספרו אמת ליעקב, והעמיד תלמידים הרבה וביניהם הגה"ק ר' שלמה שטענליס מסאסנאווע בעל קהלת שלמה זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מדברי תורתו:

בשיר אחד מי יודע, מתחיל באחד אחד מי יודע אחד אלקינו- בשמים ובארץ, הכוונה הוא דהנה המינים אומרים דמי שפועל רע אינו פועל טוב משום דאין אפשר שני הפכים בנושא אחד, אמנם תשובה נצחית לזה: הוא א' מן השמש דמבואר בספרים דשמש משחיר את הלבנים ומלבין את השחורים, וא"כ שני הפכים בנושא אחד. ועוד ראינו מן האדם דאדם אחד יכול להיות שונא לאחד ואוהב לאחד. וזה ג"כ שני הפכים הרי דמצינו שני הפכים בנושא אחד, וזה הפי' אחד מי יודע אחד אלקינו הכל הוא מאת ה' הן הרע והן הטוב, וראינו לזה שבשמים ובארץ, אחד מן השמים היינו מן השמש דזה ג"כ שני הפכים, ואחד מן הארץ מן בני אדם אשר בארץ.

כב אייר תצ"ג

רבי צבי הירש ב"ר עזריאל זי"ע בעל בית לחם יהודא מווילנא

רבינו הגה"ק רבי צבי הירש בעל בית לחם יהודא מווילנא אליק זי"ע, נולד לאביו הראש והקצין המפורסם הגה"ק ר' עזריאל מווילנא זי"ע

רבינו היה חריף עצום גאון אדיר בקי בש"ס והפוסקים ולדיק נשגב מאור הגולה, נחבא אל הכלים, לא מש תמיד יומם ולילה מתוך אהלו אהל של תורה, דרשן נחמיד, גודר גדר ועומד בפרץ.

וכשהגיע לפרקו נשא לבתו של פרנס מדינה הגה"ק ר' מנחם מן זי"ע בן הגה"ק ר' גרשון מווילנא אב"ד אליק וראש בית דין בעיר ואם בישראל לובלין זי"ע.

רבינו חיבר ספר בית לחם יהודה על יו"ד ובסופו שו"ת ושם קונטרס הספיקות וסדר ניקור בקיטור ועל חו"מ נדפס ממנו ספר עטרת צבי, ועל ספרו בית לחם יהודא נדפס הגהות שער אפרים מהגה"ק ר' אפרים זלמן ב"ר אליקים פייבש זי"ע.

נסתלק לגנזי מרומים כ"ב אייר ל"ז בעומר בשנת תצ"ג.

חתנו של רבינו היה הגה"ק ר' משה פראנקפורטער זי"ע

זכותו הגדול יגן עליו ועל כל ישראל אמן

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

כב אייר תרנ"ד

רבי מרדכי שרגא פייבוש פריעדמאן מהוסיאטין

רבינו הרה"ק רבי מרדכי שרגא פייבוש פריעדמאן מהוסיאטין זי"ע נולד ברוזין אוקראנה כ' אייר תקצ"ד לבן שישי לאביו הרה"ק ר' ישראל ראש שושלת רוזשין זי"ע בן הרה"ק ר' שלום שכנא מפראביטש זי"ע בן הרה"ק ר' אברהם המלאך זי"ע בן הרה"ק ר' דוב בער המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע

נשאך אחריו בנו בכורו וממשיך לרכו הרה"ק ר' ישראל מהוסיאטין זי"ע והרה"ק ר' שלום יוסף מהוסיאטין זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

בביתו של אברהם אבינו קרא לו אביו הקדוש, "מרדכי" על שם דודו הרה"ק ר' מאטעלע מטשענרנאבל זי"ע כשה' עדין בחיים חיותו, ואמר על זה אביו: "דער עולם וואונדערט זיך אז יעדן האב געגעבען א נאמען נאכן פעטער, זיי ווייסן נישט אז דער פעטער איז שוין 20 יאר נישט אויף דעם עולם" כי הוא דבוק כל כולו בעולמות העליונים.

ופעם אמר אביו : זה אלפים שנה שלא היתה בעולם הזה נשמה כגשמתו.

כשהגעו לפרקו נשא להרבנית הדלקות מרת ברכה ע"ה בת הגה"ק ר' דוד לבי קובלסקי מצאריטשוב זי"ע

בתחלה דר רבינו בעיר מיקלניץ ודר שם שלש שנים מחודש תמוז תרי"ב שם התחיל להגיה את חסידיו במשך שלוש שנים. ובשנת תרט"ו העתיק משם לעיר סטריסוב.

בהיותו בן שלשים שנה בשנת תרכ"ה עבר משם להוסיאטין יחד עם חסידיו ומשפחתו. לפני בואו הייתה בהוסיאטין קהילה קטנה מאוד של יהודים, אך עם בואו שם רבינו, החלה הקהילה לגדול והקים בעיר מקוואות בתי כנסות בתי מדרשים, בתי חינוך וכו'.

הרה"ק ר' דוד אריה בריזל זי"ע מירושלים סיפר אודות חותנו הרה"ק רבי נתן נטע דוב מוויעליפולי זי"ע אשר יצב בערב יום הקדוש בסעודה המפסקת, ושאו את הפזמון מסליחות ערב יום כיפור "ירצה לום עמך", יצב הרה"ק שקוע בדביקות עמומה, עיניו פקוחות, זבוב עומד בתוך עינו והוא אינו זז ממקומו וכל כולו אימה ופחד מקדושת היום. כאשר שאלוהו מהיכן לקח עבודה כזו, ענה כי ראה כזאת בהיכלו של הרה"ק רבי מרדכי שרגא פייבוש מהוסיאטין זי"ע. (שלקלת זהב)

בשנת תרנ"ד שני ימים קודם פטירתו אמר על העומדים שם: מעתה אל ישאלוני איש דבר, כי לא אשיב עוד, את אשר אחפוץ אגיד ברמיזה, והוא התעמק בדביקותו כמנהגו בסעודת שבת קודש.

באחד הלילות כשישבו ליד מטתו חתנו הרה"ק ר' יצחק מאיר העשיל ראש שושלת קופיטשניץ זי"ע ובנו הרה"ק ר' ישראל זי"ע ושוחחו בענין שהתפרסם אז בשם החזאים שצפריה התנגשות בין שני כוכבי לכת והחוקרים אומרים שיגרם על ידי זה חרבן גדול. תוך כלי דיבורים שאל להם רבינו: במה אתם עוסקים? השיבו לו שמדברים על תופעת הטבע הזו. נענה ואמר: וכי מה יודעים החוקרים הללו, אריסטו עשה מחקר של שנים להוכיח שכוכב הולך ממוצח למערב, אח"כ היה לו תלמיד שהפך את דבריו והוכיח להיפך שהמסלול הוא ממערב למזרח. והאמת היא שבזמן אריסטו היה לדיק הדור שנהג בהנהגה מסוימת ומסלול הכוכב היה בדרך זו, אח"כ היה לדיק אחר שנהג בהנהגה שונה ולכן שינה גם הכוכב את מסלולו. וזה היה הדבור האחרון מרבינו זי"ע (קובץ שיחות קופיטשניץ)

בכ"ב אייר ל"ז לעומר נסתלק לגנוי מרומים.

בית הכנסת בהוסיאטין שהתפלל בו רבינו זי"ע

כג אייר תקע"ד

רבי יהושע העשיל ב"ר אריה לייב זי"ע אב"ד דינוב

רבינו הרה"ק רבי יהושע העשיל הנקרא מהר"ש מדינוב זי"ע נולד בברטש לאביו איש תם וישר האופה מברטש מוה"ר אריה לייב זי"ע

נסתלק לגזי מרומים כ"ג ל"ח לעומר בשנת תקע"ד ומנוחתו כבוד בעיר דינוב זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל

הגה"ק ר' איסר דומ"ץ של העיר בוקוסק ירד פעם למרתף ביתו כשהיה אוחז בידו מנורה, ונתקלה רגלו בחפץ לא מזוהה, והוא השתטח ארצה ונחבל ונכוה כהוגן, ונפל למשכב לתקופה ארכה, שלח אליו הרה"ק ר' מאיר יהודה שפירא מבוקובסק זי"ע לעתים קרובות את החסידים שבאו לחסות בכליו שיקיימו בו מלות בקור חולים, בהזדמנות זו היו גם מניחים

בביתו מעט מעות, עבור מחיתו. יום אחד באו בבהלה לספר להר"ר מאיר יהודה כי מלכ החולה התדרדר מאוד, והרופאים קרובים להתיאש מחייו, נטל הר"ר מאיר יהודה את מקלו של הרה"ק רבי יהושע העשיל מדינוב זי"ע שהיה ברשותו, ונתנו להגבאי ר' מעכיל ואמר לו: לך עמוד שם דלת וקרא למלאך חבלה של המחלה! שאל הגבאי כיצד יקרא לאותו מלאך, השיבו הר"ר מאיר יהודה: אמור לו כי הרבי אה שיסור מיד מהחולה. הגבאי הלך ועשה כדברי הר"ר מאיר יהודה, והר"ר איסר שב לאיתנו תוך ימים ספורים כשהוא בריא בכל חלקי גופו, שלא כדרך החולים שמחלימים את אט ובהדרגה. (נפלאות רבי יהושע מדינוב)

רבינו היה תלמיד הרה"ק ר' משולם זשא מהאניפאלי זי"ע והרה"ק ר' לוי יצחק דערבארמדיגער בעל קדושת לוי מבארדיטשוב זי"ע והרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע והרה"ק ר' משה לייב ארבל'ך מסאסוב זי"ע וגם הסתופף בכל הרה"ק ר' יחיאל מיכל המגיד מזלצטוב זי"ע.

רבינו היה איש אלקים גאון וחסיד מפורסם קדוש ופרוש מכל עניני עולם הזה ורבים הלכו לאורו,

ובדרך בשנת תק"נ נתקבל לרב ואב"ד בעיר דינוב והעמיד שם תלמידים גדולי ישראל יסודי עולם ובתוכם הרה"ק ר' נבי הירש אייכענשטיין בעל עטרת נבי מזידיטשוב זי"ע והרה"ק רבי שלמה לייב מעלענטשנא זי"ע והרה"ק ר' נבי אלימלך שפירא מדינוב בעל בני יששכר זי"ע שהי' גם כן מציט דינו של רבו, ואמר על רבינו רבו שלחיה הנביא הי' רגיל לבא ללמוד עם רבינו, ומי יספר גדלותו וזדקותו שמילא כל העולם בחכמתו ובינתו תורתו וזדקותו, והי' בעל רוח הקדש אמיתי עכ"ל.

ופעם אמר הבני יששכר על עצמו שיש לו סמיכה שהוא זורבא מרבנן מאליהו ז"ל משום שרבו מהר"ש מדינוב זי"ע שמע פעם זלתי על תלמידו הבני יששכר מחד בעל דין ולא גערו בו, ולא אתי אליהו גביה וכאשר שאלו אחר כן מאי טעמא לא אתית מר אז השיבו בשביל ששמעת זלתי לזורבא מרבנן.

תלמידו הרה"ק ר' שלמה לייב מעלענטשנא זי"ע בהיותו דר עוד בגאליציא בבוקאווסקה, היה עליו התנגדות מהרה"ק ר' נפתלי נבי מראפשיץ זי"ע. ואיוה הרה"ק רש"ל זי"ע פעם אמר לאשתו שחטע לדיוב לרבינו, ושתתן לו פתקה ויהיה נכתב בו כן: היות שבעלה אינו מתנהג בדרך הישר, וכי אין להם ממה לפרנס את עצמו והעניות שורר בביתם, ושתסתיר א"ע שלא ידעו מי הוא. אבל תומ"י כשמסר ההפתקה לרבינו, אמר רבינו בקול היתכן: בעלך אינו מתנהג בדרך הישר? הלא בתורתו ועבודתו הוא מאיר בכל העולמות. שאלה האשה את רבינו: אם כדבריכם כן הוא, למה הרה"ק מראפשיץ חולק ומתנגד על בעלי? השיב לה רבינו: תדעו שמלאכים ושרפים מתקנאים א"ע בעלך, ולכן לטובתו חולק עליו הרב מראפשיץ, וזוה הוא מילא את בעלך מקנאם.

פעם בא איש אחד מארץ הגר להרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע על דעת שהי' משאו ומתנו בגלומי הקטרת שחכר מהממשלה, ומפני שלא היתה שנת משא ומתן לא מכר כל סחורתו ונסאר חייב הרבה, והפקידים נגשו אותו ואיימו עליו: שאם לא ישלם עד משך זמן איזה ימים ירדו לנכסיו וימכרו את כל אשר לו. בזן בא לשפוך מר שיחו לפני הרה"ק ר' מענדל'ע זי"ע כי יתפלל בעדו להושיעו משופטי נפשו, וילו אותו ר' מענדל'ע כי ילך לדינוב אל רבינו, ויברכהו. ויעין אותו כי יסע לביתו ויאמר לפקיד הממשלה הנוגש בו כי לזמן המוגבל ביום פלוני לירח פלוני ימכור את גלומי הקטרת וישלם את חובו. ויצא האיש לרבינו ויספר את דברי הרה"ק ר' מענדל'ע זי"ע, ויברך אותו. ויאמר לו הרה"ק ר' מענדל'ע זי"ע א"כ ראה את אהבת ישראל שקננה בלב אותו לדיק מדינוב: שבשביל יהודי אחד יסרוף כל מדינות אונגארן. האיש לא הבין אל מה ירמזון מיליו ונסע לדרכו, עברו שבעות אחדים וחירב גדול נהי' בארץ הגר ועשבי הטוטיון שהיו עומדים להקצר נתייבשו מרוב חורב ונפסל לגמרי, ועי"ז עלה השער על זאת הסחורה, והאיש מכר את גלומי הקטרת שהי' לו מאשתקד בריווח גדול ושלם את נשיו, אז הבין את דברו הרה"ק ר' מענדל'ע זי"ע שהגיד לו מראש מה שצפה ברוח קדשו.

לע"ג ריזל בת משה אהרן נ"י

כג אייר תש"ד

רבי משולם זושא יצחק הלברשטאם מראצפערט הי"ד

רבינו הרה"ק רבי משולם זושא יצחק הלברשטאם מראצפערט הי"ד זי"ע נולד בשנת תרמ"ד בערך לאביו הרה"ק רבי שלום אליעזר ראש שושלת ראצפערט הי"ד זי"ע בן הרה"ק ר' חיים ראש שושלת צאנז בעל דברי חיים זיע"א בן הרה"ק ר' אריה ליבוש אב"ד טארניגראד זי"ע בן הרה"ק רבי שמחה זצ"ל, בן הרה"ק רבי סאטנוב זיע"א, בן הרה"ק רבי הירץ מדובנא זיע"א, בן הרה"ק רבי הערש אבד"ק האלבערשטאדט זיע"א, ולאמו הרבנית הצדיקת מרת שרה ע"ה בת הרה"ק ר' מרדכי דוב טערווסקי ראש שושלת הורנסטייפל בעל חיבור לטהרה ועמק שלאה זי"ע בן הרה"ק משולם זוסיא אוערבאך אב"ד טאלמיטש זי"ע בן הרה"ק ר' מיכל קרימער זי"ע בן הרה"ק ר' הערש מענדל מהניפאלי זי"ע בן הרה"ק רבי ר' משולם זושא מהאניפאלי זי"ע

רבינו היה קדוש וטהור, התגורר, בראצפערט והיה יד ימינו של אביו הקדוש.

כשהגיע לפרקו בשנת תרע"א נשא להרבנית הצדיקת מרת רחל ע"ה בת הרה"ק ר' נפתלי טייטלבוים מנירבעטור זי"ע ובזוגו שני הרה"ק ר' יהודה ערליך זי"ע בן הרה"ק ר' נפתלי זי"ע

סיפר רבינו שהיה עד לעובדא זו: יהודה מגאליציע שמיסיונות אישיות העתיק מגוריו לעיר באלדענהיים אשר בגרמניה, קבע בראשונה את מקום תפילתו בבית הכנסת העירוני, יחד עם אנשי המקום, עד להוסדו של בית המדרש החסידי שהוקם לאחר זמן, גם קשר קשרי ידידות עם אחד מיהודי באלדענהיים, שהיה עומד בשעת התפילה בסמוך לו, והוא בעליו של בנה קטן, שפתח להיות לו למטה-לחם. עם הזמן נרקמו בין השנים יחסי היכרות של איחולי שלום, אפ"ר טובא, וכדומה.

בוקר אחד עת הפנה החסיד מבט בפני שכנו הקרוב לו, על מנת לאחל לו אפ"ר טובא, ראה אותם והנה זועפים, וישאלהו לאמר: מדוע פניך רעים היום? ברם, הלה חמק ועבר בלא כלום, וגם הרבה לשאול, נענה בזמנו ראש נבוך, ובתנועת יד מבטלת. לא אירע דבר, מלמל, ומיהר להפנות עורף ולהסתלק.

והיה באומרו לו יום יום, וישמע לו לבסוף. הזמין את רעהו החסיד לבנק שלו, הביאו חדריו, והדלת סגרה אחריו, גם פרק מטען מועקתו בבכי, ושפך את מר לבו הדאוב: ימים נוראים עוברים עלי, חובות ענק משתרגים על אוזרי, לא אוכל עוד ללכת ולבוא בהקל, כי הכספים כספי מכרי המה, ואין אני מעזי פני בפני בעלי חובותי. אין תקוה לאחריתי ואין תוחלת לחיי, אלא בדע עממי לדעת, כך אנוס אלי קבר, והיתה לי המנוחה!

חלילה לך מעשות כדבר הזה! הזדעק החסיד לעומתו. הלא המאבד עצמו לדעת אין לו חלק לעולם הבא, ואיך תעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאת לאלוקים. ועתה לכה איעך את אשר תעשה: הנה בעיר ניי סאנדז אשר בגאליציה, ישנו אויבער ראבינער ורב גדול וקדוש הפועל ישועות ומחולל מופתים, כחיה לו על אודות מצבך, והיתה לך הישועה. מה יתן לי ומה יוסיף לי, קרא הבנקאי. איזה שהוא רב בגאליציה, ובמה כבר יוכל לעזור לי? שמעני אחי: זאת עשה וחיה, ואל תאמר מה יושיעני זה, כי אם לא יועיל לא זיקה, אמר החסיד.

ויעש האיש כן, ויכתוב להרה"ק מלאנז בעל דברי חיים זי"ע וישגר לו אגרת, בה פרש בפניו את מלוקותיו ואת כל הקורות אותו.

כעבור ימים ספורים הגיעה מלאנז מעטפה בשיירות אקספרס מהיר, המכילה בקרבה במחאה ו'איקן על סכום כסף גבוה בזמיוחד, ובמכתב המאורר כת הרה"ק מלאנז: אף על פי שאין בסכום זה די לפרוע את חובותיך כלום, בכל זאת על ידי קבלת המעות יורחב לך קמעה, והסוף ומצרך אותו, שיתהפך עליו הגלגל לטובה, ומעתה תשרה הברכה בעסקיך.

והיה כן, מאותו היום השיגתו ברכת הצדיק, הההצלחה הסבירה לו פניה, וילך מחיל אל חיל ויבזור הון רב בזנקה גדול שהקים במקום מוצבו החדש בעיר הגדולה פראנקפורט, ושמנו יאל למרחוק.

עשרות שנים חלפו עברו מאז אותו מקרה, ובאחד הלילות, בא לו בחלומו יהודי זקן ושבע ימים פניו הדורים וכולו אומר כבוד, ויאמר לו: אני הוא הרב מלעטנז, באתי אליך על מנת לתבוע ממך את כספי שנתתי לך ברם, הזמן הרב שחלף מני אז, כמעט ומחך

מזכרונו כליל את כל אותם דברים, על כן לא שת לבו לזאת. אום הרה"ק מלאנז לא הרפה ממנו, והופיע אלכו בחלום לילה אחר לילה, ושז דורש את כספו, עד שהדברים פעלו את פעולתם, והיהודי נזכר באותו מכתב אשר הגיל את חייו, קם ונסע אל מודעו לבלדענהיים, ויספר לו על לילתו ועל חלומותיו. ויען החסיד ויאמר לו: הלא תדע כי הרב מלאנז איננו, כי לקחו אלוקים לבית עולמו, זה שנים רבות.

וילך וישב אל ביתו. ולא חלפו ימים מועטים עד ששוב הופיע הדברי חיים זי"ע בחלומו, והורה לו דברים ברורים: הנה בני מתגורר במדינת אונגארן, והוא עומד להשיא את בתו ונלכך למענה, לו תוכל לפרוע את חובך שאתה חב לוי. וישכם בבוקר ויסע שוב למכרו החסיד, אך החסיד לא הכיר את בן הרב מלאנז, ואת כחובתו ביתו באונגארן לא ידע. על כן אמר לבן שיחו: סע נא לעיר הצירה בודאפסט, וכל מקום יהודי אשר תדרוך כף רגלך בו, בטח יכוונו אותך מיד למחוז הפלך, וידעו לומר לך בדרות מי ואיפה הוא.

נסע היהודי חולם החלום לבודאפסט. נכנס לבית המדרש חברת תהלים, סיפר את סיפורו לפני יהודי המקום, והם כיוונו אותו חיבק לעיירה ראצפערט, עיר מגוריו של הרה"ק ר' שלום אליעזר זי"ע בנו של הרה"ק מלאנז. חיבק בהגיעו לראצפערט, גם פעמיו למעון קדוש של הרה"ק ר' שלום אליעזר, וביקשו לקבל אותו לשיחה, כי דבר חשוב לו אליו.

הרה"ק מראצפערט הכניס אותו לחדרו, גם נכח גם בנו רבינו ר' משולם זושא הי"ד, והאורקה פתח חיבק בשאלה: האם אמת נכון הדבר שכבודו עומד להשיא את בתו בשעה טובה ומוללחת? משנענה בחיוב, ביקש מיד לדעת, מה הן, וכמה הן, הולאות החתונה, וכל השייך לה? למה זה תשאל, ומה הביאך הלוט? תמה הרה"ק ר' שלום אליעזר. אך הינודי הפליר כי הרה"ק מראצפערט יגיש לפניו את החשבון, עוד בטרם יספר את סיפורו. נטל הרה"ק מראצפערט את הגליון והקולמוס לידי, והחל מחשב חשבונות של אולם, והולאות בגדי שבת וחג וכיו, ועל כל הולאה והולאה, ועל כל פרט ופרט היה היהודי מאיץ בו ואמר: שפארן זי ניכט, הער ראבינער! (כבוד הרב, אל נא יחשוב בחסכתו!) אלא חשוב את הכל בריוח ובשפע, כי יום חג הוא לך.

והיה ככלות הכל, הוליא היהודי מכיסו את הסכום במלואו, והגישו להר"ר שלום אליעזר'ל אחוז הפליאה, סיפר לו דברים כהוייתם, ואף הראה לו את "ספר המשיכה" אשר נשלח אליו מאביו הקדוש לפני שנים רבות. בדקו ומלאו, והנה סך כל הולאות החתונה התאים להפליא לסך ההמחאה היא ששלח לו אביו הרה"ק מלאנז זי"ע. (קשומים בשמך)

נהרג על קידוש השם באשוויץ ע"י הנאצים ימח שם עם משפחתו ביום כ"ג אייר בשנת תש"ד הי"ד

בניו אחריו על קידוש השם: בנו הרה"ק ר' חיים הי"ד, בתו הרבנית הצדיקת מרת הינדא הי"ד אשת הרה"ק ר' יצחק טייטלבוים מוולאווע, בתו הרבנית הצדיקת מרת גיטל הי"ד אשת הרה"ק ר' יקותיאל יהודה טייטלבוים מסיגוט זי"ע

ארץ אל יכסה דמם ואל יהיה מקום לזעקתם עדי עד יסקיף ה' ויראה בלכת עמו וגאלנו ברחמי שנית לעיני כל חי בציאת גואל דקק בצי"א

כד אייר תרנ"ח

רבי אליעזר צבי סאפרין בעל דמשק אליעזר

רבינו הרה"ק רבי אליעזר צבי סאפרין בעל דמשק אליעזר הנקרא רבי אליעזר הגדול מקאמארא זי"ע נולד בסמבור בשנת תק"ץ לאביו הרה"ק ר' יצחק אייזיק יהודה יחיאל סאפרין בעל היכל הברכה מקאמארא זי"ע בן הרה"ק ר' אלכסנדר סענדר בעל זכרון דברים זי"ע בן הרה"ק ר' יצחק אייזיק מסאפרין זי"ע מנכדי בעל תוס' יו"ט ולמעלה בקודש זי"ע, ולאמו הרבנית הצדקות מרת גיטל ע"ה בת הרה"ק ר' אברהם מרדכי מפנינטשוב זי"ע

בהשקרה ראשונה שכתב, ופעם אחר כן ואמר צוה"ל: אוועקשיקן האט מען קיינמאל נישט געלארפט. (נועם שיה)

כשהגעו לפרקו נשא את הרבנית הצדקות מרת חנה שרה ע"ה בת הנגיד הר"ר יוסף שעהנער מטארא זי"ע. וסיפר כי כשהרה"ק מהרי"א מזידיטשוב זי"ע ערך גלות לפני התגלותו הגיע לטורקא ונכנס בלוויית סופר סתם דמתא אל הנגיד ר' יוסף שעהנער, ולא מלאו איש צביתו מלבד צתו העלמה, שהיתה יחידה בבית. כשראתה את הרה"ק מזידיטשוב הכירה בו שהוא אדם גדול, כיצדה אותו בעוגות ויין וביקשה ממנו להמתין לאציה, כיוון שנתמהמה לבוא עמדה על דעת עצמה והואליה ממגירת השולחן סכוס הגון והגיסה לאור המכובד. צפרידתו בירכה ואמר לה: בשכר זה תזכי להיות קרובת משפחה שלנו ולא עברו ימים מרובים והעלמה נתארת עם רבינו זי"ע.

צ"י אייר בשנת תרל"ד נסתלק אביו הק"י זי"ע ורבינו לא ראה לקבל ע"ע להמשך עליו בהנהגת החסידים עד שקיבל רמז משמים שהוא ראוי ונריך להיות מנהיג, והרמז הגיע שהקוויטל הראשון שהכניסו אליו היה בשם: ריבקה צ"ת יהודות, שהוא ר"ת "אבי" ובזה ראה רבינו רמז משמים.

ביום הסתלקותו אזה לקרוא להשמש ואמר לו הנני מבקש שתכריז בעיר שהנני מבקש מכל אחד ללכת לביהמ"ד לומר תהלים בעבורי, אפשר וועט מען מיך אויסבעטן, איך בין א געטרייער בעטער פיר יודן, איך האב נישט אבגעלאזט א רגע אין טאג פון יודישע תפלות, אזא רבי ווי איך, אזוי ליעב יודען, איז לאנג וואס יודן האבין גיהאט, השי"ת זאל העלפן זיי זאלן נאך האבין עכלה"ק כל בניו ונכדיו עמדו סביב לו ואמר "די קינדער זאלן האבין אויפן זיך שלום" ואח"כ אמר רבינו, אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, וסיים כל המאמר, וכשאמר ה' בדרך את עמו, עשה תנועה עם ידו, וכל בניו סימו ביחד "בשלום" והואלי נשמתו בטהרה ביום כ"ד אייר ל"ט לעומר בשנת תרנ"ח ומנ"כ בעיר קאמארא. ולעולם חל אותו יום בשבוע שיחול בו יום הקדוש הבא אחריו.

נשאר אחריו בניו הק"י הרה"ק ר' יעקב משה שמיאל את מקומו זי"ע הרה"ק ר' מנחם נחום מאניש מקאמארא מפלשטין זי"ע הרה"ק ר' אברהם מרדכי מצוריסלב זי"ע הרה"ק ר' פנחס נתן מרדכי זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו הי' בעל מקובל גדול ונורא שר בית הזהר חסיד ועניו חסידא ופרישא, והיו לו עשר ידות ברמזים וגמטריאות וכל זרעו וזרעו סביב סביב קודש.

וסיפר שרבינו נולד ביד אחת משותקת (געלעמט ל"ע) נסע אביו הק' עמו בהיותו ילד אל הרה"ק השך שלום מצעלזא זי"ע, וכאשר התחיל השך שלום למשמש ביד רבינו הוויא הר"ר אייזיק'ל מכיסו קופסת הטביק שלו והריח ממנה, ובעת הריחו תפס מחשבותיו של השך שלום, והתחיל אף הוא לכיון כוונתו ויחודיו אתו עמו, השך שלום הרגיש צוה, ואמר נו! היינו שלא יעשה זאת כי מצלבלו צוה. יאל הר"ר אייזיק'ל מן החדר, וכך ריפא השך שלום את יד רבינו. (עבודת עבודה)

היה תלמיד מאביו הק' רבי אייזיק'ל מקאמארא זי"ע, ומהרה"ק ר' אייזיק'ל מזידיטשוב זי"ע, והסתופף בכל גדולי דורו ה"ה הרה"ק ר' שלום רוקח השך שלום מצעלזא זי"ע הרה"ק ר' אליעזר הורוויץ מדינקוב זי"ע הרה"ק ר' דויד מדינוב זי"ע והרה"ק ר' מאיר מפרימישלאן זי"ע.

וסיפר כאשר צבאו בפעם הראשונה לפרימישלאן בהיותו אברך, לא גילה להרה"ק ר' מאיר'ל זי"ע מי הוא, בסעודה ליל שבת ישב רבינו בקצה השולחן, אבל הרה"ק ר' מאיר'ל הורו להתקרב אליו, בשחרית כאשר קראו לעלות לתורה ושאלוהו לשמו ענה בקצרה: אליעזר צבי ב"ר יצחק אייזיק! אבל מיד קרא הר"ר מאיר'ל בקול גדול: הרב רבי אליעזר צבי בן מורה מורנו ר' יצחק אייזיק! ואחר התפילה אמר לו: יונגעראמן, מאיר'ל קען מען נישט פאפען.

חיבר ספרים נוראים עפי"י סוד והבלה והם ספר בן ביתי עה"ת ועל תהלים ועל חמש מגילות ועל סיומי הש"ס, זקן ביתו על אבות, דמשק אליעזר על הזוה"ק. ובעת שכתב חיבורו על הזוהר אמר צוה"ל "מיר מאכן א פירוש אויפן זוהר, אז אפי' א קינד פון זעקס יאר זאל פארשטיין דעם זוהר". וחתנו הרה"ק ר' יודא צבי טויב זי"ע סיפר שבעת שחתנו הק' כתב פירוש דמשק אליעזר על הזוהר, ראה רבינו בחלום הלילה, שמראים בשמים את החידושים שכותב, ואמרו לו שנעשה מהם רעש גדול בכל העולמות. (עבודה עבודה) ועוד ספרים ומכתבים.

תפלתו היה בהתלהבות ובשברון לב, וקולו היה גדול ונעים ומתוק לשומעים, והביא הרהורי תשובה בכל כל אחד ואחד, והיה מקשר לבות ישראל לעבודת השי"ת באמת ובאהבה, והיה בעל מופת גדול ואלפים הסתופפו באלו והלכו לאורו ונהנו ממנו אנשי שלומו עזה ותשועה ובניהם בני עליה בעלי רוח הקודש, אשר כל אחד לעצמו היה חשוב כאלף חסידים, כגון הרה"ק ר' צבי אביגדור פיש מנאפקער זי"ע, הרה"ק ר' יהוסף ראטטענבערג הבני שלשים מקאסאני זי"ע, הרה"ק ר' אלימלך סג"ל לאווי מטאהש זי"ע, הרה"ק ר' צבי הירש שפירא הדרכי תשובה ממונקאטש זי"ע, הרה"ק חיים אלעזר המנחת אלעזר ממונקאטש זי"ע, הרה"ק ר' אהרן יאשי' פיש מהאלדאס זי"ע.

וסיפר תלמודו מהאלדאס: שכשהיה לו איזה בקשה וכו' ישב לערוך מכתב לרבו רבינו זי"ע ואז תיכף כשתבו כבר נושע ולא הוצרך לשלוח עוד המכתב, ופעם נושע כבר

סגולת הספר דמשק אליעזר

ושמו של הסה"ק הוא דמשק אליעזר, ומי שיקח הסה"ק הזה לביתו ללמוד בו בודאי יהיה זאת למשמרת עולם מכל צרה שלא תבוא. (מתוך דברי הרה"ק ר' יעקב משה מקאמארא זי"ע בהקדמה לס' דמשק אליעזר)

כה אייר תקצ"ב [א]

רבי יעקב ב"ר יעקב משה זי"ע בעל חוות דעת ונתיבות המשפט מליסא

רבינו יעקב לורברבוים מליסא בעל חוות דעת זי"ע הנקרא בעל הנתיבות על שם ספרו "נתיבות המשפט". נולד בעיר זבורוב בשנת תק"ל לאביו הגה"ק ר' יעקב משה אב"ד זאבראב זי"ע (שם אביו היה משה, הוא חלה והוסיף לעצמו את השם יעקב כשם בנו) בן הגה"ק ר' נתן מחכמי הקלויז בבראדי, בעל מעשה נסים זי"ע בן מאור הגולה הגה"ק ר' צבי הירש אשכנזי בעל שו"ת חכם צבי זי"ע בן הגה"ק ר' יעקב ב"ר בנימין ז"ק זי"ע חתן הגה"ק ר' אפרים הכהן אב"ד אובין בעל שו"ת שער אפרים זי"ע ולמעלה בקודש עד אהרן הכהן ע"ה וגם היה נכד הגה"ק ר' אליהו בעל שם מחעחלם בעל מכלל יופי זי"ע אשר עליו העיד בשו"ת חכם צבי סימן צ"ג שברא גולם על פי ספר יצירה

נחפא. אמר לו רבינו: קטונתי מכל החסדים. (מגדולי התורה והחסידות)

ופעם אחת באה אליו אשה קשת רוב צדקה: כי בנה חולה על רגליו ולא יוכל לילך, אמר לה רבינו: שתקח עשבים ותעש מהם מרחץ באמצעי עבור בנה, וכן עשתה ובנה נחפא, ובאתה לרבינו להודות לו, ביק רבינו ממנה: שלא תגלה זאת ברבים, שלא יבטלו אותו מלימוד התורה. (דוד דעה)

היה תלמיד מובהק מהגה"ק ר' משה משולם איגרא אב"ד טיסמעניץ בעל איגרא רמה הנקרא ר' משולם איגרא זי"ע, והיה אוהב ורוע להגאונים הגה"ק ר' עקיבא איגר זי"ע והגה"ק ר' שלמה מווראשא בעל חמדת שלמה זי"ע והגה"ק ר' אריה לייב לינץ בעל מלא העומר הגקרא מהרי"ל לינץ זי"ע ועוד שאר גדולי ישרא.

פעם הלכו יחדיו רבינו עם רבו הגה"ק ר' עקיבא איגר זי"ע והשתעשעו בשעשועי לאורייתא. חבורת נערים יושבי קרנות יצבה על ספסל בצד הדרך, וכשעברו לפניהם לא קמו הללו מפניהם. נאנח רבינו ואמר: אוי, דור של עקבתא דמשיחא, בהתכוונו לתקופת האחרית הימים שעליה אמרו חז"ל (מסכת סוטה מ"ט) חולפא יסגי. ענה רבי עקיבא איגר ואמר, התנהגות זו, עדיין רחוקה היא מגודל החולפא האמיתית שתשרה בימים ההם של עקבתא דמשיחא. והוא, אז נשכ שנינו על הספסל ונערים אלו יעברו על ידינו, וכאשר אנו לא נקום מפניהם, תלא אנחה מפניהם לאמר: אוי, עקבתא דמשיחא. (אהל משה)

רבינו האיר עיני הגולה בחיבוריו היקרים ונכבדים ה"ה אמרי יוסף - על מגילת רות, אמת ליעקב - על אגדות הש"ס בית יעקב - הערות על שולחן ערוך אבן העזר ועל מסכת כתובות, סידור דרך החיים, חוות דעת - על שלחן ערוך חלק יורה דעה, יאיר נתיב - תשובות להשגותיו של בעל "קצות החושן" על "נתיבות המשפט", מגילת סתרים - על מגילת אסתר, מעשה ניסים - על הגדה של פסח, מקור חיים - על שלחן ערוך אורח חיים, נחלת יעקב - הדוקים על אגדות הש"ס, נתיבות המשפט - על שולחן

בלעירותו נתייתם מאביו. וסיפר הגה"ק ר' צבי יחזקאל מיכלזאהן אב"ד פלונסק ווארשא בעל שו"ת בית יחזקאל הי"ד זי"ע רבי יעקב משה אביו של רבינו השאיר אחריו צמותו שני ילדים יתומים בן ובת, רבינו ואחותו. כאשר נשארו שני היתומים הללו לבדם כי גם אהם מתה עליהם, לאחר זמן אמרה האחות אל אחיה האעיר ממנה: אחי יעקב אתה שב ולמד בהתמדה ואני אהיה שואבת מים ומשכר עבודתי אפרנס אותך, דברים

אלה סיפר רבינו לעת זקנתו באזנו של אחד מנכדיה של אחותו אשר למד אצלו בליסא, ואמר שעל ידי אחותו באה לו כל תורתו, ואת החסד שעשתה עמו בנעוריו שמר לנכדיה. (תולדות יעקב)

רבינו היה גאון האמתי חריף ובקי מאור הגולה רבן של ישראל, חסיד ועניו, אספקלריא המאירה, גלוב בתורה בנגלה ובנסתר אין לשער ואין להעריך, היה עמוד ההוראה שכל בית ישראל נעשן עליו. ובכוח תורתו היה פועל יאעוה.

פעם אחת בא אל רבינו הגה"ק ר' יקותיאל אשר זלמן עניזל בן מנחם נחום אומיר בעל שו"ת מהרי"א ז"מ מסטריא זי"ע שיבקש בעד נכדו שהיה חולה ומחלתו אנושה, אמר לו רבינו: בא ונלמד יחדיו בזה הענין שהנני עומד, ובזכות זה יהיה לו רפואה שלימה, וכן היא אחר הלימוד שלמדו, בא הר"ר עניזל לביתו, וכבר נראו אותות התחיה והרפואה בנכדו, ושב ורפא לו.

פעם אחת נסע רבינו לדרכו וכן בכפר אצל בעל מוזהב, ולא ידע מי הוא האורח, אולם בראותו כי האורח היה ער כל הלילה ועסק בתורה הבין כי הוא תלמיד חכם, על כן בדבק בא לפניו צדקה: שיחפול בעד בנו החולה שהרופא אומר שאין מזור למחלתו, אמר לו רבינו: אינני רבי ופועל יאעוה, רק בזכות התורה שלמדתי פה ישלח לו השי"ת רפואה שלימה. רבינו נסע משם ולא עברו ימים רבים והחולה נחפא, אז חקר המוזג ודרש, מי האיש שכן אצלו אז, ונדע לו שהוא רבינו, נסע הוא לרבינו לפייסו ולבקש סליחתו, על אשר לא נהג בו כבוד כראוי לו, וסיפר לרבינו מהמופת שהראה לו, כי בנו

ספרי מוסר
כתב רבינו: הנני מזהיר אתכם שתקבעו שיעור בכל יום בספרי מוסר, כי בעוה"ר נעשה לבנו כלב האבן ומחמת ספרי מוסר יתרכך לב האבן. (צוואה אות ז')

אודות ספרי הקדושים
בהקדמתו לספרו תורת גיטין, כתברבינו: אם יש דבר אחד טוב מגין על כל הספר כולו.

פעם אמר רבינו שעל כן זכה כי ספריו יתקבלו בעולם, יען כי בנעוריו למד תורה מעוני, וירא בצר לו וישלם לו שכרו. (דוד דעה)

צדיקי הדור העידו עליו שלומד תורה לשמה לפיכך זכה שפסקיו יתקבלו כמשה מסיני שאין להרהר עליהם.

הרה"ק ר' מנחם מענדל מקאצק זי"ע כשהיה מדבר מרבינו מגאון מליסא, היה קראו דער זיסער למדן, והיה אומר עליו: שכמו שפוסק הוא כן פוסקים גם בעולם העליון. (תולדות יעקב)

וכתב הרה"ק ר' שמואל שינאווער זי"ע שמעתי שאמר הרה"ק ר' שמחה בונם מפשיסחא זי"ע על הגאון מליסא זי"ע שאף על פי שלא כיון בלימודו להסוד, עם כל זה הלימוד שלו נגיע לחלק הסוד להלכה מתוך שהתייגע עצמו לכיין האמת, וכמו שאמר חז"ל (מסכת מגילה ו') יגעתי ומצאתי. (רמתים צופים)

כה אייר תקצ"ב [ב]

רבי יעקב ב"ר יעקב משה זי"ע בעל חוות דעת ונתיבות המשפט מליסא

רבינו יעקב לורברבוים מליסא בעל חוות דעת זי"ע הנקרא בעל הנתיבות על שם ספרו "נתיבות המשפט". נולד בעיר זבורוב בשנת תק"ל לאביו הגה"ק ר' יעקב משה אב"ד זאבראב זי"ע (שם אביו היה משה, הוא חלה והוסיף לעצמו את השם יעקב כשם בנו) בן הגה"ק ר' נתן מחכמי הקלויז בבראדי, בעל מעשה נסים זי"ע בן מאור הגולה הגה"ק ר' צבי הירש אשכנזי בעל שו"ת חכם צבי זי"ע בן הגה"ק ר' יעקב ב"ר בנימין ז"ק זי"ע חתן הגה"ק ר' אפרים הכהן אב"ד אובין בעל שו"ת שער אפרים זי"ע ולמעלה בקודש עד אהרן הכהן ע"ה וגם היה נכד הגה"ק ר' אליהו בעל שם מחעחלם בעל מכלל יופי זי"ע אשר עליו העיד בשו"ת חכם צבי סימן צ"ג שברא גולם על פי ספר יצירה

ערוך חושן משפט והשגות הספר קנות החושן, כרור המור – על שיר השירים, פלגי מים – על מגילת איכה, קהלת יעקב – על הלכות קידושין והלכות יום טוב, תעלומות חכמה – על מגילת קהלת, תורת גיטין – הערות על שולחן ערוך אבן העזר ועל סדר נשים.

בהיותו רבינו עוד רב ואב"ד עיר ליסא, היה פעם אחת בלבוז אכל הגה"ק ר' יעקב משולם אורנשטיין בעל ישועות יעקב אב"ד לבוז זי"ע, וכהשלך ממנו לוהו הישיע"ק את רבינו עד לפתח ביתו ושלח את בנו הגה"ק ר' מרדכי זאב אורנשטיין אב"ד פרעמישלא זי"ע ללוותו הלכה, כשלווהו מעט, אמר לו רבינו: כבר ילא ידי חובתך. והרמ"ז הלך ללוותו עוד. אמר לו רבינו: ידע מר כי בהיותי כעיר לימים היה כחי גדול בתורה יותר מעכשיו, ובכל זאת כשהייתי אז אכל מר אביו הגאון, לא שלח שום איש ללוותי, ואם כן נראה שלך לכבוד תורתך שלח את כבודו ללוותי, כי אם לכבוד העיר ליסא ששהני הרב מליסא, ואם כבודו יודע שעדיין לא ילא ידי חובתך נגד העיר ליסא, יוכל ללוותי הלכה, אבל לכבודי כבר ילא ידי חובתך. (דור דעה)

פעם אחת היה רבינו בקאזניץ אכל הרה"ק ר' ישראל האפשטיין המגיד הגדול מקאזניץ בעל עבודת ישראל זי"ע אמר לו המגיד שיאמר לו איזה דבר תורה. פתח רבינו ואמר: הנני רואה לומר לכבודו מלא דחוסדותא, שאמרת לי לפרש מה דתן שפגעון פנו אומרי, פל ימי גדלתי בין החכמים, ולא מלאתי לגוף טוב קלא שתיקה. (מסכת אבות א' י"ז) הכוונה דלהגוף בעצם אין בו שום מעלה אלא דבר זה, שהוא תיקה ונתיקה של הגשמה, וזה שאמר רבי שמעון בן גמליאל: ולא מלאתי לגוף טוב, ומעלה יתירה, מתיקה ממעלה זו, שהוא תיקה ונתיקה של הגשמה. וקלסיה המגיד הקדוש מאוד. (משנתיו אש ליהטו)

נסתלק לגנזי מרומים כ"ה אייר שנת תקל"ב (י"א כ"ד אייר) נשאר אחריו בניו הגה"ק ר' מרדכי יהודה לייב זי"ע והגה"ק ר' יוסף משה זי"ע זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

ליסא אידשע קווארטעל

הגיד הרה"ק ר' יצחק מאיר אלטר ראש שושלת גור בעל חידושי הר"ם זי"ע בשם רבו הרה"ק ר' שמחה בונם מפשיסחא זי"ע שהחשיב מאוד את ספרי הגה"ק מליסא זי"ע ואמר שהגה"ק מליסא היה בעיני הרה"ב זי"ע כמו גמרא סנהדרין, ולכן אין בניקל לחלוק עליו. (מאיר עיני הגולה) שאלו את רבינו למה כתב ספריו בקיצור? והשיב דאיתא דגמרא: כל אמתא בריבוע – אמתא ותרי חומשי באלכסונו. (מסכת עירובין ז"ז) דברים ישרים שנבנו על שכל הישר אינם צריכים לאריכות, ויכילו מקום קצר מדברים הנאמרים בעוקם באלכסון. (גן יוסף)

הרה"ק מן הרה"ק רבינו יואל טייטלבוים מסאטמאר בעל דברי יואל זי"ע שהיה נכדו של רבינו אמר שיקבל מפי אמו הרבנית הצדיקת מרת חנה ע"ה בת הרה"ק ר' יואל אשכנזי מטאלטשווא זי"ע שהיה חתנו של הגה"ק ר' צבי תאומים זי"ע חתנו של רבינו זי"ע: שזקנה החוות דעת זי"ע כתב את ספרו דרך החיים בלשון קצר מאוד, במטרה שהספר דרך החיים ימכר במחיר נמוך מאוד, וכל אחד ואחד יוכל להשיג ולרכוש לעצמו את ספר ההלכות דרך החיים. ואכן זה רבינו נתפלתו נתתקבלה, כי הלכות דרך החיים נדפסו פעמים רבות בהרבה סידורים. (בוצינא קדישא)

מתורתו של רבינו

אמר ריש לקיש, מה נשתנה שעיר של ראש חודש, שנאמר בו (במדבר כה, טו) "לה", אמר הקב"ה, שעיר זה יאה כפרה על שמיעטתי את הירח (מסכת מסכת שבוועות ט') איתא דגמרא: אמר רבי חמא רבבי חנינא: אלמלא שלש מקראות הללו, נתמוטטו רגליהם של שונאי ישראל, חד דתיב (מיכה ד')

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

כה אייר תרי"ד

רבי חיים האגער בעל תורת חיים מקאסוב

רבינו הרה"ק רבי חיים האגער בעל תורת חיים מקאסוב זי"ע אחי הרה"ק ר' דוד האגער מזאבלטוב זי"ע, נולד בשנת תקנ"ה לאביו הרה"ק ר' מנחם מענדל האגער בעל אהבת שלום ראש שושלת קוסוב-ווישניץ זי"ע בן הרה"ק ר' יעקב קאפיל חסיד זי"ע, תלמיד ממרן הבעש"ט זי"ע

ימלך על שתי המדינות, ועתה. בלנו לשמוע את חוות דעתך בענין? נפחד ונרעש עמך הר"ר א"י ולא ידע לשיט עצות בנפשו, שהרי איך שיאמר ימצא שמתנגד לאחד משני גודלי עולם אלו. אך מיד נשמע קולו של הרה"ק מרוזין שפנה אליו שוב בגערה: הסכמנו בינינו שאתה תהיה המכריע בזיכוינו ומה לך לחשוב עוד. ענה הרה"ק מראדיוויץ: שמלך עסטרייך ינצח וימלוך גם על אונגארן. נענה הרה"ק מרוזין ואמר: אינני יוכל לשנות את דבריו, כי הסכמנו לסמוך על הכרעהו, אך דבר אחד אוסיף: שדעתו ורלוני היא שבנו לא ימלוך אחריו. וכן היה שבנו של מלך אוסטריה נעדר בלעירכותו.

נכתב לנגזי מרומים כ"ה אייר מ' לעומר בשנת ה' תרי"ד זי"ע.

נשאר אחריו בניו הרה"ק ר' יעקב שמשון האגער מקוסוב זי"ע הרה"ק ר' אלתר יוסף האגער מראדיוויץ זי"ע והרה"ק ר' מנחם מענדל האגער בעל כמה לדיק ראש שושלת ווישניץ זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

כבר בילדותו זכה רבינו לראות את פני אליהו הנביא זל"ט צעת ביקורו אלל אביו הק', ונתברך על ידו.

פעם אמר רבינו כתוב בזמר אליהו הנביא "אשרי מי שראה פניו בחלום" לכאורה וכי מי יודע איך נראה אליהו הנביא שאם יראהו בחלום יכירהו וידע מי הוא זה, הלא מעולם לא ראהו, וסיים, אנו, אם אראהו בחלום אכירהו, כי ראיתיו בהקיץ אלל אבני.

וכשהגיעו לפרקו נשא להרבנית ה' מרת כיפורה ע"ה בת הרה"ק ר' יהודה מאיר שפירא משפיטובקה זי"ע בן הרה"ק ר' פנחס מקארץ זי"ע.

בתחילה היה סמוך על שולחן חותנו, ולאחר פטירת אביו בשנת תקפ"ו ט"ו מרחשון החל רבינו לשמש כאלמו"ר השני לחסידיו קאסוב.

רבינו הי' פעם אחת בימי אביו בשליחות אביו אלל הרה"ק ר' יעקב יצחק הוראוויץ החוזה מלובלין זי"ע ואז הי' עוד צעיר לימים ואמר עליו החוזה זי"ע "אשרי יולדתו כי הוא נטר ברית.

אלפי ישראל ישכימו לפתחו" וכן הי' מכל תפלות ישראל נהרו אליו ובית מדרשו הי' תמיד מלא וגדוש עם חסידים ואנשי מעשה שבאים ללמוד ממנו קדושה וטהרה תורה ועבודה ה'.

רבינו הי' אוהב ישראל גדול וקירב את כל אדם בסבר פנים, למד וקירב אלפים לאציהם שבשמים, גלבו בתורה וחסידותו ופרישותו הי' מפורסם אלל כל בני דורו וכולם כדורו. והי' פועל יצועה, וחייבור ספר תורת חיים עה"ת.

בזית מדרשו של רבינו ישבו פעם בערב חסידים ועסקו בסיפורי לדיקים, ערבה להם שיחחס, ומסבתם נמשכה עד קרוב לחות. לאחרונה סיפר חסיד אחד סיפור פלא ממרן הבעל שם טוב זי"ע. כשגמר לספר, נאנח חסיד אחד ואמר: "הוי היכן מואלים כעת בעש"ט כזה" בו ברגע נשמעו פסיעות על המדרגות שהיו מעליית הבית רבינו לבית המדרש שהיה בקומה התחתונה של הבית. התפלאו החסידים: מי זה הולך אליהם בחלום לילה? בחדך כך נפתח פתח בית המדרש, ורבינו הופיע לפנייהם, כשהוא נשאר עומד על יד הפתח. נענה רבינו ואמר: שוטים שכמותכם! בכל דור ודור יש בעל שם טוב, אלל שאז היה "באחגליא" ועכשיו הוא "באחכסירא". ואחר מכן סגר רבינו את הדלת וחזר לביתו, והחסידים נשארו משתוממים ודוממים בראותם את רוח קדשו שהרגיש בדבריהם.

בנו הרה"ק ר' אלטר יוסף מראדיוויץ זי"ע היה נהג לספר עובדה זו בכל ליל שבת קודש בשולחנו הק'. פעם שלח הרה"ק ר' ישראל מרוזין למחותנו מקאסוב רבינו זי"ע שיבוא אליו. הלך רבינו ולקח עמו את בנו מראדיוויץ ונסע אל מחותנו. כשהגיעו לסאדיגורא נתקדו השמים בעבים ומטר עז ניתך ארצה בליווי רוח סערה, באותה שעה עסק הרה"ק מרוזין בהכנתו לנסיעה ליער הסמוך, להתפלל שם מנחה כמנהגו בכל יום. מזג האוויר הסוער מנע בעדו לנסוע, והוא הרגיש שיד רבינו מקאסוב מעורבת בדבר. מיד שלח הרה"ק מרוזין לבקש ממחותנו שיבקש מהש"י שיקים סערה לדממה, ובשכר זה יקחהו עמו לתפילת מנחה. ושניהם יאלו דרכם ליער הסמוך, ונעמדו להתפלל מנחה, אחר התפלה נרחקו השנים מן המקום וחזותם העידה שויכוח גדול ביניהם. בעבור זמן קצר שבו השנים למקום התפילה, ופנה הרה"ק מרוזין להרה"ק מראדיוויץ בשאלה: אני ואביך מחולקים, אחד אומר שבמלחמה שבין עסטרייך לאונגארן – תנצח עסטרייך ומלכה ימלוך על אונגארן, והשני טוען שמלך אונגארן

כו אייר תרי"ז [א]

רבי יצחק אייזיק ב"ר מרדכי הלוי זי"ע בעל מאמר השפלות והשמחה

רבינו הרה"ק רבי יצחק אייזיק הלוי עפשטיין אב"ד מהומיל בעל מאמר השפלות והשמחה זי"ע הנקרא הגרי"א מהומיל, נולד בשנת תק"ל לאביו הגה"ק ר' מרדכי זי"ע. אביו היה מתנגד גדול, וכשבנו הצטרף לחסידים ישב עליו שבעה, אבל כשרבינו חזר ועשה סיום על כל הש"ס נתפייס איתו אביו

וכיפר שבעיר הומיל כמו בשאר ערי ועיירות ישראל, נהגו בל"ג בעומר לבקר בבית העלמין, ביחוד היו מתעסקין בצבור זה בני החברה קדישא שאחרי שרואים מה יש שם לתקן בבית העלמין (תקוני המצבות הגדר השורות וכדומה) נכנסים לבית הסמוך לבית העלמין, או שמתדקרים על יד שלחות שמעמידים בשדה מעבר לגדר של בית נעלמין, ועורכים סעודה של יין שרף, ביצים, ומיני מזונות. כשרבינו שימש ברבנות בהומיל, היו נוהגים שאחרי שהקהל כבר גמר את בקורו בבית העלמין ונכנס לבית לסעודה היו שולחים אז מרכבה, להביא את הרב אליהם, ורבינו היה נכנס לשעה קלה לבית העלמין, ואחר כך היה יושב עם הקהל אל השלוחן בבית, מבלה אהם קצת ולאומר דברי תורה של חסידות, ובל"ג בעומר אחד קרה שכשרבינו נכנס לבית העלמין, התעכב על יד מצבה אחת, קרא את הכתובת שעל המצבה, עמד איזה זמן תפוס במחשבותיו, פנה אחר כך להשמש הראשי של החברה קדישא שליווה אותו ואמר: מלמעלה תובעים מהנפטר הזה, איפה הם כל אותן המעלות הכתובות עליו במצבתו? שהה עוד והוסיף: כך נא תיכף והבא גרזן, הביא הלה גרזן, ורבינו צוהו לקצץ תיכף את הכתובת מעל המצבה. לאחר שהשמש הראשי קיים את פקודתו, נכנס רבינו אל הקהל שיבש בבית וחיכה עליו, ואמר: תיתי לי שעשיתי זה עתה טובה גדולה לנפטר פלוני. (ספורי חסידים)

בימי נשיאותו של הרה"ק ר' דובער מלוצאוויטש הנקרא האלמעי לבית חב"ד זי"ע סבל רבינו רדיפות גדולות ממשפחה אחת (שהואיאה עליו לעז) ודבר על זה עם רבו האלמו"ר האלמעי, והשיב לו שזה מפני שהוא מתפלל בביתו כדי ליחד יחודים בתפילה, ואינה ההנהגה הראויה, אלא עדיף שיתפלל עם כולם בבית המדרש.

בזקנותו התחיל ללבוש בגדי לבן בשבת כמנהג האלמו"רים הראשונים, ומי שמכיר את הלך רוחו וביטולו העלמי בפני רבותיו, יבין המשמעות בזה. היה יודו הוסיף של הרה"ק רבי הלל מלוצאוויטש בעל פלח הרימון זי"ע מגדולי משפיעי חב"ד, אף שר' הלל התפרסם בעולם עבודתו, ורבינו בעולם עמקות מחשבתו, היו שניהם חברים בלב ונפש, וגשלו הרבה שיחות משניהם.

פעם נדמנו רבינו עם חבורו הרה"ק ר' הלל, בלוצאוויטש, בראש להסחופף שבעות אחדים בלבו של רבם בעל כמה זקק זי"ע, הם אמר אז הרבה מאמרי חסידות, ורבינו ור' הלל היו חוזרים אחר כך על המאמרים. על פי הוראת רבם, היה בנו הרה"ק ר' שמואל שניאורסון הנקרא אלמו"ר המהר"ש מלוצאוויטש זי"ע (שאחר כך מילא מקומו מלוצאוויטש) הולך אל רבינו ור' הלל לשמוע מהם את חזרת מאמריו, פעם אה לבנו שיחזור לפניו על המאמרים, כפי ששמעם מפי רבינו והר"ר הלל, כי הוא רואה לדעת כיצד הם חוזרים, מהר"ש חזר לפניו, וכספיים אמר לו אביו: ר' אייזיק הוא משכיל והמתעסקים בהבנת תורת החב"ד בענינים אלו קראים צפי חסדי חב"ד

רבינו היה גאון לדיק חסיד ועניו ומשכיל עלום בחסידות, ומגדולי החסידים ותלמידים מהרה"ק הרה"ק רבי שניאור זלמן שניאורסאהן מלאדי בעל התניא זי"ע הנקרא "דער אלטער רבי, ומהרה"ק ר' דובער מלוצאוויטש הנקרא האלמו"ר האלמעי לבית חב"ד זי"ע ומהרה"ק ר' מנחם מענדל בעל כמה זקק הנקרא האלמו"ר השלישי לבית חב"ד זי"ע, ואמרו עליו גדולי חב"ד שהיה גדול גם בהשכל"ה של חסידות וגם בעבוד"ה של חסידות, גם בנגלה וגם בנסתר, איש האשכולות, וספריו מעידים עליו, שכן ממה שדפס בחסידות חב"ד הם העמוקים ביותר. אמרו עליו שאם לא היה משקיע כל כח עיונו בחסידות, היה מגיע בנגלה לדרגת הגה"ק רבי אריה לייב בעל השאגת ארי זי"ע

מסופר עליו שחזר פעם לפני מישאו על המאמר האחרון ששמע מבעל התניא זי"ע, ובאמצע נתעלף מרוב התרגשות, ואחר שנתעורר פחד להמשיך פן יתעלף שוב, ורק אחר הפצרות מרובות המשיך שוב נתעלף.

בימי חורפו כשרבו בעל התניא זי"ע יסד את קופת רבי מאיר בעל הנס בשציל החסידים שעלו לארץ ישראל בשנת תקל"ז היה רבינו נוהג לעשות עמנו כדלתו והיה הולך לחתונות לחרוז חרוזים ולשמח את המסובים כדרך הבדחנים, ושכר הבדחנות היה מקדיש לקופת רבי מאיר בעל הנס. פעם אחת היה חתונה של משפחת חסידים ידועה מהומיל, עם משפחה של נכבדי סלוצק, בא רבינו וחרז את חרוזיו, אמר המחותן הסלוצקי: וי לרוסיה הלבנה הארוכה! אלכלו בחתונה כזאת נשמעים תלי תלים של חריפות והקיאות, וכאן עוסקים בבדחנות... אמר לו המחותן: מחותנתו! עם האברך הבדחן הזה יוכל לשוחח גם בדברי תורה, התחיל הוא לדבר בדברי תורה עם רבינו ונשתומם: גאון אדיר! פנה לחותנו ואמר: רשעים! גאון שכזה

נמצא אלכלם ואתם מניחים לו להתפרנס מבדחנות? גילה לו המחותן שאין אומנותו הכך, ואינו עושה כן אלא לשם קופת רבי מאיר בעל הנס, נחה דעתו של המחותן והוטב הדבר בעיניו. (ספורי חסידים)

בלעירותו כתב הרבה כתבים בלומדות, וכשהגיע לרבו בעל התניא זי"ע שרף הכל, ובזקנותו הכטער על זה, ואמר שהיו שם דברים טובים.

סיפר המשמש של רבינו שפעם אחד קם רבינו מוקדם מרגילותו, אמר ברכות השחר ואחר כך אמר מזמור אשרי תמימי דרך (תהלים קי"ט) במשך ג' שעות עם דמעות, עד שהיה רריך אחר כך לטאטא הדמעות שנספכו על הארץ עם מטאטא.

בשנת תקס"ה התמנה לרב ואב"ד בעיר הומל (שם כיהן במשך למעלה מחמישים שנה עד פטירתו) וכן עמד בראשות ישיבה וכולל לאברכים..

מרגלא בפומיה של רבינו בי"ט כסלו

מתורתו של רבינו

לאדמו"ר (הבעל התניא) אין נפקא מינה לו בין אם היה בליאזני או אם היה בבית האסורים, השוה היה דבוק לאלקות, רק הישועה היה להשי"ת בעצמו. (כתבי רח"א)

ופעם אמר במסבת י"ט כסלו: למי היתה הישועה של י"ט כסלו? להרבי? לו אחת היא איפה שהיה נמצא, לא היה חסר לו דבר גם בטייני סובייט. שמה תאמרו שהיו חסרים לו בגדי שבת להחליף? אף זה לא חסר לו, כי היתה לו מטפחת אף, ובכל ערב שבת קודש היה קורע פס קטן ממנה לקשור את הפוזמקאות (הגרביים) בדבר חדש, והיה יוצא בזה ידי בגדי שבת מיוחדים. אלא למי היתה

שמעתי פה אל פה מאדמו"ר (בעל התניא זי"ע) כך קבלתי מהרה"ק רבי דוב בער המגיד הגדול ממעורט זי"ע, וכך קבל הוא ממרן הבעש"ט זי"ע) שמצות ואהבת היא לתקוע מחשבתו ודעתו בדברים המעוררים את האהבה, ומה שיבוא מזה, אין זה מעיקר המצוה. ובוה מתישבת קושיית המפרשים איך שייך ציווי על ענין טבעי (אהבה) שאינו ברשותו של אדם.

שאל שמי שלומד כל היום (דאוהב ללמוד) היכן האתכפאי שלו, והשיב - בחזרות, וכן היה מנהגו ללמוד כמה דפי גמרא, ומיד לחזור.

כו אייר תרי"ז [ב]

רבי יצחק אייזיק ב"ר מרדכי הלוי זי"ע אב"ד מהומיל

רבינו הרה"ק רבי יצחק אייזיק הלוי עפשטיין אב"ד מהומיל בעל מאמר השפלות והשמחה זי"ע הנקרא הגרי"א מהומיל, נולד בשנת תק"ל לאביו הגה"ק ר' מרדכי זי"ע. אביו היה מתנגד גדול, וכשבנו הצטרף לחסידים ישב עליו שבעה, אבל כשרבינו חזר ועשה סיום על כל הש"ס נתפייס איתו אביו

אחד מתלמידיו ודחפו על האשה וכך המשיך לחתוף עד שהגיעו לרחוב הראשי, ואז דיוקן עברה שם עגלה עם צעלה של העגונה, והרימה קולות ותפסוהו וסידרו הגט.

ג) כשנפטר רבינו עמדו תלמידיו ובכו, והיה שם אברך צעיר שצכה באופן גורא, ושאלוהו למה בוכה כל כך, והשיב שרבינו הליל אותו. כי כשהיה בחור גבר עליו יצאו פעם אחת ורעה לעשות עבירה, ויאל מצית המדרש לרחוב, והגיע רבינו מלמעלה וצעק אליו: למה אתה הולך, ולא השיב. וצעק שוב: למה אתה הולך, כך לבית המדרש לומר מזמור תהלים (ופחד וחזר לבי) וכך ניצל.

נסתלק לגנוי מרומים בשיבה טובה ביום כ"ז אייר שנת תרי"ז ומנוחתו כבוד במהומיל.

וסיפר שרבו הבעל התניא זי"ע אמר פעם לרבינו: עליך להאריך ימים, כי מוטל עליך הרבה לבלע. אריכות ימים משמעה שהימים לא יבוצצו על דברים טפלים ודברים מכאיבים.

וחסידים מספרים כי בפעם האחרונה שהיה רבינו בליובאוויטש אכל רבו צעל האמח לך, כשעמד לחזור לביתו, יאל האמח לך ללוותו. בתחילה נפרדו בברכות של נחת מזניים ובני בנים כמנהג העולם. אחר כך הניח האמח לך את ראשו על כתפו של רבינו, ורבינו הניח את ראשו על כתפו של האמח לך, וכך עמדו חצי שעה. אחר כך אמר רבינו: היו בריאים, כי כנראה שלא נתראו גם, אלא כשיבוא משיח. האמח לך הרים את ידיו הקדושים למעלה באמרו: סע לשלום, סעו לשלום. כעבור זמן קצר, בכ"ז אייר תרי"ז, נפטר רבינו.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

בסם משכילים ו' הלל הוא עובד. שאלו מהר"ק: מה בין משכיל לעובד? הרי המשכיל הוא גם עובד, והעובד הוא גם משכיל. שחק האדמו"ר, כעבור שבע דרש הבעל אמח לך זי"ע מאמר חסידות ביחוד לפני בניו הקדושים והחסידים רבינו ו' הלל, ויהי בחצי הלילה בשעה שחם ושמש, שלח צעל האמח לך לקרוא אליו את בנו מהר"ק. כשבא ליוהו ללכת ולראות מה עושים כעת ר' אייזיק ו' הלל... והוסיף שלא יכנס בפנים בחדרי האכסניות שלהם, אלא יסתכל מבחוץ מצעד החלון. לקח אתו מהר"ק את המשרת שלו והלך הראשונה להאכסניה של רבינו, הסתכל בעד החלון וראה שרבינו יושב ומתעסק במחשבתו, ראשו מוטל לאחוריו עיניו סגורות, פניו משולהבות ובידו מקטרת מעושנת. משם הלך לאכסניה של ר' הלל, הלך וראה והנה הוא יושב כפוף, ובהיותו נמוך ורזה מטבעו נראה עכשיו נמוך ורזה עוד יותר. אלצעו בתוך פיו, אות להעמקת המחשבה, פניו חיוורות ונראה מודאג מאוד. כשבא וסיפר לרבינו מה שראה, אמר לו רבינו: שניהם מתבוננים במאמר החסידות של אהמול, אלא שר' אייזיק מתבונן בענין כתר עילאה, שדובר בהמאמר, ור' הלל מתבונן בהענין של קבלת עול, שדובר בו, וחושב על אודות עכמו. הרה"ק ר' שלום דובער שניאורסון הנקרא האדמו"ר הרש"ב מליובאוויטש זי"ע (בנו של מהר"ק) כשסיפר מעשה זה, אמר: ההבדל בין משכיל לעובד הוא, שבראשון מתחיל בהשכלה ומתייגע למלאו לו עבודה לפי אופן ההשכלה, והעובד מתחיל בעבודה ומחפש את ההשכלה שצדאותו ענין. (ספורי חסידים)

סיפר תלמידו שלשה מעשי פלא מרבינו. א) ב"ט כסלו כל שנה הינ מחלק את לימוד הש"ס (עד י"ט כסלו הבא) ועושה סיוס על לימוד דשנה קודמת, והיה שואל כל אחד (מהמתחייבים ללמוד) אם למד המסכת שקבל, והשיבו בחיוב. ופעם אחת שאל מישהו אם למד, והשיב כן, ושאל שוב ושוב, ואחר הפעם הג' שאל אם למד המסכת בשנה זו, והשיב שעשרה דפים מהמסכת למד כבר לפני י"ט כסלו הקודם, ואילו רבינו לחלק דפים אלה למשתתפים שסיימום מיד.

ב) עגונה הגיעה להרה"ק ר' מנחם מענדל צעל אמח לך הנקרא האדמו"ר השלישי לבית חב"ד זי"ע, לשאול אודות צעלה, ושאלה לעיר הומיל לרבינו, והשיב לה רבינו: מהיכן אדע היכן בעלך. אבל היא התעקשה ונשארה שם כמה שבועות והיתה הולכת כל יום לבכות לפניו, והיה מגרשה, יום אחד נעמדה אצלו ולא הסכימה ללכת, תפס רבינו

הישועה? לה! הישועה! שכן נתפשט על ידי זה גילוי אלקות למטה. ומכיון שכן, הבה נרקד.. ובהתלהבות עצומה הלכו בריקוד. (ספורי חסידים)

מרבינו בענין סגולה

הפרש שבין סגולה לרפואה, שהרפואה היא נכנסת לתוך גופו, כמו המאכל הוא להשיב רעב הוא בטבעו. והרפואה היא באה בערך אותו החולה, מה שאין כן בדרך סגולה הוא כמו שמות הקדושים שמרפאים את החולה שאינו מערך החולאת.

כו אייר ד' אלפים תש"ב

רבינו סעדיה גאון ב"ר יוסף זי"ע בעל רס"ג ראש ישיבה במתא מחסיא

רבינו הגאון הקדוש רבי סעדיה גאון ראש ישיבה במתא מחסיא בעל אמונות ודעות זי"ע הנקרא מרגליות הגאונים, ונקרא גם כן בעל רס"ג הפיתומי על שם עיר מולדתו פיתום במצרים, נולד בשנת ד' אלפים תרנ"ב בכפר דילץ שבצפון מצרים באביו הגה"ק יוסף אלפיומי גאון זי"ע שהיה מזרע רבי חנניא בן דוסא, מבני שלה בן יהודה ע"ה

ורבינו רב האי גאון ראש ישיבת פומבדיתא זי"ע כתב על רבינו: חכם גדול היה ואין משנה אוכדות ממנו. (שערי צדק שער ג' סימן ג')

הנה בזמנו ראו הקראים להרוס התורה הקדושה וכפרו במסורה, ורבינו עמד כנגדם במלחמת הדת ונלחם.

פעם אחת בא לרבינו אחד מתלמידיו פתאום בלילה ומאזן שהוא מתגלגל בשלג, והיה התלמיד עומד ומשתתחם ונחמד ונרתח מאד, ואמר ליה אם רבינו שזמר מכל לכלוך והרהור עבירה מסגף עצמו כך, מה נעשה עוד אנחנו אזובי קיר מלאים פשעים ועוונות מנעורינו? הלך לא יוספיק לנו כל ימינו זכור וסוגופים גדולים מרים כמות לפי ערך רבינו שצריך לגלגול שלג? והשיב לו: תדע שמעולם לא עשיתי כזאת, כי ידעתי בנפשי שלא עברתי על עבירה כזו ח"ו שאהיה צריך לכזה, ואך למתדי לך זה מבעל הבית אחד שבאתי לבית מלוננו ונתאכסנתי אליו, והוא לא היה מכיר בי

אם אני בעל תורה או לא וכדוני בערך הכבוד שעשין לכל אדם מהמוני עם בני ישראל, ואחר כן יאל הקול צעיר שאני באתי לשם, ונתאספו כל בני העיר אנשים וגוים וטף ובאו כולם לכבודי לדרך אנשי ישראל שכבוד תלמיד חכם יקר צעיריהם, וכולם מכבדים אותי ומספרין שבבחי ומשמחין אותי למאד, ובאלות הבעל הבית שכן הוא, התחיל גם הוא לכבדני אחר כך בכבוד גדול מאוד ולעשות לי כל מיני יקר וגדולה כפי השגת ידו ויוותר. וכשרציתי ללכת משם לשום לדרך פעמי וכל הקהלה עומדים ללווי, נפל הבעל הבית לפני רגלי ויבך ויתחנן לי לחמרי. ייחול נא כבוד תורתו לי על כבודו, ואמרת לי: הלך כל הכבוד הזה עשית לי מאשר היה צריך ובכוך לעשות ומה היית יכול עוד לעשות לכבודי? והשיבני: הרני מפיסך על שעה ראשונה שלא הייתי יודע במעלות גדולות רבינו ולא כבודיך בכבוד בראי בכבודו הרמחה, על זה אני נופל לפני רגליך לבקש מלפניך שתסלח לי לדוני על זה שעשיתי בקע שכלי ידעתי אז גדולת רבינו. וסיים רבינו להג"כ: שאלה הדברים נכנסו במעמקי לבי, אם הכבוד בך ודם נפל לפני צדקי ובחמונים שאלחם לו כל העבר, מכל שכן וכל שכן בגדולת יוצר בראשית שיעלתי בטוב אשר עתה נתרבה הדעת וההכרה אלתי יותר ויותר מאשר ידעתי מאז, וגדלה עבודתי ויראתי והבדתי אליו ביתר שאת לפי ערך גדולת ההכרה בו, לכן אני מבקש ומתחנן לפניו ומסגף עצמי בסוגופים האלה שימחול לי על מיעוט עבודתי וקטנות יראתי והבדתי אליו בימים שעברו, כי מלעג היא מאד. (סגורא יאיר בשם ספר סידורו של שבת)

ורק עוד חמשה שנים ישב בכסאו אחר שהושב על כנו כי בשנת ג' אלפים תש"ב כמון חמישים שנה נסתלק לגנוי מרומים בסורא ביום כ"ו לחודש אייר.

נאשר אחריו בנו הגה"ק ר' דוסא זי"ע

פעם אחת שאל רבינו בחייט אחד: כמה תפירות תפרת היום? והחייט השיבו: מר יאמר לי כמה אותיות יש בתורה? ורבינו הכתער מאד על זה שממיו לא שאלו אדם על זה, ולא ידע להשיב ולנעטר כמה ימים ולא ידע לכיון המנין עד שהשיב בשם ובא מלאך וגילה לו את מספר האותיות. ושמח לבו על הדבר מאד. לאחר מכן כתב את הפיוט "אהל מכוני בנינו" בו ליון כמה פעמים מופיעה כל אחת מ"ב האותיות בתורה. לפי סיכום האותיות צביר עולה מנין של 815,280 אותיות. ובספרים אחרים מובא משם רבינו יותר באריות שאחר כן אמר יש ששים רבוא אותיות לתורה והוא ר"ת ישראל, וכבר חקרו חכמי לב שבאו לחשבון ולא מלאו רק שהאותיות התורה הקדושה כעך ל"א רבוא וכתב בפ"י קידושין ל'. ליש אם למסורה ואם למקרא, ואם כן יש שתי קדושות להאותיות הקרי והכתוב ובהלכה עולים ל"א רבוא דכתיבה, וכ"ט רבוא דקריין לשישים רבוא. (שם הגדולים ממנן החיד"א זי"ע)

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה גאון הקדוש משרי התורה כדורו, היחה עבודתו של רבינו אשר התחרט והתוודה בכל יום על כך שהשגותיו בהקב"ה ביום הקודם, לא הגיעו למידת ההשגות שהיו לו בעת אמירת הוידוי, והיינו שלפי דרגתו היום הרי שאתמול היה עליו רחוק מהקב"ה, כי זוהי עבודת האדם, לקבל תמיד השגה נוספת בגלותו של הקב"ה, וממילא – בקטנותו של האדם כלפי מעלה.

היותו בן עשרים חבר ספר האגרון ספר שרשים לפיוטים וחרוזים, וכבן כ"ג היה כשיאל למלחמת מלכה כנגד כת הקראים וטבל דעות האפקורסים כופרי תורה שבעל פה.

וכתב בעל הראב"ד בספר הקבלה: שרבינו נח את בקראים ואת כל הכופרים בתורה בזמנו ומשם ולהאלה נעשה ראש המדברים בכל מקום, ותוארוהו בשם אבי חכמת ישראל, ואלה שמו הטוב בכל העולם כי היה איש חיל לבו כלב אריה, קיים לא תגורו מפני איש, והיה חכם בעל מקצועות התורה עד כשלא מלאו צבכל איש ראוייה והגון להיות גאון וראש ישיבה, בסורא נתנו חכמי ישראל עיניהם צדיקו וקראו אותו ממכרים, והגשיל וראש הגולה ר' דוד בן זכאי מאלפאי בוסתנאי בן חנינאי לבית דוד ע"ה הסכים על רבינו שהיה ראש ישיבה בסורא בזמן שהיה רב כהן צדק גאון וראש ישיבה בפומבדיתא, ואז היה רבינו בן ל"ו שנה.

בזמנו נתקבלו תלמידים הרבה לסורא לשיבתו והוא לומדס תורה ויראה, כשהיה בן ל"ח יאל רב בינו וציון ראש הגולה ר' דוד בן זכאי שהחל כשבאו שני אחים לדון בפני רב דוד בדיני ירושת אביהם, רב דוד ראה לשתף את רבינו בפסיקה הדין אלא שרבינו סבר אחרת מסברת רב דוד, ומנע מלחחום – עם

סרבחו שלא את הדיון לפני לרב כהן צדק גאון שאכן חתם על פסק הדין כסברת רב דוד. רב דוד לא הסתפק ועדיין ראה שרבינו יבניע לבקשור ולחחום, ושלח אליו את בנו יהודה להזהיר לרבינו לענות לבקשת אביו, הפעם סג מכות מתלמידיו רבינו אז החליט רב דוד להוריד את רבינו מגאונותו, וכן עשה ובעזר הממשלה יאל משפט להסיר רבינו ממשמרתו ולגרשו מן הארץ, ומנה במקומו את רב יוסף בן רב יעקב. כן יאל רבינו כבן ארבעים לגולה כנגדו ושב ע שנים ישב שם בצער ודוחק והקדיש כל רגעייו לתורה ולחכמה ורובי ספריו חיבר שם על כל מקצועות הוא חיבר ספרים אין שיעור רק מהם נאבדו מהם ככתב יד, ומהידועים ממנו סדורו הגדול הכולל כל דיני הפילה וגם פיוטים שחיבר רבינו סדר עבודה וזאחרות רס"ג, ותרי"ג מלוח, ועל י"ג מדות דברי ישמעאל, האמונה והדעות, ספר הפדות והפורקן, ש"ת ופסקי הלכה מובאו צדיקי הראשונים, ספר העיבור על קדשה"ח ועבודות ומולדות.

וכתב בשה"ג משם תשובת ר"ת שכתב שמי רס"ג אנו חיים שהוא מסר לנו סדר העובר, הוא ספר ומנה כל אות ואות שבתורה ודקסם.

וכבר כתב הגה"ק רבי בחיי ב"ר יוסף אבן פקודה בעל חובת הלצבות זי"ע בהקדמתו: שספרי רס"ג מאירים השכל ומחדלים הבינה מורים הפתי ומזרזים העלל. צדיקו בחיי על התורה, ובראב"ע מובאים הרבה מפירושו.

כתב הרה"ק ר' דוב צער צ"ר שמואל שוחט דק' לינץ זי"ע שמעתי מחמי הרה"ק ר' אלכסנדר שוחט זי"ע שאמר הבעל שם טוב זי"ע על עצמו שהוא גלגול רבינו סעדיה גאון, וספרתי הדבר לפני הרב דקהליתו ואמר הרב שהוא יודע שהיה הבעש"ט שוקד ללמוד ספרי רס"ג. (שבחי בעל שם טוב)

אחר עבור שבע שנים לגלות רבינו פעלו חכמי ישראל לעשות שלום בין הנשיא ובין רבינו, והושב את רבינו על כנו לגאון וראש מחיבתא בסורא ופעל הרבה בעד עמו, וכמו שהעיד הגאון הקדוש רבינו משה בעל הרמב"ם זי"ע עליו: שכמעט בזמנו חלילה נתמוטטו עמודי התורה לולא רבינו ע"ה שהוא גלה מן התורה מה שהיה נעלם וחזק מה שהלכלכל וכו', וכל מעשיו היה לשם שמים.

רבינו הרה"ק רבי שמואל ווילנער אבד"ק העליטש זי"ע נולד לאביו הרה"ק ר' אורי זי"ע בן הרה"ק ר' שלמה ווילנער זי"ע חד מבני חברייה קדישא תלמידי הרה"ק מרן אור שבעת הימים זי"ע

האחרונה שאין ברצונו להקביר ביחד עם רשעים הללו, וכאשר הרגיש רבינו כי הגיע עתו, נפרד מקהלנו ובני ביתו, ועבר לעיר סטאניסלאוו הסמוכה לעירו, כעבור שלשה ימים לשהותו שם, ביום כ"ו אייר מ"א לעומר שנת תרי"ד, עלתה נשמתו למרומים וחזרה ליוצרה, ונטמן בביה"ח לעיר סטאניסלאוו.

מיכל מקומו אחריו, חתנו הרה"ק ר' יוסף בנימין רייך זי"ע אבד"ק העליטש בעמח"ס בני יוסף ובני בנימין, לא השאיר אחריו זש"ק.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

הרה"ק ר' יוסף בנימין רייך אב"ד העליטש בן הרה"ק ר' שמעון ישעיהו זי"ע (עקב שלא ידוע עת פטירתו, הוספתי כאן כמה מילים לכבודו).

הרה"ק רבי יוסף בנימין רייך זי"ע אב"ד העליטש בעמח"ס בני יוסף עה"ת ובני בנימין על המועדים הי' בן הרה"ק ר' שמעון ישעיהו זי"ע שהי מקודם האבד"ק לאדמיר בארץ הגר, ואח"כ כאשר נשא את הרבנית הא' שפרה ע"ה בת הרה"ק ר' בני אלימלך שפירא מדיטוב בעל בני יששכר זי"ע נעשה מו"ץ בעיר דינוב ואח"כ הי' אבד"ק דלוינא ובסוף ימיו הי' אב"ד ריבאטיטש אשר שם מנוחתו כבוד, בן לאותו דיק הרה"ק ר' מאיר מטערעווע זי"ע אשר הי' חבד נאמן להרה"ק ר' נפתלי מראפטשיץ בעל זרע קודש זי"ע בנגלה ונסתר (מתוך הקדמת המחבר בספר בני יוסף)

כשנולד רבינו שאל הרה"ק ר' שמעון ישעיהו זי"ע את הרה"ק בעל בני יששכר זי"ע איך לקרוא את הילד? והשיב זה"ל: אין הדבר מגיע לך עלי הדבר מוטל אנכי אצדך ואנכי אקרא שמו כאשר יוטב בעיני, ויהי כאשר קרא שמו יוסף בנימין, תמהו כל השומעים כי ידעו אשר השם הזה לא ע"ש המשפחה, ולא מעין סדר השבוע, וכטוב לב המסובים בסעדות ברית מילה ציין, דרש דרש כל אחד מן חברייה טעם על קריאת יוסף בנימין בדרך אחרת, והרה"ק הרב"א זי"ע שמע מפייהם ויאמר: גם דברך נכוחים, אך הטעם הנכון אשר קראתי את שמו כן הוא כמוס עמלי.

כשהגעו לפרקו נשא לבת הרה"ק ר' שמואל ווילנער מהעליטש זי"ע וסמוך על שלחנו שנת מספר כי חותנו נסתלק לעולמו. ורבינו מיכל מקומו.

חיבור ספרים יקרים בשם בני יוסף ובני בנימין. יש לציין מה שקתוב רבינו וקראתי את שם הספר בני יוסף ושם הליקוטים בשם בני בנימין מפני כי בני הם ולא זכיתי יותר.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו ינק רוב תורתו מרבו שהיה לימים מחותנו, הרה"ק מרן רבי בני הירש מזידיטשוב בעל עטרת בני זי"ע כמו"כ הסתופף בכל הרה"ק ר' ישראל מרוזין זי"ע"א, אשר חיבבו עד למאד.

בית החיים סטאנסלוב

רבינו היה עובד את בוראו באימה וביראה בקדושה וצטהרה, והתנזר מכל מחמדי ותענוגי עוה"ז, כפי שסיפר חתנו הרה"ק מו"ה ר' יוסף בנימין רייך זי"ע"א אבד"ק העליטש סיפר מחותנו הה"ק מו"ה שמואל זי"ע"א שהרבה שבועות בשנה התענה משבת לשבת ולא אכל אלא בשבת, ואם חל שבוע תענית שלו בשבוע שיש בו תענית איבור, אז אכל בזיל התענית איבור. והסביר רבינו זי"ע את הטעם, כי כשני ישראל אוכלים יס לו חיות וכה שלא לאכול בכל השבוע, אכל כשני ישראל מתענים יום בשבוע.

מגודל עבודתו ופרישתו סיפר נכדו הרה"ק ר' ישראל בני מקאסאן בעל אור מלא זי"ע הי"ד מדרך עבודתו, שעל אף שהיה מתענה משבת לשבת, מ"מ בהגיע יום השביעי התפלל רבינו בהתלהבות עצומה כזו, שהיה מרקד וצועט ברגליו, עד שרבות הימים נעשו גומות בהרפאה שמסביב למקומו,

פעם שבת רבינו בעיר נירמאלדע, בצפרא דשבתא ירד לפני התיבה, והתפלל כדרכו בקודש בלהט אש קודש, בהגיעו להפסקא הכל יודין אמרה בנעימות דקדושה בנוסח זידיטשוב ורקע ברגליו כהרגילו עד שנשברה רפת העץ שמתחתיו, בני הקהלה השתוממו בראותם גודל עבודתו בקודש, ולא תיקנו את רפת העץ השבורה, להיות להם למוכרת נלא על עבודתו בקודש.

כמו"כ היה גם בידדות עם הרה"ק ר' יהודה בני מראזלא זי"ע (חתן הרה"ק מהר"ה מזידיטשוב זי"ע)

רבינו ניהל עתו ביד רמה ותקיפה בהעליטש כל ימי חלדו, סיפר נכדו הרה"ק ר' פינחס שלום מקאסאן זי"ע, שבעיר העליטש התגוררו גם קבוצה מכת הקראים הכופרים בתורה שבע"פ רח"ל, ורבינו ניהל עמם מלחמת חרמה, אבל היות והממשלה החשיבה כח זו כיהודים גמורים, על כן הוכרחה הקהלה להקציע להם חלק

בביה"ח, ורבינו הביע מורת רוחו מזה, באמרו שאינו רוצה להיות נטמן בעירו כי לא יוכל לסבור להיות קבור עמהם בביה"ח אחת. כמה פעמים חזר רבינו על בקשתו

מתורתו של רבינו בעל בני יוסף זי"ע

ועתה אל תעצבו וכו' (פ' ויגש) אפשר לרמז בזה כי ראה יוסף שהמה מתחרטים ומתעצבים על מכירתו, והנה ידוע שעצבות הוא מדה גרוע ובפרט לקדושי ארץ כמוהם, לכן אמר להם יוסף: ועתה, אין ועתה אלא תשובה, היינו אפילו שאתם עושים תשובה על חטא המכירה אעפ"כ, אל תעצבו, רק יהי' תשובתכם בשמחת לבכם, כמאמרו"כ (תהלים ק') עבדו את ה' בשמחה. (בני יוסף)

כו אייר תרפ"ב

רבי פנחס ב"ר יצחק יואל זי"ע בעל עבודת יצחק מקונטיקוזיבא ליניץ

רבינו הרה"ק רבי פנחס ראבינאוויטש מקונטיקוזיבא זי"ע אחיו של הרה"ק ר' יהושע העשיל ממונסטריץ זי"ע הרה"ק ר' משולם זוסיא מארעל זי"ע נולד בשנת ה'תרכא, לאביו הגה"ק ר' יצחק יואל מליניץ בן הגה"ק ר' גדליה אהרן מליניץ - סוקלבה פודול-אילואי בעל חן אהרן זי"ע בן הגה"ק ר' יצחק יואל מליניץ זי"ע בן הגה"ק ר' גדליה מליניץ בעל תשואות חן זי"ע בן הגה"ק ר' יצחק דיין פולנאה זי"ע ולמעלה בקודש עד הגה"ק בעל מהרש"א רבי שמואל אליעזר הלוי איידליס אב"ד אוסטרא זי"ע ולאמו בת הרה"ק ר' משולם זוסיא מזינקוב זי"ע בן הרה"ק ר' יצחק מאיר מזינקוב זי"ע בן הרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל ראש שושלת אפטא בעל אוהב ישראל זי"ע

רבינו היה איש קדוש פועל ישעות בעל מחדש נפלא,

כשהגעו לפרקו נשא הרבנית הדיקת מרת שיינא פערל ע"ה בת הרה"ק ר' מרדכי דובער שניאורסאהן מטאמשפול זי"ע בן הרה"ק ר' ישראל נח מניעזין זי"ע הרה"ק ר' מנחם מענדל בעל כמה דקה מלוצאוויטש זי"ע בן הרה"ק ר' דובער שניאורסאהן האדמור האמלני מלוצאוויטש זי"ע בן הרה"ק רבי שניאור זלמן מללאדי בעל התניא זי"ע.

נסתלק לגנזי מרומים בגיל ס"א שנים כ"ו אייר מ"א בעומר תרפ"ב ומנוחתו כבוד בעיר ווסטנסק אוקראינה.

נשאר אחריו ספרו ככתב ידו עבודת יצחק, על התורה, ובניו הק' הרה"ק יעקב ישראל מחרסון רשקוב בעל שארית יעקב זי"ע הרה"ק שמואל אבא מזולקוב זי"ע הרה"ק מנחם נחום מקונטיקוזיבא צאבוסניזנסק בעל מחשבת נחום זי"ע הרה"ק גדליה אהרן ראבינאוויטש ארץ ישראל זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מתורתו של רבינו זי"ע

אמרו בגמרא (מסכת ברכות כ"ח) שרבי יוחנן בן זכאי ברך את תלמידיו יה"ר שיהא עליכם מורא שמים כמורא בשר ודם, וידוע כי גם התלמידים התפלאו על זה ושאלו עד כאן? אבל דין מפורש בשו"ע סל"ו ס"ד צמקה הריאה כולה אם מחמת בני אדם שהפחידוהו כגון ששחטו אחרת אמרת לפניו וכיוצא בזה טריפה ואם בידי שמים כגון שפחדה מקול רעם או ראתה זיקים וכיוצא בזה או מפחד שאר בריותי כגון שאגת אריה וכיוצא בזה כשירה, וזה שאמר התנא לתלמידיו אם תתעוררו לפעמים ביראת ה' יה"ר שהמורא שמים הזה יהיה כמורא בשל בשו"ד דלא הדרא בריא והרושם ישאר לתמיד.

לע"נ רחל בת משה אהרן נ"י

כו אייר תק"ז

המקובל רבי משה חיים לוצאטו הרמח"ל

רבינו הגה"ק המקובל רבי משה חיים לוצאטו הרמח"ל ז"ע נולד בפאדובא בשנת תס"ז לאביו הגה"ק ר' יעקב חי ז"ע שהי' עשיר גדול אחד מנכבדי איטאליען

עוד היה רך בשנים שפריש והכדיל עצמו מעניני עולם הזה ובשקידה נפלאה למד עד שש"ס ופוסקים הי' שגורים על פיו ולמד נגלה אלל רבותיו הגדולים הגה"ק ר' ישעי באסאן בעל לחמי תודה ז"ע ואלל הגה"ק בעל פחד יצחק ז"ע ואלל חותנו הגה"ק ר' דוד פינלי אב"ד מנטיבה ז"ע ונפשו חשקה בחכמת הקבלה שלמד מתלמידי האיש אלקים הגה"ק ר' משה מהר"ם זכות ז"ע,

היה משורר גדול ועשה פיוטים שירות ומליצות וחיבר כמה ספרים בנסתר וקבלה עמוקה.

והיה לו רדיפות גדולות בפאדובא אשר העלילו עליו שקרים ועולות, וזרח לאמסטערדאם הולאנד ונעשה שם סוחר וכיבדוהו בכל המדינה ביתר שאת וביתר עז, וגם אז לחם מלחמת מלואה ולמד קבלה עמוקה עד שהעידו עליו גדולי דורו שהי' כחיד דורו בחכמת הקבלה ושגורים ע"פ כל הזוה"ק וכתבי האריז"ל ושאר ספרי אמת, ושהי' לו גלוי אליהו ז"ל, והתגלה אליו מלאך שגילה לו סודות מהתורה.

וכשקרבה לו שנת הארבעים עלה לארץ ישראל, ובסם בארץ ישראל שמחו לקראתו והחזיקו אותו לאור ישראל בזינא קדישא וסם חזק עצמו להוסיף ולהעמיק בסוד ה', אך נפטר הוא וביתו ר"ל במגפה אשר פרצה אז באה"ק,

ואמרו עליו בארץ ישראל תורת אמת היתה בפיו ועולה לא נמאץ בשפתיו לא קם עוד בישראל כמשה.

הניח ספרים רבים בכתבי ידות ומהם נדפסו ספר לשון למודים, לישרים תהלה, מגדל עוז, דרך תבונות, דרך חכמה, קל"ח פתחי חכמה, מסלת ישרים, חוקר ומקובל, מאמר החכמה, מאמר העקרים, מאמר על הגדות ועוד.

נסתלק לגנזי מרומים בגיל ארבעים שנים בעיר צעיר בעכו בכ"ו אייר מ"א לעומר בשנת תק"ז ונשארו לעיר טבריה ומונחתו כבוד סם סמוך להתנא הק' האלקי רבי עקיבא ז"ע.

אחר פטירתו התבטא עליו מורו ורבו הגה"ק ר' ישעי באסאן בעל לחמי תודה ז"ע: שהיה נירץ משה רבינו ע"ה

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

הגה"ק ר' חיים מוואלאזין בעל נפש החיים ז"ע המליץ על לימוד הספר מסילת ישרים, והחשיב מאוד את לימוד התורה, טען כי הוא סוד הקיום היהודי; במידה מסוימת, לשיטתו, ללימוד התורה עדיפות על כל דבר אחר, כולל תפילה וגמילות חסדים, ולעתים אף הצלת נפשות. על יחסו ללימוד התורה ניתן לראות ב"נפש החיים" בשער הרביעי. וכמו כן צוה לתלמידו בעל הברכת ראש ז"ע: שמכל ספרי המוסר יבחר בהמסילת ישרים שהוא היה מנהלו.

הרה"ק ר' ישראל האפשטיין המגיד מקאזניץ בעל עבודת ישראל ז"ע העיד על עצמו, שכל מדרגותיו והשגותיו השיג על ידי שלמד ספר מסילת ישרים.

מתורתו של רבינו

יסוד החסידות ושורש העבודה התמימה, שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו, ולמה צריך שישים מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו (מסילת ישרים פרק א')

כי איש מלחמה הוא (היצר הרע) ומלומד בערמומיות, ואי אפשר להמלט ממנו אלא בחכמה רבה והשקפה גדולה, והוא מה שהנביא צווח ואומר (חגי א'): שימו לבבכם על דרפכם, ושלמה אמר בחכמתו(משלי ו'): אל תתן שינה לעיניך ותנומה לעפעפיך, הנצל כצבי מיד (מסילת ישרים פרק ב')

מעלת ספר מסילת ישרים

מסופר על הגר"א מוולנא: "כאשר יצא ספר "מסילת ישרים", והמחבר כבר לא היה בעולם, קרא הגר"א את הספר והפסיר: אור גדול יצא לעולם! ולמד אותו בעל פה מאה ואחד פעמים, וכן שילם סכום הגון בעד הספר". (יסודי הדעת) בספר תולדות חיי הרמח"ל "נזיר אלוקים", הוסיף על כך: "אמר הגר"א, לו היה רבי משה חיים לוצטו בחיים, כי עתה הלכתי אליו רגלי, ללמוד ממנו מוסר ומידות!

כשהוצרך הגר"א לצאת חוץ לביתו, שינן מקודם שלושה עשרה פעמים את פרק השני במסילת ישרים המבואר בו מידת הזהירות, ואחר כך יצא לדרך.

הרה"ק רבי ישראל המגיד מקאזניץ בעל עבודת ישראל ז"ע אמר: "כי כל המדריגות, שהשיג בימי נעוריו, קיבל מספר "מסילת ישרים", וכן הרה"ק רבי אברהם יהושע מאפטא בעל אוהב ישראל ז"ע, והרה"ק רבי מנחם מנדל מרימינוב ז"ע התמידו והעמיקו בספר "מסילת ישרים", ואמרו עליו דברים נוראים ונפלאים.

דער ליסקא רב הגה"ק רבי צבי הירש פריעדלענדער הי"ד זי"ע איז געבוירען אין יאר תרל"ה צו זיין פאטער דער ליסקא רב באקאנט אלץ דער 'טל חיים מליסקא' וועלכע איז געווען דער איידעם און ממלא מקום פון זיין גרויסע שווער דער הגה"ק בעל 'אך פרי תבואה' זי"ע. דער 'אך פרי תבואה' איז געקומען בחלום לאחר פטירתו אנזאגן די בשורה אז דא וועט געבוירען ווערן א 'קארפטן קאפ', מיינענדיק א גאר אויסטערלישע עילוי וחריף

וכך הוי, דער 'שערי הישר' האט שוין פון אלץ קינד מחדש געוועהן חריפות'דיגע חידושים, וועלכע זיין גרויסע טאטע האט שפעטער אריינגעדרוקט אין זיין ספר 'טל חיים והברכה' על סוגיות הש"ס. ווי פארשטייט זיך האט ער אליין געמאכט זיין 'בר מלוא פשעטיל' וואס איז געוועהן א טיפער פלפול פיל מיט חריפות און בקיאות, ער האט זיך אמאל אויסגעדרוקט אויף דעם: "איך בין געוועהן אזוי זיכער ביי מיר, אז איך וואלט געזאגט דעם פשעטיל פילן אין לעמבערג". טייל פונעם פשעטיל איז געדרוקט אין ספר 'טל חיים והברכה'. (קול ההילולא)

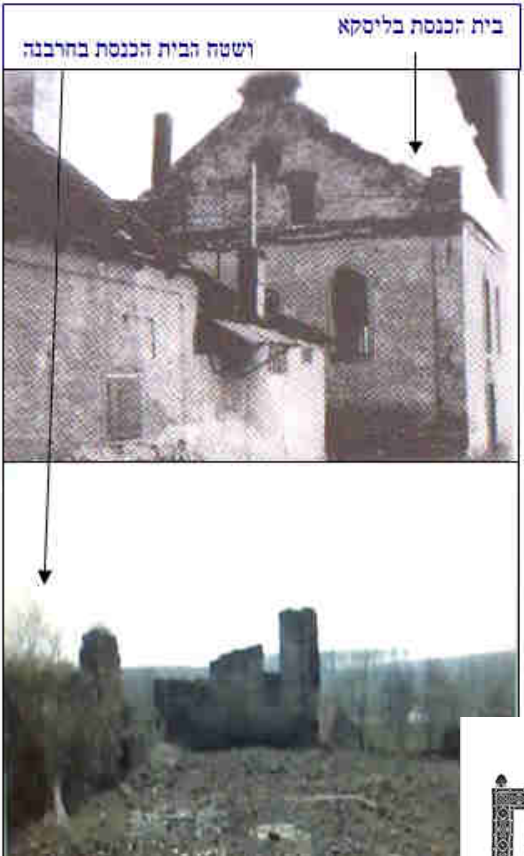
בשנת תרנ"ט, ביי די 25 יאר איז ער אויף גענומען געווארען אלס רב אין שטעטל 'גאווע', זיין פאטער דער 'טל חיים' האט זיך אמאל אויסגעדרוקט אויף איהם: "מיין הערשלא איז טאקע רב אין 'גאווע', אבער 'גאווע' האט ער נישט...". אין גאווע האט ער אנגעהויבען מרביץ זיין תורה פאר בחורים ותלמידים. (קול ההילולא)

נאכען פטירה פון זיין גרויסע טאטע דער 'טל חיים' בשנת תרס"ד, איז ער געווארען אויף גענומען אלס רב אין די שטאט ליסקא, ווי ער האט איבערגענומען דאס רבנות און רביסטווע. גאנץ שנעל איז זיין נאמען געווארען פארשפרייט און אסאך מענטשען, אידן און להבדיל גוים, זענען געקומען צו אים נאך ברכות, עלות און ישועות.

דער 'שערי הישר' איז אומגעקומען עקד"ה ז"ד אייר תש"ד אין אוישוויץ. ער האט איבערגעלאזט דער חריפות'דיגע חיבור 'שערי הישר' א טייטערע פירוש אויף תהלים, וואס ער האט נאך געהאט געדרוקט בחיים חיותו.

אויך זענען זיינע חשוב'ע קינדער אומגעקומען עקד"ה דעם טאג, ה"ה רבי שמעון ורבי חיים ורבי אברהם הי"ד תש"ד

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מתורתו של רבינו הללו את ה' כל גוים שבוהוהו כל האמים, כי גבר עלינו חסדו ואמת ה' לעולם הללוהו. (תהלים ק"ז א' ב') זה קאי על ימות המשיח (עיין ברד"ק) וחז"ל תמהו משום דגבר עלינו חסדו יהללו כל גוים? ונראה לי על פי דאיתא במדרש: אם היו יודעים האומות מהשפע שהשפיע להם הבית המקדש לא היה מחריבין אותו, ופירש הטעם: כי בעת שמדת רחמים גוברת בעולם יש שפע וחיות לכל הנבראים, לכן כשהיה בית המקדש קיים שנאמר בזה: אבוא אליך וברכתך (פרשת יתרו כ' כ') רצה לומר: מקור הברכות ורחמים היו יונקים כלם משפע זו, זה שאמר: הללו את ה' כל גוים, כי גבר עלינו חסדו, היינו לימות המשיח דמדת הרחמים יאה גוברת בעולם אז גם המה יונקים משפע זו, לכן בזה הללו את ה'. (שערי הישר)

מתורתו של רבינו בדרך צחות שפטיני אלקים וריבה ריבי מגוי לא חסיד מאיש מרמה ועולה תפלטני (תהלים מג"א) יש לומר על דרך צחות: כי ארז"ל (מסכת בבא קמא ק"ג) חסיד מי מישתבע בשיקרא, א"כ מחסיד אין לחוש שיעשה לו עולה וירמה אותו אם יעשה עמו איזה עסק כי יכול לתבוע לבית דין וישבע לו כי לא חשוד לישבע לשקר, וזה שאמר: לא חסיד מאיש מרמה ועולה תפלטני, אם אינו חסיד אז לא יכול

להוציא ממון על ידי שישיבע אותו בב"ד כי חסיד לישבע לשקר ולכן מאיש זה כפלטני. (שערי הישר)

שקר שנאתי ואתעבה תורתך אהבתי. (תהלים ק"ט קס"ט) יש לומר על דרך צחות: על פי שפירוש קדמונינו ז"ל מה שכתב המדרש פרשת בראשית: כיון שכזבתה חוה דחפה לאילן, עפ"ד מאמרם ז"ל: המדבר שקר מגרה היצה"ר אנפשי"ו לכן כיון שכזבתה חוה באומרת אמר אלקי' לא תגעו בו והקב"ה לא צוה על הנגיעה כלל ובוזה היתה מגרה היצה"ר אנפש"ו ועי"כ היה הנחש נוכל לה עכ"ד, ואיתא (במדרש ש"ע) אין יצר הרע שולש על התורה ומי שהתורה בלבו אין יצר הרע שולש בו ונגוע בו כ"ש תורת אלקי' בלבו לא תמעד אשוריו וגו' לכן נאמר: בלבי צפנתי אמרתך (תהלים ק"ט י"א) הפירוש כי התורה הוא תבלין נגד היצר כשחז"ל ואם יש לו ג'כ אהבת התורה אזי זה תבלין ביתר שאת שגם לא יוכל לנגוע בו כלל, וז"כ ומי שהתורה בלבו רצה לומר מצד אהבה כ"ש ואהבת כו' בכל לבבך אז לא יוכל לנגוע בו ואם אמר יאמר האדם אם יש לי אהבת התורה ושוב לא יכול היצר לנגוע בי ועי"כ יתיר לעצמו לומר שקר כי בלא"ה אינו מתירא שמגרה בו היצר הרע וד"ש שקר שנאתי ואתעבה היינו: כי השקר תעב אצלו לז"א ותורתך אהבתי ואז אינו ירא שהיצר הרע יתגרה על נפשו ועפ"כ השקר תעב אצלו. והבן. (שערי הישר)

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

כז אייר תש"ד

רבי אליעזר זאב ראזענבוים מקרעטשניף

רבינו הרה"ק רבי אליעזר זאב ראזענבוים מקרעטשניף בעל רזא דעובדא הי"ד זי"ע הנקרא רבי לייזער וואלף מקרעטשניף נולד בעיר קרעטשניף אשר בגלילות העיר סיגעט בשנת תר"ם, לאביו הרה"ק ר' מאיר מקרעטשניף זי"ע בן הרה"ק רבי מרדכי לייפער מנאדבורנא זי"ע בן הרה"ק ר' ישכר בערטשע מנאדבורנא זי"ע בן הרה"ק ר' יצחק מקאליש זי"ע בן הרה"ק ר' ארון לייב מפרעמישלאן זי"ע בן הרה"ק ר' מאיר הגדול ראש שושלת פרעמישלאן זי"ע לאמו הרבנית הצדיקת מרת שפרה ע"ה בת הרה"ק ר' יחיאל מיכל טירר מדורוהוי זי"ע נכד הרה"ק רבי חיים מטשערנאוויץ בעל באר מים חיים זי"ע

זי"ע הרה"ק ר' מאיר מו"ץ סאטמאר וחופת ישיבה זי"ע הרה"ק ר' מרדכי מפעסט זי"ע הרה"ק ר' צבי הירש מנדבורנא זי"ע הרה"ק ר' יעקב ישכר צער מסלוטפינא מרמורש זי"ע הרה"ק ר' יצחק מראחוב ווישווא הי"ד זי"ע הרה"ק ר' מרדכי מראחוב הי"ד זי"ע.

רבינו גדל צבית אביו הק' וכבר צנערנו ניכר שזה הקטן לגדול נוזר והיה איש קדוש ובעל מופת גדול עבודתו הקדושה הייתה כזוהת אדירים באש להצה ובקולות רמים. וקרב אחינו בני ישראל לאביו שבשמים.

בא' לראש חודש תמוז ל' סיון בשנת תרס"ח נסתלק אביו הק' ורבינו מילא את מקומו הק' בעיר קרעטשניף ששם היה מושבו עד מלחמת העולם הראשונה, אז מפני הלחץ הכריח לצרוח אל העיר סיגעט, ושם נשאר לגור והקים שם את חניו הק'. עד המלחמה השני.

רבינו היה נוהג עם הליאת התפילין בעוד הטלית על כתופו פתח פיו הק' כמ"פ בשיחה נאה הכריכה לימוד בכמה ענינים בעבודת השי"ת וסיפורי מעשיות נפלאות מאבותיו הק' וכן משאר דיקוי יסודי עולם, וניתן להעיר שהיה תייר ודייקן גדול בעניני סיפורים, ועל הרבה רוב סיפורים הנדפסים במעשה ביכלעך לא שם לבו אליהם, וגם אמר שצדקים המה, וכן אמר על כמה ענינים, בדרכי אבות: שהמדינים את מה שיפה ונראה לעינים מוסיפים המה בדברי טעם ולהוסיף מה ש לא היה ולא נברא, וכן את אשר נראה להם כפגיעה וכזומה מולאים הם.. ומאד היה מדייק לספר מעשה כהווייתו לא להוסיף ולא לגרוע, וכן לפעמים גם סיפר דיוק בדברי איזה דיק שאמר בתנועה או ברעש או בהשקט, את הכל ממש דיבר וסיפר ברגש רב כאלו עתה הוא זמנו וברגע זה קרה כל הענין וחי ביחד עם המעשה בנועם וחסד עליון צטוב טעם ודעת, וגם הירבה לחזור בדברי הקדמונים וסיפורי מעשיות ועובדות מלדקים הוא כיום אלכלנו כדברי תורה שבעל פה, ואין לשנות אפילו כקולו של יוד כמו מאחז"ל. (רזא דעובדא)

בפרוס העלאת כז"י אייד מ"ב צעומר בשנת תש"ד נראה על קידוש השם, וסיפר הרה"ק ר' צבי הירש מקרעטשניף ירושלים: שכמה רגיעים לפני הסתלקותו נתן ידו על ראשו ואמר בקולי קולות ברתת וזביעה: איך בין מוסר מודעה אז מיר לאזן זיך נישט אפ קיין איין רגע פונעם אויבערשטן.

בנוסעו ברכבת לאושוויץ הסמיך את בנו הרה"ק ר' דוד משה זי"ע לכהן כאלמו"ר. ואמר לו מעתה נתונות הברכות בידך, אתה תישאר בחיים כי עם ישראל זקוק לך!

בניו הק' היה בנו הגדול הרה"ק ר' שמואל שמעלקע מציטשקוב זי"ע הרה"ק ר' דוד משה מקרעטשניף רחובות זי"ע והרה"ק ר' ניסן חיים מזכאלשין - לרה"ק ר' זי"ע

אכילת מצה בסעודת אחרון של פסח

דברי תורתו בספר רזא דעובדא.

בסעודת היום אחרון של פסח נמשך שולחנו הטהור של רבינו עד לעומק הלילה בזמירות שירות ותשבחות, וכן באמרותיו הנעימות בדברי תורה, ומאוד הרבה באכילת מצה בסעודה זו, וטעמו בלשונו שהרה"ק רבי צבי הירש מרימונו זי"ע אכל פעם אחת בסעודה זו כ"ו מצות שלמות, באמרו נמוקו למסובים בזה"ל: רבותי היום הוא עוד מדאורייתא. (רזא דעובדא)

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל

רבינו יירז להיות דברי רש"י הק' על הפסוק תהי' עם ה' אלקיך (פרשת שופטים י"ח י"ג) התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו. שיהיה שגורים בכל אחד, ובפרט ענין מתן שכרו בצידו דאז תהיה עמו ולחלקו באשר הם משורשי ויסודי הדת. רבינו נהג לפני שהתחיל לומר שפוך חמתך, אמר תמיד בשתיקה ובבקשה בזה"ל: דעו הייליגער טאטע (הרה"ק ר' מאיר) פלעגט זאגען: הייליגער באשפעער איך בעט דיר זייער, שיק אינו אריין דעם הייליגען אליהו הנביא! (זמירות רזא דשבת)

כח אייר תרע"ח

רבי יעקב אריה לייב ב"ר אברהם זי"ע הרה"ק מטריסק

רבינו הרה"ק רבי יעקב אריה לייב טווערסקי מטריסק זי"ע הנקרא ר' יעקב לייב או ר' יעקב לבייניו נולד כבנו הצעיר בשנת תר"ח לאביו הרה"ק ר' אברהם המגיד מטריסק בעל מגן אברהם זי"ע בן הרה"ק ר' מרדכי המגיד מטשערנובל זי"ע בן הרה"ק ר' מנחם נחום בעל מאור עינים ראש שושלת טשערנובל זי"ע ולאמו הרבנית הצדקות מרת ריקל ע"ה בת הרה"ק ר' יעקב אריה לייב שפירא מקובלא זי"ע בן הרה"ק רבי מרדכי ראש שושלת נעשכזי בעל רשפי אש זי"ע הנקרא דער אלטער רבי פון נעשכזי הרה"ק רבי דוב בער מטולטשין סופר וועד ארבע ארצות זי"ע מצאצאי הגה"ק רבי נתן נטע שפירא בעל מגלה עמוקות זי"ע ומהגה"ק רבי ישעיה מקראקא זי"ע ומהגה"ק השר רבי דון יצחק אברבנאל ממגורשי ספרד זי"ע בן השר הגה"ק רבי יהודה זי"ע ולמעלה בקודש מגדולי חכמי ישראל נצר למשפחת מלכות בית דוד מלך ישראל חי' וקיים ע"ה

רבינו הוא איש קדוש מאוד,

כשהגעו לפרקו נשא להרבנית הדליקת מרת פייגא ע"ה בת הרה"ק ר' יוחנן ראש שולשלת רחמסטרקווא זי"ע הנקרא ר' יוחנטשע זי"ע בן הרה"ק ר' מרדכי המגיד מטשערנובל זי"ע. לאחר נישואיו המשיך להתגורר בטריסק.

בשנת תרמ"ה עקב גזירות ממשלת רוסיה נאלצו אחיו הרה"ק ר' מנחם נחום מטריסק-צריסק זי"ע והרה"ק ר' מרדכי מקוזמיר זי"ע לברוח מעיר מולדתם, ורק רבינו יכול היה להישאר עקב כך שהציג עצמו כלפי השלטונות כסוחר. ומאחר שמדין שלוש את אחיו נשאר רק הוא בעיר נטל הוא את כתרו של אביו כאלמו"ר מטריסק אף שהיה הצעיר שבאחים.

בשנת תרס"ז העביר את חצרו לעיר קובל עד פרוץ מלחמת העולם הראשונה אז נמלט לרוונא. לאחר המלחמה נזדמן לשבות בעיר הורדינשוויץ, ובערב שבת באמצע טבילתו במקוה נסתלק לגני מרומים בכ"ח אייר בשנת תרע"ח ושם מנוחתו כבוד.

בנו הצעיר הרה"ק ר' זאב וואלף הי"ד זי"ע עלה על כסאו בקובל עם כיהן בצלמו"רות עד הריגתו במלחמת העולם השנייה.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

תחכמי מצוותיו — מזה הנני, מתחכם, ולומד לעצמי, איך להתלהב לקיים מצוותיך ולעשות רצוני — כי לעולם היא לי — שהרי מקיומם, אני קונה לי קנין חיי עולם, ואם הרשעים בוחר יצרו בקרבם כנור בחומו, אל קנין המדומה, להנאת חיי שעה, אקח קל וחומר אלי, במצוות התורה, שהם קנין אמת, לחיי עולם.

עוד אמר, בשם אחיו הגדול הרה"ק רבי נחומשטי מטריסק זי"ע שבתהילים כ"ד, אמר בתחלה, שאו וגו' והנשאו וגו', וסיים מי זה וגו' ד' וגו' גיבור מלחמה, ולבסוף אמר, ושאו וגו' וסיים מי הוא זה — הוסיף, תיבת "הוא" — ד' צבאות, הוא — הוסיף עוד הפעם תיבת "הוא" — מלך הכבוד. [ואיני זוכרו בבירור, וכמדומני, שכך פירש] בחינת גבורה, הוא צימצום ומיעוט ההשפעה (אמת), שבפנימייתו, הוא החסד הגמור ותיקונו, שיושפע, באופן שיוכל המקבל לקבלו, ומכל מקום, כיון ששמו גבורה, מלבוש פחד יצחק) צריך המושפע לסייע, להנשא על ידי המסעדר ועוזרו לעלות, כדי שיוכל לקבל השפע, אולם, כשזוכה לעלות בסולם המדרגות, עד עולם הנסתר, שנקרא "הוא", אז עולה מעצמו בלא סיוע — דוגמא לזה, (מסכת בבא מציעא פ"ה, ב') בכולו אזלי מלאכי כי סלקי ונחתי, לבר מגוהדקיה דר' חייא, דמנפשיה סליק ונחתי.

מתורתו של רבינו

איתא בזוהר הקדוש, באיתערוותא דלתתא, איתער לעילא — דוגמא לזה, בתענית, ב"ה, ב', בעיני גשמים, אין לך טפח מלמעלה שאין תהום יוצא לקראתו (מלמטה) וכ"ו, ואם כן האיך היתה בריאת עולם, בלא איתערוותא דלתתא? והתירוץ הוא, כי הזמן הוא גברא, שנתחדש בשעת חידוש עולם, שנברא, בסדר זמנים, וגבוה מעל גבוה שומר, הוא למעלה מהזמן, ואם כן, עבר, הוה, ועתיד, עובר לפניו ברגע אחד, וממעשה הצדיקים שבעתיד, עלה ריח ניחוח לפניו, לנחת רוח, שאמר ונעשה רצוני, כמו אילו שהיה בבר, בעבר, ובהוה ובא ממעשיהם בעתיד, התעוררות לבריאה, וזהו, ויהי אור, אור שכבר היה, שנעשה מן העתיד, עבר, ולפי זה, מתפרש מה שאמרו, ברכה, (בראשית, פ' ו"ב) בזכות התורה, בזכות השבטים, בזכותו של אברהם, ושם פ', ח', בנפשותן של צדיקים נמלך וב"ו שבהן נמלח הקב"ה וברא את העולם, כי מן טוב מעשיהם בעתיד, עלה נחת רוח לפניו, והתעוררות, לברוא את העולם.

מאי? תחכמי מצוותי פי לעולם היא לי. (תהלים קי"ט צ"ח) מאויבי — ממה שהנני הרואה, תגבורת היצר בלב אויבי, ואויבי השם, שמתגברים בכל כחם הרע, למרות פי בוראם ולעבור רצוני,

לע"נ ריוזל בת משה אהרן נ"י

כח אייר תקצ"א

רבי משה לייב צילץ ראב"ד ניקאלסבורג

רבינו הגה"ק רבי משה לייב צילץ ראב"ד ניקאלסבורג בעל שו"ת מילי דאבות נולד בעיר צילץ מדנת אשכנז לאביו המקובל הגה"ק ר' יוסף צילטץ ז"ע שהי' קדוש מאוד יושב בתענית מערב שבת עד ערב שבת, ולבש בגדי לבנים בשבת קודש ודומה למלאך ה' צבאות

בסם הר"ר רפאל קאהן ז"ל שעשה אודותיו מחלקה גדולה ורעש גדול. (קורות יהודי עיר קרעמיזער)

נשאר אחריו בנו הגה"ק ר' חיים לייבוש צילטץ אב"ד פיעסלינג ז"ע שנפטר בדמי ימיו בלי הגיח אחריו זש"ק ביום כ"ז אלול. בנו וממלא מקומו הגה"ק ר' שמואל אב"ד יאקא בעל מהר"ש צילץ עה"ת ז"ע. והיה גם כן בת כמו שכתוב בספר אגרות סופרים במכתב שכתב הגה"ק מהר"ם זענט ז"ע: ואגב ראיתי להזכיר בהיות הרב המופלא מו"ה משה ליב צילטץ דיין פה קהלחנו דחיקא לי' שעתא טובא וכעת הגיע אפריון בתו המיועדת לאיש ואין לנאח ידי חובתו, ואמרתיו אליו אם לעצתי ישמע יסע לק"ק פ"ב שם יש לו מכירים מעלתו וערכו ושמא נדיבי ישרון אנשי סגולה מכחם יעזרהו.

וחידושים בכל מקצועות התורה שמהם נדפסו בשו"ת מילי דאבות ח"א.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה גאון האמיתי האדיר מנורה הטהורה שר התורה בזמנו נמנה כאחד הרבנים הגדולים והיה מפורסם לשבח ולתהלה כפי כל, ובכל מערכות ישראל נטל חלק בראש, עוד במעלליו יתנכר נער שלגדולת נאור, וכשצאו אביו הק' לעיר ניקאלסבורג כשהי' רבינו בן י"ג שנים היה אז כבר למדן מופלג.

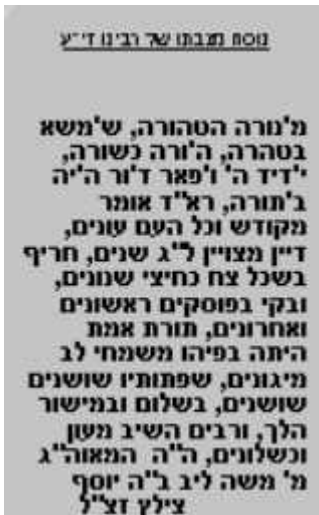
וסיפר שפעם אחד דרש הגה"ק ר' מרדכי זענט ז"ע שהיה אז עדיין משמש בנ"ש בתורת דיין, ובתוך הדרשה התחיל רבינו לפלפל עמו מאוד עד שגער בו מהר"ם זענט: כבר פלפל די והותר יקב הנער על מקומו! ואחר הדרשה בא אליו לפייסו על אשר גער בו, ומאז לקחו מהר"ם זענט לשום עניני עליו, וקירבו עד אשר הלכיה בלימודו. וכמו כן קרבו מאוד וקראו: מיין ספרים שראנק.

ובשנת תקנ"ח כשנבחר מהר"ם זענט ז"ע לאב"ד ניקאלסבורג והמדינה מעהרען לקחו את רבינו לכהן פאר לראש בית דינא רבא דק"ק נ"ש. והדינים היה הגה"ק ר' יוסף שמואל כ"ז ז"ע והגה"ק ר' דוד דייטש ז"ע. ובכל עניניהם ובעניני המדינה לא היה דבר קטן וגודל שהניחו ולא התייעצו רבינו עם מהר"ם זענט ז"ע. ולעת זקנתו של מהר"ם זענט ז"ע כל שאלות שצאו אליו שלח לרבינו להשיבם.

רבינו סבל יסורים רבים במשך ימי חייו ובפרט לעת זקנתו שחלפו עיני מראות מזוקן וגם מחולשת ראש, כנראה מתשובתיו (שו"ת מילי דאבות יו"ד סי' ה') וז"ל: יום ב' בשבת ה' ניסן תקפ"ה. הנה... וכו' והגם שאנכי ג"כ מוטרד מאוד ובפרט לעת עתה ששאלים ודורשים, ובצירוף חולשת ראשי ל"ע, מכל מקום לא אשיב פניו ריקם. ובסימן ט"ז יו"ד כתוב וז"ל: שפעת שלומים אל כבוד אב"ד דק"ק שאפי וכו', וע"ד אשר שאל מאתי להשיבה לנכון, באמת בזמן החורף ובפרט בעיתים הללו היום קצר והעבודה מרובה העמוסים עלי, ובצירוף חולשת ראשי ל"ע שבעבורי כלילה אור עיני אין אתי כמקודם ל"ע כלילה.

בשנת תקס"ב נולד לרבינו בנו הגה"ק ר' שמואל ז"ע. וכשהגיע ר' שמואל לפרקו נשא לבתו של הגביר הדיק קאין וטפסר בנש"ק ר' אברהם אבלי אבעלעם ראש הקהל סערדהעל ז"ל. וסיפר מעשה פלא שבעת שצאו רבינו לעיר סערדהעל אל מחותנו לראות ולהראות אודות השידוך. ובני המחותן ר' אברהם אבלי היו סוחרים גדולים ונגדים, ולא היו בציטת בעת שנגמר השידוך, ובעת חזרתם פגשו בהם על הדרך, ובקשו מרבינו שיברך אותם, פתח ואמר להם רבינו: יהי' שלא יבער אש בציטתם עכ"ל. והיה לפלא בעיניהם, והיה כי צאו לציטתם לסערדהעל, והבערה ללהב ילאה ותלא אש ותשקר את כל העיר זולת ציטתם שלא שלט האש, והיה הדבר לאות ולפלא אל כל רואים ושומעים. (תוספת שבת)

נסחלק לגנזי מרומים ביום כ"ח אייר תקצ"א ומנו"כ בעיר ניקאלסבורג בחלקת כל משפחת צילץ. וסיפר שבעת שהגיע השמועה אודות פטירת רבינו לעיר קרעמיזער היה ביום השבת, והגה"ק ר' כ"ז גלאזער ז"ע גאב"ד דק"ק הספיד אותו ביום השבת, באומרו: שלגאון ושר התורה כרבינו מותר אפילו בשבת, והיה גם תלמיד חכם אחד

מתורתו של רבינו ז"ע

מתורתו של רבינו ז"ע

אפשר לפרש הטעם שהמתנא אינו נידון אלא באש, עפ"מ ש"ח"ל והובא ברש"י בפרשת בראשית הטעם: שנברא האדם באחרונה שאם יזוח דעתו, אומרים לו הלא יתוש קדמך, וא"כ המתנא ש"כ חושב בדעתו דאדרבא אחרון אחרון חביב, ממילא עונשו להיות נידון באש, מדה כנגד מדה, שהרי האש חביב עליו ביותר, שאח"ל שנברא במוצאי שבת, שהוא יותר אחרון לבריאה. (דרשת מהר"ש צילטץ בכת"י דרוש ב' לשה"ג)

למה תקנו ד' כוסות נגד ד' לשונות של גאולה והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי, דהיינו כי מן הראוי להיות ס' רבוא ישראל בשיעבוד מצרים ת"ל שנה, דאף שהקב"ה אמר לאברהם ד' מאות שנה מ"מ להשלים עון מכירת יוסף שהי' בן ל' כשעמד לפני פרעה (כמ"ש השלה"ק) ואנחנו לא היינו משועבדים רק פ"ו שנים, דהשיעבוד התחילה מלידת מרים והיא היתה בת פ"ו כשיצאו, אבל הרובי שפרים ורבים שלא כדרך הטבע השלים השיעבוד, דכתיב ותמושים עלי בני וכו', דהיינו חלק ה' יצאו וד' חלקים מתו בג' ימי אפילה, א"כ הי' ישראל במצרים ה' פעמים ס' רבוא, א"כ ה' פעמים פ"ו הוא וד' רבוא כאלו ס' רבוא היו שם ת"ל שנים. וכוס בגמטרי' פ"ו וד' פעמים כוס יצאו לפני זמנם מכח רבוי העם וזה נגד לשונות של גאולה הד' כוסות בלילי פסחים (מהר"ש צילץ)

כ"ט אייר תרמ"א

רבי שרגא פייש ב"ר יחזקאל משה זי"ע מגיד משרים פרעשבורג

רבינו הגה"ק רבי שרגא פייש פישמאן מגיד משרים פרעשבורג בעל אור שרגא זי"ע נולד בעיר מיסקוויץ בבעהמען בשנת תקפ"ה לאביו הגה"ק רבי יחזקאל משה פישמאן ליפשיץ אב"ד מיסקאלץ זי"ע בן הגה"ק רבי אברהם זי"ע. ולאמו הרבנית הצדיקת מרת חנה ע"ה

יה"ר מלפניך ה' אלקי ואלקי אבותי שתשלח מלאכך הקדושים לקבל נשמת הטהורה צעת פטירתה וכ"ז כל זה נאמר מפיו בקוד רס ובשפה ברורה, וקולו הרועד אשר נשמע עד חדרי דירתו הקיווניים, זיעזע את נימי לבב כל השומעים, לרבות הקהל הרב שהלטופף ברחוב ליד דירתו, אחרי זה מילמל רק מילים בודדות ובלתי מובנות, ובליל שבת קודש פרשת במדבר כ"ט אייר שנת תרמ"א, נסתלק לגנזי מרומים ונטמן בבית החיים פרעשבורג

נשאר אחריו בניו שהיו תלמידי חכמים, ה"ה מוה"ר אברהם מלונדון ז"ל, מוה"ר נתן דוד מאנטוורפן ז"ל, מוה"ר מרדכי מווינא ז"ל, מוה"ר מנחם מענדל מטשארנא ז"ל, הגה"ק ר' יוסף חיים אב"ד מעזא טעלעגד זי"ע, הגה"ק ר' שמואל בנימין שו"ב בק"ק פרעשבורג זי"ע. ודברי תורתו הוא בספר אור שרגא.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו אבי המגידים וראש הדרשנים פה מפיק מרגליות, אבי כל תופש כנור האגדה, כפי שכינורו בני דורו, היה גאון לים"ע, והיה מלומד בניסים, וראש המדברים בכל מקום, למד תורה ברבים והעמיד תלמידים בעלי תורה ומהם הגה"ק ר' משה יוסף האפפמאן ראב"ד פאפא זי"ע, הגה"ק ר' שבתאי שפטייל ווייס אב"ד שימאני זי"ע, והגה"ק ר' יוסף משה אונגר אב"ד פישטיאן זי"ע

כשהגעו לפרקו נשא להרבנית הצדיקת מרת מרים ע"ה מעיר דינודיון

מתחלה היה אב"ד בק"ק סיקסקא, ואחר כן אב"ד קלויזנבורג, שנת תרכ"ד וויתר לשם שמים על משרת בקהלתו אף על פי שהיתה עיר ואם בישראל ונענה להפצרת הגה"ק ר' אברהם שמואל בנימין סופר בעל כתב סופר אב"ד פרעשבורג זי"ע וקבל המשנה על שמכו להיות מגיד משרים בעיר פרעשבורג. בתפקיד זה כהן עד יום פטירתו בשמך טו"ב שנים.

וכיפר בפגישתו הראשונה עם הגה"ק בעל כתב סופר זי"ע בצוא רבינו לפרעשבורג, אמר רבינו צענות חן להכתב סופר: כלי ליינ את הכנעתו צפניו כמרא לאתרא: הרב הוא הרמז"ס, ואני אהיה הרב המגיד, ועל זה ענהו הכתב סופר זי"ע תוך כדי דיבור: אכל הקהלה תהיה זקוקה כעת לכספך משנה.

כנסתלק הגה"ק בעל כתב סופר זי"ע ב"ט בטבת תרל"ב, לרדו רוב בני הקהלה לבחור רבינו כממלא מקומו, אך רבינו צענות קדשו עלה הבטחה ופתח את ארון הקודש, ובמעמד כל הקהל להגיד חגיגת וולגירסא אחרת נשבע בשבעה כי לבנו של הכתב סופר זי"ע הגה"ק ר' שמחה צונס סופר בעל שבת סופר זי"ע יאתה כסא ברבנות, ומעולם לא עלתה על דעתו לקבלה. (מפי הגה"ק ר' עקיבא סופר אב"ד פרעשבורג ירושלים בעל דעת סופר זי"ע)

אחרי פטירת אביו ד' טבת שנת תרל"ד נתבקש בכתב ובעל פה מקהילת מיסקוץ לקבל משרת הרבנות דש כממלא מקומו, אך רבינו סרב לזה.

ביום ב' פרשת במדבר תקפה על רבינו מחלה קשה וחולשת רבינו באופן ניכר, ביום רביעי התאושש מתדהמתו, והזעיק אנשים סביב למטתו ומסר בפניהם מודעה וקרא את הפסוק שמע ישראל בחוספת המילים: הרינו מוסר נפשי ורוחי ומאודי בעד יחודך,

מתורתו של רבינו

והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו והוה באש ויעל עשנו ונפשן הכבשן ויחרד כל ההר מאד (פרשת יתרו י"ט י"ח). במכילתא: יכול במקום אחד? תלמוד לומר: כולו, לפרש, כי הנה נודע כי יש הרים גבוהים אשר תבער בהם אש, כמו במדינת נעאפאל, סיציליא, אשר אש להבות בארצם, ותעל אש מן ההרים וכלהבה תהלט הרים, ונקראים הרי וואולקאני (פייער שפיינענדע בערג). במדינת נעאפאל יש הר גדול נקרא "וועזון" גבהו שלשת אלפים ושש מאות רגל, ולמזרחו ולצפונו יגדלו ענבים וזיתים, גם גדל שם 'בלור' הטוב לזכרון (עיין בספר הקנה וספר הברית ח"א מאמר ו מענה באש, פ"ד) וכל עץ פרי, ומראה אש אוכלת בהר גחלים בערו ממנו להב ואש ותמרות עשן. לכן, למען לא יטעון איזה אפיקורס שגם הר סיני היה הר אשר האש מקרבו בא, ומשה בחכמתו חשב את העת מתי יהיה האות הזה, לכן מפרש המכילתא: "יכול במקום אחד" - כדרך הרי האש שיש להם פתח במקום אחד, אשר משם יצאה האש, "תלמוד לומר כולו", כל ההר בוער באש מבחוץ, שלא בא האש ממטה למעלה בתמרות עשן, אלא מלמעלה למטה, לכן "עשן כולו - מפני אשר ירד עליו ה' באש" והבן. (ירחון מגד ירחים ש"ל בעיר סאטמאר)

לע"ג ריזל בת מסה אהרן נ"י

כַּט אַיִר תר"י [א]

ר' מאיר לייפער השני מפרעמישלאן

רבינו הרה"ק ר' מאיר לייפער השני מפרעמישלאן זי"ע נולד בפרעמישלאן לאביו הרה"ק ר' ארון אריה לייב זי"ע בן הרה"ק ר' מאיר הגדול ראש שושלת פרעמישלאן זי"ע בן הגה"ק ר' יעקב זי"ע בן הרה"ק ר' דוד זי"ע בן הרה"ק ר' משה זי"ע שהיה מכונה השרף על שם התלהבותו ומסירותו לעבודת הבורא ב"ה, ולמעלה בקדש גאוני וצדיקי ארץ, כולם בעלי גלוי אליהו ז"ל, עד רבינו הגה"ק ר' יצחק מקורביל בעל הסמ"ק זי"ע מגזע התנא האלקי הלל הזקן זי"ע מגזע שפטי' בן דוד המלך ע"ה חי וקיים ע"ה ולאמו הרבנית הצדקנית מרת יענטא ע"ה

ההלכה היא שעשו שונא ליעקב, ובכן אם היה הגוי הוא מרחק אותנו היה עושה כהלכה ואזי ראו היה לומר עליו איין ערליכער גוי, אבל הגוי הזה קירב אותנו בכל מיני התקרבות ועשה שלח כהלכה א"כ הוא איין אומערליכער גוי, כי עשה שלח כהלכה. ואז אמר רבינו זי"ל כי הצדק אחי... והנה גם כאן תמיה גדולה על בלק שצטח ידע מאזהרה שזוהרנו על תר את מואב א"כ על מה ולמה שר את בלעם לקלל אותנו הלא לא היה לו מה לירא מפנינו הלא הוא היה מוכרח לעשות כהלכה הנ"ל הלכה שעשו שונא ליעקב וא"כ היה בלק איין ערליכער גוי על כן התחלה הסדרה בשם בלק כי היה איין ערליכער גוי און מיט איין ערליכען גוי מעג מען אנהייבין די סדרה. (מרגניתא דר' מאיר)

כבר נעוריו היה רבינו הנגע לכת עם ה' אלקיו והיה מתפרנס בדחוקות מאד ואפילו שלחן לא נמלא בביתו, הלא העמידו חבית ועליה קורה גדולה ששימש בתור שלחן, ובכל זאת היה מפזר כל מה שהרוויח לעניים ואפילו פרוטה לא השאיר לו מיום לחבירו וכ"כ ה' דבוק במצוה זו שפעם אחת לא הרויח כלום ולא היה מה ליתן לעניים עד הלילה, ושחטו בהמתו ומכר כדי ליתן קדקה באתו היום,

היה אוהב ישראל בזמנת כל כל שנפשו קשורה בנפש כל איש ישראל,

כל גדולו זמנו כדוהו מאד בעבור עבודתו, והיה צדיקות יתירה עם צדיקי דורו וזניהם הרה"ק ר' ישראל פריעדמאן ראש שושלת רויזן זי"ע והגה"ק ר' שלמה קלוגער זי"ע והרה"ק ר' בני אלימלך שפירא בעל בני יששכר מדינוב זי"ע. הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים זי"ע מבקר וזהיכלו, וגם הסתופף בכלו כמה צדיקי דורו ומסר הרה"ק ר' יצחק אייזיק אייכענשטיין מזידיטשוב זי"ע, הרה"ק ר' שלמה ראש שושלת ממונקאטש בעל שם שלמה זי"ע, הרה"ק ר' משולם יששכר הורביץ אב"ד סטאניסלאב זי"ע, הרה"ק ר' משה דוד אשכנזי מטאלטשאווע זי"ע, הרה"ק ר' יהודה צבי מסטרעטין זי"ע, הרה"ק ר' מרדכי לייפער מנדבורנא זי"ע הרה"ק ר' ברוך האלבערשטאם בעל דברי ברוך מגארליץ זי"ע.

והיה מפורסם לבעל רוח הקדש ופועל ישועות כידוע לא היה בית רבינו מרואף בצאנזים רק היה עפר, וכשעשה רבינו הצדלה טיפסף מההצדלה על הארץ, ולאחר הצדלה מי שהיה צריך לישועה ולזרע של קיימא חטף מהחלב שנטף מההצדלה וטושה.

האהל והמצבה על קברו רבינו זי"ע

רבינו היה איש קדוש מאוד בעל מופת גדול והיה תלמיד מובהק של הרה"ק ר' מרדכי מקרמניץ זי"ע

וסופר רבינו סיפר מרבו הרה"ק ר' מרדכי מקרמניץ זי"ע: כי אכל אביו הרה"ק מזלוטשוב זי"ע היה איש אחד שהתפלל בתנועות משונות והתעטם עליו הרה"ק מקרמניץ זי"ע על זה באמרו לו: דע לפני מי אתה עומד שצריך אתה להתפלל בדרך ארץ! ובשמוע אביו את דברו אמר לו: לא כן בני יקירי איש שאין לו זכות אבות זישיע אותו בעבודתו צריך לעשות כל מיני השתלדות לקשר א"ע לאביו שבשמים, ואך מי שיש לו זכות אבות אני נכרך לעמל ויגיעה לקשר מהשבתו בהש"ת, ועפ"ז ביאר רבינו זי"ע ביאר הגמי' (מסכת תענית כ') מעשה בר"א בר"ש שבא ממגדל עורר ונזדמן לו אדם שהיה מכושר ביותר וגו' הביאר שר"א פגע באדם אחד שהראה תנועות משונות בלכותא קמי קוב"ה ואמר כמה מכושר אדם זה כי אינו יודע לפני מי הוא עומד א"ל האיש לך לאומן שעשנו כי היה בן אדם פשוט ע"כ היה צריך לעמל ויגיעה רבה לעבודתו ע"כ.

פעם אחת בפרשת בלק היה אכל רבינו בפרעמישלאן זי"ע רב אחד ירא שמים ועלה הרב לתורה במקום כהן, וקודם שהתחיל בצרכת התורה שאל לו רבינו זי"ע מה היה בלק יהודי אוי גוי? ענה הרב מסתמא דבר ידוע היא כי היה גוי מעם מואב. שוב שאל אותו אם כן, אמור לי הטעם מדוע נקראה סדרה אחת שבתורה הק' ע"ש גוי זה פרשת בלק? ולא ידע הרב מה לענות. אמר רבינו זי"ע אנכי אומר תירוך על זה, ואמר: פעם אחת הלכנו אני וחבירי יחד אל רבינו הרה"ק ר' מרדכי מקרמניץ זי"ע ופתאום נתן עלינו מטר נורא בהיותנו על הדרך ובכל רגע נתחזק הגשם עד כמעט שפרחה נשמתנו מגודל הקור והפסקנו איזה בית לייכנס בו עד כי חרי רוב הליכה מאלנו בית אחד ונכנסנו בתוכו ומאלנו בו גוי אחד שדר באתו בית והתחלנו לחזור לאחרינו, ולא אלינו הגוי וביקש מאתנו: אל נא תעזבו מעלי בלי לינה, ונתן לנו לינת לילה טובה מאד, ובזוקר השכמנו לדרכינו, ובשעת הליכה נפלה מחלוקת ביני ובין חבירי, כי חבירי אמר בלשון זה: לאם איז איין ערליכער גוי! ואנכי אמרתי כי אינו נוכח לומר כן רק איין אומערליכער גוי! ונשאף בינינו כי נשאל את פי רבינו מקרמניץ זי"ל ועם מי שישכים כן יקום. וכאשר באנו לרבינו זי"ל אמר אלי: אמור מאיר אתה מנא לך מדברי התורה שהוא איין אומערליכער גוי? ומיד אמרתי על פי מאמר רש"י בב"ר פ' וישלח פ"ג שאמר הלכה היא בידעו שעשו שונא ליעקב אלא וכ"ז א"כ לפ"ז אם

שני אנשים מקורבים באו לפני רבינו זי"ע שנחלקו בדן נטילת ידים, אחד אומר שאסור לעמוד על רגליו קודם נטילת ידים ואחד אמר שאין איסור בעמידת רגליו על הארץ קודם נטילת ידים רק שאסור לילך ד' אמות בלי נטילת ידים כמבואר בשם הזוה"ק, ונסעו לרבינו לשאול אותו בזה, ובבואם לפניו אמר רבינו להם פ' הפסוק (תהלים ל"ו ה') יִתְצַב עַל דַּרְךְ לֹא טוֹב יְרַע לֹא יִמָּסֵס: יתיצב כשקם ממטו בבוקר ומעמיד רגליו על הארץ בלא נטילת ידים אזי העמידה היא על דרך לא טוב וכל היום רע לא ימאוס ח"ו ולא שאלו אותו עוד כלום כי כבר השיב על שאלתם בפירוש הכתוב.

בדרך צחות

תָּבֵן אֵינְךָ לְעֵבֶדֶיךָ וְלַבְּנֵי אֹמְרֵים לְנֹוּ עָשִׂוּ וְהִנֵּה עֲבָדֶיךָ מְפִים וְחֻטְאת עֲמֶךָ (פרשת שמות ה' ט"ז) היה אומר בדרך צחות: "תבן אינן ניתן לעבדיך" - תבונה לא נתת לעבדיך,

מרגלא בפומי' דרבינו זי"ע סגולה לפרנסה: כי כאשר יתוועדו חסידים ואנשי מעשה ושותין משקה ואמרים זה לזה לחיים, הוא טוב ומועיל לפרנסה, "דען ווען יודען צוגיין זיך בלייבט איבער פון לחיים לחם" היינו פרנסה טובה

פעם אמר רבינו כשאמר בפומון אדיר הוא יבנה בליל פסח: חסיד הוא טהור הוא, רבונו של עולם אויב ביזט דו א חסיד, זאג'זשע ויצמח פורקניה ויקרב משיחיה! (דברי מאיר)

סגולה לשלום בית מאת רבינו זי"ע

פעם אחת באו לפני רבינו זי"ע איש ואשתו שהיו ביניהם קטטות ומריבות כל הימים אמר לו רבינו כתוב בתהלים (קאפיטעל ל"ח ה') אֵינְךָ שְׁלוֹם בְּעַצְמֵי מַפְנֵי חֻטְאתֵי: פ"י כי האשה היא עצם מעצמיו ובדאי שצריך להיות שלום ביניהם כמו ששלום בין איברי האדם ואם אין שלום בעצמי זהו מפני חטאתי, שוב על חטאותיך ויהי' שלום ביניכם.

כ"ט אייר תר"י [ב]

ר' מאיר לייפער השני מפרעמישלאן

רבינו הרה"ק ר' מאיר לייפער השני מפרעמישלאן זי"ע נולד בפרעמישלאן לאביו הרה"ק ר' ארון אריה לייב זי"ע בן הרה"ק ר' מאיר הגדול ראש שושלת פרעמישלאן זי"ע בן הגה"ק ר' יעקב זי"ע בן הרה"ק ר' דוד זי"ע בן הרה"ק ר' משה זי"ע שהיה מכונה השרף על שם התלהבותו ומסירותו לעבודת הבורא ב"ה, ולמעלה בקדש גאוני וצדיקי ארץ, כולם בעלי גלוי אליהו ז"ל, עד רבינו הגה"ק ר' יצחק מקורביל בעל הסמ"ק זי"ע מגזע התנא האלקי הלל הזקן זי"ע מגזע שפטי' בן דוד המלך ע"ה חי וקיים ע"ה ולאמו הרבנית הצדקנית מרת יענטא ע"ה

כשהגיע לפרקו נשא הרבנית הצדקנית מרת שלומה ע"ה בת הרה"ק ר' כ"י מייזעלס מפרעהייז זי"ע.

קודם הסתלקתו עשה הכנות גדולות ונפלאות ונח נפשיה לגנוי מרומים בשבת קודש כ"ט אייר מ"ד לעומר ערב ראש חודש סיון בשנת תר"י ומנ"כ פרעמישלאן.

סיפר הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאמארנא זי"ע פעם אחת בשנת תר"י הייתי בעיני אחת וראיתי דינים קשים ומרים וכו' על הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן, ואמרת לאנשים שלי: מי הוא זה ה'מאיר' שמרעישים בו העולם וכו'? ובהיותי על הדרכך ולא היה על העגלה אלא האנשים שלנו שידעו דרכי, דיברתי ברעש גדול דיבורים על איזה צדיק מפרעמישלאן לערך חזי פרסה. ואחר כך בא איש אחד, ואמר "רבי מאיר ל' פרמישלאנער הוא רבי ולא אחי! ונעלם חיקך וכו' והבנתי שאין להשיב מדת הדיון, ויד לבי מאוד שעל חנם דברתי דיבורים על צדיק.

כשצאתי לעיר כליל ה', אמרתי להרב דקס: הוי על חנם דיברתי דיבורים רעים על צדיק, ובאמת היה כוונתי לטובה ולא עלה ביד. ובכל יום השבת התוודיתי לפני רבים, שיש לי מכאוב גדול על זה. ובכל מוצאי שבת כתבתי על דף גמרא שלי "היום ביום שבת קודש כ"ט אייר נפטר צדיק פלוני מפרעמישלאן". וביום א' באה השמועה לעיר, שנחלה הצדיק מפרעמישלאן ביום ו' ונסחלק ביום שבת. וראתי אנשים מלחשים זה עם זה, ואמרת: מה לכם מלחשים, לכו ראו בגמרא פלונית מה שגמרא ש. ומלאו הנ"ל, המה ראו כן תמהו, ואמרת להם: אחי עתה תראו ותודו לי, שלא דיברתי חלילה להרע, אלא לטובה גדולה היה כוונתי. (היכל הצרכה-נצבים)

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' כ"י לייפער מפרעמישלאן זי"ע.

ובדברי תורתו הוא בספר אור המאיר ובספר מרגינתא דר' מאיר.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

למען נבין מעצמנו כיצד לעבדך, ואילו "ולבנים" - שערות השיבה הלבנות בשנות הזקנה, ואמרות לנו: "עשו!" - יש לעשות ולפעול משהו בעולם הזה...

בראותו יהודים עושים כפרות עם תרנגול מסובבים אותו מסביב לראשם, אך אינם יודעים מאי משמע "כפרות" ומאי משמע עשית תשובה באמת, היה רגיל לומר בצחות: כי זאת היא כוונת הפסוקים במגלת איכה (פרק ג') אני הגבר ראה עני: גבר הוא תרנגול [מאי קריאת הגבר? רב אמר קרא גברא, רבי שילא אמר: קרא תרנגולא. (מסכת יומא כ'')] אומר בשעת הכפרות: אני התרנגול רואה את בעל הבית שלי, אתי נהג וילך-הבעה"ב מנהיג אותי, חשך ולא אור- הוא מובילני לשחיטה, אך בי ישב - אבל אם הוא חושב כי על ידי זה הוא שב בתשובה, יהפך ידו כל היום - אפילו אם יהפך אותי בידו ויסובב אותי כל היום סביב ראשו, לא יועיל לו, כי העיקר היא עשית התשובה באמת (דברי מוהר"ם)